

קלקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת דברים

לקראת שבת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 339

פנינים לפרשת דברים

מספרים כי הגאון רבי יהושע לייב דיסקין לא התפלל יותר מפעמיים על יד הכותל המערבי, משום שצערו היה כה גדול, עד כי כאשר היה שב לביתו משם, היה נופל ומתעלף מרוב תוגה וצער. ואף כשהיה רואה את הכותל מרחוק, היו זולגות מעיניו דמעות מרוב צער ויגון. כמה חבל שהעולם עסוק בימים אלו בשאלות צדדיות, באיזה אופן מותר לרחוץ הגוף בצונן או בפושרין וכדומה...

שיחה מיוחדת מכ"ק מרן אדמו"ר מתולדות משה שליט"א,
על הרגשת הלב בימי בין המצרים והצער על חורבן בית המקדש

מאת: ח. יודלביץ

כשלמדתי בישיבה הקדושה בימי הבחורות, היה לנו גם סדר לימוד בטור וש"ע, וכשהגענו להלכות ברכת המזון, חזיתי מה שמביא רבינו ה'בית יוסף' שני טעמים, למה צריך להוריד את הסכין מהשולחן לפני שמברכים 'ברכת המזון'. טעם אחד מביא ה'בית יוסף' משמו של 'הרוקח', שהשולחן דומה למזבח, ועל המזבח נאמר 'לא תניף עליהם ברזל'. הטעם השני מובא בשם 'שבולי הלקט', שמספר שהיה מעשה בחסיד אחד, שפעם בירך ברכת המזון והיה סכין על השולחן לפניו, וכשהגיע לברכת 'בונה ירושלים', היה לו צער גדול כל כך על חורבן הבית ועל אריכות הגלות, עד שבא לידי סכנה רח"ל. ולכן מקפידים להסיר הסכין מעל השולחן. ובהשקפה ראשונה תמהתי אז על הבאת טעם זה שהוא מוזר בעינינו, כי רחוק הוא ממנו ומהמונינו.

שגלתה יהודה מעוני ומרוב עבודה, ואין לה מנחם מכל אוהביה, ואחר שהבית הגדול והקדוש אשר נקרא שמו הגדול עליו, היה לעיי חרבות ושועלים הלכו בו. ושניה בה יאמר, שבוה שלומדים אנו סיפור כזה, נתעורר לב האדם אל בוראו להצטער בצער השכינה ולבקש באמת על בנין ירושלים בברכת "ובנה ירושלים" בעומק הלב, והטעמים האלו היו לי למשיבי נפש.

המשך בעמוד 26

אמי מורתי מרת ריקל ע"ה היתה צדקנית ותמימה מאוד ובעלת מידות נפלאות, וגם מידת החסד שבה היתה להפליא. מאוד היתה מזהירה אותנו על עוון לשון הרע ועל 'שלום' שבין אדם לחבירו, ומרגלא בפיה לומר שאם מדברים בתוך הבית אודות מישהו, צריכים לדמות שאותו אדם שמדברים עליו עומד עתה מאחורי הדלת ושומע כל מה שמדברים עליו

גאב"ד העדה החרדית מרן הגאון רבי יצחק טוביה וויס זצוק"ל על בית אביו ואמו

אאמו"ר היה מחשובי ה'בעלי בתים' בעיר 'פעזינג', והיה תלמיד חכם מופלג ומרביץ תורה לרבים, והיה אומר שיעורים בביתו לבעלי בתים שלא על מנת לקבל פרס, ודכירנא שהיה לומד הרבה את מסכת 'נגעים'.

גם היה בעל דרשן נפלא, והרבה פעמים דרש ברבים דברי מוסר והתעוררות, והיה מדבר ברגש רב ובהתלהבות גדולה, ועל ידי זה היה מצליח להשיב מעוון רבים מבני העיר מפשוטי העם והמוני. גם היה ספרא רבה, והיו לו הרבה כתבים בשמעתא ובאגדתא, ורובם ככולם נאבדו בשנות הזעם, ורק מעט מהם נשאר תחת ידי.

דיבר בהתלהבות בכל רמ"ח איבריו וש"ה גידיו

היה בעל רגש גדול, וכל פעם כשדיבר דברי תורה, ואפילו בסעודות שבת בבית, דיבר בהתלהבות בכל רמ"ח איבריו וש"ה גידיו. וכמו כן כששר זמירות שבת, היה שר בלב מלא געגועים והיה מתרגש ומתלהב מאוד. ברוב התרגשות אף הלחין מעצמו ניגונים על כמה מזמירות שבת, למשל על פיוט 'מנוחה ושמחה' ועוד. בשנות הזעם בעת שהיה ב'פרעשבורג' ואני כבר הייתי ב'לונדון', כתב לי שאקפיד לשורר זמירות שבת עם הניגונים שהיו מזמרים בבית.

גם ברכת המזון שלו נאמרה בהתרגשות גדולה, ופעם בליל התקדש חג הפסח באמצע ברכת המזון, כשהגיע לברכת 'רחם נא', התעלף מרוב התרגשות, עד שהוצרכו לשאתו החוצה על הכסא עד שרווח לו. והפטיר רבינו שליט"א ואמר: כשראיתי את אבא מעלף בברכת המזון, הבנתי את מה שהביא הבית יוסף (או"ח סי' ק"פ) בשם שבלי הלקט, שהטעם שמכסין את הסכין בברכת המזון, משום ש"פעם אחת היה אחד מברך ברכת המזון וכשהגיע לברכת 'בונה ירושלים' ונזכר בחורבן הבית, לקח הסכין ותקעו בבטנו..."

וכן עבודת התפילה היתה אצלו בהתעוררות גדולה ומתון בכיות ודבקות. ואף בשנים שהצליח במסחרו, היה עושה את תורתו ותפילתו עיקר ומלאכתו עראי, ואף כשהיו קונים רבים מצפים עליו במשרדו, היה מאריך בתורה ותפילה בבית הכנסת, והיה בטוח בה' שלא יזיק הדבר למסחרו. ודכירנא הרבה פעמים כשנסע לרגל מסחרו מחוץ לעיר, והוצרך להתפלל בבית לפנות בוקר קודם נסיעתו, הייתי אז ילד ושכבתי על מיטתי ושמעתי איך שהיה

מתפלל כל מילה בדביקות נפלאה ובדמעות שלישי, ודם את פסוקי דזמרה אמר בניגון מלא דביקות. והפטיר רבינו שליט"א ואמר: הלוואי שאזכה שתהיה ה'נעילה' שלי כמו ה'פסוקי דזמרה' של אאמו"ר זצ"ל.

לפעמים זכיתי לשמוע אותו אומר לפני התפילה את הפיוט 'צמאה נפשי' בנעימות יתירה ובהשתפכות הנפש, וכן לפעמים בשבת כאשר היתה לו התעוררות מיוחדת והיה שר זמר זה. דרכו בקודש היתה שהיה הולך בכל בוקר לתפילת שחרית לבית הכנסת כשהיה מעוטר בטלית ותפילין וכדאיתא בשו"ע (או"ח סי' כה סעי' ב').

אאמו"ר היה רגיל לספר איך שניצל פעם על ידי מידת הביטחון והשלווה הנטועה בו, ומעשה שהיה כך היה: בסוף מלחמת העולם הראשונה היו הגויים שבעירו פראי אדם ומטורפים, כרגיל במצבים אלה, וערכו 'פוגרום' ביהודים, והשליכו את כל החפצים מבתי היהודים לרחוב. היה זה במוצאי שבת קודש בחצות לילה, והוא היה יושב אז ואוכל סעודת מלווה מלכה, ומספר לבני ביתו מסיפורי אליהו הנביא. וכשנכנסו הגויים לביתו, בביטחון בה' ובשלווה נפשו כיבדו לשבת ליד השולחן, ונתן להם לאכול, ואף פתח להם את הכספת שלו ונתן להם איזה סכום כסף, ובזה יצא ב'זול' מתחת ידם ונפטרו ממנו בשלום.

כשהייתי ילד בן שש לקחני פעם אאמו"ר זצ"ל אל גינה הסמוכה לביתנו, וישבנו על ספסל אחד, ולימד אותי את פרק 'איזהו מקומן' שאומרים בכל בוקר, ואמר לי אז: "אי אפשר לומד את המשניות הללו בלי להבין את הפירוש"...

מצווה. ומכאן גם כן נראה עד כמה דקדק אאמו"ר זצ"ל במצוות, כי היו ימי צר ומצוק, והפרוטה לא היתה מצויה אצלו, ואפילו הכי, הזמין עוד פרשיות כיון שלא היה מרוצה מהראשונים. שלחתי לו אז מכתב עם ב' שאלות: א. אם ללבוש 'גארטל' כמנהג החסידים. ב. אם לקשור התפילין כמנהגו - מנהג אשכנז, או כמנהג מו"ר האדמו"ר מסאסוב זצ"ל שרצה שאניח כמנהג ספרד, כנהוג אצל החסידים. על השאלה הראשונה השיב לי אאמו"ר זצ"ל שאוכל לחגור 'גארטל', ועל השאלה השניה השיב שלעת עתה אקשור כמנהג ספרד, רק שאעשה תנאי שלעתיד אשנה בחזרה למנהג אשכנז. למעשה נתאחרה קבלת מכתב תשובתו עד אחרי הבר מצוה ולא עשיתי תנאי, ולכן עד היום אני קושר כמנהג מו"ר זצ"ל כמנהג ספרד.

באותם הימים שלח לי אאמו"ר זצ"ל גם 'חוברת' ובה דרשה מוכנה לבר מצוה שהכין בעבורי, אולם למעשה לא היה לי היכן לומר זאת, כי באותם ימים היה נהוג לחוג ולדרוש בשבת אחרי הבר מצוה, ואילו בשבת אחרי הבר מצוה כבר לא הייתי בלונדון עקב מאורעות המלחמה, והחוברת עודנה בידי. בבר מצוה קבלתי בסך הכל כמה ספרים בודדים. האדמו"ר מסאסוב נתן לי ספר 'קיצור שולחן ערוך' מו"ר רבי שאול שאפער נתן לי ספר 'שב שמעתתא', מאן דהוא נתן

היה רגיל ללמוד הרבה בספר 'חובת הלבבות' בשער הביטחון, ובכלל בהיותו בדרכים ובנסיעות היה רגיל ללמוד ספרי מוסר, כגון בספר 'ארחות צדיקים'. ואמר רבינו (שליט"א): עדיין נמצא תחת ידי ה'ארחות צדיקים' של אאמו"ר, ובכמה מקומות מסומן שם מקום לימודו, בעיקר ב'שער התשובה'.

היה דבוק בצדיקי הדור, והגם שנתגלגל בגלילות אשכנז ונהג להתפלל בנוסח אשכנז ולנהוג כמנהגיהם, מכל מקום היה נוסע לפעמים לאדמו"ריים, בפרט כאשר הזדמנו והגיעו לעיר 'וויען' והיה שולח 'פתקאות' עם פדיונות להרה"ק מהר"א מבעלזא זצ"ל, וכמה פעמים ששלח אותי לדואר לשלוח פתקאות ל'בעלזא', והיה משבח את דרך החסידים שעובדים את השי"ת בשמחה.

הבר מצוה שלי היה מיועד להיות ביום ד' כי תבוא ט"ו אלול תרצ"ט, ומכיוון שכן מיד בבואי ללונדון עמלתי והשגתי ג' וויזא'ס (אישורי כניסה) לאנגליה לאאמו"ר זצ"ל, ולאחי הב' שרגא יהודה, ולאחותי הי"ד, בכדי שיהיה ביכולתם לבוא לאנגליה לבר שלי ולהישאר שם כבר, על כל אחד מהם הייתי צריך לומר לשלטונות תירוץ אחר, על אאמו"ר זצ"ל אמרתי שצריך לבוא מפני ה'בר מצוה', וזה היה מילתא דמסתברא, על אחי אמרתי שבא בתור 'סטודענט' ללמוד בישיבה - ושלחתי לו משום כן 'הזמנה' מישיבת הגר"מ שניידער זצ"ל, ועל אחותי אמרתי שתבוא לעבוד אצל אדם בתור משרתת, אך לבסוף לא איסתיעא מילתא, ולא הצליחו להגיע לאנגליה לבר מצוה.

[באגב אורחא אמר רבינו (שליט"א) "זכורני שפעם עבר מלך אנגליה באזור של היהודים בגייטסהד', ובאמצע נסיעתו קפץ אחד מהילדים הפליטים, התקרב אל המלך והתחנן בבכיות שיאשרו 'אישורי כניסה' להוריו ולמשפחתו, ואכן פעלו תחינותיו וזכה להציל את משפחתו.. ראיתי אז במוחש את מה שכתבו הספרים על חודש אלול שכאשר 'המלך בשדה' ניתן להתקרב אליו ולבקש ולפעול הרבה, יותר משאר ימות השנה...]

לפני הבר מצוה שלח לי אאמו"ר זצ"ל תפילין, וכתב לי: שאת הבתים הזמין מפולין, כי שם היו בתים יותר טובים, ואילו את הפרשיות הזמין מסופר ב'פרעשבורג', אך כשקיבל את הפרשיות לא היה מרוצה מהם, ולכן הזמין פעם שניה מסופר אחר, ולפיכך נתאחר הדבר וקיבלתי את התפילין רק ימים ספורים לפני הבר

המשך בעמוד 30

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעי"נ הרה"ח **בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל** זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

לאחר שחרורו של כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז זי"ע ממחנות ההשמדה של הצורר הנאצי, התבטא הרבי ואמר כי אכזבתם של המשחררים הייתה עצומה; "היינו בטוחים שרק המשיח הוא שיגאל אותנו ולא האמריקאים"...

לקט מיוחד על המבקשים גאולה, והכמיהה לבנין בית המקדש

זי"ע, ושטח בפניו את בעיותיו. הוא תאר בהרחבה את הקשיים בגידול הצאן, והמשיך לדבר על כל הפרטים ופרטי הפרטים, מבלי לשים לב לשעה המתארכת.

כל אותה עת ישב ה'אוהב ישראל' מקשיב ומחריש. לפתע פרצה אנחה עמוקה מלבו, והוא פנה לסוחר הכבשים ואמר: "אתה מדבר כל הזמן על הכבשים שלך, ושכחת לגמרי את האסון הכבד שאירע הבוקר לעם ישראל"...

"איזה אסון אירע הבוקר?", שאל הסוחר בבהלה.

נענה הרבי ואמר: "כנראה שכחת שבית המקדש חרב, ועם ישראל

לא יכול היה להקריב הבוקר את קרבן התמיד..."

"אוי! לא קיימנו היום את המצוה של 'את הכבש האחד תעשה בבוקר'..."

הכמיהה והתפילה לגאולה ישראל וגלות השכינה, מקבלת משנה תוקף בימי בין המצרים. בימים אלו כל אדם מישראל שופך כמים לבו לפני ה', ומתחנן על הקץ לגלות. הגאון רבי חזקיהו יוסף מיישקובסקי שליט"א, סיפר דבר מופלא על הרבנית שטיינמן ע"ה, כפי שמובא בשמו בספר 'ברכי נפשי':

בערב ר"ח הגיעה הרבנית לבית הכנסת, כדי להתפלל תפילת יום כיפור קטן. היה זה בתקופה שבה אירעו צרות רבות רח"ל, הבכיות בעזרת הנשים עלו למעלה ראש. כולן הבינו שיש להעביר ברחמים מרובים על שארית ישראל, ולבקש מהקב"ה שיחוס וירחם עלינו, ויצילנו מן הצרות הבאות ומתרגשות לעולם.

בתום התפילה, פנתה הרבנית ע"ה אל כמה ממקורבותיה, ואמרה להן:

לאחר שחרורו של כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז זי"ע ממחנות ההשמדה של הצורר הנאצי, התבטא הרבי ואמר כי אכזבתם של המשחררים הייתה עצומה; "היינו בטוחים שרק המשיח הוא שיגאל אותנו ולא האמריקאים"...

בימים עברו, מצא כל יהודי מפלט לצרותיו, בציפייה לביאת המשיח בגאולה השלימה. כיום, למגינת לבנו, אנו חשים עצמנו כבני חורין וכאילו אין אנו חסרים כלום. כל תענוגי העולם הזה בהכשרים הכי מהודרים, מעופפים ונעים סביבנו, כמי שמבקשים ומתחננים; 'אנא! טלוגי אליכם, אנא! הכניסוני לפתחכם, טעמו וראו כי טוב'...

צערה של השכינה? חסרונו של המזבח? אורה של המנורה?

כמעט ואין אנו פנויים לחשוב על דברים כגון אלו. בלו"ז היומי אין זכר קלוש למושגים שכאלו, אך בלו"ז השנתי של חז"ל, ימים אלו כימים של פסק זמן מהווי החולין היומי, שבו אנו צריכים להעלות על הלב את זיכרון החורבן וצערה של השכינה הקדושה.

הנביא ישעיהו קורא לנו: "דברו על לב ירושלים", פירוש הדבר: סבורים אנו כי איננו מסוגלים לבכות על החורבן, אולם הנחה זו בטעות יסודה. נראה כי הדבר נובע מחוסר התעניינות מספקת. אולם, כאשר חושבים על הדבר, מדברים עליו וממששים בו, לבסוף לא רק מבינים אותו במוח, כי אם גם מרגישים אותו בלב, כפי שיכול להעיד מי שהתנסה בכך.

באחת מן השיחות שהשמיע הגאון רבי אביגדור נבנצל שליט"א, הועלו רעיונות להעלאת זיכרון החורבן, מהם נצטט להלן:

יודעים אנו כי בגלל ג' עבירות חרב המקדש, וממילא הדרך להשיבו אלינו אף היא מצויה בידנו, וזאת באמצעות תשובת המשקל שנעשה בכל הנוגע לאותן עבירות. על מנת להמחיש את הדבר, השתמש הרב נבנצל בדוגמה הלקוחה מחיי היומיום: "כיצד נוכל לתקן את עוון שפיכות דמים בימינו?", שאל. אחת הדרכים לכך היא על ידי התבוננות בהליכתנו ובנסיעתנו בדרכים, באמצעות נקיטת הזהירות הנדרשת מאתנו, לבל ניכשל חלילה בשפיכות דמים. אדם יכול בעצם להיזכר בבית המקדש בעומדו ליד כל תמרור או רמזור, כאשר אומר הוא לעצמו: 'אינני עובר ברמזור אדום בכדי שלא לגרום לחורבן בית המקדש'...

הבעיה, שכל אחד מתפלל על צרתו

פעם בא סוחר כבשים לפני הרבי מאפטא, בעל ה'אוהב ישראל'

"אני מרגישה שהיה אפשר לנצל את כל הדמעות הללו שנשפכו כאן כמים, לדבר מועיל יותר, והוא - להתחנן בפני השי"ת שיחזיר אותנו אל חיקו, וישיב את השכינה אל מקומה, ויביא את משיח צדקנו. שהרי כשיבוא המשיח ויגאלנו, תיעלמנה כל הצרות!".

הרבנית הוסיפה ואמרה, שבוודאי אין לתאר ואין לשער את כוחה של דמעה הניגרת מעינו של יהודי, אבל הבעיה היא שכל אחד מתפלל על צרתו שלו, או לכל היותר על צרותיו של הציבור שבו הוא שוכן, ולא יותר מזה.

לא מנצלים את הדמעות לתפילה על כלל ישראל ועל גלות השכינה, ועל כך שתחזינה עיננו בשובו של השי"ת לציון ברחמים. כי אם היינו עושים זאת, בוודאי שהקב"ה היה מאזין לתפילותינו ומחיש לנו את הישועה.

משל למה הדבר הדומה? - למשלו של ה'חפץ חיים' שסיפר על בן מלך שסרחה, ואביו הרחיקו מארמונו, הגלהו הרחק הרחק, ושלח אותו לעבוד עבודת פרך אצל איכר פשוט שבפשוטים. לאחר שעברו כמה חודשים, התגעגע המלך לבנו, ושלח את מקורבו שילך אל האיכר ההוא, שיודיע לנסיך שאביו המלך מעונין לסייע לו, וישאלהו במה הוא זקוק לעזרה.

כשהגיע השליח אל הכפר בו שהה בן המלך, הזדעזע לראות את מצבו הנורא של הילד המעוּדן, שהיה מורגל בכל התפנוקים שבעולם, ועתה עליו לעבוד אצל איכר המרוחק כמרחק שמים וארץ מנימוסי מלכות.

כשהציג השליח את עצמו בפני בן המלך, ושאל במה הוא זקוק לעזרה, ביקש הנסיך שאביו המלך ישתדל אצל האיכר שלא ייתן לו עבודה כל כך קשה, ושייתן לו מדי יום קצת יותר אוכל...

כשחזר המקורב אל המלך ודיווח לו על בקשותיו של בנו, פרץ המלך בבכי, ואמר: 'הזהו בני?! כך נראה בן מלך?! זה מה שעומד לו בראש - שיתנו לו קצת יותר אוכל, ולא ישתעבדו בו?! הלא היה באפשרותו לבקש הרבה יותר! הוא היה יכול לבקש ממני שאשחרר אותו, שאחזיר אותו אל הארמון, ואכשירנו לימים שבהם יצטרך לאחוז בתפקיד המלך, ולענוד את הכתר לראשו! ...!'

כך גם אנחנו, אמר ה'חפץ חיים', מבקשים מהשי"ת שייתן לנו קצת יותר אוכל, קצת יותר פרנסה, קצת יותר נחת, אבל שוכחים את העיקר, ולא מבקשים על הגאולה, וחבל. כי אם היינו עושים זאת, בוודאי שבכלל מאתיים מנה, ועם גאולתנו - היו גם כל הצרות חולפות מן העולם!

מי הוא המוזר?

למענו של מרן הגאון רבי חיים קנייבסקי זיע"א, נכנס אברך אחד ושאל:

"בשולחן ערוך נאמר כי בשעת ברכת המזון יש לכסות הסכין, לפי שיש חשש שבזמן שהוא אומר 'רחם נא על ירושלים עירך ועל ציון משכן כבודך' - ידקור עצמו בסכין מרוב צער על החורבן. והנה", שאל האברך, "מעולם הרי לא שמענו על חשש כזה, שאחד יזיק לעצמו כשמזכיר את חורבן בית המקדש?".

רבי חיים שמע את שאלת האברך והשיב לו: "הדין לא מוזר. פעם כל איש פשוט היה מבין את חומר עניין החורבן, ומאבד את עשתונותיו כשמזכירו, עד כדי כך שהיה חשש אמיתי לסכנת נפשות. אנחנו, לצערנו הגדול - משונים, ולא ההלכה!".

ואל יאמר אדם: 'וכי בכוחי להביא את הגאולה?! הרי כל גאוני עולם ומצוקי ארץ הפילו על כך שיח ותחינה לפני בוראם, וביקשו והתחננו על ביאת המשיח, ולא נענו, ואני הקטן אוכל לעשות זאת?!'

אל יאמר זאת, אלא יתנהג כפי שמובא ב'מסילת ישרים', פרק י"ט - בביאור חלקי חסידות, וזה לשונו:

"ואם יאמר אדם מי אני ומה אני ספון שאתפלל על הגלות ועל ירושלים וכו', המפני תפילתי יכנסו הגלויות ותצמח הישועה? - תשובתו בצדו, כאותה ששנינו: לפיכך נברא אדם יחידי, כדי שכל אחד יאמר בשבילי נברא העולם, וכבר נחת רוח הוא לפניו יתברך שיהיו בניו מבקשים ומתפללים על זאת. ואף שלא תיעשה בקשתם, מפני שלא הגיע הזמן, או מאיזה טעם שיהיה, הנה הם עשו את שלהם והקב"ה שמח בזה".

למדנו מפורשות מדברי ה'מסילת ישרים' שכל אדם, גם בדורנו, יכול להתפלל אל השי"ת שיביא את משיח צדקנו, ויש להקב"ה נחת רוח מזה.

טובל פתו בכוס דמעותיו

אחד מתלמידי מרן הגאון בעל ה'חתם סופר' זצ"ל, רבי משה נובומסטר מהמבורג, מתאר בספרו 'זיכרון למשה' כיצד מרן זי"ע קיים בנפשו את מצוות זיכרון החורבן וצערה של שכינתא בגלותא, וכך הוא כותב: "פעם, בערב תשעה באב, התבודד החתם סופר בחדרו. הייתי סקרן מאוד לדעת את סיבת התבודדותו, כי הלוא ידעתי שבערב תשעה באב אחר הצהריים, אינו עוסק לא בדבר הלכה ולא בחיבור תשובות לשואלים. העזתי פניי ברבי, והצצתי דרך חור המנעול, ומה נורא המחזה שנגלה לעיניי: איש האלו-קים יושב ומקונן על חורבן הבית, על ידו מונח ספר ובידו כוס אשר לתוכה הזיל דמעותיו עד שנתמלאה, ובשעה שישב לאכול סעודה המפסקת לגם מכוס הדמעות, לקיים מה שנאמר 'האכלתם לחם דמעה ותשקימו דמעות שלישי'..."

את תלמידו של ה'חתם סופר' - רבי שמעון דייטש - שעלה לימים לירושלים, מצאו פעם בערב תשעה באב בשעת הסעודה המפסקת, כשהוא טובל את פתו בכוסית של דמעות.

"מאי האי?", שאלוהו חבריו.

"כך נהג מורי ורבי ה'חתם סופר'" - נענה להם רבי שמעון - "שהיה סוגר עצמו בחדר מיוחד בערב תשעה באב אחר הצהריים, בוכה ומקונן על חורבן בית המקדש ועל גלות השכינה, אוסף דמעותיו בכוס, ואחר כך טובל בהן את פתו בסעודה המפסקת, לקיים מה שנאמר 'ושקווי בבכי מסכתתי'..."

(חלקים מתוך מאמר של הרב בנימין כהן - המבשר תורני פנחס תשע"ח)

ביום תשעה באב, יום של צער על שכינתא בגלותא, יאסוף אדם אנשים ריקים מתורה ויחזירם למוטב. תשעה באב הוא הזמן להחזיר לקדוש ברוך הוא את ילדיו האבודים. אלה שזוכים להחזיר בתשובה את בניו של בורא עולם, עושים לו נחת רוח גדולה

הגה"צ רבי אריה שכתר זצ"ל: על מה עבודת היום בתשעה באב?

"אלה הדברים" (דברים א', א')

מובא בספר 'סדר היום': מי שלא הולך בדרך ה', הריהו בצרה גדולה, ומי שבצרה - הקב"ה משתתף עמו בצרתו: "עמו אנכי בצרה" (תהילים צא, טו). נמצא אפוא, שיש לקב"ה צער גדול מכך שבניו לא שומרים תורה ומצוות. השכינה שרויה בצער. לכן - כותב ה'סדר היום' - ביום תשעה באב, יום של צער על שכינתא בגלותא, יאסוף אדם אנשים ריקים מתורה ויחזירם למוטב. תשעה באב הוא הזמן להחזיר לקדוש ברוך הוא את ילדיו האבודים. אלה שזוכים להחזיר בתשובה את בניו של בורא עולם, עושים לו נחת רוח גדולה.

בא אלי חוזר בתשובה, שחי מקצבת נכות מהצבא ויושב כל היום בכולל, הלימוד שלו הוא יותר קריאה מאשר לימוד. קשה לו להבין את דף הגמרא, הכל אצלו מקשה אחת - הקושיה, התירוץ... הוא הגיע מעולם אחר, הראש שלו איננו ראש של תורה, הלך המחשבה שלו שונה, המושגים קשים לו.

אמרת לי: "אתה חייב להתחיל להבין את הגמרא מהשורש!". סידרתי עבורו תלמיד חכם מובהק שילמד אתו על בסיס יומי, כפי שמלמדים תלמיד מתחיל בחיידר. וראו זה פלא! אחרי כמה שבועות הוא נהיה אדם חדש. הוא פשוט התחיל לחיות את הדף, להבין את הסוגיה. הוא התחיל לקבל ראש של תורה!

כמה נחת רוח יש לקדוש ברוך הוא מאדם כזה. הוא עזב את כל מנעמי העולם הזה, התקרב לבורא עולם והוגה בתורתו הקדושה. תשעה באב מסמל את הצער שיש לקב"ה, צער השכינה. עלינו לדאוג לסלק את הצער הזה ולגרום לו שמחה ונחת רוח לפניו. זאת על ידי שמלמדים תורה את הזולת ומקרבים אותו לאביו שבשמים. אך לפני שמחזירים את האחרים בתשובה, צריך האדם להחזיר את עצמו בתשובה. לפני שהוא מתקן אחרים - שיתקן את עצמו.

אין לך כושר דיבור? אתה מרגיש שאין לך יכולת לשכנע אחרים? אין בעיה, אתה יכול לעשות זאת בלי להחליף מילה עם איש. פשוט מאוד, תתקן את עצמך. כשאדם מתקן את עצמו, יש לכך השפעה רוחנית עצומה, הן על הקרובים והן על הרחוקים, שכלל אינם מכירים אותו. מכח התיקון העצמי של האדם הוא משפיע השפעה רוחנית על אחרים שאף הם יתקנו את עצמם.

חורבן הבית הרחיק אותנו מבורא עולם כביכול. בעוונותינו הושלכנו

אל הגלות. יחד עמנו גם השכינה נמצאת בגלות, שרויה בצער גדול. בידינו לסלק את צער השכינה, אין הדבר תלוי אלא בנו ובמעשינו! בזכות ההתעוררות הגדולה ותיקון עצמנו וזולתנו, ישפיע ה' רוח ממרום, יחיש את בניו המקדש ויחדש ימינו כקדם, ונזכה לשוב לימים של קרבת ה' בעבודת ה' בבית תפארתנו.

הצורה הנכונה לאמירת תוכחה

בתחילת חומש דברים נאמר: "אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל". במשך שלושים ושישה ימיו האחרונים, כמנין "אלה", מא' בשבט ועד יום פטירתו בז' אדר, הוכיח משה רבנו את ישראל ומנה בפניהם את כל המקומות שהכעיסו בהם את ה'.

מלשון הכתוב "אלה הדברים" מדייק ה'אור החיים' הקדוש, "שכל ארבעים שנה שהיה משה רועה ישראל במדבר - לא דיבר להם קשות זולת אלה הדברים הוא שדיבר קשות. והגם שמצינו שאמר להם (במדבר כ, י) 'שמעו נא המורים', לא אמר דבר זה לכללות ישראל, אלא לחלק אחד שהיו מורים בהוראה, אבל לכל ישראל לא דיבר קשות זולת אלה". העולה מן הדברים הוא:

במשך ארבעים שנה משה לא הוכיח את ישראל בצורה קשה, אלא בצורה רכה.

גם עתה, משכבר החליט להוכיחם בצורה קשה, הוא נזהר בכבודם, כמו שכתב רש"י: "לפי שהן דברי תוכחות, ומנה כאן כל המקומות

פתאום הרב הוריד את עיניו הקדושות, חיוך נראה על פניו והוא פונה לבן שלי: "אבל תצטרך לשלם על זה, אתה יודע! אתה תצטרך לגמור את הש"ס בתמורה!". הבן שלי אומר לי שאומר לרבינו שהוא מסכים. רבינו חזר ללימוד הגמרא, תוך כדי שהוא מחזיק לו עדיין את ידיו. אמרתי לרבינו: "לו בני מסכים, אז יהיו לו ילדים?", ורבינו אומר: "אבל לסיים את הש"ס בשנה!"...

סיפורים אישיים מיוחדים ומחזקים ממרן הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל

הרב אברהם ישעיהו שטרן עם מרן הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל

מאת: הרב אברהם ישעיהו שטרן

"וַיִּבְרַךְ אֶתְכֶם פֶּאֶשֶׁר דְּבַר לְכֶם" (דברים א', י"א)

הבן שלי היה נשוי שלוש שנים ולא היו לו ילדים, הילדים מתחתי כבר נפקדו בילדים והיה כבר קצת לחץ... אמרנו לו את הסגולות שתמיד רבינו אומר, לעשות הבדלה על היין ולהתחיל לגדל זקן, הוא עשה את הסגולות ובינתיים אין ילדים.

לאחר תקופה היתה חתונה בבני ברק לבן אחי באולם 'ארמונות חן' שקרוב מאוד לבית רבינו, והצעתי לבן שלי איתי להתברך אצל רבינו. כמובן שכששמעו זאת בחתונה, אז כל האחים שלי והאחיינים שלי ביקשו להצטרף, וכולנו הגענו לבית רבינו...

הבית היה מלא אנשים, הגעתי בלי לתאם. מיד הבנתי שזה לא מתאים כעת, היה נראה שרבינו רוצה לחזור ללמוד, הרב אומר כעת רק 'בוה'ה'... אמרתי לבן שלי: "בוא נחזור לחתונה, כי אני מחכה לעת רצון", אבל כבר היה מידי מאוחר מכיוון שפתאום הנכד ר' יעקב ישראל שואל אותי: "מה אתה רוצה? סבא מסתכל עליך", היה נראה שרבינו רוצה לדעת בשביל מה באתי...

רבינו מסתכל עלי, אמרתי לרבינו: "זה הבן שלי שאני כ"כ הרבה מבקש בשבילו, הוא כבר גדל זקן ועושה הבדלה על היין, מה שהרב אמר ואין לו עדיין ילדים". רבינו לקח את ידו ולחץ אותה בחום.

ופתאום בהפתעה גמורה רבינו מרים את עיניו הקדושות, ומסתכל לתוך העיניים של בני. לא דקה ולא שתיים אלא שלוש דקות תמימות שרבינו בוהה עליו. במושגים של רבינו זה היה נראה נצח. הבן שלי רועד, מה קורה כאן? והנכד רואה את הלחץ של הקהל מאחורה ומבקש: "סבא, הוא רוצה ברכה לילדים!"

אך רבינו לא היה איתנו בכלל, הוא היה בעולם אחר. פתאום הרב הוריד את עיניו הקדושות וחיוך נראה על פניו ופונה לבן שלי:

"אבל תצטרך לשלם על זה, אתה יודע!"

ורבינו אומר: "אתה תצטרך לגמור את הש"ס בתמורה!". הבן שלי פונה אלי ואומר לי שאומר לרבינו שהוא מסכים. רבינו חזר ללימוד הגמרא, תוך כדי שהוא מחזיק עדיין את ידיו של בני. אני אמרתי לרבינו: "לו בני מסכים, אז יהיו לו ילדים?", שאלתי. ורבינו אומר:

"אבל לסיים את הש"ס בשנה!"...

אמרתי לבני: "אתה מסכים? צריך לגמור את זה בשנה!" והבן שלי, שהרגיש שזו עת רצון שעוד רגע חולפת, אמר לי מיד: "אני מסכים!". חזרתי עם התשובה, ואמרתי לרבינו: "בני מסכים, אבל רבינו מבטיח לו ילדים?"

ואז הרב אומר: **"אם הוא יקבל על עצמו בתוך תשעה חודשים אני מבטיח!"**... ורבינו בירך בכל לב.

יצאנו החוצה ובני אמר לי שיש לו סחרחורת, אם אני מחשב נכון זה אומר שצריך ללמוד 13 דפים כל יום!

מאותו רגע הבן שלי עזב את הכולל, והתחיל ללמוד כל הימים והלילות, קבלתי ד"שים מאנשים שרואים אותו בבית כנסת, שלומד עד אמצע הלילה, כמובן שמשפחתו התגייסה לעזרתו.

כעבור תקופה, הייתי בחו"ל והבן שלי מתקשר ואומר לי: "אני רוצה לבשר לך שיש לנו בשורה טובה!"

כשהגעתי לארץ נסעתי מיד לבית רבינו, ובישרתי לו שהברכה שלו פעלה כבר. רבינו הגיב בפשטות: **"אתה רואה אל תהיה ברכת הדייט קלה בעינייך"...** ככה רבינו הגיב לברכות שלו. רבינו ראה את הברכה שלו, כיהודי שבירך מכל הלב ולא כצדיק גוזר.

לסיום אני חייב להודות לאבי מורי איש החסד, רבי שמואל יצחק ב"ר יום טוב ליפמן שטרן זצ"ל, שנפטר ב"ב אב תשע"ב, אשר השריש בנו את אמונת החכמים, ורק בזכות זו קרבת את עצמי לרבינו, וזכיתי בעקבות זה לקיים מצוות "ולדבקה בו".

(מתוך הספר 'בצילו')

מרוב תדהמה, החל ליבו של מיסטר מקס לפעום בחזקה, וחום גופו עלה. הארוחה אותה סיים זה עתה - התהפכה במעיו, והוא חש מיחויים מוזרים בכל גופו... "אין זה כי אם צדק אחי!" - הוא אמר בליבו, ומאחר וזה עתה היה עד לגילוי רוח הקודש, בבית מדרשו של אחיו ובשרו אשר הגיע מרוסיה, הוא החליט לאתרו בכל מחיר ולבקש ממנו עצה אשר תציל את חייו...

המגיד הגה"צ רבי שבתי יודלביץ זצ"ל על 'האח שהפסיק להכיר את אחיו'

"וְאֶשְׁלַח מַלְאָכִים מִמֶּדְבָר קְדָמוֹת" (דברים ב', כ"ז)

עם כל בני משפחתו, ומרדכי עשה חיל והתעשר עושר מופלג, אולם מרדכי שכח לחלוטין את אחיו... בשעת הפרידה, היה הוא מוכן להשבע בכל היקר לו כי אם אך תהיה האפשרות בידו - הוא ישלח לאחיו חבילות חבילות של שטרות מזומנים... אולם כאשר שמן מעט, כאשר החלה ההצלחה מאירה לו פניה - הוא העדיף להתעלם לגמרי מאותן הבטחות...

מסופר על בעל צדקה אחד בשם ר' ברוך, יהודי ירא שמים אשר מזיל היה מהונו בעין טובה עבור כל ענין טוב וראוי, שביום מן הימים התעשר עושר מופלג, בנה לעצמו בית גדול אותו ריפד בשטיחים יקרים, ומני אותו היום ואילך - הוא לא התיר לאביונים להכנס אל הבית, שכן חשש הוא פן יטנפו את השטיחים...

אדם-גדול אשר שמע על המהפך - היטיב להגדיר זאת במשפט אחד קולע, וכך הוא אמר: "בתחילה - היה אותו נדבן בבחינת 'ברוך' מרחם על הבריות, אולם קרה מה שקרה, וכעת הוא בבחינת 'ברוך' מרחם על הארץ..."

איך שיהיה. טבע העולם הוא כי כאשר האדם עולה לגדולה - הוא שכח עולם ומלואו. וכעת אינו מרוכז כי אם בעצמו. וזה מה שקרה למרדכי מיודענו. מאז התעשר - הוא שכח לחלוטין את כל הבטחותיו החגיגיות והתחייבויותיו משכבר הימים, ואפילו ייסורי

היה היו שני אחים, בערבות רוסיה הרחוקה, אשר אביהם ואמם הלכו לבית עולמם בהיותם ילדים קטנים רכים בשנים, והותירו בודדים וגלמודים בזה העולם. האח האחד, הגדול מביניהם - נקרא בשם חיים, ואילו אחיו הקטן נשא את השם מרדכי. אחים טובים היו השנים, אחים אוהבים ודואגים זה לזה. כל עוד חיו שניהם יחדיו, בעיירת הולדתם אשר ברוסיה - לא זזה יד האחד מידו של רעהו, את כל מעשיהם עשו בשותפות, ואף את כאבם ושמתם - נוהגים היו לחלוק זה עם זה.

דא עקא, שביום מן הימים נפרדו דרכיהם. מרדכי הצעיר, החליט כי קצה נפשו בחיי האביונות, וכי מואס הוא בחיים שכאלו - בהם עליו לעמול בפרך בכדי להשיג טרף בצמצום עבור עצמו ועבור בני משפחתו.

"החלטתי לעקור מכאן, להפליג לאמריקה הרחוקה - היבשת החדשה המשופעת בעושר וברוחה כלכלית, ולבנות שם את עתידי בנחת!" - בישר הוא ביום מן הימים לאחיו, והציע לו להצטרף אליו בדרכו אל הבלתי-נודע.

אולם חיים סירב. ידע הוא היטב כי כשם שמשופעת היבשת החדשה בזהב ובעושר - כך בה במידה נעדרת היא אפילו קורטוב של רוחניות, אין בה תשתית מינימלית לחינוך הילדים, אין בה רבנים יושבי על מדין אין בה בתי כנסיות ובתי מדרשות, ובכלל - אמריקה של אותם הימים היתה בבחינת 'ארץ אשר כל באיה בל ישובון' בכל הנוגע לעתידם הרוחני...

לפיכך, גמר חיים בליבו כי אם נגזר עליו לחיות את חייו בעוני ובמחסור - מקבל הוא על עצמו את דין השמים באהבה, אולם את נפשו ונפש עולליו הוא לא יפקיר תמורת שום הון שבעולם.

"אני נשאר כאן!" - הוא השיב נחרצות לאחיו אשר ניסה לשדלו ולדבר על ליבו כי יצטרף אליו, אולם בקשה אחת הוא ביקש: "אנא מוכן, מרדכי אחי היקר, אם יצליח ה' דרכך ואתה תתעשר ותעלה לגדולה - זכור נא את אחיך אשר נותר בערבות הקרח של רוסיה, ודאג מעט אף לעתידו!"

מרדכי הבטיח, ונפרד מחיים בנמל לפני כבש האניה, ומרדכי נסע

מצפון הוא לא חש בליבו...

אכן, לא רק את אחיו שכח מרדכי... גם את אביו. אביו שבשמים - הוא שכח עד מהרה, כאשר הוא אינו מקפיד אפילו על שלשת הנושאים עליהם הקפידו אבותינו במצרים ובזכותם הם נגאלו... אבותינו במצרים - לא שינו את שמם, את לשונם ואת מלבושם; ואילו מרדכי הלזה - החליף עד מהרה את שפתו לשפה האנגלית בה הוא עשה שימוש בעסקיו, שינה את מלבושו לחליפה מחוייטת ומהודרת כמנהג הגבירים בארץ הזהב, ואף את שמו - הוא התאים לרוח התקופה והמקום כך ש'מרדכי' - נהיה ל'מיסטר מקס'... השם 'מרדכי' כבר לא התאים למעמדו החדש בקהילת אנשי העסקים שבניו יורק רבת'...

את ביתו - בנה מרדכי בפאתי העיר. בית גדול ורחב ידים אשר גינה גדולה משתרעת סביב לה, ובה עצי נוי ומדשאות מרהיבות עין. למעשה, לא היה זה בדיוק בית... היתה זו מעין טירה קטנה, מוקפת בגדר אבנים ושערים בכל פתחיה, שערים בהם עמדו שומרים והגבילו את הכניסה למוזמנים בלבד... כך חי לו מרדכי חיי רווחה, ועולמו הישן, העולם שבעיירה, שברוסיה הרחוקה - נשכח לחלוטין מליבו.

ומה עם חיים, עם האח אשר נותר מאחור?

ובכן, חיים המשיך בחייו השגרתיים, שלח את ידו במלאכות מזדמנות, אשר הצליחו לכלכל את משפחתו בצמצום. מאחיו, ממרדכי - הוא לא שמע מאומה מאז עזב את העיירה, והדאגה לשלומו קיננה בליבו והתערבה עם שאר דאגות הקיום היומיומיות. ככלות הכול, הלא לא היה לו מה לעשות בכדי להועיל לאחיו - גם אילו זקוק היה לעזרתו... כך נקפו להן השנים, מרדכי - עושה חיל באמריקה ומרבה את הונו מיום ליום, ואילו חיים, אחיו - מתמודד עם בעיות הקיום.

גם את ילדיהם, את הבנים ואת הבנות - חינוכו השנים על פי השקפת עולמם. ילדיו של חיים - גדלו והתחנכו כמובן בבתי חינוך על טהרת הקודש, וצעדו בדרכו של אביהם - דרך ישראל סבא. גם ילדיו של מרדכי אחזו מעשה אבותיהם בידם, הם למדו בבתי ספר הרחוקים מכל ניחוח יהודי אמיתי, ומשבגרו מעט - החלו משתלבים בעסקיו המסועפים של אביהם העשיר.

והנה הגיעה שעת דודים. בנותיו של חיים הגיעו לפרקן, ארבע בנות אשר נולדו בזו אחר זו, ולרש אין כל להוצאות החתונה - נדוניה ראויה לשמה... לא ידע חיים מאין יבוא עזרו. אולם השליך את יתרו על אביו שבשמים אשר דאג לו מעודו ועד היום הזה, את ליבו מילאה השמחה, על שזוכה הוא לראות נחת יהודית אמיתית מבניו ובנותיו. אלא שבאחד הימים הגיע לאזניו של חיים, או ליתר דיוק לאזני אשתו - מידע חשוב, אשר הם סברו כי עלול להוות פתח הצלה בעבורם. אל העיירה הגיעה שמועה על פיה מרדכי, האח האובד אשר הפליג אל ארץ רחוקה לפני שנים כה רבות - עושה חיל בעסקיו, ואף התעשר הוא עושר גדול.

"הבה נשגר מכתב אל מרדכי אחיך, ונבקש כי יעזרנו מעט בהוצאות הכבדות המשכימות לפתחנו!" - הציעה הרעה, וחיים סבר וקיבל. על אף שלא היה זה מכבודו לפנות אל אחיו, אשר שכחו מלב ולא נזכר בקיומו עד עצם הרגע הזה, ועד בכלל - הוא היה מוכן אפילו

**"אני נשאר כאן!" - הוא השיב
נחרצות לאחיו אשר ניסה לשדלו
ולדבר על ליבו כי יצטרף אליו,
אולם בקשה אחת הוא ביקש:
"אנא ממך, מרדכי אחי היקר, אם
יצליח ה' דרכך ואתה תתעשר
ותעלה לגדולה - זכור נא את אחיך
אשר נותר בערבות הקרח של
רוסיה, ודאג מעט אף לעתידו!"...**

להתבזות, ובלבד שלא יראה את בנותיו יושבות בבית וממתנות בעוד שערן מלביץ...

עוד באותו הערב הוא התיישב וכתב מכתב חם למרדכי - אחיו האובד. מכתב בו פירט את כל אשר עבר עליו מאז נפרדו דרכיהם - ועד לעצם היום הזה, דרש בשלומו של אחיו האהוב, אשר על ראשו הרעףי שבחים למכביר, ובסיום - העלה את בקשתו לתמיכה וסיוע בשעתו הדחוקה.

"נתון אני בצרה, ולא סתם צרה - אלא צרה כפול ארבע... ארבעת בנותיי ממתנות בביתי, וזקוק אני לעזרתך בכדי לראותן תחת החופה!" - סיים חיים את מכתבו, ושלחו באמצעות הדואר אל הכתובת אשר מסרו לו יודעי דבר.

מכתבו של חיים הגיע לידיו של מרדכי אחיו, או בשמו המעודכן 'מיסטר מקס' - בעודו סועד את סעודת הצהריים. זהו מנהגם של הגבירים: הם אוהבים לקרוא את המכתבים המופנים אליהם בעת סעודתם... המכתב עצמו הגיע עם עוד צרור גדול של דואר, והוא הוגש לבעל הבית בידי משרת הדור בלבושו, על גבי טס מוזהב ומפית לבנה פרוסה עליו - על פי כל גינוני הטקס.

המכתב הראשון אשר נפתח על ידי מיסטר מקס, עסק בענייני מסחר. היה זה ידיד אשר ביקש להזמין דרכו כמות גדולה של סחורה, בתנאי תשלום נוחים. קריאת המכתב הסבה לעשיר עונג רב, וחיוך של קורת רוח פשט על פניו. המכתב השני הגיע מאפריקה - ואף הוא עסק בענייני מסחר, ואילו המכתב השלישי היה מכתבו של חיים. המכתב אשר שמו וכתובתו של האח התנוססו על צידו האחורי בכתב רוסי מוכר להפליא.

להפריש מדי יום סכום צנוע, אותו הוא חסך באמתחתו לשם ההפלגה באניה אשר באמצעותה יוכל לעבור את האוקיינוס ולהגיע עד לחופי אמריקה.

כך, לאחר מספר חדשים בדרכים - הגיע חיים לאמריקה, ומיד פנה לאתר את ביתו של אחיו על פי הכתובת אשר היתה בידו.

כאשר הגיע אל הבית והבחין בשמירה ההדוקה סביבו, כאשר הוא ראה באיזה ארמון מתגורר לו אחיו הצעיר - הבין חיים כי בודאי שמן ליבו של אחיו ונאטם משמוע אל זעקתו...

"אין ספק!" - הוא אמר בליבו. "בודאי אם אציג את עצמי ואבקש להפגש עם אחי - הוא יסרב לראות פני! עלי לנקוט, אפוא, בתחבולה אשר תאפשר לי להכנס לכל הפחות אל ביתו של מרדכי, ואזי אוכל אולי לרכך את ליבו לב האבן, ולגרום לו להחליץ לעזרתי!".

וממחשבה - למעשה.

חיים ניגש אל השומר אשר עמד בפתח טירתו של מרדכי, וביקשו למסור לבעל הבית כי עומד בפתח יהודי אשר מבקש לשוחח עמו אודות עסק חשוב. השומר עשה כאשר נצטווה. הוא סיפר למיסטר מקס כי יהודי בבלויי סחבות מתדפק על שערי ביתו, ומבקש להפגש עמו בעניין עסקי.

כאשר שמע מיסטר מקס את דברי המשרת - הוא הורה להכניס את הזר, מתוך סברה כי אפשר וסוחר יהלומים הוא... שכן כך היה מנהגם של סוחרי היהלומים באותה תקופה: הם היו לובשים סחבות ומעמידים פנים כאילו עניים מרודים המה, וזאת בכדי שלא יעלה בדעתו של אי-מי לשדדם וליטול את ממונם...

אלא שכאשר נכנס האורח אל חדר עבודתו של הגביר, הוא עמד עד מהרה על טעותו. לא ניתן היה לטעות בתווי הפנים הכה-מוכרים, תווי הפנים אשר אולי נוספו בהם כמה תלמים בעקבות הצרות אשר פקדו את האח, אולם מלבד זאת - לא חל בהם שינוי משמעותי...

אלא שאם סבר חיים כי אחיו יתבייש למראה פניו ויקבלו בסבר פנים יפות - הרי שטעה הוא בטעות חמורה, ועל טעותו הוא עמד חיש מהר... שכן מיסטר מקס כבש את רגשותיו, ובפנים אטומות פנה אליו ושאלו בתמימות מעושה: "יסלח לי כבודו, אולם מי הוא ומה שמו? מה מבקש הוא בבית?"...

בתחילה, ניסה חיים להעמיד את אחיו על זהותו, ולעורר את רגשותיו. הוא סבר כי אולי אין אחיו מזהה את פניו בשל השנים שחלפו. אולם כאשר ניסה להזכיר לו נשכחות ולהציג את עצמו - התנער הלה מכל זיקה משפחתית, וציין בקרירות כי אין לו כל מושג על מה מדבר האורח הנכבד... "אין לי כל אח!" - הוא פסק נחרצות, והתנצל בפני האורח אם נפל קרבן לטעות מצערת...

ברגע הראשון - סבר חיים לשוב על עקבותיו, ולברוח כמטחווי קשת מאחיו אשר בגד באחוה והפנה לו עורף. אולם כאשר נתן אל ליבו את רוב התלאות אשר עליהן התגבר בדרכו עד הלום - לא מצא הוא את העוז בנפשו לשוב על עקבותיו בידיים ריקניות. "עלי לעשות השתדלות לכל הפחות!" - הוא הרהר בליבו, ובמוחו עלה רעיון מקורי...

"אחי היקר מרדכי!" - הוא פנה אל בעל הבית. ולא שעה לנסינות

לקראת המכתב הזה לא שמח במיוחד מיסטר מקס. הוא היה מעדיף להדחיק את זכרונות הילדות הללו אל תא אחורי במוחו, ולא לפתוח פתח לייסורי מצפון אשר עלולים להטריד את מנוחתו... לפיכך, הוא החליט מבלי מחשבה מרובה, להשליך את המכתב הטומן בחובו זכרונות כואבים. וכך הוא עשה על אתר... המכתב הסגור מצא את דרכו אל סלסלת האשפה הממוקמת מתחת לשולחן...

ובינתיים, חיים ואשתו ממתנינים לתשובתו של מרדכי, האח האובד. שבועיים חולפים, שלושה שבועות, חודש כבר עבר - וכל תגובה לא מגיעה. בכל בוקר הם עומדים על יד החלון וממתנינים לדוור אשר אולי יביא עבורם את בשורת הישועה מעבר לים, אולם בכל יום חולף לו הלה על יד ביתם, ומדלג אל הבית הבא... "לא... גם היום לא הגיע מכתב!" - הם היו אומרים זה לזה, ופותחים במסכת חדשה של המתנה מורטת עצבים ליום הבא.

לאחר חודש וחצי של המתנה, חודש וחצי של תקווה אשר נכזבה דבר יום ביומו - העלה חיים את האפשרות כי המכתב לא הגיע ליעדו.

"אילו היה אחי מקבל את מכתבי - הוא היה נענה לבקשתי בלי ספק, או לפחות משיב לי דרישת שלום מרחוק! חוסר הענותו למכתבי - מעיד בודאי על כך שלא קיבל את מכתבי, ועל כן עלי לשוב ולכתוב לו שנית!" - אמר חיים לרעייתו, ועוד באותו ערב כתב מכתב שני לאחיו אשר מעבר לים.

אלא שגם גורלו של המכתב השני היה זהה לחלוטין לגורל אחיו הבכור, וכך עלה גם בחלקו של המכתב השלישי... לאחר שלושה מכתבים אשר לא גררו בעקבותיהם כל תגובה - הבין חיים כי דברים בגו.

"אין הסבר אחר מלבד ההסבר המצער, על פיו מתכחש אחי למצוקתי ומפנה לי עורף בעת צרתי!" - הרהר הוא בליבו, והחליט בעצת אשתו לצאת בעצמו אל אחיו, לפוגשו פנים אל פנים, ולנסות בדרך זו לרכך את ליבו.

דא עקא, שסכום הכסף הנחוץ לשם הנסיעה הארוכה לאמריקה - לא היה מצוי ברשותו של חיים האביון... הלא אילו היו מעותיו מזומנות בידו - הוא לא היה משחית את זמנו ומשפיל את כבודו בנסיון לגייס את עזרתו של אחיו הבוגד...

בלית ברירה החליט חיים כי את הוצאות הנסיעה הוא יממן מעבודה שוטפת במהלך המסע, כאשר הוא בוחר בעבודה אשר היתה מקובלת למדי באותם הימים: שהיה לצד מיטתם של חולים בלילות...

כיום, כאשר בכל מקום ישוב ישנו בית-חולים - אין אנו מכירים מקצוע מעין זה, אולם בימים עברו, כאשר החולים טופלו בביתם על ידי הרופא המקומי - היה צורך באדם אשר ישהה בשעות הלילה על יד מיטתם, ויזעיק את הרופא במקרה של החמרה במצבם חלילה.

ובכן, בעבודה זו בחר חיים, ובאמצעותה הוא הצליח לממן את מסעו מעבר לים. בימים - הוא היה מתקדם בכל אמצעי תחבורה אשר עמד לרשותו, ובלבד שלא עלה בדמיון מרובים; ואילו בלילות - הוא היה שומר על חולים בבתייהם ומרויח את לחמו ואת הצטרותיו למשך היממה הבאה... מלבד זאת - דאג חיים

למעלה כה עליונה... כעת, כאשר סכום הכסף צרור היה היטב באמתחתו - לא היתה לחיים כל מניעה לגלות את סודו, והוא הסביר לאחיו בפשטות:

"דע לך, כי לא נביא אני ולא בן נביא, ואף רוח הקודש לא הופיעה בבית מדרשי. אבחנתי, על פיה עומד אתה לסיים את חיך תוך עשרים וארבע שעות - התבססה על ניסיוני בלבד, נסיון אותו רכשתי בחדשים האחרונים..."

"את מסעי הנה, לאמריקה, מרוסיה הרחוקה - מימנתי באמצעות עבודה אשר עבדתי בדרכי, עבודה כמשגיח רפואי על חולים בלילות. במהלך עבודתי זו - נתקלתי פעמיים בחולה אשר איבד את הכרתו בעת משמרת, ובשתי הפעמים לא היו בפי הרופאים בשורות טובות עבורו... בכל פעם בה הגעתי אל הרופא וסיפרתי כי החולה עליו השגחתי איבד את ההכרה - דע הרופא לחרון בכירור כי בעוד עשרים וארבע שעות לא יהיה הוא בין החיים!"

"והנה, כאשר הגעתי הנה, לאמריקה, אל ביתך, וגיליתי כי הכרתך אבדה עד שאינך מכיר את אחיך, עצמך ובשרך - ידעתי לפסוק על פי ניסיוני כי נמצא אתה בסכנת חיים מיידית... לפיכך פניתי אליך והמלצתי לך לשוב בתשובה, שכן חשש כבד מילא את ליבי, פן אלו הן שעות חיך האחרונות... זה הכל!" - סיים חיים בחיך, ומרדכי - אשר הבין כי הלך שולל אחר תעתועיו של אחיו - בוש ונכלם, ואף מיהר לבקש את סליחתו על התנהגותו המחפירה..."

זהו הסיפור, והוא ממחיש היטב מה קורה בדרך כלל לאדם אשר עולה לגדולה ומתעשר... כפי שהקדמנו, במצבים מעין אלו נוטה האדם לשכוח לחלוטין את הקרובים לו ביותר, והוא מתרכז אך ורק בעצמו ובטובתו המיידית..."

אולם משה - דעת אחרת היתה עמו... בעודו לבוש בפאר, מתגורר כנסיך בבית המלך, ונהנה ממעמד גבוה ומכל טוב - הוא לא שכח את אחיו היהודים! הוא לא התרכז אך ורק בעצמו, אלא להיפך! נתן עיניו וליבו לשאת עמם בעול גלותם, "ויצא אל אחיו - וירא בסבלותם!!"

(מתוך דרשות המגיד - פסח)

ההכחשה מצידו... "ודאי סבור הינך כי באתי אליך עד כאן, עד לאמריקה הרחוקה, בכדי לבקש את עזרתך הכספית... אולם טועה אתה בטעות חמורה! מטרת ביקורי אינה לשם בקשת עזרתך, אלא אדרבה! למענך! למען הצלתך!"

"דע לך" - לחש חיים באזני אחיו הנדהם - "כי לא נותרו לך כי אם עשרים וארבע שעות בלבד לחיות וכן אלו הן שעות חיך האחרונות! פונה אני אליך כאח-בכור, ומפציר בך: אנא! הצל את נשמתך! חזור בתשובה בעוד הנר דולק, בזמן בו ניתן עוד לתקן!" - סיים הוא את דבריו, פנה ויצא מן החדר.

מרום תדהמה, החל ליבו של מיסטר מקס לפעום בחזקה, וחום גופך עלה. הארוחה אותה סיים זה עתה - התהפכה במעיו, והוא חש מיחוסים מוזרים בכל גופו... "אין זה כי אם צדק אחי!" - הוא אמר בליבו, ומאחר וזה עתה היה עד לגילוי רוח הקודש בבית מדרשו של אחיו ובשרו, אשר הגיע מרוסיה בכדי לבשר לו על מותו הקרב - הוא החליט לאתרו בכל מחיר ולבקש ממנו עצה אשר תציל את חייו... ואכן, כך הוא עשה... שליחים דחופים נשלחו אל כל בתי הכנסיות אשר בניו-יורק, רצים שוגרו אל בתי המלון והאכסניות הרבות הפזורות ברחבי העיר, ומקץ כמה שעות נמצא האח האובד והוזמן אחר כבוד בשנית אל ארמונו של אחיו.

כאשר הגיע הפעם אל חדרו של אחיו - ציפתה לחיים קבלת פנים שונה לחלוטין מזו לה זכה לפני שעות ספורות... "אוי! אחי היקר והאהוב! כמה התגעגעתי לראותך!" - נפל מרדכי על צווארו... "הלא קודם אך חמדתי לי לצון, ואילו אתה קיבלת את הדברים כפשוטם!" - הוסיף הוא והצטדק, כאשר הוא ממחר לגשת לגופו של ענין...

"רואה אני כי זכית לרוח הקודש וכי יודע אתה את הנסתרות מעיני בני-אדם" - החמיא מרדכי, ומיד המשיך וביקש: "אנא ממך, גלה לי מה עלי לעשות בכדי להינצל מגזר הדין הנורא המרחף על ראשי! כיצד אוכל להציל את נפשי מרדת שאולה?"...

וחיים נענה לבקשה, והעניק את עצתו בו במקום: "ידוע, כי צדקה תציל ממות... אם ברצונך להציל את נפשך - הרי שעליך לשקול לידי במזומן סכום נאה, אשר די יהיה בו בכדי להשיא את ארבעת בנותי הבוגרות ברווח!" - הוא אמר ומרדכי אפילו לא התווכח... בו במקום הוא פתח כספת נסתרת, שלף מתוכה חבילות של שטרות, והחל ממלא את אמתחתו של אחיו בירוק הירוק הזה..."

"עתה יכול אני להניח את דעתך, ולבשרך כי לא תמות!" - הכריז חיים בבטחה, ומיסטר מקס נרגע בו במקום... ליבו שב לפעום כסדרו, וחום גופו התייצב..."

כעת, מאחר וכבר התוודע אל אחיו והכיר בקיומו ובוהותו; כעת, לאחר ששקל את הכסף אשר התבקש ליתן - כבר לא היתה סיבה שבעולם אשר תוכל לעכב את מרדכי מלהסב בנחת עם אחיו ובשרו, ולהחליף חוויות תוך שיחה נעימה על דא ועל הא... האחווה שבה לשכון בין שני האחים כמקדם, והם חזרו לשוחח כמו בימים הטובים ההם..."

במהלך השיחה, עלה לדיון שוב ענין רוח-הקודש המפעמת באח הרוסי, ומיסטר מקס ביקש לשמוע לפרטי פרטים כיצד זכה אחיו

יצאתי משם, והרגשתי שסתם בזזתי שלוש שעות מהחיים שלי... אין סיכוי שאדם בגילו ובמעמדו, עם המורשת המשפחתית שלו יתחיל להניח תפילין בגיל כזה, רק בגלל שמישהו ענה לו על השאלה שהציקה לו...

מגיד המישרים הג"ר אליעזר יוטקובסקי, עם מסר חזק מאוד על הכח העצום שמונח בידיים של כל אחד מאיתנו, להשפיע על אחרים ועל זרעם אחריהם

אליעזר (לייזר) רוט

"הבו לָכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים וְנִבְנִים" (דברים א', י"ג)

באחרונה שוחחנו עם מגיד המישרים הג"ר אליעזר יוטקובסקי, ובתוך הדברים שמענו ממנו כמה סיפורים מיוחדים במינם, הממחישים בצורה יוצאת דופן, את כוחה העצום של כל פעולה שאנחנו פועלים, ואת היכולת הטמונה בפיו של כל אחד מאיתנו, לגרום שינוי לטובה ולהציל דורי דורות של יהודים מרדת שחת. "היה זה לפני שנים רבות", סיפר הרב יוטקובסקי, "באותה עת עסקתי בעניין של מכשיר אלקטרוני כלשהו, שהייתי זקוק לפיתוח גירסה שלו, שתתאים לשימוש בציבור החרדי בלי חשש איסור בשבת ובחול, כחלק מהעיסוקים הציבוריים שלי.

"כשהתחלתי להעמיק בעניין, נאמר לי שיש איזה מומחה אחד, אדם שאינו שומר תורה ומצוות, שמתגורר ביישוב מסוים, ושמתאים לבידור וליבון של הנושאים האלו, כולל הדרכה לגבי הפיתוח של הגרסה המתאימה.

"קבעתי איתו פגישה, ואכן הגעתי בתאריך המיועד ובשעה שקבענו. "הוא קיבל אותי במאור פנים, ניהלנו שיחה מקצועית ורצינית, קיבלתי את הייעוץ שרציתי, ופניתי ללכת.

"אבל לפני שיצאתי, חשבתי לעצמי, למה לא לנצל את ההזדמנות? הרי התידדתי איתו במהלך השיחה, למה שאני לא אגמול עמו חסד ואציע לו להניח תפילין...

"שאלתי אותו: 'נו... תפילין כבר הנחת היום?', הוא לא הפתיע אותי כשענה בשלילה.

"שאלתי אם הוא רוצה להניח, והוא שוב ענה בשלילה. 'אני יש לי שאלה אחת, אם תענה עליה תשובה שתניח את דעתי, אני מבטיח לך להניח היום תפילין, וממחר אני אניח תפילין כל בוקר'...

"אמרתי לו: 'בוא נראה מה אתה שואל... והוא שוב לא הפתיע אותי בכלל ושאל את השאלה הכי נדושה והכי מוכרת: 'על האמונה לאור השואה'.

"ביקשתי ממנו שיביא בבקשה ספר תנ"ך, כשהוא הביא, אני פתחתי אותו בפרשת בחוקותי, וביקשתי שיקרא אותה מהחל ועד כלה, ואז יענה לי את התשובה בעצמו...

"הוא קרא והגיב, וכך נפתח לו ויכוח סוער. אני ראיתי שזה לא יהיה קצר, הורדתי את החליפה והכובע, והתיישבתי מולו לויכוח שנמשך

זמן ארוך, וכלל גם טונים גבוהים במיוחד.

"בסופו של הויכוח הוא אמר לי שהוא צריך עוד לחשוב על זה, ולראות אם התשובות שלי הניחו את דעתו.

"יצאתי משם, והרגשתי שסתם בזזתי שלוש שעות מהחיים שלי. אין סיכוי שאדם בגילו ובמעמדו, עם המורשת המשפחתית שלו, יתחיל להניח תפילין בגיל כזה, רק בגלל שמישהו ענה לו על השאלה שהציקה לו. הוא הרי לא באמת חילוני בגלל שיש לו שאלות באמונה. הוא חילוני כי ככה גידלו אותו, וזה נחמד לו להישאר במקום הזה.

"נו שוין... לפחות ניסיתי..."

גידולים שגידלתם

עברו כעשרים שנה מאותו סיפור. יום אחד אני מגיע לביתו של חבר, ושם פגשתי בחור שבדיוק היה שם גם כן, בעל תשובה. מאחר וישבנו יחד, הייתי נחמד ושאלתי אותו איך קוראים לו, והוא משיב לי מה שם משפחתו, שאלתי אותו: "אתה קשור במקרה לאותו פוליטיקאי בכיר שנשא את השם הזה והיה מראשי המדינה בשנים הראשונות להקמתה?", הוא אומר שכן.

המשכתי לברר: "אתה אולי הנכד של המומחה לאלקטרוניקה, שמתגורר ביישוב זה וזה?"... והוא משיב לי בחיוב. "אכן זה הסבא שלי..."

צחקתי ואמרתי לו שהוא מזכיר לי אירוע נוסטלגי. "סבא שלך היה אדם מאוד נחמד", אמרתי לו, "לפני עשרים שנה בזזתי עליו שלוש

הפנים של הבחור אורו! העצב התהומי שנשקף מעיניו התחלף בשמחה ואושר! הוא הזדקף במקום שלו בתחושת חשיבות. האברך שלמד איתו הבין טוב מאוד למה כיוונו דברי, ואמר לי בחיוך: "תפסת שני ציפורים במכה אחת... התכוונת אליו, אבל גם אני הוחמאתי מהדברים שלך..."

חשב המוקדן וחשב, עד שזכר שהוא מכיר איזה אברך שמתפלל באותו בית כנסת בו מתפלל הבחור הזה. הוא הרים אליו טלפון ושאל: אתה מכיר בחור בשם מוישה ג. שמתפלל בבית הכנסת שלכם?... האברך השיב בחיוב: "אני מכיר אותו בהיכרות שטחית", הוא אמר, "חוץ מזה שאני יודע שזה השם שלו אני לא יודע שום דבר נוסף אודותיו. אף פעם לא דיברתי איתו..."

אומר המוקדן לאברך: "דידי, עכשיו אתה הולך לדבר איתו והרבה. דע לך שהבחור הזה בסכנה, יש לך תפקיד עכשיו לקרב אותו ולהשפיע עליו בימי בין הזמנים, כדי שגם בחודש אלול הוא יחזור בשמחה..." השיב האברך למוקדן: "דידי, חפש לך מישהו אחר... אני לא איש של קירוב, אין לי כלום עם הבחור הזה ואני לא יודע איך לקרב אותו..." אבל המוקדן משיב לו: "אין לי מישהו אחר. פשוט אין! אני לא מכיר אף אחד אחר בבית הכנסת שלכם, רק אותך אני מכיר ולכן אני מטיל את האחריות עליך!"

האברך ניסה להתחמק, אבל בסופו של דבר הבין שהוא התקווה האחרונה של הבחור הזה. חוץ ממנו אין עוד אף אחד שיכול לעשות משהו.

הוא היה בטוח שהניסיונות שלו לא יניבו שום תועלת, הרי אין לו שום ניסיון בקירוב והוא לא יודע מאיפה להתחיל אפילו. אבל הוא חשב לעצמו, האברך הזה, שאם הוא לא יעשה לפחות מאמץ קטן לעצור את ההתדרדרות של הבחור הזה, הוא לא יוכל לסלוח לעצמו אחר כך כשיראה להיכן הגיע אותו בחור.

בשבת הקרובה, הוא ניסה לחפש הזדמנות שתתאים לגשת אל הבחור ולפתוח עמו בשיחה, אבל לא הצליח.

והנה מגיעה תפילת המנחה, אצלם בבית הכנסת נוהגים שנוטלים ידיים לסעודה שלישית בבית הכנסת עצמו, ולאחר מכן יושבים לסעודה שלישית בצוותא, והאברך החליט לעמוד על יד הבחור, ולפתוח איתו כביכול בשיחה אקראית תוך כדי המתנה לנטילת ידיים. דא עקא, בדיוק

שעות של ויכוח עקר. התווכחנו על השואה ועל השגחה פרטית ועל שכר ועונש ועל אמונה בבורא עולם, הוא כמובן לא קיבל ממני אפילו לא חצי מילה, ואני יצאתי ממנו בפחי נפש, כי הבנתי שזה היה בזבוז זמן... אני לא יודע למה בכלל התחלתי להתווכח אתו, הרי מלכתחילה הייתי אמור להבין לבד שלא יצא לי מזה כלום..."

הבחור הסתכל עלי בעיניים נוצצות ואמר לי: "שני דברים אני רוצה לומר לך: קודם כל, סבא שלי אדם ישר. הוא אולי לא הודה בזה בפה מלא, אבל אני בטוח שאחרי שהוא שמע את התשובות שלך לשאלות שלו, זה בוודאי עשה אצלו שינוי, גם אם קטן, זה היה שווה את זה.

"דבר שני שאני רוצה לומר לך, שבשעה שאתה התווכחת עם סבא שלי, ישב שם בצד הנכד שלו. ילד כבן עשר. אתה בכלל לא שמת לב לנכד, אבל אני, הנכד, הקשבתי לכל מילה. אני ראיתי שאתה מסביר בלהט, אני ראיתי שסבא שלי התחיל לגמגם קצת, והבנתי שאתה ניצחת בוויכוח.

"באותו זמן לא הבנתי את כל מה שדיברתם, אבל כן הבנתי שהאמונה היהודית היא לא כזאת מופרכת כמו שטענו אצלנו, שלחרדים האלו, גם אם הם שחורים ונראים מזוהר מאוד, יש להם שכל, הם אנשים שמבינים מה הם עושים, ושבעצם ייתכן מאוד שהם צודקים ואנחנו טועים..."

"מאז החלטתי שכשאני אגדל אני אבדוק את זה ברצינות, והנה אתה רואה אותי היום, בעל תשובה כבן 30, עשיתי שינוי בחיים בזכות אותן שלוש שעות שאתה חשבת שבזבוז אותן לחינם..."

מחמאה שהצילה

הסיפור הזה, שהוא אמיתי לגמרי, מלמד אותנו דבר עצום: אין לך מושג כמה הפעולות שלך משפיעות על הזולת. אתה בונה עולמות, ולא יודע על זה. אתה מחזיר יהודי בתשובה שלמה, ובמשך עשרים שנה נדמה לך שסתם בזבוז שלוש שעות.

בהקשר לזה אני רוצה לספר סיפור מדהים, ששמעתי מחבר העוסק בטיפול בבני נוער.

הסיפור הזה קרה לפני כמה שנים, עם בחור שהתקשר למוקד הטלפוני של אחד הארגונים, ושיתף את המוקדן שם במצוקה שלו. ההורים שלו מאוד מרגיזים אותו, אין לו חברים, הוא בודד בישיבה, בבית הכנסת אף אחד לא מדבר איתו... החיים שלו דפוקים.

אומר הבחור הזה, שהוא החליט שהוא כנראה לא נמצא במקום הנכון. עכשיו מתקרב סוף זמן קיץ, אין בישיבה לחץ כרגע כי עוד רגע בין הזמנים, בבין הזמנים הוא יתארגן ויתכונן, ונראה מה הוא יעשה בראש חודש, כי נמאס לו מהלחץ הזה ותחושת הבדידות שהוא מרגיש בישיבה.

אותו מוקדן ניסה לדבר על לב הבחור, אך ללא הצלחה. אך בקושי הוא הצליח לחלץ ממנו מידע על עצמו, מה שמו ובאיזה בית כנסת הוא מתפלל.

כשהסתיומה השיחה, נשאר המוקדן עם טעם חמוץ בפה. יש כאן בחור שעלול ליפול, בגלל שטויות. צריכים לעצור את זה, אבל אין שום דרך. הוא איתן בדעתו, והיחסים שלו עם ההורים והחברים ירודים מאוד, אין מי שיוכל להשפיע עליו... עצוב מאוד.

כאלו מסתובבים בינינו? אתם יודעים כמה אנשים, צעירים וגם מבוגרים, זקוקים לחיך שלכם, למילה הטובה, למחמאה, להתעניינות ולשאלת שלום?

הרי בכל קהילה ובכל מקום יש אנשים יותר חלשים מבחינה חברתית. הם שקטים, הם לא יודעים להידחק ולהתערב בשיחה. בגלל זה צריכים לגזור עליהם בדידות לכל ימי חייהם? אנחנו לא יכולים לקרב אותם קצת, לתת להם הרגשה טובה? למה???

בדיוק אתמול יצא לי להיכנס לבית מדרש של איזו ישיבה של בחורים חלשים, סוג של ישיבה טיפולית. לכל בחור שם יש אברך שלומד איתו...

הסתכלתי וראיתי שם בחור אחד שישב ממש כבוי, האברך שלידו ניסה לעורר אותו ולדבר איתו, אבל הוא בקושי היה מסוגל לשמוע אותו.

לא יכולתי לראות את זה. ניגשתי לאותו אברך ואמרתי לו, כאילו אני מדבר אליו ומחמיא לו, כאילו אני בכלל לא מדבר על הבחור שלצדו: "תשמע, אני מסתכל פה על כל בית המדרש", אמרתי לו, "ואני רואה שאתה האברך הכי רציני. אתה יודע ללמוד עם בחורים הכי טוב מכולם... כל הכבוד!!!"

האברך לא הבין מה אני רוצה מהחיים שלו, הוא שאל אותי: "מה ראית? איך אתה רואה שאני יותר טוב מאחרים?..."

השבתי לו: "מה זאת אומרת? תראה את הבחור שלומד איתך! רואים שהחברותא שלך הוא הכי חכם מכל הבחורים פה, רואים עליו שיש לו יראת שמים ועדינות. אם הוא נראה כזה בחור מוצלח ורציני, בטח אתה האברך הכי טוב ומוצלח מכולם, אחרת לא היו נותנים לך דווקא עם הבחור הכי טוב בישיבה..."

הפנים של הבחור אורו! העצב התהומי שנשקף מעיניו התחלף בשמחה ואושר! הוא הזדקק במקום שלו בתחושת חשיבות. האברך שלמד איתו הבין טוב מאוד למה כיוונו דברי, ואמר לי בחיך: "תפסת שני ציפורים במכה אחת... התכוונת אליו, אבל גם אני הוחמאתי מהדברים שלך...". עכשיו נחשוב על זה, זה כל כך קשה להחמיא לבחור מסכן? זה כל כך קשה להחמיא לאדם נורמטיבי שאינו מסכן? למה לא לומר מילה טובה, לציין תכונה טובה שראית אצלו? אפשר להציל כך נפשות מרדת שחת, ואפשר גם סתם כך לשמח יהודים, ולעשות להם טוב על הלב. למה להפסיד את ההזדמנות הנהדרת לעשות זאת?

הגיע מישהו אחר ושאל אותו שאלה והוא הפסיד את ההזדמנות הזאת. הוא התבונן בבחור וראה שהוא נוטל ידיים באופן די קרוב לדרישות ההלכה... בא ואמר לו: "היי בחורצ'יק, אתה נוטל ידיים בצורה מקצועית. כל הכבוד!...". הבחור חיך, נהנה מהמחמאה אבל לא יכול היה לענות כי הוא כבר נוטל ידיים... אבל האברך לא ויתר, הוא ראה שאת המחסום הראשון הוא כבר הצליח לשבור. הבחור חיך! זה הישג ראשוני.

אחרי שבצעו על החלה, הוא פנה אל הבחור ואמר לו שאומרים בשם מרן החזון איש זצ"ל, שמתוך כל עשרה אנשים הנוטלים ידיים לסעודה, רק אחד נוטל כמו שצריך לפי ההלכה עם כל דקדוקי ההלכה הנדרשים... "אני רואה שאתה האחד הזה שיודע איך ליטול ידיים!", אומר האברך, והבחור כבר זורח מאושר...

"אני רוצה שתלמד איתי הלכות נטילת ידיים. אני בטוח שאם אלמד איתך ביחד, אוכל לשפר את ההבנה שלי ולהגיע לרמה גבוהה יותר בדקדוק בהלכות נטילת ידיים".

הבחור לא הבין מאיפה זה נופל עליו... "שאני אלמד חברותא איתך? אתה מבוגר ממני ב-15 שנה...". אבל האברך לא ויתר, ובימי 'בין הזמנים' הם למדו כל יום הלכות נטילת ידיים במשנה ברורה, במשך רבע שעה... לאחר מכן היו מפטטים קצת ונפרדים, כל אחד לדרכו. כשהגיע ראש חודש אלול, התקשר אותו בחור למוקד, ואמר למוקדן עמו שוחח בפעם הקודמת: "שלא תהיה עצוב, אני רק רוצה לספר לך שבסוף אני כן ממשיך בישיבה!".

המוקדן שאל אותו מה קרה, מה השתנה, והבחור השיב לו בהתלהבות: "אתה יודע כמה חברים יש לי בבית הכנסת שלנו? יש לי פה חברה, יש לי חברותא, אני לא רוצה להפסיד את כל זה...".

מאז הסיפור הזה כבר עברו לא מעט שנים, אותו בחור עומד כיום בראש המשפחה שהקים לתפארת, ובעזרת ה' עוד יהיו לו בנים ובני בנים יראים ושלמים, וכל זה בזכות מה? בזכות אותו אברך שהבין שאין אף אחד אחר שלוקח אחריות, ושהוא לא יכול להימנע מלעשות את המינימום הנדרש, כדי לטהר את המצפון שלו...

קלי קלות

מכאן תצא הקריאה לציבור הרחב: רבותי, אתם יודעים כמה בחורים

הרצאות, שיעורים וסיפורים בענייני החורבן מיוחד לתשעה באב

עכשיו בקו השיעורים של דרשו

077-2222-666 או *4992 (שלוחה 7/2/10)

משה חיים הבחין באבן שלו. ראשו התחיל להתערפל, עיניו היטשטשו בחוסר אימון. 'אילו הייתי יודע... אילו הייתי יודע'... מלמל לעצמו רגע לפני שנפל ארצה בסערת רגש, על סף ההתעלפות "בית המקדש הולך לרדת", נשמעו לחשופים, "היינו כחולמים"...

הלבבות פיעמו בקול. ולא בתור גוזמא. אלפי שנות גלות גשמית ורוחנית עומדות לקראת סיומן. "מי פילל ומי מילל, שדווקא בדור עני זה תתגלה שכינתו ותיראה מלכותו?"

הרה"ח אהרן כהן

משה חיים עמד נרעש ונסער. הוא כבר הפסיק להתייחס לדמעות החממות שזלגו והרטיבו את בגדי השבת. ההרים וכל סביבותיהם מלאים היו, ודחוסים ברבבות-רבבות אנשים שעמדו כמותו מרוגשים עד כלות.

דורות דורות של אנשים חינכו את בניהם באמונה שלמה, שיום זה יבוא ויהיה. ועתה הם זכו. חלום של דורות קם לתחייה ונהיה למציאות.

יום רגיל זה היה. בתי המסחר היו פעילים כרגיל. בבנקים עמדו אנשים והתחננו נואשות לעוד ארכה להשגת הכסף החסר. ופתאום...

כעת עמדו, עיניהם דמועו; "היינו כחולמים", נשמעו אנשים מפטירים בהתרגשות, בהודיה ושבח להשם יתברך, שזיכה אותם לראות בעין הגשמית את ישועת השם וגאולתם של ישראל.

המח התקשה להאמין. הלב כבר לא היה יכול לחכות עוד רגע. "אנו? למה דווקא אנו? למה אני כן, וההוא... לא?", נשמע ישיש אחד מתייפח. כשלתע הוארו פניו למראה נכד - בנו הפעוט, שצפה בהתעניינות גוברת במיליוני היהודים שהתרכזו בירושלים עיר הקודש. הוא כבר לא יסבול. הרהור שכזה מסתמא עבר בראשו, ולכך הוארו עיניו.

"בית המקדש הולך לרדת", נשמעו לחשופים. הלבבות פיעמו בקול. ולא בתור גוזמא. אלפי שנות גלות גשמית ורוחנית עומדות לקראת סיומן. "מי פילל ומי מילל, שדווקא בדור עני זה תתגלה שכינתו ותיראה מלכותו?", התרוננו לבבות רבבות יהודים, בכיסופים והשתוקקות להתקרב להשם...

ציפור לא צייצה. פעוט לא צפצף. אחד לא הסיר את המבט. המח והלב יחד נתאחדו בהתקשרות והתדבקות לרצונו יתברך, למול גילוי השכינה הנפלאה שנראה לעין כל.

המחזה היה מדהים. בית מקדש של אש על מכונו והיכלו ירד מן השמים, לעיני רבבות אלפי ישראל-מאמינים בני מאמינים, שראו עתה בעינם מה שהאמינו והשרישו בהם אבותיהם באמונה שלמה בביאת המשיח, אף על פי שיתמהמה, עם כל זה אחכה לו בכל יום שיבוא...

בית המקדש הגדול והמפואר מורכב משורות סדורות של אלפי-

אלפי אבנים דוממות, שנפל בחלקן להידבק לשכינה, להיות חלק מהבית ששם שכינה שורה בישראל.

מכל אבן התנוצץ והבהיק שם המצוה, שבזכותה הונחה אבן זו, כך שאפילו בעין הגשמית השיגו את חישוב בניית הבית; מכל אבן התנוצצה שם המצוה שבזכותה ועל ידה נבנתה אבן או שורה זו... ואז זה קרה-

משה חיים הבחין באבן שלו. ראשו התחיל להתערפל, עיניו היטשטשו בחוסר אימון. "אילו הייתי יודע! אילו הייתי יודע!", מלמל לעצמו רגע לפני שנפל ארצה בסערת רגש, על סף התעלפות...

'היה זה אך לפני כחודש', נזכר משה חיים בעודו מנסה לייצב עמידתו, נסמך על יהודי שעמד קרוב אליו. יום חמישי זה היה. אחר שבוע שעבודתו התמשכה מעבר ומעל לזמן הקצוב, כשבמקביל קושי העבודה עלה אף הוא פלאים. ואז הגיע יום חמישי הזה, הזכור לו - לא לטובה.

מתחילת היום, הכל סבב על צד שמאל. על הבוקר, אחר שקרע עצמו מהמטה, מצא עצמו מתנחם בנחמת... בעוד מאות רכבים המחכים כמוהו, בצפירות רבות ללא סבלנות, לסיום העבודות בכביש.

אחר היה תורה של 'מכת חושך' בלא התראה, שהשתקעה בעסק. מפעם לפעם הבזיק האור כנותן לחשוב שהכל חוזר למסלול. ואז

בשנייה הראשונה התחרטתי שפנית אלי. הוא הסמיק עד שורשי שערותיו. צדקתי כשחשבתי שזה מאוד יביך אותו... אבל אחרי כמה שניות הוא התעשת ואמר לי: "אוקיי... שב, אני אספר לך למה אני נאנח"...

כשהגיעו ימי בין הזמנים... התחלתי לפרוץ. עכשיו אני בעל הבית על עצמי. היה לי סדר
יום שאתה לא תאמין. הייתי קם בחמש לפנות בוקר, רץ למקווה, לומד אחר כך גמרא

הרב עמרם בינעט

"הבו לְכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים וְנַבְנִים" (דברים א', י"ג)

"סלח לי, אברכצ'יק, אני שומע שאתה נאנח. כואב לך משהו. אתה
מרגיש לא טוב???"

בשנייה הראשונה התחרטתי שפנית אלי. הוא הסמיק עד שורשי
שערותיו. צדקתי כשחשבתי שזה מאוד יביך אותו...

אבל אחרי כמה שניות הוא התעשת, ואמר לי: "אוקיי... שב, אני
אספר לך למה אני נאנח"...

"בישיבה הייתי בחור רגיל לגמרי", הוא אמר, "מה זה אומר רגיל?
בעצם לא כל כך רגיל. אני השתדלתי להיות רגיל, וזה אומר שהייתי
הרבה פחות מהרגיל. לא למדתי כמעט כלום.

"הרגשתי שהמסגרת מכבידה עלי, אני אוהב את החיים החופשיים
והמשוחררים. בישיבה אמרו לי מתי לקום, מתי ללכת לישון, מתי
לאכול ומתי לנוח, קבעו לי מה אני צריך ללמוד בבוקר ומה אחר
הצהרים.

"די! כמה אני יכול לציית לפקודות של אחרים? מה עם מה שאני
רוצה ואוהב לעשות? אם אני מעדיף ללמוד בקיאות בבוקר ועיון
אחר הצהריים? אם אני נמשך יותר ללימוד של מסכת זבחים ופחות
ללימוד של בבא קמא..."

"לכן למדתי רק ב'חצי מנוע'. לא התאמצתי יותר מדי. השתדלתי
לאחר לתפילה רק בכמה דקות כדי שהמשגיח לא יכעס, בסדרים
השתדלתי לפטפט בשקט כדי שלא ישמו לב, ובשיעורים הייתי
עושה את עצמי כאילו אני מקשיב כדי שלא לעורר את הדוברים

לפני שנים אחדות, נכנסתי לבית כנסת בבית שמש, בשעת אחר
צהרים מוקדמת של אחד מימי 'בין הזמנים'.

בית הכנסת הקטן והצדדי היה ריק כמעט לחלוטין. רק אברך אחד
ישב שם, בשולחן הראשון, פניו אל קיר המזרח, ולפניו גמרא פתוחה.

הוא בהה בגמרא, ואני לתומי חשבתי שהוא לומד.

התיישבתי לי על הספסל האחרון, בקרן הזווית השניה של בית
הכנסת, פתחתי 'חסידישע ספר' והתחלתי לעיין, כך אני רציתי
'להתחמם' קצת, כשהתוכנית היתה לעבור בהמשך ללימוד גמרא,
והכנת הדפים הבאים של 'הדף היומי' לצורך השיעורים שאני מוסר.

פתאום אני שומע אנחה כבדה. אפילו גניחה.

אני מרים את עיני ומחפש את האדם הנאנח. אין אף אחד בבית
הכנסת חוץ מאותו אברך, שנראה היה צעיר למדי. "בטח התחתן
לפני חודשיים לכל היותר", הרהרתי ביני ובין עצמי.

מה יש לאברך צעיר כל כך לגנוח? בקושי התחיל את החיים וכבר
הוא מתלונן? אולי הוא סובל מכאבים? אולי הוא סתם נזכר בבעיות
שהיו לו בעבר?

החלטתי להתעלם, המשכתי לעיין בספר, ושוב אני שומע אותו
נאנח אנחה המשברת חצי גופו של אדם.

זה חזר על עצמו שוב ושוב, מדי כמה דקות הוא נאנח. אני כבר לא
הצלחתי להתרכז בספר שלפני. התלבטתי מאוד אם לגשת ולשאול
אותו מה קורה, אם הכל בסדר. מצד אחד, זה ברור שהוא לא יודע
שאני כאן, ואם היה יודע שיש עוד מישהו בבית הכנסת, הוא בטח
לא היה גונח, אולי זה יביך אותו כשיתברר לו שאני שמעתי את כל
האנחות האלו...

החלטתי להרעיש קצת. התחלתי להזיז את הספסל, להשמיע קול
חריקה, למדתי בקול, שישים לב שיש עוד מישהו בבית הכנסת. חוץ
מלהפיל סטנדרים וספסלים, עשיתי הכל...

אבל הוא לא שם לב. בהה בגמרא ונאנח שוב ושוב.
הבנתי שאין ברירה. אם הקב"ה שם אותי כאן, בבית כנסת שבו יושב
אברך וגונח, כנראה שהתפקיד שלי עכשיו זה לגשת ולשאול אותו
אם הוא צריך עזרה...

ניגשתי אליו, והערתי אותו בעדינות מהמחשבות בהן היה שקוע כל כך.

"עכשיו הגיע בין הזמנים, ואני לא מצליח ללמוד בכלל. אני יושב פה כבר שעתיים מול הגמרא, בוהה בה ולא מצליח ללמוד מילה. למה? אני לא יודע למה. אולי זה בגלל שהייתי רגיל לנצל את הזמן שהיה לי כאדם חופשי, ועכשיו אני מרגיש שאין לי שום לחץ..."

נכנסה לסחרור, את הילדה הלא נשואה כמעט שכחו, היא החלה להתבגר והאבא שלה הלך ואיבד את הזיכרון בקצב מהיר, עד שכבר היו צריכים לשמור עליו שלא ילך לכביש חלילה, ושלא ילך לאיבוד כי הוא לא זכר איך קוראים לו ואיפה הוא מתגורר. ביום מן הימים באה הבת בברית השידוכין בשעה טובה ומוצלחת, נקבע תאריך לחתונה, והנערה אומרת שהיא מאוד מאוד רוצה שאבא יבוא לחתונה, וילווה אותה לחופה.

אמרו לה שזה בלתי אפשרי, הוא לא במצב שאפשר לקחת אותו למקומות עם אנשים, והוא ממילא לא יבין איפה הוא נמצא בכלל ומי זאת הכלה שמתחתנת פה.

אבל הבת התעקשה מאוד, עד שבסופו של דבר הלכו לרופא הכי גדול בארץ בטיפול בדמנציה, והוא אמר שבדיוק הגיע לידיו עכשיו כדור שמחולל פלאות בקרב אנשים דמנטיים. "הכדור הזה עוזר לשש שעות בלבד", אמר הרופא, "הוא עולה 150 אלף דולרים. אני יודע שזה מחיר מאוד גבוה, אבל תאמינו לי שיש לי רשימה ארוכה של אנשים שסיכמו לקנות אותו, כדי להחזיר לעצמם את יקיריהם למשך שש שעות מארץ השכחה והדמנציה בה הם מצויים. אם תביאו לי בתוך יומיים 150 אלף דולר, אני נותן לכם את הכדור".

בני המשפחה החלו במסע מהיר לגיוס כספים, והצליחו לאתר איזה גביר אחד שהסיפור נגע ללבו ואמר שהוא מוכן לשלם 100 אלף דולרים, כדי שהכלה תוכל לשמוח בחתונתה עם אבא שפוי ונורמלי. המשיכו בני המשפחה, כל אחד נתן כפי יכולתו ויותר מכפי יכולתו וביחד השלימו את 50 אלף הדולרים הנוספים... אותם נתנו לרופא שאכן מסר לידם את הכדור הפלאי.

יום החתונה הגיע, וכדי שלא לבזבז את הזמן של השפעת הכדור, חיכו עד שזמן החופה התקרב. רבע שעה לפני תחילת החופה נתנו

מרבצם. בפועל למדתי די מעט, רק מה שנכנס לי באוזן ככה, בלי להתאמץ.

"אבל מה? כשהגיעו ימי בין הזמנים... התחלתי לפרוח. עכשיו אני בעל הבית על עצמי. היה לי סדר יום שאתה לא תאמין. הייתי קם בחמש לפנות בוקר, רץ למקווה, לומד אחר כך גמרא, מסכת קטנה כלשהי, מגילה, חגיגה, אפילו ברכות למדתי פעם אחת... לימוד קל יחסית.

"בשעה 7:00 הייתי מתפלל שחרית אחרי שעתיים וחצי של לימוד, אחר כך הלכתי הביתה לארוחת בוקר קצרה והייתי חוזר ללמוד מסכתות מסדר קדשים עד הצהריים... וגם שארית היום היתה נראית בהתאם. זה היה כיף של החיים שלי. כל השנה התגעגעתי לימי בין הזמנים ול'שטייגען' החזק שהייתי עושה במהלכם.

"לפני חודשיים התחתנתי (...), ועכשיו אני כל הזמן עושה מה שאני רוצה. נכנסתי לכוללים לפי בחירתי, ויש ב"ה שפע של כוללים אפשר ללמוד הלכה או גמרא, נזיקין או קדשים.

"עכשיו הגיע בין הזמנים, ואני לא מצליח ללמוד בכלל. אני יושב פה כבר שעתיים מול הגמרא, בוהה בה ולא מצליח ללמוד מילה. למה? אני לא יודע למה. אולי זה בגלל שהייתי רגיל לנצל את הזמן שהיה לי כאדם חופשי, ועכשיו אני מרגיש שאין לי שום לחץ, אני יכול ללמוד מתי שאני רוצה, כמה שאני רוצה ואיזה נושא שאני רוצה. אז זה כבר הוריד לי את כל החשק ללמוד..."

"אז הנה, עכשיו אתה יודע למה גנחתי... זאת הסיבה. אני ככה יושב כאן כבר כמה ימים, שעות אחדות מדי יום, ולא הצלחתי להתקדם אפילו עמוד אחד של גמרא..."

האמת שהאברך הזה מאוד הפתיע אותי. לא היה לי מה לומר לו. חשבתי קצת, ולאחר מכן אמרתי לו, שאני צריך לחשוב עוד הרבה לפני שאני משיב על דבריו. הוא תלה בי עיניים וקיווה שאני אסייע לו, אבל באמת הסיפור שלו עשה עלי רושם חזק, והרגשתי שאין לי איך לעזור לו. סיכמתי אתו שאני אבוא לפה לחפש אותו מחר באותה שעה. אם הוא יהיה, אולי אוכל לומר לו משהו.

חשבתי על זה הרבה באותו יום, ולבסוף התגבשה אצלי תובנה. היה לי משהו לומר לו, והחלק הכי מעניין שזה היה בעקבות סיפור, או יותר נכון משל, שקראתי לפני כמה שנים ב... עלון 'לקראת שבת'... למחרת הגעתי, הוא חיכה לי. פתחתי את פי וסיפרתי לו את המשל, אחרי שהוספתי עליו נופך משלי ושיניתי אותו מעט, וכך אמרתי לו: מעשה ביהודי אחד שהיה עובד לפרנסתו, וקובע עיתים לתורה. הוא הקים בית ומשפחה, גידל את ילדיו יחד עם אשתו בנחת ובשמחה, וב"ה הילדים התחילו להתחתן בזה אחר זה, עד שנותרה לו רק בת אחת אחרונה בבית.

והנה אירע דבר מצער מאוד. האב התחיל לשכוח דברים. הוא נהיה מבולבל... לקחו אותו לרופא ששלח אותו לאבחון וכעבור זמן קצר הגיעה התשובה: הוא לוקה במחלת האלצהיימר רח"ל. שוד ושבר... יהודי צעיר, יש לו עוד בת לא נשואה. כל המשפחה

"כשהיית ב'שיבה', הסברתי לאותו בחור. "הרגשת שיש לך את כל הזמן שבעולם. לכן לא השקעת. בבין הזמנים, הרגשת שיש לך רק שלושה שבועות בחודש אב, רק חודש בחודש ניסן... היית תחת הרגשה של לחץ שלא להפסיק את זמן האיכות שיש לך, לכן הצלחת ללמוד.

"עכשיו, יש לך הרבה זמן איכות. אתה אדון לעצמך, אף אחד לא יאמר לך מה תעשה ומה תפעל..."

"אז קודם כל אני רוצה להקל עליך, ולבשר לך שבעוד כמה חודשים אתה תראה שאדם נשוי הוא לא אדם חופשי... וכשהיו לך ילדים בעזרת ה' אתה תבין את זה ביתר שאת.

"אבל יתירה מזאת, אני חושב שאם אתה תפנים ותבין, שכל החיים שלנו פה בעולם הזה הם לזמן קצוב, אתה תתנהג אחרת. אתה תבין שאין לך את כל הזמן שבעולם. יש לך בסך הכל שמונים או תשעים שנה. מתוכם כבר התבזבזו לו עשרים שנה, כלומר אתה פה לעוד 60 שנה פחות או יותר... אתה יודע כמה יש לך להספיק בזמן הזה? אתה יודע באיזה לחץ אנחנו צריכים להיות עם כל יום שעובר ושלעולם לא ישוב?

תכניס את עצמך ללחץ של איבוד הזמן, ותראה שאתה מצליח להספיק הרבה יותר ממה שחשבת. כי כשאדם מבין שזמנו לחוץ, הוא ממוקד יותר, מרוכז יותר, ומתקדם בקצב מהיר יותר.

הבעיה הגדולה ביותר של האדם היא מריחת הזמן, המחשבה שיש לו את כל הזמן שבעולם.

את אותו אברך לא פגשתי מאז, אני לא יודע איך הדברים שלי השפיעו עליו, אבל אני כן יכול לומר לכם שעלי הם השפיעו. הם חידדו אצלי ביתר שאת את ההבנה הזאת, שכדי להצליח בחיים, אנחנו צריכים להחדיר לעצמנו את ההבנה שהזמן קצר והמלאכה מרובה, בעל הבית דוחק, ואם חלילה וחס הפועלים עצלים, אז אוי לנו מיום הדין, ואוי לנו מיום התוכחה.

לאבא את הכדור, הוא בלע אותו ובתוך דקות אחדות חזר להיות כאחד האדם.

הכלה היתה מאושרת, החתן היה נרגש לפגוש לראשונה את חמיו כשהוא במצב שפוי, כל הנכדים רצו לחבק את סבא ולהראות לו כמה הם גדלו בזמן שהוא לא היה אתנו... שמחה וששון ליהודים.

החופה הסתיימה, נוטלים יד"ים לסעודה ו... סבא נעלם! אבי הכלה איננו.

מיד נכנסו ללחץ, אולי הכדור הפסיק להשפיע, אולי הוא שכח איפה הוא נמצא, בטח הוא הלך לכביש.

כל בני המשפחה התפזרו באזור והתחילו לחפש אותו, עד שאחד הנכדים מצא אותו בבית הכנסת.

הוא אומר לו "סבא. מה אתה עושה כאן. החתונה של הבת שלך בעיצומה ואתה הלכת ללמוד???"

אומר לו הסבא: "נכדי חביבי, אני איבדתי את הצלילות, אני לא יכול ללמוד. עד שיש לי שש שעות שבהן אני אדם צלול אתה רוצה שאבזבז אותן בהאזנה לצלילי המוזיקה ואכילת עוף עם אורז? אני רוצה לנצל את מעט הזמן שיש לי כדי ללמוד..."

אם אתה זוכר, כך אמרתי לאותו אברך שישב מולי, סיפרתי לך בהתחלה שאותו סבא היה אדם רגיל, קובע עיתים לתורה. הוא לא היה מנצל כל רגע מהחיים כדי ללמוד. הוא למד שעה או שעתיים ביום לא יותר.

אז למה עכשיו הוא רץ ללמוד? מה יום מיוזמים? התשובה היא שהוא ידע שהזמן שלו קצוב, הוא חזר לכאן לשש שעות בלבד, עוד מעט יש ריקודים, הוא לא רוצה לצער את הבת שלו בחתונה שלה, בוודאי שהוא יבוא להשתתף אחרי שהיא תצא מהחדר יחוד, אבל עכשיו יש לו רק זמן מועט מאוד שהוא יכול לנצל, והוא לא מוכן להפסיד את הזמן הזה...

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורי משניות על מסכת
שביעית לתוכנית קניין שביעית

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

"ההלם שהכה בהם כשעמדו בפתחו של ההיכל המפורסם של ישיבת פוניבז', בלתי ניתן לתיאור. הם עמדו פעורי פה, עיניהם התעגלו בתדהמה, וניתן היה לראות עליהם, שהם לא מוצאים מילים כדי להביע את תחושת ההפתעה העצומה שנחתה עליהם בתוך רגע"

פעיל 'אחינו' הרב בנימין שליטא שיחי', מספר על הטיול המפתיע אליו לקח את תלמידי בתי הספר בנתניה ובמושב קדימה

יחיאל ורטהיימר

"ההלם שהכה בהם כשעמדו בפתחו של ההיכל המפורסם של ישיבת פוניבז', בלתי ניתן לתיאור. הם עמדו פעורי פה, עיניהם התעגלו בתדהמה, וניתן היה לראות עליהם שהם לא מוצאים מילים כדי להביע את תחושת ההפתעה העצומה שנחתה עליהם בתוך רגע". התיאור הזה לקוח מתוך מילותיו של פעיל 'אחינו' הנמרץ, הרב בנימין שליטא, שלקח בימים האחרונים קבוצה של תלמידי בתי ספר המסיימים כיתה ח', ליום סיור בבני ברק... "למעשה מדובר באחת הפעולות האחרונות, שנועדו לסייע לנערי החמד הללו להחליט להיכן פניהם מועדות", מסביר הרב שליטא. "אני מלווה את הילדים הללו כבר מתחילת השנה. פעמיים בשבוע אני מבקר בבתי הספר בהם הם לומדים, חלקם במושב קדימה, וחלקם בבית ספר 'חורב' בנתניה.

רבי שמעון גלאי שליט"א, שלמרות חולשתו הרבה באותו יום, ועל אף שלא קיבל כמעט קהל ביום זה, אמר שהוא אינו יכול לסרב לתלמידים יקרים אלו כי יש בזה משום הצלת נפשות.

"היה מדהים לראות איך שהגר"ש גלאי שהיה חלוש כל כך, התחזק בכוחות על טבעיים ברגע שהם נכנסו אליו, התחיל לדבר ברגש רב כדרכו בקודש, ובהמשך גם שוחח עם כל אחד מהנערים באופן אישי, לחץ את ידיהם בחום, והרעיף עליהם מילים חמות שלא יישכחו כל ימי חייהם.

"משם פנינו לישיבת פוניבז'. עלינו במדרגות, הבחורים היו נרגשים והבינו שהם הולכים לחזות במשהו מאוד מיוחד, אבל ברגע שהדלת נפתחה והם עמדו בתוך בית המדרש, הם החליפו צורה. הם היו המומים ונדהמים. פנינו ל'אהל קדושים', שם הם חזו בפלא העצום, כשמרן רבינו ראש הישיבה רבי גרשון אדלשטיין שליט"א, מוסר שיעור במרץ והתלהבות כמו בחור צעיר. הם נדהמו פעם נוספת, ושאלו אותי: 'הרב, איך זה ייתכן? הוא בן מאה, זה לא הגיוני!'

"הסברתי להם, שכל אחד מהבחורים הלומדים בישיבת פוניבז', גם היה פעם ילד ששיחק בכדור והשתולל עם חבריו. הם גדלו והתבגרו, הסברתי להם, "כל אחד מכם שרוצה להגיע לדרגה הזאת, צריך לדעת שהוא יכול ומסוגל, ושזה הרבה פחות קשה ממה שנדמה לכם".

"בביקורים הללו אני דן איתם בסוגיות שונות, כמו מהותה של ישיבה, למה חשוב לימוד תורה דווקא בישיבה, ועוד ועוד. לפעמים אני מגיע עם שאלה הלכתית מעניינת ומאתגרת, שמייצרת ויכוח אדיר, כשהתלמידים מתווכחים בלהט, ובסוף מגלים שהם בעצם הציגו יפה מאוד את הצדדים של סוגיא תלמודית מוכרת, ועוד דרכים שונות שאנחנו עושים כדי לסייע להם לקבל החלטה חשובה וערכית, ולאחר סיום לימודיהם בבית הספר, שימשיכו לישיבה קדושה, ולא למוסד ממלכתי שבו הם יאבדו חלילה את מעט האידישקייט שרכשו בשנות ילדותם בבית הספר התורני בו למדו. "כשמגיע רגע האמת, אנחנו תמיד נתקלים בהיסוסים. זאת החלטה כבדת משקל. כל הילדים האלו, הם כאלו שלא מכירים בוגרי ישיבה בסביבה הטבעית שלהם. מבחינתם, חרדים זה אנשים שחורים ששייכים לעולם אחר, זה לא חלק מהעולם הטבעי שלהם. "הם מבינים כמה חשוב ללמוד בישיבה, הם רוצים ללמוד תורה, אבל זה נראה להם רחוק מהם מאוד... "

"בדיוק בגלל זה, החלטתי לעשות להם סיור במקום הכי חרדי שקיים. בבני ברק. לקחתי אותם למקום הכי חרדי בעולם, לישיבת פוניבז', והראיתי להם - זה בן ישיבה! כך נראה בחור ישיבה! תחליטו אם אתם שואפים להיראות כך או לא... "הרב שליטא מספר, שהסיור נפתח בביקור במעונו של הגה"צ

הקיטון הצר מורק וצוחצה לקראת ביקורו של ר' קלמן, שהופיע בהדרו בשעת אחר הצהריים מאוחרת. הוא נכנס אל הבית הקטן, וכמעט קרס תחתיו. 'מה זה?!' - הוא שאג, 'פה אתם גרים? פה?! הרי אני תכנתי את הדירה הזו עם אדריכל מובחר, זה לא יתכן!' - אמר, וכשעיניו יוצאות מחוריהן החל להסתובב מסוחרר... ואז, ניגש אל המקרר, שלף את החוט מהשקע, והזיז אותו קמעא. דלת. דלת נחשפה שם. הוא פתח את הדלת בתנועה בוטחת, ואז התגלו מדרגות...

מה גילה האב האוהב בביקורו במרתף הזוג הצעיר?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"על אלה אני בוכיה" (איכה א, ט"ז)

מצויים אנו עתה בימי האבל והכאב, תשעת הימים שבין ראש חודש אב לצום תשעה באב, הוא היום בו יגיע האבל לשיאו, וכולנו נחלוץ נעליים, נתיישב על הארץ, ונבכה את מר גורלנו. הנה כי כן, חלפה עברה לה עוד שנה ועדיין לא נגאלנו, בית המקדש עדיין לא נבנה, החורבן ניכר מכל עבר ופינה, החסר זועק בתוככי הלב פנימה. לא נכחד כי בתקופה זו, ישנו חוסר בהירות בנוגע למשמעות ותחושות ימים אלו. יש מי שאינם מרגישים מחוברים לאבל, אחרים שואלים את עצמם האם העיקר הוא הכאב, שמא הציפיה, או אולי דווקא פעולות מעשיות שיביאו לגאולה. אלה כמו אלה, יודעים שהימים האלה אינם רגילים, למנהגי האבל יש משמעות עמוקה, והנפש שלנו מבקשת נחמה.

ומפותל. במקרה הראשון - זו גזירה חלוטה. ישנו אבל וכאב על לכתו, אבל גזירה שישתכח מן הלב - כי אי אפשר להתמיד או להתקדם בחיים כשעסוקים באבל. לעומת זאת - - -

אם בן קרוב הלך לאיבוד בעומק היער, לצד הצער והכאב על האובדן - יש געגוע צורב, ציפיה בלתי פוסקת לשובו, כמיהה לראותו שוב. גם אם היער מלא בשודדים או חיות רעות, וגם אם הוא נחטף בידיהם - הלב אינו מאפשר להתאבל, אלא רק להתעצב, ומיד לפעול בכל הכח כדי להחזירו לביתו, מתוך געגוע לראותו שוב מחיך, בחיק משפחתו האוהבת...

ואם כך הדברים בבן אובד, הם שבעתיים נכונים באבא אהוב, שהיינו סמוכים על שולחנו וחיים בהיכלו, בצילו חימדנו וישבנו, אליו עלינו לרגל, אצלו כיפרנו עוונותינו, לפניו שפכנו שיח ואותו ראינו מקשיב לנו. היתה לנו תקופה מדהימה כאשר היינו קרובים אליו כל כך, חשים אותו, מרגישים את ידו התומכת, נרגשים בחצרותיו ונלהבים בנעשה במקדשו...

ואז הגיע החורבן, כשמו כן הוא. לא רק בית המקדש נחרב, מערכת

דווקא לכן, ראוי לייחד מחשבה והתבוננות למשמעות הימים, לדין בעומקו של האבל. הרי כולנו יודעים כי ביהדות עניין האבל מוגבל מאוד, ואפילו מוגבל לתקופה של שנה. משמעות העניין היא, שאין תועלת או תוחלת בעצם האבל, שהוא אמנם תחושה שאי אפשר להתעלם ממנה - אבל ממש לא תוכנית עבודה. אז מדוע אנחנו מתאבלים גם לאחר כמעט אלפיים שנות גלות? למה אנחנו משנים לחלוטין את סדר יומנו, קובעים צום, נוהגים כאבלים ממש, גם בימינו אנו?!

וביתר שאת: היהדות מצווה אותנו על שמחה, שמחה פנימית תמידית. אין ביהדות מצוה של עצב, כי עצב הוא תחושה שאינה מרוממת את הלב בדרך כלל, בעוד כל מצוות התורה - מרוממות, מעשירות, מעלות אותנו טפח וטפחיים. אז האם בימים אלו מוטל עלינו להתעצב? מה נרוויח מהעצב הזה? מה תועלתו ותכליתו? כדי להשיב לשאלות הללו, עלינו לחדד את ההבדל בין אבלות על קרוב שהלך לבית עולמו, לבין אובדנו אי שם בעומק יער סבוך

יחסים שלימה בינינו - בנים אוהבים, לאבינו - אבינו שבשמים, נחרבה עם בית המקדש. אנו שרויים בעומק הגלות, רגשותינו קפואים, תחושותינו דוממות. עולם שלם של קרבת אלוקים גלויה, של קשר ישיר ובלתי אמצעי עם הקדוש ברוך הוא, של גילוי שכונה חשוף לעין כל, הלך לאיבוד...

אבל הוא לא הלך ואיננו, ממש לא. הוא רק הלך לאיבוד, ביער סבוך ומפותל ושמו 'גלות'. ביער הזה יש שודדים נוראיים, יש גזירות קשות, יש צרות, יש מחלות, יש ייסורים, יש אויבים, יש קשיים בכל התחומים. זהו יער הגלות הנורא, שאנו מתנהלים בתוכו כמעט אלפיים שנה... - נמצא שאיננו מתאבלים על משהו שהיה ולא יחזור, איננו בוכיים על משהו שהלך לבלי שוב, אנו פשוט מתגעגעים, כמהים וכוספים, וזו משמעות האבל והצער, אלו התחושות שלנו בימים אלה!

אנו גם יודעים, שהכאב הוא הדדי, שהגעגוע הצורב הוא לא רק שלנו. יחד עימנו גם השכינה שרויה בגלות, מלכו של עולם חפץ ורוצה לגלות מלכותו כראוי, בבית מקדשו בירושלים, בראשות בניו אהוביו. אבל הגלות הולכת ונמשכת, חשוכה ומסוגרת, צרות אחרונות משכחות את הראשונות, ונחמה מבוששת מלבוא...

לכן גם השנה, אנו נשב על הארץ ונתאבל. לא נתאבל על משהו שהלך ואיננו, נתאבל על משהו שיחזור, אבל הוא מתעכב מדי הרבה זמן, ונפשנו יוצאת בכמיהה אליו, ליבנו נמס בציפיה קורעת לב. הצער הזה הוא בהחלט תוכנית עבודה, לפעול לחידוש הקשר עם אבא שבשמים, לחפש את הדרך לצאת מהיער העבות של הגלות הממושכת, לזעוק מעומק הלב 'השיבנו השם אליך ונשובה, חדש ימינו כקדם!'

אחים יקרים! אבא שבשמים מחכה שנושיט יד, שנוזעק מתוך יער הגלות. אם נזעק בכל הכח, נשמע הד חוזר מגעגועי אב לבניו, אשר מי יכול להכילם. הבה נתכנס לתוך האבלות, נייחד מחשבה ורגש להתגעגע, געגוע עמוק וצורב, געגוע קרוב ואוהב. כי ככל שהגעגוע שלנו יהיה עמוק וטהור יותר - כך הקשר שלנו עם אבא שבשמים יתחזק ויתעצם, ומתוך הקשר הזה נזכה בקרוב ממש לשמוע קול מבשר ואומר 'כי ניחם ה' ציון...'

הבית שהסתתר מעל המרתף

כשר' קלמן הגביר חיתן את בנו בכורו, העריכו כולם כי לבטח ירכוש לזוג הצעיר בית נאה ומהודר, כנאה וכיאה לבנו של עשיר כמותו. כולם ידעו שסוכם מראש כי בני הזוג יתגוררו בארץ ישראל, והניחו כי אביהם הכין להם בית ראוי לשמו, בהתאם לכבודו ומעמדו. גם החתן ידע שאביו טיפל היטב בנושא הדירה הממתנה לו בירושלים, ולו לא נותר אלא לברר את הכתובת ולקבל מפתח...

לאחר ימי ה'שבע ברכות', נפרד ר' קלמן מבנו וכלתו בהתרגשות אין קץ, צייד אותם במפתח ובכתובת, והזוג הצעיר טס ארצה. לאחר טיסה בת כתריסר שעות, ולאחר שהעמיסו מזוודותיהם על המונית בשדה התעופה וגם פרקו אותן ממנה בחצר הבית בירושלים - לא נותר לבני הזוג אלא לנעוץ את המפתח בחריץ המנעול, והדלת נפתחה.

האור הודלק, אבל אז - תחושתם היתה שעיניהם חושכות. אם הם חשבו שהם מגיעים לבית ראוי לשמו, בית מרווח בן כמה חדרים, מרוהט בכל טוב, רחב ידיים ונאה למראה, מסתבר שהגיעו לסוג של מחסן קטן, טחוב למחצה. במחסן מושלכות מיטות חדשות ונאות שהוזמנו עבורם, מוצרי חשמל כמו מקרר ומכונת כביסה משוכללים ארוזים היישר מהיבואן, אולם השטח קטן וצפוף ממש, וגם המרחב לא נראה יפה מדי...

לקח להם זמן להתרגל לעובדה כי זו הדירה, אבל באין ברירה - אין ברירה. המקרר חובר לשקע, לכיור שהיה שם הודקה חתיכת שיש מהחצר, ומעתה ייקרא שם פינה זו 'מטבח'. השולחן והכיסאות הוצבו גם הם, והמיטות בפינה הנגדית. מסתבר - שזו הדירה המדוברת, בה יאלצו לגור. ומה להם מתלוננים? - הרי קיבלו אותה חנים אין כסף...

לא קלים היו החיים בקיטון הצר והמחניק. המקום היה צפוף ביותר, הפריטים הונחו זה על גב רעהו, ובאופן כללי - זה היה רחוק מאוד מההגדרה 'דירה נאה מרחיבה דעתו של אדם'. הם לא פיללו ולא מיללו שיגיעו למקום כזה...

חלפו כחודשיים, ובשיחת טלפון שגרתית בישר ר' קלמן כי הוא מגיע ארצה לביקור. 'נו, שיבוא ויראה איך אנחנו חיים' - לחשה הרעיה הצעירה לבעלה, שהגיב באנחת הסכמה. אולי אם אבא יראה את המצב, הוא יבין שלא סידר לנו בית ראוי לשמו, ישלוף שיק ויסדר את העניין...

הקיטון הצר מורק וצוחצח לקראת ביקורו של ר' קלמן, שהופיע בהדרו בשעת אחר הצהריים מאוחרת. הוא נכנס אל הבית הקטן, וכמעט קרס תחתיו. 'מה זה?!' - הוא שאג, 'פה אתם גרים? פה?! הרי אני תכנתי את הדירה הזו עם אדריכל מובחר, הבית תוכנן בקפידה, על סלוננו הענק ושבעת חדריו המפוארים, המטבח המתקדם והלובי המרווח בכניסה. זה לא יתכן!' - אמר, וכשעיניו יוצאות מחוריהן החל להסתובב מסוחרר...

ואז, ניגש אל המקרר, שלף את החוט מהשקע, והיזי אותו קמעא. דלת. דלת נחשפה שם. הוא פתח את הדלת בתנועה בוטחת, ואז התגלו מדרגות. בני הזוג עולים אחריו במדרגות וחושפים - - - בית נאה ומפואר, מרווח וגדול. בית בן שבעה חדרים, כל אחד מהם כמו סוויטה של בית מלון. ואיזה לובי, ואיזה מטבח, ואיזה סלון...

'ואתם גרתם לכם במרתף של הבית המפואר שבניתי עבורכם, שם בחרתם לגור?' - שאל ר' קלמן ההמום. 'ציוייתי על הספקים השונים להניח שם את הריהוט ומכשירי החשמל, כדי שתוכלו למקם אותם כרצונכם במרחבי הבית, לא רצייתי שהמובילים ילכלכו אותו. ואתם - פשוט השארתם אותם במרתף, וגרתם במרתף של הבית הענק שבניתי לכם?!'

אחים יקרים! בתשעה באב, קולו של אבא מתגעגע יוצא מסוף העולם ועד סופו: בניתי לכם בית, בית מקדש. כמה מואר ונעים שם, כמה נחמד ואוהב. כמה אנו יכולים לחיות שם ביחד, להתעלות, להתרומם, להתרגש, לחוש קרבת אלוקים בעומק ליבנו! האם טוב לכם במרתף? האם נעימים לכם התנאים הנוכחיים

בהם אתם חיים?! יש בית מפואר למעלה, שובו אליי ואשובה אליכם!

יתכן בהחלט שהתרגלנו לחיי המרתף, עד כי כבר איננו חשים בחסרונו של הבית הגדול. אבל אם נתבונן נבין, שמעבר לקיר מרתף הגלות יש בית מרווח ומפואר, חיי גאולה, חיים בצילו של אבא, בקרבת אלוקים. אז, בבית הגדול, כשיפתחו שערי בקרוב, אם נחטא חלילה - נביא קרבן ומיד נראה את הכתם מוסר וממורק. אם נרצה להתקרב - רק נקפוץ לביקור מרומם...

והיום אנחנו במרתף. אנו יכולים להתפלל, אבל לא מרגישים ולא חווים את קרבת ה' כמו אז, לא רואים בעיניים ולא חשים בידיים. איננו יכולים לאכול בשר קדשים, אין לנו יכולת לחיות עם ה' יתברך בתחושות ברות מימוש בידיים. אלו חיים במרתף טחוב ועצוב, בעוד יש לנו בית מפואר למעלה...

הבה נזעק אל בורא עולם: 'אור חדש על ציון תאיר!' - אבא, אבא, תזיז את המקרר הכבד מעם הדלת, תפתח את השער, האר פניך על מקדשך השמים, האר את פנינו כי באורך נראה אור! תמהר ישועה ותחיש גאולה, אבא, תביא אותנו כבר אל הבית הגדול והנישא...

הזוג הכפרי הנבער...

היהודי בעל הזקן ההדור, נשוא הפנים, ומראהו כמלאך אלוקים - התקבל בכבוד על ידי הכפרי, בעל הפונדק שעל אם הדרך. הוא ביקש להיכנס וללון בפונדק למשך לילה אחד, לפני שימשיך במסעו אל התחנה הבאה. ולא ידע אותו כפרי נבער, כי האיש שלפניו הלא הוא אחד מצדיקי הדור, הוא הרה"ק רבי מנחם נחום מטשערנוביל זי"ע, בעל הספה"ק 'מאור עיניים'. וגם אם היה יודע את שמו, הרי היה כה נבער מדעת, עד שלא היה מבין את המשמעות...

כך או כך, הכפרי קיבל את הרבי בכבוד, סידר עבורו חדר נאה ללינת הלילה, ואז עלה על יצועו. אולם לעת חצות לילה קפץ ממיטתו מבוהל, בשומעו קולות נהי ובכי עולים מתוך הפונדק. 'מי יודע מה קרה', לחש לאשתו, כפרית נבערת כמוהו, ואץ רץ, לובש מכנסיים ברישול ונושא מוט מזדמן, כי מי יודע מה כבר קרה בתוככי הפונדק שלו...

הוא יוצא אל בין חדרי הפונדק, אולם הכל שקט. אין קול מלחמה או קטטה, רק קול בכי עצוב, נוגה וקורע לב, עולה מאחד החדרים. הוא מתקרב אל החדר לפי עוצמת הקול, ומבחין כי זהו החדר של היהודי נשוא הפנים, בעל הזקן הלבן...

הוא נוקש בדלת בבהילות, ואז קול הבכי משתק. חולף רגע, והדלת נפתחת, כאשר הצדיק נושא אליו עיניים טובות ולחות מדמעות, אולם פניו מאירות. 'מה קרה? בכי זה על שום מה? האם מישהו פרץ לכאן והפליא מכות לכל עבר? מה קרה? אורחי הפונדק של מושקה - לא אמורים לבכות, הם אמורים להיות מאושרים!' - תמה הכפרי.

'איי', הגיב הרבי על אתר, 'בפונדק הכל בסדר. ובכל זאת אני בוכה, לא בגלל הפונדק אלא בגלל הבית...' - והפונדקאי נחרד: 'הבית?' קרה משהו בביתכם? הגעתם הנה בשל אסון שקרה בעיירת מכורתכם ובשלו אתם בוכים?' - שאל בחשש ובדאגה.

'לא הבית שלי הבעיה', נאנח הרבי, 'הבית של כולנו. היה לנו בית, בית המקדש. היינו קרובים לאבינו שבשמים, מסתובבים בהיכלו כבנים אהובים. והוא נחרב, הבית הזה, ומאז אנחנו בגלות, רחוקים ממנו כל כך...'

'מת' זה קרה?' - התעניין הכפרי בסקרנות. 'לא ראיתי שום דבר בעינתו...' אמר, והרבי נאנח שוב, ובקול בוכים סיפר על בית המקדש שחרב לפני ח"י מאות שנים, על המשמעות של בני ישראל שגלו מעל שולחן אביהם, ועל כך שבכיו הוא בכי של ציפיה וכיסופין, כמיהה ותפילה, לבואו של משיח בן דוד, גואל ישראל!

'ומשיח זה, מה הוא יעשה לנו?' - הוסיף הכפרי להתעניין. או אז פניו של הרבי הפכו להבים, ובשמחה גלויה תיאר כיצד יקבץ את בני ישראל איש איש ממקום מושבו, ישא את כולם על כנפי נשרים לירושלים, בית המקדש יבנה לתפארה, מלכות ה' תיכון בעולם, וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עלינו... - ולא היה מאושר מהרבי בשעה שתיאר את מעמד הגאולה!

'נשמע מעניין...' - המהם הכפרי, 'אבל החלטה כזאת, לעלות על כנפי נשרים ולנסוע לארץ אחרת, לא מקבלים בלי התייעצות עם האשה!' - אמר, ופנה אליה מיד לשאול לדעתה. 'האם העניין הזה של הגאולה נראה טוב בעיניך? הסיפור הזה על משיח מוצא חן בעיניך?'

והכפרית, שרויה בעומק הגלות עד קצה הנפש, לא הצליחה להבין: 'הכיצד נעזוב הכל ונעלה לירושלים? ומה יהיה על הפונדק היפה שבנינו, על העיזים החולבות, על לול התרנגולות שבחצר? יש לנו כאן חיים שלמים ועשירים, איך נוכל לעזוב הכל מאחור וללכת לארץ זרה?!' - תמהה באוזני בעלה, שהסביר לרבי שהוא ממש ממש מצטער, אבל הגברת לא מסכימה לכל העניין הזה...

'אוי!', לבו של הרבי נשבר והוא פרץ בבכי, 'כמה עמוקה הגלות... אמור לרעייתך, כי לצד התרנגולות והעיזים, יש כאן גם גויים רעים, שיכורים לפעמים, שמכים ביהודים ופורצים את הפונדק! בעידן הגאולה זה לא יקרה! כדאי להיגאל, באמת כדאי!' - אמר הרבי בקול מרוסק מכאב, עד היכן הגיעה הגלות לעומק נפשם של היהודים...

ואילו הכפריה מצידה משיבה לו, שהמשיח הזה, אולי יעשה טוב אם יקח את הגויים כולם לירושלים, וישאיר את הפונדק בתפארתו, עם העיזים והתרנגולים, רק בלי החשש של הגויים. 'יעלו נא הגויים הרשעים לירושלים בראשותו של המשיח המדובר', אמרה הכפריה המסכנה, 'ואנחנו נישאר כאן...'

סיפור זה - אותו סיפר בעל ה'מאור עיניים' בתארו את קורותיו על אם הדרך, מחדד בפנינו את תפקידנו בימי אבל אלו, לבל נהיה כאותו כפרי נבער, לבל נישמע כרעייתו חסרת ההבנה... אחים יקרים, איננו כה טפשים וחסרי דעת, אנו מסוגלים להבין ולהתבונן מה היה לנו, איזה אוצר יקר איבדנו, כמה קרבת ה' היתה לנו, ואיננה...

אבל זה לא אבוד, בכלל לא אבוד! כל מה שמוטל עלינו הוא לצפות ולייחל, לייחד את ימי האבל והצער, את שעות הישיבה על הארץ, להתבוננות בגודל הכיסופין, לעורר בליבנו את הגעגוע, לפנות בדמעות לאבא שבשמים ולבקש כי אכן כן, 'לישועתך קיוונו כל

בשבת הזו - יש בה סגולה יקרה שכדאי להכיר ולבצע. כפי שנחשף בספה"ק 'אמרי נועם', שם מבאר הוא את דברי חז"ל 'כל המענג את השבת נותנים לו נחלה בלי מצרים', במשמעות מאירה: כל המענג את השבת, כמותיק בכך את ימי בין המצרים, בכוחו לבטל את צער בין המצרים!

בכך הוא מפרש את הפסוק במגילת איכה: 'בנפול עמה ביד צר ואין עוזר לה, ראוה צרים שחקו על משבתיה', באופן הבא: כאשר בני ישראל נופלים ביד צר, בימי בין המצרים, אזי אם הם 'שחקו על משבתיה' - שמחים בשמחת השבת, הדבר מבטל את האוייבים הצרים עליהם, ומבטל את כוחם!

עם ישראל! חזקו והתחזקו בשמחתה של שבת זו, שבת היום לה'. גם אם חס וחלילה במוצאי שבת נתיישב על הארץ ונקונן, הבה נוודא שיום השבת יעבור עלינו מתוך שמחה ורוממות רוח. זו הסגולה הטובה ביותר להסיר מעלינו כל צר או צרה, ובכח הזה - מי יתן ונזכה להתבשר בבוא הגואל, ואז שמחתנו בשבת תהיה באמת חלק משמחת הגאולה!

היום ומצפים לישועה! - המצב הנוכחי כלל וכלל לא טוב לנו, הכל חפצים לראותך בתפארתך!

בימים אלה, בהם הנושא המדובר עשוי להיות תוכניות לחופשה, הבה נזכור כי עיסוק בחופשות או בפנאי, הוא כמו אותה כפריה העסוקה בתרנגוליה ובעיזותיה, אינה מבינה מהי גלות ומהי גאולה, מדחיקה היא כל מחשבה אודות גאולה אפשרית והדרך למימושה. עכשיו הזמן להתחבר לאבל על החורבן, עכשיו הזמן לבקש מעומק הלב על הגאולה, עכשיו הזמן להציב כיעד מרכזי את השאיפה לראות בבניין בית המקדש!

וככל שנבקש זאת מעומק הלב באמת, ככל שנביע את געגועינו אלה עם כל הרגש, ככל שנציף בתוכנו את הרגשות הללו בימים אלה - כך נזכה להתאבל על ירושלים באמת - במשמעות העמוקה של האבל, ואז נזכה למימוש ההבטחה הגדולה ש'כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בבניינה', בקרוב ממש, עוד השנה!

שמחה - דווקא בשבת זו!

השבת הנוכחית, 'שבת חזון', היא השבת בה נקרא את ההפטרה על נבואת החורבן, השבת הקודמת לתשעה באב. מטבע הדברים, שבת זו עלולה להיות כאובה או עצובה במקצת, אך דווקא השמחה

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו' 'הפותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

ככה מתחילים יום טוב במיוחד

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

השיב הבחור מעומק ליבו: "ראש ישיבה! אני מסתובב כבר עשר שנים ביישיבות, ואין לי טעם בגמרא, אין לי טעם!! אומרים לי שיש טעם בלימוד, אבל אני לא מוצא שום טעם, רק בבשר וגלידה!..."

יקרה היא מפז ומזהב רב ומתוקה מדבש ונופש צופים

הרב בנימין בירנצוויג

"בין פארן ובין תפל ולבן ונחצרת ודי זקב" (דברים א', א')

הזכיר להם כל שמות אלו של מקומות שהכעיסו לפני המקום, ולכן הזכירם ברמז מפני כבודן של ישראל.

על "די זהב" הביא רש"י את דברי הגמרא בברכות (לב, א), שהוכיח בזה על חטא העגל שבשביל רוב הזהב שהיה להם חטאו בעגל, ומביאה הגמרא כמה דוגמאות שרוב השפע מביא לחטא.

ויש לבאר טעם נפלא לכך שרוב הזהב הביא לחטא העגל, שהרי בזהב יש מעלה גדולה שהיא עצמה חסרון עצום, הזהב גורם לבן אדם שככל שיש לו יותר רוצה יותר ויותר, כי הזהב בשונה מכסף אין בו הנאה מצד עצמו כי אינו מטבע העובר לסוחר, וכל שוויו הוא מעצם מציאותו ברשותי, ולכך ככל שיהיה לי יותר ארגיש צורך ותאוה ליותר, כי זה כל מהותו - ריבוי הרכוש והממון.

ומשכך כיון שברבוי זהב אין אדם בא לידי סיפוק ממה שיש לו עכשיו, הרי מחפש לעצמו סיפוקים אחרים - אלוהים אחרים! וזה הביא את בני ישראל לחטוא בעגל, כי לא היה להם סיפוק ושובע במה שיש להם ורצו מיד לדעת מה קורה עם משה וכשלא באו מיד על סיפוקם, מיד עשו עגל להרוות סיפוקם ומאוויים.

ומכך נמשך לווארט נפלא ומתוק במיוחד, שראיתי בספרו של הרב ראובן קרלנשטיין זצ"ל: הרי התורה נמשלה לזהב ולדבש "יקרה היא מזהב ומפז רב ומתוקה מדבש ונופת צופים", והזהב והדבש הרי שונים הם לגמרי במהותם, שהזהב כמו שהבאנו, אינו נותן לאדם סיפוק מיידי כלל, וכל רצונו רק להרבות ממנו עוד ועוד ואף פעם לא מסתפק במה שיש לו, והדבש לעומתו, הוא דבר שיש ממנו סיפוק והנאה מיידי, שהרי אדם הלוגם כפית דבש יהנה ממתיקותו עד מאד, אבל מצד שני ישבע ממנה ולא יתאוה לעוד כפית וזאת מפני מתיקותו הרבה, וזה התורה הקדושה יש בה גם ממעלת הדבש שטעמה מתוק עד מאד מכל מילה ומילה מלימוד התורה, ומצד שני יש בה מעלת הזהב שאדם לא מרגיש שובע, וכל חפצו זה לעוד ועוד לימוד התורה.

בחור אחד שלא מצא מקומו בעולם הישיבות, והתמקם בקרנות הרחוב, בקש להכנס למרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל. לאחר שנכנס, להפתעת הגבאים הוא מוציא תמונות של 'סטייק', מציגה להרב

שטיינמן, ושואל "הרב אוהב כזה סטייק?" שאל אותו הרב: "מה זה סטייק?", משיב לו הבחור: "זה בשר, אבל לא סתם בשר אלא 'הבשר', מאד מאד טעים, האם הרב רוצה שאביא לו כזה בשר לאכול? יש כאן חנות קרובה ואני יכול להביא לרב חתיכה משהו משהו!". ענה לו הרב: "לא, אל תביא!".

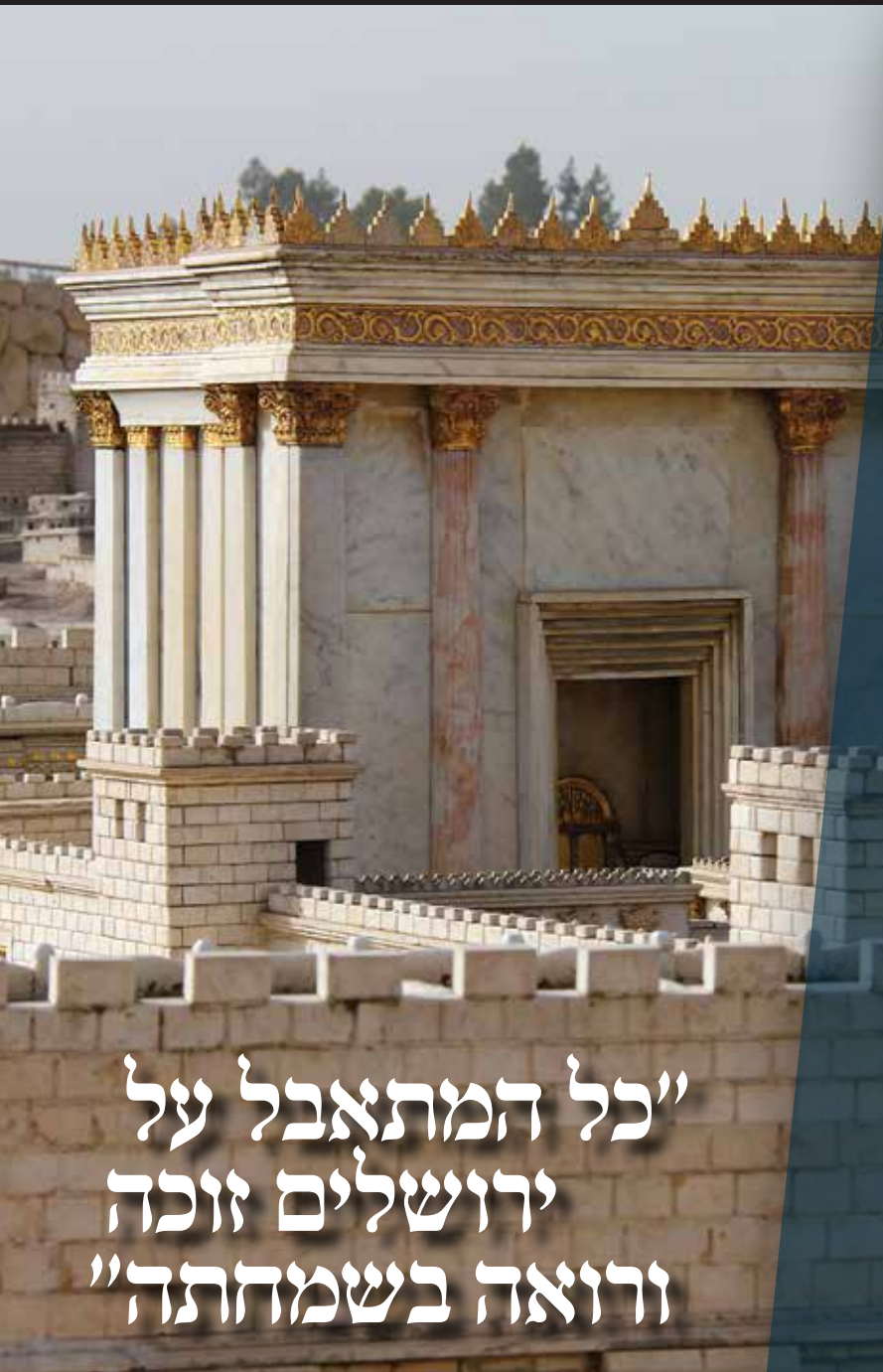
שואל הבחור את הרב: "אולי הרב אוהב גלידה, אני יכול להביא! בחנות ברחוב הסמוך יש גלידות מאד טעימות...". הרב שטיינמן תמה מה רצונו של הבחור, הסתכל על הרב לוינשטיין ושאלו באידיש 'מה הבחור רוצה ממני?!'.

השיב הבחור מעומק ליבו: "ראש הישיבה! אני מסתובב כבר עשר שנים ביישיבות, ואין לי טעם בגמרא, אין לי טעם!! אומרים לי שיש טעם בלימוד, אבל אני לא מוצא שום טעם, רק בבשר וגלידה! הראש ישיבה רוצה אני יביא לו סטייק ויראה כמה זה טעים?!"...

אמר לו הרב שטיינמן: "אולי אתה יכול להגיד לי מה האוכל הכי מתוק שיש?", הבחור התחיל לחשוב, והשיב, שהוא לא יודע כעת לומר בדיוק, אין לו כרגע מנוחת הנפש לחשוב על כל המאכלים הטעימים ולהחליט מה הכי מתוק.

"אני כן יודע", השיב לו הראש ישיבה ברכות, "האוכל הכי מתוק הוא הדבש! הוא הכי מתוק בבריאה, ואספר לך מה שהיה פעם בעירנו: יהודי קבל אורח חשוב ורצה לכבדו, וכבדו בכפית דבש מתוק, הגיש לו, והאורח טעם ומיד אמר 'אי מר כלענה', זה מר, למה אתה אומר לי שזה מתוק?!" אמר לו בעל הבית: "אולי טעייתי ואני גם אטעם?", והוא מכניס לפיו כפית דבש והנה מתוק מתוק! שואל המארח את

האזינו להרצאות, שיעורים וסיפורים בענייני החורבן מיוחד לתשעה באב עכשיו בקו השיעורים של 'דרשו'

"כל המתאבל על
ירושלים זוכה
ורואה בשמחתה"

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א

הגאון רבי שמשון דוד פינקוס זצ"ל

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

הרב שלמה לוינשטיין שליט"א

הרב מרדכי נויגרשל שליט"א

הרב מנחם שטיין שליט"א

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666 שלוחה (7/2/10)

יכה החליל בעצם יוהכ"פ, וכמובן שמנעו מכך. אך הבן חזר וביקש כמה פעמים ברוב חשקו לנגן, והיה אביו מונע בעדו מכך ממש בכוח. ובעת שהציבור אחזו בתפילת נעילה כשכולם מסביב נאחזו בהתלהבות והתעוררות עצומה, כבר לא היה יכול הבן להתאפק יותר, וחטף את החליל מיד אביו וחילל בו בכל כוחותיו עד שרעדו החלונות בביהכ"ס. ונחרדו המתפללים ראו וכן תמהו, מי הוא זה אשר מעז לחלל את קדושת היום.

אולם הבעש"ט פנה לקהל לאחר התפילה, וסיפר להם כי קול נגינת חלילו של הנער, העלה עמו את כל התפילות עד לכסא הכבוד, ומדוע? הסביר הבעש"ט כי אותו נער הרי אינו יודע מאומה ואף להתפלל אינו יכול, אבל בראותו ושמעו את כל הקהל סביבו שופך ליבו כמים, התלקח בתוכו הניצוץ הפנימי והפך לתבערה גדולה, עד כי לא אזור כוח בנפשו ואת כל ליבו הוציא בדבר היחיד אותו הוא ידע - נגינה בחליל. וזהו מה שהשי"ת חפץ בו יותר מכל, כי רחמנא ליבא בעי - לב טהור שכולו רוגש וכוסף לעשות נחת רוח להשי"ת. ועל כן נתקבלה עבודה זו לרצון, ובזכותה נפתחו שערי השמים. וראוי לכל איש ישראל להתבונן בזה היטב, מדוע הוא זה שבזמננו אינם משיגים כל כך את גודל ההפסד והחיסרון, ואיננו חשים באבלות החורבן כדבעי, ועל הדרך לפתיחת הלב לה'.

קבלת בזיונות - כזכות

וכאן המקום לציין, כי השייכות והרגשת הלב עם הרבוש"ע, שהוא תענוג עליון, מקבל האדם אחרי זאת שעושה דבר המנוגד להטבע, וכמו דאיתא בגמ' [גיטין לו:]: "הנעלבין ואינם עולבין, שומעים חרפתם ואין משיבין, עושין מאהבה ושמחין ביסורין, עליהן הכתוב אומר: 'וְאֶהְיֶה לָהֶם כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בְּבִגְדָתוֹ' [שופטים ה, לא], וה' יגמור בעדו לטוב לו כל הימים בזה ובבא".

וכבר היה פעם שנשא הרה"ק רבי רפאל מברשיד את ידיו לשמים ואמר: "רבוש"ע תן לי בזיונות, תן לי, עוונותי מרובים ואיך אכפר עליהם, אם לא על ידי בזיונות ויסורין?" וכמוסיף על ענין ראשון, זאת וכיוצא בו, כי כל צער וצער שיש לו לאדם הריהו מזכך את נשמתו כדי להיות מקורב יותר לה', כי כל המצבים הקשים האלו המה פתח ושער להגיע על ידם לאור נפלא וטובה עצומה, וכמו שאמרו בזוהר הקדוש "ליכא נהורא אלא ההיא דנפק מתוך חשיכה", וכמו שהייתה ברייתו של עולם ויהי ערב ויהי בוקר, כלומר קודם ערב - חושך ואחר כך בוקר - אור. כי בעולם הגשמי אין שום אפשרות להגיע לאיזו דרגה ברוחניות, או לשפע בגשמיות, אלא רק לאחר שעוברים מצב של קושי וצער, שהוא כמסילה ושער להגיע אל הטובה המצופה מן העבר השני.

וזכורני מעשה שהיה עם בחור מבוגר בא בשנים, שהלך ל'מכבסה' בשביל לנקות את בגדו העליון החדש, לאחר שנפל עליו איזה לכלוך, וכשהגיע לקחתו בחזרה, מצא כתם לבן וגדול על פני הבגד מבחוץ, ובא בטענה אל הכובס על כך, והלה לא אבה לשמוע טענתו, עד שפרץ ביניהם ויכוח מר שנמשך זמן רב, ונגרם לו מזה הרבה עגמת

ובינו נא זאת, כי מה נורא הדבר הזה ששכחנו העיקר שנמצאים אנו בגלות. וכבר אמרו על מרן השפת אמת, שפעם הרגיע איזה אדם שגנבו לו את השטר"מל היקר שלו, באמרו: "העיקר שתזהר שלא יגנבו לך את הראש" ... ודי למבין. כי יחד עם חורבן הבית איבדנו גם כן את גילוי האלוקות, ואת הרגשת האהבה. והרי "רחמנא ליבא בעי" - שנצפה ונשתוקק לראות את מלכנו! ובגמ' [סנהדרין קו.]. הלשון הוא "הקב"ה ליבא בעי", ואילו בזוה"ק וברש"י שם הלשון הוא "רחמנא" בדווקא, כדי להורות לנו שאפילו מידת הרחמים אינה מועילה לבדה, אלא צריכים שהלב גם כן ימשך לענין זה, ועל ידי זכירת בית המקדש יכולין להתדבק בהארת בית המקדש.

וגדולי ישראל הרחיבו מאוד בעניין זה של טהרת הלב ופנימיות ההרגשה. וכבר אמר השרף מקאצק כי מי שאינו יודע להתאבל על חורבן בית המקדש, עליו להתאבל על חורבן עצמו. וידוע מאמר העולם כי היצר הרע רודף אחר האדם להרגו, ומכך שאין האדם צועק מפחד יראתו, סימן הוא לנו שהיצר כבר הרגו... וכך הייתה העבודה בימי קדם. וכדי לסבר את האוזן בדבר זה עד היכן הדברים מגיעים, יש לנו ללמוד ממה שאמר ה'חתם סופר' על בחור אחד, שלא נתן קולו בבכי בעת אמירת תיקון חצות בשיבתו הרמה, שצריך לבדוק אחריו, האם לא נחמץ חלילה. ובדורות שעברו גם אלו שלא נהגו לומר תיקון חצות, היו מראים לפחות את האבלות בדרכים אחרות, וכמו שאמר אחד הצדיקים שבאמירת "ובנה ירושלים" מכוון הוא על תיקון חצות. ואם כך הייתה נראית האבלות בימים עברו, מה נענה אנן אבתריהו.

ונפלא הוא להתבונן במה שמספרים, כי הגאון רבי יהושע לייב דיסקין בכל ימי שהותו בירושלים, לא התפלל יותר מפעמיים על יד הכותל המערבי משום שצערו היה כה גדול, עד כי כאשר היה שב לביתו משם, היה נופל ומתעלף מרוב תוגה וצער. ואף כשהיה רואה את הכותל מרחוק היו זולגות מעיניו דמעות מרוב צער ויגון. כתיב: 'פִּי אֵין חִפְץ בְּפִסְלִים' [קהלת ה, ג] כלומר הקב"ה רוצה את הלב! וכמה חבל שהעולם עסוק בימים אלו בשאלות צדדיות, כמו האם מותר לשמוע מוזיקה כזו או אחרת, ובאיזה אופן מותר לרחוץ הגוף בצונן או בפושרין וכדומה, ונתעלמה מאתנו הנקודה העיקרית במהות ימים נשגבים אלו, שהיא להתאבל על ירושלים ולהשתוקק לקראת העתיד.

רחמנא ליבא בעי

ואם עסקינן בעניין הלב, כדאי להזכיר את המעשה הבא: בביהמ"ד של הבעש"ט התפלל יהודי כפרי פשוט ולו היה בן חסר דעה ל"ע. וכאשר הגיע בנו לגיל מצוות חשש אביו שמא יאכל חלילה ביוהכ"פ, ועל כן לקחו עמו לבית הכנסת. ולאותו בן היה חליל בו היה מחלל בעת שרעה את הצאן. והנה בעת תפילת מוסף פנה הבן לאביו וביקש ממנו, רוצה אני לחלל בחליל, וכשמוע זאת נבהל אביו הכיצד

ומה הייתה תגובתו? הוא הסתובב ואמר: "בורא כל העולמים, בא וראה מי כעמך ישראל הרי איזוהי אשה כשירה העושה רצון בעלה, ובוודאי בעלה גילה וסיפר לה את האמת - מה אני ומי אני", וכל זאת נעשה כי בכל מהותו היה שקוע בדביקות והרגשת מתיקות ועריבות עבודתו יתברך, ו"עוז וחדווה במקומו" כתיב, כי אין עצבות כלפי שמיא, ולכן לא תפס אצלו מקום כל העניינים האלו להקפיד על הזולת וכדומה, ומחל להם בלב שלם, ואדרבה מצא סיבה צודקת לכל ההשפלות הללו.

ורואים אנו בגודל מעלתו בלימוד זכות על אחרים שאף שראה מעשה דבר גנות ופסול, ניצל את הדיבור לגלות הטוב הטמון בו, ובעבור זה אכן זכה שכשמוזכרים שמו להתפלל בזכותו ורואים נפלאות מזה, כיון שגם בחיים חיותו היתה הנהגתו לעורר רחמים אפי' להמצעים אותו. וכדי לסבר את האוזן עוד עד היכא היה דן את כל העולם לזכות, הנה סיפור לפניך: בעת שהיה רב בפניסק סבל שם קשות מהמתנגדים לו, עד שבעש"ק אחד סמוך לכניסת השבת, לקחו אותו עם כל משפחתו ומטלטליו וזרקו אותם מן העיר תוך כדי בזיונות וחרפות וגידופים.

ובאותו זמן נשא הברדיטשוב'ער עיניו לשמים. וכה אמר: "רבנו של עולם, בא וראה מי כעמך ישראל. הם סברו שאיני ראוי לשמש יותר ברבנות, ועל כן מיד זרקו והשליכו אותי מעירם במסירות מחמת מידת האמת הטבועה בקרבם, כי אפילו שעכשיו הוא ערב שבת והכל עסוקים וטרודים לכבוד שבת, לא סבלו אותי לרגע". ואת הדברים הללו אמר בכוונה אמיתית, ועל כן זכה וזיכה את הרבים להיות באמת 'סגורן של ישראל', כי הוכיח בעצמו שאוהב הוא את כל אחד מישראל באמת ובלב שלם ומבין ללבם, ואף בעתות הקשים ביותר רוחש הוא כלפיהם אהבה וחיבה גלויה.

גודל מעלת האדם המוחל על עלבונו

וחיבה יתירה נודעת לנו בגודל מעלת האדם המוחל על עלבונו, ומה גם שדן אותו לכף זכות שהצדק עמו, שזהו מובחר העבודה לגרום לו יתברך שמו תוספת תענוג וישמח ה' במעשיו, ומי יתן והיה ללבם זה לאהבה וליראה את השם, ולעבוד אותו יתברך בדרך זה, ולבקש מהאל ליתן להם לב טהור ורחב לצאת מן המיצר, שלא יתפעל מהמקרים האלו. כי שכרו של זה המוחל על עלבונו הרבה מאוד, שזוכה לבנים צדיקים, וכדי לשאוב חיות בדבר הא לכם עובדא:

אביו של הרה"ק ר' אהרן קרליני'ער שמו היה ר' יעקב מקוברין. אותו רבי יעקב היה יהודי קדוש וטהור, פרוש מהבלי העולם הזה וגם ניחן בקול ערב, ועל כן מינו אותו לשמש כבעל תפילה ביום הכיפורים בביהמ"ד 'יאנעווא' בעירו. היה פעם בליל יוה"כ שהאריך בתפילה בלחש והתלהב עד מאוד, ושכח שהוא הבעל תפילה ושהקהל ממותינים לו שיסיים את תפילתו, וכך עמד והתפלל שעה ארוכה. כל המתפללים כבר סיימו את תפילתם והוא עוד עומד לפני העמוד ומחלה בתפילה ובתחנונים לפני בורא העולם עד שסיים לאחר זמן רב את תפילת הלחש.

נפש, מפני שלא היה שייך יותר ללבושו באופן כזה, וההפסד היה רב כי היה יקר מאוד בעיניו (ומסתבר שהכובס לא היה מזרע היהודים, שאל"כ היה צריך לשלם על ההפסד, עי' חו"מ סי' שו"ג). וכשיצא משם, פגש באיזה בחור שאותו הכיר קצת משנים קודמות [ואותו בחור חזר באותה שעה מהצעה של איזה שידוך שלא היה נראה לו לפי תנאיו], וסיפר לו מה שארע עמו עם הכובס בתארו את גודל הצער וההפסד שנגרם לו מזה, ונכמרו רחמיו עליו בחושבו, כי לא די שעדיין לא מצא את זיווגו, אלא גם מצטער ומפסיד ממון על ידי אנשים שאינם מהוגנים.

כל צער וצער שיש להאדם לטובה הוא

ובתוך כדי דיבור חשב אותו בחור, אולי השידוך שהציעו לי - ועתה חזרתי ממנו, היא הצעה טובה עבור הבחור המבוגר הזה? ותיכף ומיד קם ועשה מעשה, והציע את השידוך לבני משפחת הבחור, וכעבור אך יומיים ושלושה והסתיימו הדברים לטובה! ומכאן אנו רואים שכל צער שיש לו לאדם אינו אלא לטובה, על אף שלא תמיד זוכים לראות זאת בגלוי. וכן הוא הענין של בזיונות, הגם שאין אנו במדרגה ללכת ולחפש בזיונות בעצמנו, אבל כשמקבלים כבר את הבזיונות צריך לקבלם באהבה - ודבר זה מצוי בבחורים הנמצאים בביתם, ומידי פעם מתעורר וויכוח או דין ודברים בין האחים, וההורים מצדיקים את הילדים האחרים, על אף שלמעשה הוא צודק לחלוטין, ובכך נגרם לו בזיון וצער - עליו להיות בשמחה גדולה שהוא סובל את הביזיונות בבית ולא ברחוב.

מספרים על אחד מהצדיקים שסבל רבות מהמתנגדים כאשר עשה גדלות ונצורות להעמיד בעירו הדת על תילה, ולא רק שלא הקפיד עליהם, אלא אף התפלל אל ה' שלא יענשו בגינו, והוסיף לאמור בדרך צחות: לא די שהם מצערים אותי כל כך, אלא אף הם מטריחים אותי להתפלל עליהם שלא יענשו מן השמים בעבורי, וכך מבטלים אותי מהלימוד. ומה מאוד חובת גברא, לשקול בפלס מאזני שכלו כל תנועת איבריו ועקימת שפתיו ופתיחת עיניו והשמעת אזניו ופרטי חושיו, לעבוד את השם ולהתדבק בו, גם בעת שיסורין באים עליו, ולבלתי עשות היפך רצונו יתברך ולהתרעם עליו לומר, למה אירע לי כזה מקרה לא טובה, כי הכול היא בהשגחה פרטית מאיתו יתברך ולטובה, כי מדרך הטוב להטיב לברואיו, וזהו תכלית האדם שאפי' בעת צערו ישמח בה'.

וזה היה כוחם וזכותם של גדולי ישראל שזכו לאור באור החיים, על ידי היסורין שקבלו באהבה וברצון, ונתגלה אורם וחכמתם ותורתם בכל העולם, וכמו ה'אור החיים' הקדוש וכדומה, וזאת איפה לדעת כי לרוב הצדיקים הגדולים היה להם התנגדות גדולה מאוד, וזכו למה שזכו בגין אמונתם הזכה והתמימה.

כי אין אנו מעריכים מספיק גודל ההשגה ששיג האדם על ידי מדה זאת. בא וראה מה שמספרים על הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע שכידוע היתה לו התנגדות גדולה, שפעם הגיעה אשה ושפכה על פניו מים מוגנים, ואף דברה כנגדו דברים שאין הדעת סובלתן.

ואחרי זאת שהודיע ה' אותנו כל אלה, ולאור כל זאת שדיברנו למעלה, עלינו להפנים ולשנן היטב, כי בזכות קבלת הבזיונות והבושות באהבה, ניתן לזכות למתנות נפלאות מן השמים, ובפרט כשמקבלים בזיונות למען כבוד השם יתברך ולמען השלום. ויקח כל אחד רמיזא דחכמתא איך יעבוד את העבודה לשבר את הטבע, כי רק אז יזכה להרגיש טעם ונועם התורה והמצוות. בא וראה כששואלים מאן דהו האם ברצונו להיות כמו החזון איש או החפץ חיים, או לזכות לכך שיהיה לו בן צדיק כזה, בוודאי התשובה תהיה חיובית. אולם השאלה היא מה אתה רוצה ומוכן להקריב בגין כך?! וכשתקבל את הצער באהבה, זו הזדמנות פז לזכות לכך.

ומעתה חשוב לנו לדעת, כי כל תורת היהדות תלויה לפי מה שפועם הלב של האדם עבור כבוד הבורא בפנימיות הנפש, ושאר כל הדברים הם כאפס אפסים, כי כל ההשפעה והחיות שמקבל הנפש היהודי, הוא מדבר זה שנשפע עליו ההארה גדולה ממעל לו מאשר הוא רוצה שנתרבה כבוד שמים ויתגדל ויתקדש שמה רבא. וגם ההשפעה שחברו מקבל ממנו הוא לפי הארות נפשו בטופח על מנת להטפח, זאת ועוד כל האור וההשפעה שמקבל האדם מהמצוה הוא זה הנעשה ע"י קשיים ומסירות נפש. וכעת הננו מבקשים מאת ה' צור ישראל קומה בעזרת ישראל, ופדה כנאומך יהודה וישראל, ויעזור השם יתברך שיתהפכו הימים האלו לששון ולשמחה, בהתגלות כבוד מלכותו יתברך בבנין בית המקדש וירושלים במהרה בימינו אמן כן יה"ר.

(מתוך 'שיחה מיוחדת')

אחד מעשירי הקהל שישב בקדמת בית המדרש לא הצליח עוד לכלוא את זעמו לנוכח התנהגותו של בעל התפילה, הוא ניגש אליו ולפני כל הקהל והעדה סטר על לחיו סטירה מצלצלת, כראוי וכיאה למי שאינו בוש לתת לקהל כולו להמתין שעה ארוכה בעודו מתפלל בלחש... רבי יעקב לא אמר מילה. הוא פנה אל העמוד בחזרה, ופתח באמירת התחנונים: "יעלה תחנונינו", וכו', בלי שכעס על הגביר שסטר לו ובייש אותו כל העדה הוא. התעלם לגמרי מהבזיון כאילו שלא קרה כלום.

אחר התפילה הגיע אליו אחד מהנגידים, שהבין שנתבזה מאוד ושבזיונות אלו שווים הון רב, וביקש לקנות ממנו את הבזיונות בכל סכום שיבקש. אולם רבי יעקב השיב לו - "אין לי מה למכור לך, משום שתיכף ומיד מחלתי לו על זה, ובפרט שהוא צודק בדבריו, שהרי באמת גרמתי לטירחא דציבורא"... ובזכות מעשהו זה נתבשר מן השמים, שלשנה הבאה יזכה לבן צדיק וקדוש שיאיר את העולם, וכן הווה.

ואם אנו קובעים בעצמנו הרגשה זו, שכל מה שמתרחש עמנו הכול מיד אבינו שבשמים שהוא מקור הרחמים, ואינו ממהר להאשים האחרים ומקבל את הבזיונות בקלות, אז נמשך עליו חסדים טובים מאת הבורא בגשמיות וברוחניות.

ידוע הוא זאת כי בכל שנה ושנה בימים אלו מתגלה אורו יתברך, על ידי זה שמתאבלים על החורבן נתקרב האדם לבוראו, ועל ידי זה כוחו רב הוא להתגבר על הנסיונות בעניינים אלו, ולכן נתחזק מאוד להתקרב אליו יתברך ולהתעלות בקדושה ובטהרה ובהשפעות גדולות.

המשך מעמוד 15 | הרה"ח אהרן כהן

ועכשיו, מול עיניו ולמול מראה עיני כל ישראל, נצנצה האבן שלו - שנבנתה והושמה בזכות מסירות נפשו באותו מוצאי יום חמישי. המילים נצצו לעברו בחן: **קביעת עתים לתורה.**

חבריו ומכריו שהתאספו בצהלה סביבו, שמחו לראותו חוזר לעצמו. "אילו הייתי יודע... אילו הייתי מבין אז בימי הגלות, ערכה של קביעת עתים לתורה, לא היה לי בכלל קושי וניסיון לרגע!", חייך משה חיים מאושר, כשפניו מוארות ועיניו בורקות מאור המצוה שזכה לקיים, עוד בטרם התגלה כבוד השכינה לעין כל...

אילו היינו מבינים ערכה של קביעת עתים לתורה...

לא היה לנו בכלל קושי וניסיון לרגע!

(מתוך עלון 'גדיל תורה' בעלזא תשע"ז)

לשליחת תגובות כתבו a0533185209@gmail.com

שוב חזרה המכה, והפסיקה את העבודה. לבסוף, האור נדלק ו... נשאר דלוק. לחץ העבודה התגבר פי כמה. כששעת סיום העבודה כבר נראתה כהלצה בעלמא.

גם זה עובר. בערב מצא עצמו בבית, מספר את גלגולי היום והחושך. מנסה בכל כוחו ובמעט ממוחו למלא את תפקידו בבית; לשמוע ולהתעניין מה היה עם בני הבית במשך היום...

עד היום הוא לא יודע, איך עיניו שכמעט נעצמו הבחינו בכלל בשעון. אך הוא ראה: השעון גילה שעוד חמש דקות מתחילה השעה הקבועה לתורה...

לרגע חשב; 'כן!', 'לא!'. ואז החליט בעקשנות יהודית: 'חוק ולא יעבור! קביעת עתים לתורה!'. "מסירות נפש לקביעת עתים!", הצטחק למול מראה בני ביתו, שלא ידעו האם הוא מסוגל עכשיו לצאת מהבית...

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפרכר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2

הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 2

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב **יוסף מגנוז** שליט"א
הדף היומי בהלכה • צרפתית

שלוחה 2

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 2

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

שאומרים בכל בוקר, ואמר לי אז: "אי אפשר לומד את המשניות הללו בלי להבין את הפירוש..."

מפעם לפעם היה רושם לי שמות מבני המשפחה שאתפלל בעבורם בעת התפילה, מכח אמונתו הפשוטה בכל התפילה, ובפרט בכל תפילת תשב"ר.

בהיותי נער קטן לקחני פעם אחת למקום נופש לב' חודשים, מאמצע תשעת הימים ועד שבוע קודם ראש השנה, ונסענו לעיר 'אודווארד' (בגלילות קולטא), שם היה גר דודי ר' אברהם (ב"ר יום טוב) פעלדבויער (חתן זקני ר' דוד ווייס ז"ל), ועל אף שהיה בן צ"ה שנה - עדיין צם בתשעה באב. בעיירה זו 'אודווארד' לא היה רב קבוע, אלא שהיתה העיירה תחת מרותו של רב העיר הגדולה, כדרך הגלילות, והיה שם ת"ח שהיה הש"ץ והמו"ץ והשו"ב וגם המלמד ושמו הרב יהודה טייכמאן ז"ל, וקבע לי אאמו"ר זצ"ל שיעור עמו, ולמד עמי גמרא פסחים פרק 'כל שעה', והיה לי לרבי, ומאז נשארתי עמו בקשר לערך ארבעים שנה עד סוף שנותיו, כי שזה להינצל מהמלחמה והיה גר בלונדון. בהיותי ב'אודווארד' הגיע לשם בשבת קודם ראש השנה הג"ר אריה רייכהארט זצ"ל אב"ד קולטא שהיה גם רב הגלילות לומר 'דרשת שבת שובה', כדרך הרבנים שבשבתות לפני ראש השנה נסעו בגלילותיהם לומר 'דרשת שבת שובה'. כשהייתי לומד עם אאמו"ר זצ"ל היה אומר לי הרבה פעמים בהתרגשות, שאין לשער עד כמה אנו צריכים לתת הכרת הטוב לרש"י ז"ל, שלי הפירוש שלא לא היינו יכולים להבין התורה.

אמי מורתי ע"ה הי"ד

אמי מורתי מרת ריקל ע"ה היתה צדקנית ותמימה מאוד ובעלת מידות נפלאות, וגם מידת החסד שבה היה להפליא. מנהגה היה לקום בכל יום השכם בבוקר, כדי שתוכל להתפלל כל תפילת שחרית כל יום, על אף שהיתה בעלת משפחה גדולה והיה לה הרבה עבודה. בעת תפילתה היתה מרבה תחנונים, ועדין מונח בזיכרוני איך שבכל יום בבוקר בעת שהלכתי לביה"ס היתה אמי ע"ה אוחזת עדיין באמצע תפילתה, והייתי מברכה: 'א גוטן טאג', והיא היתה משיבה ברמיזה (כי אחזה באמצע התפילה ולא יכלה לדבר). גם השגיחה מאוד על סדר התפילות של הבנים הקטנים, והיתה משגיחה עלינו שנתפלל מילה במילה.

מאוד היתה מזהירה אותנו על עוון לשון הרע ועל 'שלום' שבין אדם לחבירו, ומרגלא בפיה לומר שאם מדברים בתוך הבית אודות מישהו, צריכים לצייר במוח ולדמות שאותו אדם שמדברים עליו עומד עתה מאחורי הדלת ושומע כל מה שמדברים עליו.

(מתוך הספר רבינו הגדול אמרו)

לי ספר קטן עם פירוש המלבי"ם, ואאמו"ר שלח לי הגדה של פסח, כאשר בראשה כתב על ג' דפים את סיפור יציאת מצרים ב'דייטש' ובחרוזים, ושמי היה חתום על ראשי הבתים - כדרך הפייטנים.

בשנות המלחמה נמלטו אאמו"ר ובני עירנו ל'פרעשבורג' ויש תחת ידי מכתב שכתב אלי בשנת תש"א, בעצם ימי המלחמה הנוראה, וכתב בהתפעלות ובשמחה גדולה על מעלת ק"ק פרעשבורג, וסיפר שיש בעיר כל כך הרבה שיעורי תורה - עד שביום השבת הוא קצר מדי מלהספיק להשתתף בכל השיעורים הנאמרים ברבים, וגם הודיע לי בסיפוק רב שדירתו שם סמוכה לבית הכנסת ויש לו האפשרות להשתתף בשיעורים ובתפילה בציבור. באותו מכתב סיפר לי גם, שאחי הבחור שרגא יהודה הי"ד, הוא ממצטייני 'צעירי אגודת ישראל'. ובחבורתם יושב כבר משעה חמש בבוקר בבית המדרש ולומד, וכתב זאת בהתפעלות גדולה ובשמחה, ואף שהימים ההם היו בעצם ימי הסכנה גדולה וכולם היו בצער ובדאגה.

יש מכתב בעניין בטחון [הנכתב בשפת 'דייטש'] שכתב אאמו"ר לאחי הרב דוד יונה ז"ל בעת פרידתו ממנו, וז"ל בתרגום לשון הקודש: לבני האהוב דוד יונה! קח לך לדרך מאביך את המעט שהוא יכול לתת לך, אלה הם קשרי האהבה שאף אחד לא יכול לגזול ממך, קח עמך מתורותיו והוראותיו וכתבם על לוח ליבך! השי"ת תמיד ישמע לקולך ואף פעם לא תהיה לבד, בטח תמיד בה' ואף פעם לא תהיה לבד, קווה אל ה' בכל עת, בכל מה שהגורל יביא לך, ה' לא יעזוב אף פעם את הכורעים לפניו תמיד, כי רק הוא יודע מה שהעמיד יביא עליך ובוזה תהיה תמיד בטוח ומוגן מכל צרה וצוקה. מי שיש לו אמונת השם בלבו אינו צריך לדאוג מה שהמחר יכול להביא עליו, כי הוא לא ייטוש ולא יעזוב את הבוטחים בו ומצפים תמיד לישועתו. שים לבך בני יקירי לדברי המוסר שלי ואז אף פעם לא תצטרך לדאוג, אלה דברי אביך אוהבך, פעזניג, י"ב תמוז תרצ"ט.

גם ישנם תחת ידי כמה מכתבים משנות המלחמה שכתבם לבניו שכבר נמלטו מ'פרעשבורג', ומאוד מחזקם בביטחון בהשי"ת בכל המצבים, ועד כמה צריך להיות בשמחה ושלא לדאוג על העתיד, ומזכיר מאמר חז"ל (מכילתא פרשת בשלח) 'לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן', ופירש שהכוונה להמכירים שכל צרכיהם הם מהשי"ת.

זכרונות מימי נעורי

כשהייתי ילד בן שש לקחני פעם אאמו"ר זצ"ל אל גינה הסמוכה לביתנו, וישבנו על ספסל אחד, ולימד אותי את פרק 'איזהו מקומן'

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

זצוק"ל הורה לי לבחון את התלמידים והזהיר אותי קודם מעשה: "את האמת בנוגע לידיעותיו של כל בחור, תציין לעצמך בדף נפרד. אבל כל בחור כלפי עצמו צריך לחוש בסיום המבחן, כי היטיב להשיב לאשר נשאל! אסור שבחור ייפול חלילה ברוחו, אלא אדרבה, ירגיש שהצליח, ומתוך כך ימשיך לשקוד על תלמודו ביתר שאת וביתר עוז". האדמו"ר מסקווירא בעצמו לא היה אומר אף פעם מוסר לאף בן אדם! אף על פי כן, כל מי שהסתובב לידו ידע היטב מה רוצה ממנו האדמו"ר, גם בלי שדיבר עמו.

(מתוך 'אריה שאג' - בין המצרים)

שהכעיסו לפני המקום בהן, לפיכך סתם את הדברים, והזכירם ברמז מפני כבודן של ישראל". כדי שדברי המוסר יקלטו באזני השומעים יש לומר אותם בצורה מכבדת, לתת לשומע תחושה נעימה, ושלא יחוש שמישהו 'מעליו' מורה לו מה לעשות, ומה לא, ואיך להתנהג.

לרומם, לא להשפיל

בשנת תשכ"ב, שימשתי לזמן מה כממלא מקום של אחד ממגיד השיעורים בישיבת סקווירא בארצות הברית. האדמו"ר מסקווירא

יושבי קרנות או אנשים הרצים כל ימיהם אחרי ההבל, ובסוף ימיהם אין בידם לא תורה ולא מעשים טובים, ולבית עולמם הם הולכים כדלים וכרשים חסרי כל. "משם פנינו לפארק קטן בלב בני ברק, ותתפלאו לשמוע, אבל אחרי חיפוש קדחתניים הצלחנו למצוא דבר כזה בבני ברק הצפופה... שם ישבנו לפוש ולסכם את אשר חוונו במהלך היום, ומשם שבו הילדים ששים ומשחים לבתיהם שבאזור השרון, כשהם מלאים בחוויות יוצאות דופן, וכשבלבם ההחלטה הברורה והחד משמעית: בשנה הבאה, הם לומדים בישיבה!".

"קודם לכן פקדנו את קברותיהם של רבותינו גדולי הדור בבית העלמין בבני ברק, ובמיוחד את ציוניהם של רבינו הגרא"ל שטיינמן, ורבינו הגר"ח קנייבסקי זיע"א, שם נשא דברים נרגשים הפעיל הוותיק הרב אליעזר הילמן, שעורר את הלבבות והציע למשתתפים לקבל על עצמם איזו קבלה טובה ברגעים נפלאים של התעוררות זו. "לאחר השיעור של רבינו הגר"ג שליט"א, פנינו לשמוע הרצאה מפיו של הדרשן הרב ליאור גלזר, שכדרכו לא השאיר את הבחורים אדישים, ולא חסך בתיאורים חיים וצבעוניים, אודות ההבדל העצום בין מי שזכה ונפל בחלקו להיות מיושבי בית המדרש, לעומת אותם

ולפעמים הוא אפילו נהיה מר!"... מתיקות התורה היא רק בריכוז כל מחשבתנו בה, בלי לחשוב על הבלי העולם הסובבים אותנו, רק אז נרגיש במתיקות העצומה של התורה.

האורה: "תגיד לי האם יש לך פצעים בפה?", "כן!", השיב האורה, "יש לי פצעים בפה", אמר לו המארח: "עכשיו מובן, הדבש הוא מתוק כל עוד אין פצעים בפה, אבל כשיש פצעים, אז הוא הופך למר וכואב!". אמר לו הרב שטיינמן: "התורה היא מתוקה מדבש! אבל כל זה כשאוכלים אותה ואין פצעים בפה, שאין דברים אחרים בראש! אבל כשיש דברים אחרים בפה ובראש, אז לא מרגישים במתיקות הדבש

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצוויג, כתבו ל: 7622500@gmail.com

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

David Cohen/Flash90

- ◆ על מה רומזים שני ה'עוקצים' שעל גג האות ב'?
- ◆ מה הורה רבי עקיבא איגר לעשות בספר התורה שנכתב עבורו?
- ◆ מה הקשר בין האות ט' לאות ל'?

באות פ', וכן יש להקפיד שקצה זה לא יגע בגוף האות מבפנים.
• האות י' בכת"ב סת"ם, מורכבת מארבעה חלקים: 1. 'גג', קו עבה וקצר. 2. 'רגל', קו קצר יחסית לרגל האות ו'. 3. 'תג', קו קצר היוצא מהזווית השמאלית העליונה של הגג. 4. 'עוקץ', קו קטן היוצא מהזווית השמאלית התחתונה של הגג, המכונה 'עוקץ דרבנן תם'. ובהעדר הרגל, או העוקץ - האות פסולה; ובהעדר התג - יש אומרים שהאות כשרה, אך לכתחילה חובה לתקנה.

• האות כ' בכת"ב סת"ם, מעוגלת בשתי פינות הימניות, העליונה והתחתונה. ואם אחת הפינות עשויה כזווית חדה, האות פסולה. (ויש חולקים).

• באותיות הסופיות הארוכות, יש להקפיד שאורך האות יהיה כפול מרוחבה. ובאות ר', יש להקפיד על כך במיוחד, משום שאם רגל האות אינה ארוכה דיה, היא עלולה להראות כאות ר'.

• האות ל' בכת"ב סת"ם, מורכבת מצורות האותיות כ' וז'. ויש שכתבו, על פי הזוהר הקדוש, שהאות ל' היא כעין צורת אות ט' שנהפכה, וחלקה השמאלי נפתח והזדקר כלפי מעלה.
• האות מ' בכת"ב סת"ם, מורכבת מצורות האותיות כ' וז' - צורת האות כ' מימין, וצורת האות ו' משמאל - המחוברות בראשן.

• את האות נ' בכת"ב סת"ם, יש לכתוב באופן שתחתית האות תהיה ארוכה יותר מגג האות, כדי שלא תראה כאות ב', או כאות כ', שבהן גג האות שווה באורכו למושב האות.

• צורת האות ן' הסופית בכת"ב סת"ם, זהה לצורת האות ז', אך ארוכה ממנה. וכאשר היא נכתבת בסמוך לאות פ', לדעת רוב הפוסקים, חובה להאריכה אל מתחת לאות פ'.

מהלכות צורות האותיות א' עד נ'

• באות א' בכת"ב סת"ם, יש לחבר את צורת הי"י הימנית לאיזור האמצע של הקו האלכסוני, ואת צורת הי"י השמאלית - לחלקו העליון של הקו.

• על גג האות ב' בכת"ב סת"ם, ישנם שני 'עוקצים', הרומזים על בורא העולם: העוקץ השמאלי מרמז כלפי מעלה, אל השי"ת, והעוקץ הימני, הנוטה לכיוון האות א' שלפני האות ב' - מרמז על "ה' אחד ושמו אחד".

• מנהג הסופרים בכת"ב האות ג', לשפץ מעט ימינה את הרגל הימנית של האות, כדי שהרגל השמאלית המחוברת אליה, לא תבלוט החוצה לשמאל.

• באות ה' בכת"ב סת"ם, יש למקם את הרגל השמאלית (מימין לשמאל) במקביל לקצה השמאלי של גג האות, וכן יש להקפיד שתחתית הרגל השמאלית תהיה מקבילה לתחתית הרגל הימנית.

• חכמינו ז"ל אמרו שהאות ו' במילה שלום שבפסוק: "לְכַן אָמַר הַנְּיָיִן לֹא אֶתְּפָרְתִי שְׁלוֹם", היא 'קטועה', וישנן שיטות שונות בביאור הדבר. ורבי עקיבא איגר, בנוגע לספר התורה שנכתב עבורו, הורה ליצור חתך ברגל האות, מתחת לשיעור האורך המינימלי הנדרש לאות ו'.

• לדעת רוב הראשונים, האות ח' בכת"ב סת"ם, מורכבת משתי צורות של האות ז', המחוברות באמצעות 'חטוטרות'; ובצורת הז' הימנית, יש לעגל את הפינה הימנית העליונה. ויש להוסיף תג בקצה השמאלי של גג האות, על פי שיטת רש"י.

• באות ט' בכת"ב סת"ם, יש לעגל את הקו הימני של האות לתוך חלל האות, אך אין לכופפו בצורה הדומה לכיפוף הגג

גליון 534
שנה י"א תשפ"ב

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

בשעה שחרב בית המקדש, בא אברהם אבינו לפני הקב"ה בוכה וממרט זקנו ותולש שערות ראשו, ומכה את פניו וקורע את בגדיו ואפר על ראשו, והיה מהלך בבית המקדש וסופד וצועק. פתח אברהם לפני הקב"ה ואמר: ריבונו של עולם, למאה שנה נתת לי בן, וכשעמד על דעתו והיה בחור בן שלושים ושבע שנים אמרת לי: "העלהו עולה לפני", ונעשיתי עליו כאכזרי ולא ריחמתי עליו, אלא אני בעצמי כפתי אותו- ולא תזכור לי זאת, ולא תרחם על בני?

פתח יצחק אבינו ואמר: ריבונו של עולם כשאמר לי אבא: "אלוקים יראה לו השה לעולה בני" לא עכבתי על דבריך ונעקדתי ברצון לבי על גבי המזבח, ופשטתי את צווארי תחת הסכין- ולא תזכור זאת לי, ולא תרחם על בני? פתח יעקב אבינו ואמר: ריבונו של עולם לא עשרים שנה עמדתי בבית לבן? וכשיצאתי מביתו פגע בי עשוי הרשע וביקש להרוג בני ומסרתי עצמי למיתה עליהם-ועכשיו נמסרו ביד אויביהם כצאן לטבח, לאחר שגידלתים כאפרוחים של תרנגולים וסבלתי עליהם צער גידול בנים, ולא תזכור לי זאת ולא תרחם על בני?!

באותה שעה קפצה רחל אימנו לפני הקב"ה ואמרה: ריבונו של עולם גלוי לפניך, שיעקב עבד בשבילי לאבא שבע שנים, וכשהגיע זמן נישואי ליעקב אבי החליפני באחותי, ולא קינאתי באחותי ולא הוצאתיה לחרפה. ומה אם אני, שאני בשר- ודם, עפר ואפר, לא קינאתי בצרה שלי - אתה, מלך חי וקיים ורחמן, מפני מה קנאת בעבודה זרה שאין בה ממש, והגלית את בני? מיד נתגלגלו רחמיו של הקב"ה ואמר: "בשבילך, רחל, אני מחזיר את ישראל למקומם!"

(עפ"י מדרש רבה פתיחה למגילת איכה)

פרשת השבוע

משה רבינו את עם ישראל, פירט להם את כל העבירות והחטאים שעשו, כמו שמתחיל מאלה הדברים וגו', ולמה עשה כך? אלא שאם יבוא מקטרג וירצה לקטרג על עם ישראל, יגידו לו שכל מה שיש לך לומר כבר נאמר ע"י משה רבינו בתוכחה, ואין לכם יותר מה להגיד. וכך אמר הרב מאפטא, מי שרוצה לדבר קיטרוג על הכולל בטבריה, ידע שכל מה שרק יאמר כבר נאמר על ידי, כי כבר פירטתי את הכל.

שמוע בין אחיכם ושפטתם צדק (א' - ט"ז)

מסופר על הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א, שבשעת חגיגת הבר מצוה שלו, נשאל על ידי אחד הרבנים המסובין שם, איך יכולת עד עתה לעמוד נגד יצר הרע כשעדיין לא בא לעורתך יצר הטוב? ענה החתן בר מצוה ואמר: כל אימת שיצר הרע בא להסיתני, השבתי לו תשובה ניצחת כי לפי ההלכה, אסור לו לדיין לשמוע דברי אחד מבעלי דינים, קודם שיבוא חברו - יצר הטוב, וכך דחיתי אותו בהלוך ושוב.

אלה הדברים אשר דיבר משה אל בני ישראל (א' - א') מסופר: פעם בשבת פרשת דברים - חזון ערב תשעה באב ישב הרה"ק ה"הבית אברהם" מסלונים בסעודה שלישית וסיפר: פעם ביקש הרה"ק ה"אזוב ישראל" מאפטא זיע"א את משמשו בקודש, שיביא לו הרבה ניירות, כי הוא רוצה לכתוב הרבה מכתבים לכל עיירות וקהילות ישראל, שלא יתנו יותר כסף להיושבים בארץ ישראל בעיה"ק טבריה, שכן הם אוכלים יוך (מרק) בימות החול והם מתענגים על חשבון דרי חוץ לארץ. אחר כך ביקש ממנו שוב הרב מאפטא שיביא לו עוד הרבה ניירות, יותר ממה שאמר לו קודם לכן, ורוצה לכתוב לכל עיירות וקהילות ישראל שימתכו ביד רחבה לישוב היהודים בעיה"ק טבריה, ואפילו מי שדחוק לו פרנסתו יתן הרבה מעות, כי הם יושבים שם על התורה ועל העבודה, והתורה שלהם יקרה לפני הקב"ה הרבה יותר משלנו. ושאלו אותו מעיקרא מאי קסבר ומה ראה לחזור על דבריו, ואמר הרב מאפטא, כי מצינו בתורה הק' שבטרם הוכיח

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 8:11 ת"א: 8:14 ר"ת: 8:46

דברים - חזון

זמני כניסת השבת
ירושלים: 6:57 ת"א: 7:12

הפונדק, היה עליהם לעבור ביער עבות שנפש היה לא היתה בו באותה שעה. ככל שהעין ראתה, לא היו לא עגלה ולא אנשים, כי השמש רק החלה לזרוח.

לפתע, מבלי שידע מה קורה, זרק מישהו שק על ראשו של רבי ברוך. כאשר חזרה אליו הכרתו, מצא את עצמו רבי ברוך קשור אל עץ וממולו האציל היה קשור אף הוא אל עץ, אולם נראה היה כי ההוא עדיין מחוסר הכרה. אלמלא החבל שהחזיק אותו אל העץ, היה נופל על האדמה. התברר, כי השודדים שהתנפלו עליהם, הריקו את כיסיהם וגם הסוס והעגלה נעלמו כלא היו. רבי ברוך הבחין בדשא בתפילין שלו, אשר לשודדים לא היה כנראה חפץ בהם וכן בסידור הקטן שלו, אשר בלעדיו הוא לא היה עושה צעד. ליבו התמלא שמחה בראותו את התפילין והסידור והוא הודה להשם, שהציל אותו ממוות. אולם הצרות החלו רק לאחר מכן. על-ידי תנועות בכל גופו הצליח רבי ברוך לרופף במקצת את אחיזת החבל, וכך הצליח להשתחרר ולאחר מכן לשחרר גם את האציל. הוא הרים את התפילין שלו, נישק אותם ושם אותם בשקית הכפולה ששימשה לו לנסיעות. אשר לאציל, הצליח רבי ברוך לפתוח את קישורי החבלים שלו. אולם הלה לא פתח את עיניו, ושכב על האדמה כאילו אין בו רוח חיים. רק פעולה חלשה של דופק העידה על כך שהאיש לא שבק חיים.

רבי ברוך יכול היה בקלות לעזוב את האיש, שוכב כאשר הוא שוכב, ולהגיע בעצמו למקום ישוב. אולם דבר כזה לא עלה על דעתו כלל. הוא הסתובב קצת, כדי לחפש מים ולרחוץ את פניו של האציל במטרה לעוררו לחיים. לאחר שעות אחדות התחיל האציל להתעורר מעילפונו. כאשר התעורר סוף סוף, שאל את רבי ברוך בתדהמה: "מה קרה? מה הענינים? מדוע אנחנו יושבים כאן, במקום לשבת בעגלה ולנסוע הביתה?" בקול שקט, כשהוא מחקה את בעל העגלה הצייתן והנבער, סיפר לו רבי ברוך את מה שקרה להם. כאשר הזכיר את העובדה שהם נשדדו, קפץ האציל כנשך נחש וצעק: "כספי! היכן כספי, עשרת אלפים הרובלים שהיו בכיסיי?" הוא צעק ויילל ונראה היה כאילו שהוא יוצא מדעתו מרוב צער על אובדן הכסף. עבר זמן מה עד שרבי ברוך הצליח להרגיע אותו איכשהו והאציל ישב על האדמה ונעץ את מבטו בנקודה מסויימת, כאילו ביקש למצוא את כספו האבוד שם.

אחרי זמן מה הוא הגיב מבטים חשדניים לעבר רבי ברוך, אולם הלה לא הבחין בזה כלל, כי היה שקוע בתפילה. "האם אתה מספיק חזק עכשיו, כדי שתוכל ללכת אתי?" - שאל רבי ברוך את האציל, כאשר גמר להתפלל - "ייתכן שאין אנחנו רחוקים מהפונדק ונוכל לחזור לשם ברגל, או לפחות נוכל להגיע לכביש, או ליישוב כלשהו".

הם החלו ללכת לאט לאט, אולם לא הרחיקו עד ששמעו קולות שבאו מקבוצה של ציידים שעברה במקום. לשמחתו של האציל לא היה גבול, כאשר גילה בין הציידים כמה מידידיו. מיד הוא סיפר להם את מה שקרה ומיד הוסיף, כי הוא חושד בבעל העגלה, שהוא שיתף פעולה עם השודדים. שאלמלא כן כיצד יכלו הם לדעת, שאני נושא עמי סכום כסף כה גדול? - שאל האציל.

עד מהרה ישלח לנו ה' את משיח צדקנו, שישחרר אותנו מהגלות, תשעת הימים שלפני תשעה באב המזכירים את חורבן בית המקדש, העיקו כענן כבד על חצרו של הרה"ק רבי ברוך ממעוזבו זיע"א, שבדרך כלל היתה שרויה באוירה של שמחה פנימית. גם יוסלה, אחד החסידים הצעירים ביותר. שהיה תמיד עליו, ניסה הפעם לגרש מעל שפתיו את הניגונים העליונים, אותם הוא היה מזמזם שעה שהיה לומד רכון על ספר. לפעמים היה משמיע זמזום בהיסח הדעת, עד שחבריו הזהירוהו לאמר: יוסלה יוסלה, כבר שכחת מה שרבינו אמר, שאין שירה ושמחה, עד שיעברו תשעת הימים. בימים עצובים אלה של אבל על אובדן בית המקדש, לא היה רבי ברוך מוכן לראות איש מחסידיו ושמועה אמרה, כי הוא יצא לערוך "גלות", כדי להרגיש את טעמה האמיתית של הגלות המרה, שאבותינו הרגישו אחרי החורבן, כאשר נלקחו בהמוניהם לרומי ונמכרו לעבדים. לאחר מכן הוא היה מופיע בפתח חדרו ערב תשעה באב, מוכן ומוזמן לקרוא את מגילת איכה.

גם הפעם נעלם רבי ברוך מאז תחילת תשעת הימים ואיש מחסידיו לא ראה אותו. האמת היא, כי גם אם היו רואים אותו לא היו מזהים אותו, יען כי הוא התחפש בבגדיו של בעל עגלה, והיה נוהג בעגלה וסוסים ברחבי המדינה. הוא לעולם לא התחפש אותו הדבר פעמיים, כדי להבטיח שאיש לא יזהה אותו. הפעם הוא העדיף את ההסוואה של בעל עגלה, משום שחש חולשה ברגליו. בהיותו עומד ליד העגלה שלו, כבעל עגלה לכל דבר, נגש אליו אציל פולני ושכר אותו לנסיעה, לעיר שהיתה במרחק של כ-שבעים ק"מ ממקום מגוריו של רבי ברוך. בעל העגלה המסווה עשה חשבון כי הזמן יספיק לו בדיוק להגיע לשם ולחזור לפני תשעה באב, כששרשותו עומד יום נוסף, למקרה של עיכובים כלשהם.

רבי ברוך יצא לדרך, כאשר לצידו האציל הפולני, הוא נסע בדרכים המאובקות, מתעלם בשקט מהערותיו העוקצניות של הנוסע שלו, נאנח עמוקות למראה המאמצים הגדולים, שהסוסים הוקנים עשו, כדי לסחוב את העגלה וסובל בשקט את קפיצותיה של העגלה, כאשר הגלגלים עלו על אבן, או שקעו בבוץ. הם בילו שני לילות בפונדקים שלצידי הדרך. מובן מאליו, שרבי ברוך "בעל העגלה" לא היה חדר כמו לאציל לשכב בו, אלא הוא נאלץ לישון על הקש באורווה, ליד הסוס שלו. הוא התעורר מוקדם והניח תפילין, מיד כאשר נראו קרני השמש הראשונות. בצורה כזו הוא היה מסוגל לצאת לדרך מוקדם בבוקר. שום דבר מיוחד לא קרה בדרכם אל העיר, זולת הקשיים ואי-הנוחות שהם בדרך כלל מנת חלקו של כל בעל עגלה.

אולם בלילה הראשון בדרכם חזרה, השתכר האציל בפונדק שבו התאכסנו, ולפני ששכב לישון פטפט באזני רבים על העסק הטוב שעשה בעיר. כרגיל במקרים כאלה היו נוכחים במקום אנשים, שרק חיכו להודמנות כזו, והיו "מוכנים" לטפל בנוסע העשיר ו"לשחרר" אותו מהכסף אשר בכיסו. למחרת בבוקר, כאשר רבי ברוך קם והעיר גם את הנוסע שלו, הוא נאלץ להלביש אותו במו ידיו ולשאת אותו אל העגלה, משום שהלה היה עדיין שיכור כלוט. מיד אחרי שעזבו את

משל ונמשל

כאשר רוצים לעורר את האדם

מן השמים

משל לקבוצת ציידים שכמעט הצליחו לתפוס שועל בלב היער, השועל שראה כי כלתה אליו הרעה, החליט להעמיד פני מת ושכב על הקרקע בלי לזוז וקיווה שהציידים יעזבו אותו לנפשו. אולם לציידים היו חשבון אחר אתו לגמרי, והשועל נחרד לשמוע כי אחד הציידים מתכוון לחתוך את זנבו, ומכיון שהבין כי אם חייו יקרים לו עליו לסבול את היסורים הללו באהבה, ולא לזוז בכלל על אף הכאבים הגדולים שיסבול מהחיתוך. אולם אם סבור היה שבכך תם, הענין טעה מאד כי הוא שומע ציד אחר שאומר, כי כעת הוא עומד לעקור אחד משיניו ושוב סבל השועל את יסוריו בדממה ובלית ברירה הבין כי אם ברצונו להיוותר בחיים ולהציל את נפשו, עליו לשתף פעולה וכן גם עשה לאחר שעקרו ממנו את השן, הוא שומע פתאום על המשך התוכנית כי עכשיו מתכוון צייד אחר להפשיט את עורו, ועכשיו הבין כי כעת מדובר במוות ודאי, ולכן קפץ והתחיל לרוץ, ועד שהציידים רצו לעשות לו משהו כבר היה הרחק משם בתוך היער. אמר השועל לעצמו חבל שנוכרתי לברוח רק אחרי שאיבדתי את הזנב ואת השן, לו הייתי עושה כן לכתחילה היו הללו עדיין בי.

והנמשל כאשר רוצים לעורר את האדם מן השמים, שולחים לו יסורים לסביבת החברים שלו, אם אינו מתעורר מזה, מגיעים היסורים עד אליו תחילה בדברים קטנים, ואם אינו שומע מגיעים אליו היסורים הקשים. לבסוף לא תהיה לו ברירה וישוב בתשובה שלימה, ואם כך כדאי לו לעשות ואת לפני שהוא מאבד את הדברים היקרים לו.

(ילקוט מעם לועז שמות תתת"ד)

"הבה נירה בו!" - הציע אחד הציידים, אולם ראש הקבוצה, אציל קשיש, סבר אחרת. הוא הציע, לקשור את בעל העגלה אל עץ ולחכות. "אם הוא באמת אחד מהשודדים, הרי שיבואו חבריו לעזור לו. ואם לא - שה' יעזור לו". "אכן יעזור לי ה'" - חשב רבי ברוך בלבו, לאחר שקבוצת הציידים עזבה אותו לנפשו.

הלילה ירד וביער לא היתה נפש חיה חוץ ממנו. רק הירח האיר קלושות מבעד לעצי היער העבותים. כנראה שעכשיו חצות הלילה - אמר לעצמו רבי ברוך, כאשר הירח היה בדיוק מעל לראשו ובדמעות חמות, שנגרו על לחיו, הוא החל לאמר "תיקון חצות", לזכר חורבן בית המקדש, דבר שהיה רגיל לאמרו כל לילה. ואכן מעולם לא הרגיש כל כך עמוקות את הצער העמוק של הגלות, כמו בשעה זו של צער ויסורים. כאילו כל היער הדהד עתה את קולו, כאשר אמר את פרקי התהילים, מעומק ליבו הנשבר. ומוזר, ככל שהמשיך באמירת התיקון, עם כל מילה נוספת, שבה התקווה וקנתה שביתה בליבו. היה זה כאילו כל עצי היער הצטרפו למקהלה אחת גדולה של מקוננים על חורבן בית המקדש וכאילו הירח והכוכבים מלמעלה מנסים לרמוז לו, שהנה הנה קרובה הישועה לבוא.

"היי אתה שם, חכה רגע!" - הקול הנמוך, שהפסיק את תפילתו של רבי ברוך, היה של האציל הזקן ראש קבוצת הציידים, שהתנגד קודם לכן שירו בו. רבי ברוך הביט לכיוון שממנו בא הקול וראה את האיש מתקרב אליו. כשהוא מלווה קבוצת אנשים. "רצייתי לראות מה קרה לך. איכשהו לא האמנתי שאתה זה היית מי ששדר את ידידינו הטיפש. בינתיים הם תפשו את השודדים בפונדק, שבו ביליתם את הלילה הקודם והם סיפרו לנו, שהידיד שלנו פיטפט על הסכום הגדול שהוא נושא עמו, בהיותו שתי. לכן חורתי הנה, כדי לעזור לך". מעומק לבו הודה רבי ברוך לה' על הישועה שבאה כהרף עין. האציל הזקן נתן לו סוס ובלווית אחד המשרתים שלו שלח אותו הביתה. היה זה מאוחר בלילה, כאשר רבי ברוך הגיע ומצא את חסידיו יושבים ומצפים לו. הם כבר כמעט שהשלימו עם הרעיון שהוא לא יבוא והנה שמעו קול פרסות סוסים ונכנס רבי ברוך כשלידו משרתו של האציל. באותו לילה אמרו רבי ברוך וחסידיו את מגילת איכה והקינות של תשעה באב, מתוך כוונות עמוקות, כפי שלא עשו זאת מעולם קודם לכן.

בשבת שלאחר תשעה באב, שבת "נחמו", התוועד רבי ברוך עם חסידיו ואמר להם: "עד מהרה ישלח לנו ה' את משיח צדקנו, שישחרר אותנו מהגלות. וככל שהלילה חשוך יותר, כך יאיר השחר באור יקריות".

צ'ין אדם לחברו

הנני מוחל וסולח לכל מי שהכעיס והקניט אותי או חטא כנגדי מסופר על הרה"ק רבי בן ציון אבא שאול זיע"א, שמימיו לא הלך לישון ובלבו קפידא על מישהו, מלבד פעם אחת, שבמקרה ההוא קרה, שאותו אדם שפגע בו לא צדק, אלא הוא צודק בטענות ובטרוניות שלו כלפיו, אבל כשהגיע לומר קריאת שמע שעל המיטה שאז אומרים "הנני מוחל וסולח לכל מי שהכעיס והקניט אותי או חטא כנגדי", לא לומר את התפילה הזו לא בא בחשבון. ואז ישב זמן רב עד שניקה מלבו כל טינה כלפי אותו אדם, ואז אמר את הריבונות של עולם כבכל יום.

יהודי, הוא זה שעושה עבור הזולת הגה"ח ר' אלי' ראטה זצ"ל היה אומר תדיר בשם הרה"ק ה"חזון איש" זיע"א "וויפל איד איז מען, וויפל מען טוט פאר א צוויטן". פירוש איך נמדדת כמות היהדות שבכל יהודי, לפי פועל ידו ומעשיו עבור הזולת.

להחיות נפש יהודי

פעם פגש הרה"ק ה"חזון איש" זיע"א אדם עצוב ומר נפש שישב בדד בפנית בית המדרש, הצדיק הבחין בו שהוא ממורמר מאד וביקש לשמוחו, וביקש מאותו אדם שישיר לו איזה ניגון, אותו אדם אורו עיניו ופתח מיד בניגון, וה"חזון איש" רקד לפניו לפי הקצב במנגינתו, ולאחר שסיים האיש

לנגן, אמר לו החזון איש במאור פנים, יישר כחך על שהחייט אותי היום בניגונך הנעים.

ענין עבודת המידות בישיבה

סיפר אחד מתלמידי החכמים בירושלים, שנכנס פעם אל הרה"ק רבי אהרן לייב שטיינמן זיע"א, ובפיו ההתלבטות להיכן לשלוח את בנו לישיבה גדולה, אחר שנודע כאחד העילויים בישיבתו, הוא החל להעלות צדדים בדרך הלימוד באופן זה או אחר, דיבר על ההספק, ועל מדת נסיונה של הישיבה וכו'. הפסיק אותו ראש הישיבה בשאלה - היכן עובדים יותר על המידות, ביררת? משראה שמושך הוא בכתפיו כמי שאינו יודע בדבר, אמר לו שיברר ענין עבודת המידות בישיבה, והיכן שעובדים על כך טוב יותר, לשם ישלח את בנו ויראה ממנו ברכה.

למה לא לעשות טובה ליהודי

מסופר: שנים רבות סירב הרה"ק רבי שלמה זלמן אויערבך זיע"א לעשות "חאלקה" במו ידיו לילדים בני שלוש. עד שיום אחד סיפר לו נכדו, שגם הרה"ק ה"סטייפלר" זיע"א סירב בתחילה לגזור את שער הפעוטות, והיה אומר שאינו ספר. אך יום אחד התרצה ואמר: "נו, טוב, למה לא לעשות טובה ליהודי". שמע רבי שלמה זלמן ואמר: "זה סיפור יפה. בלי נדר, גם אני מקבל על עצמי להסכים לעשות "חאלקה", כדי לעשות חסד."

חילולא דצדקיא

יום שבת קודש ט' מנ"א

הרה"ק רבי דוד פורקעס (תלמיד הבעש"ט הק' - תקל"ד)

הרה"ק רבי יעקב יצחק "החזוה" מלובלין ב"ר אברהם אליעזר הלוי (תקע"ה)

יום ראשון י' מנ"א

יששכר בן יעקב משבטי קה (ב"א ש"ח)

רבי דון יצחק אברבנאל ב"ר יהודה (אברבנאל עה"ת - רס"ח)

הרה"ק רבי נתן נטע שפירא ב"ר שלמה (מגלה עמוקות - שצ"ג)

הגה"ק רבי מרדכי בנעט אב"ד ניקלסבורג ב"ר אברהם (תקפ"ט)

יום שני י"א מנ"א

הרה"ק רבי הלל מפאריש ב"ר מאיר (תרכ"ד)

הרה"ק רבי יצחק בלאור ב"ר שלמה (תרס"ז)

יום רביעי י"ג מנ"א

הרה"ק רבי נתן נטע שפירא ב"ר שלמה (ה"מגלה עמוקות" - שצ"ג)

יום חמישי י"ד מנ"א

הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא ב"ר אהרן (אך פרי תבואה - תרל"ד)

יום שי' ט"ו מנ"א

הרה"ק רבי מאיר נתן ב"ר חיים האלברשטאם מצאנז (תרט"ו)

הרה"ק רבי אשר (השני) מקארלין ב"ר אהרן מסטאלין (תרל"ג)

הרה"ק רבי יעקב מראדזין ב"ר מרדכי יוסף (תרל"ח)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטובין שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" יסודות יסודות התורה על המעשים.

תלמוד תורה (ט')

א) הרב שלימד, ולא הבינו התלמידים, לא יכעוס עליהם, אלא שונה וחוזר הדבר כמה פעמים עד שיבינו עומק ההלכה. (שו"ע יור"ד, סימן רמ"ו, סעיף י')

ב) כמה דברים אמורים שלא הבינו התלמידים הדבר מפני עומקו, או מפני דעתן שהיא קצרה, אבל אם ניכר לרב שהם מתרשלים בדברי תורה, ומתרפים עליהם, ולפיכך לא הבינו, חייב לכעוס עליהם, ולהכלימם בדברים כדי לחדדן. (שם סעיף י"א)

ג) לא יאמר התלמיד הבנתו, והוא לא הבין, אלא שואל וחוזר ושואל כמה פעמים, ואם יכעוס עליו רבו, יאמר לו רבי, תורה היא וללמוד אני צריך, ודעתי קצרה. (שם, סעיף י')

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

(פרינטופ במיתוג מחדש)

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

בחסות "דודי קאר"

הסוכן החרדי שלך להשכרת ומכירת

רכב בכל הארץ 052-7655-222

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - אהלית ציון

פרשת דברים - בין המצרים

הצלחה בגורר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב
 שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי
 מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים
 ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי
 יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה
 רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב
 רחל ברכה בת פדילה דליה משפ" שטרית
 נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב
 יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים
 שמ.י.ש. דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב
 י.מ.י.ש. כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה
 שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב
 עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב

"כל רדפיה השיגוה בין המצרים" (איכה א, ג)

שאינ מתאבלין על ירושלים כראוי היה די להארץ גלותינו, והיא בעיני הסיבה הקרובה ביותר גלויה ועצומה וחזקה לכל השמדות המופלגות הגדולות והנוראות המבהילות הרעיונים אשר מצאנו בגלות".

"בכל מקומות פזורינו על צווארנו נרדפנו ולא הונח לנו להרגיע בגויים עם שפלותינו עונינו ומרודינו לפי שיצא האבל הלזה מליבנו בהיותנו שוקטים בארץ לא לנו שכחנו את ירושלים ולא עלתה על לבבנו כאשר יוכיח הניסיון ביחוד ביום ט' באב המר".

"מי ומי המתאבל ונאנח על חורבן הבית ושממות ארצנו כראוי מעמקי הלב. כמה דמעות נשפכות על זאת ואין צריך לומר בשאר ימות השנה אין זוכר ואין פוקד ואין דובר ממנה אפילו במחשבה לא בא זכרונה, כאילו מקרה היה לנו על כן שבנו לחטאת אבותינו ללמוד דרכי העכו"ם שממנה נמשכו כל הרעות בכלל", עכ"ל.

אם את הדברים האלו אמר בזמנו, על אחת כמה וכמה הדברים נכונים בזמנינו. האבל על חורבן הבית נחלש ביותר בליבנו.

עלינו ללמוד מרבתינו אשר תמיד חורבן הבית לא זז מנגד עיניהם ובפרט בימים אלו. בעז"ה נזכה לביאת משיח צדקינו במהרה בימינו.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
 חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

ימים אלו של בין המצרים הם ימי חשבון נפש. אלו ימים מסוגלים מאוד לאדם לזכות ולהתקרב אל ה' ולקדש את שמו יתברך במעשיו.

חז"ל אמרו (ירושלמי יומא פ"א ה"א): "כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו מעלין עליו כאילו הוא החריבו". הרי שכל זמן שאנחנו לא מתקנים את המעשים שלנו שטעונים תיקון ולא עושים ולא פועלים ליישם את התיקון ולקדש את שמו יתברך אז נחשב כאילו החרבנו את בית-המקדש. אם נתחזק ונתקרב אליו יתברך אנחנו מקימים שכינתא מעפרא ומשרים השכינה בתוכינו.

בעוונותינו הרבים החוש שלנו קהה מאוד ונחלש. זכר החורבן לא מורגש בתוכינו וההתעסקות בחיינו היום-יומיים משכיח ומרחיק את המטרה האמיתית שלנו בעולם.

אפילו בימים של בין המצרים בקושי מרגישים רואים את הצער על פנינו. בדרך כלל אנחנו עלולים למצוא את עצמינו מצטערים ובוכים רק על דברים חולפים וקטנוניים, אבל על מה שיש לבכות באמת ולבקש עליו אנחנו לא נותנים אל ליבנו.

בדורות הקודמים האבילות והצער של ימים אלו היו מורגשים כל השנה וכל עת. על אחת כמה וכמה האבלות היתה מורגשת בימי בין המצרים. היה ניתן לראות את האדם בצער ובאבל כמי שמתו מוטל לפניו ממש.

היעב"ץ כותב דברים כדרבנות בעניין זה: "הנה כאן מקום שראוי להרחיב בו את הדיבור אלמלא לא היה אלא עוון זה בידינו

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי
 תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה
 אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה
 דרוו בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית
 מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו
 טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה
 שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית
 שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית
 סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה
 אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דרי בן ימנה
 אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי
 סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית
 דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה
 נעמה בת יפה דגנית בת שושנה
 אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה
 מיטל בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא
 ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים
 מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים
 מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה
 סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים
 אורן בן אסתר דינה בת מזל
 נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל
 שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה
 לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה
 מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה
 יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה
 יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה
 משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה
 רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה
 רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה
 רותית בת סבריה קסנש בת דגטו
 יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה
 אליהו בן רחל בנימין בן ברכה
 אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה
 יהודה לייב בן אסתר מלכה
 נעם אלימלך בן אושרית- רפואה שלמה ובריאות
 איתנה
 יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

הצלחת דביר בן נלי רחל

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

הצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

זמני לכת

ע"א	כנסת לכת	צאת לכת	ריבון תם
י"ט	18: 57	20: 09	21: 00
ת"א	19: 15	20: 06	20: 57
מ"ט	19: 18	20: 09	21: 00
כ"ט	19: 16	20: 07	20: 57

שואל ומשיב בהלכה – תשעה באב דחוי - חלק ב'

מה הם דיני תשעה באב?

Ice ?

תשובה ?

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

יש לאחר את זמן תפילת ערבית במוצאי שבת, כדי שהאנשים יוכלו להתארגן. אחרי שיעברו עשרים דקות מהשקיעה יחלוץ את נעלי העור ולא ילבש נעלים אחרות מיד, כדי שלא יראה שכוונתו לאבלות. רק אחרי כמה דקות ילבש נעלי תשעה באב יחליף את בגדי שבת רק אחרי צאת הכוכבים. טוב שיאמר לפני כן 'ברוך המבדיל בין קודש לחול'. הנוהגים כר"ת ילבשו בגדי חול בצאת הכוכבים, לדעת הגאונים. לעניין עשיית מלאכה ינהגו כר"ת. **מקורות:** הגר"ש דבילצקי.

אחרי תפילת שמונה עשרה לפני קריאת 'איכה', מדליקים נר. החזן מברך 'בורא מאורי האש' ומכוון להוציא את כולם ידי חובה. לא אומרים שום פסוקי הבדלה אלא מיד ברכת 'מאורי האש' - ומותר לומר לחברו שבוע טוב.

יום תשעה באב הוא יום סליחה וכפרה. בזמן שיושבים על הקרקע, זו עת רצון גדול לקבלת התפילות. **מקורות:** שם משמואל פרשת דברים. 'אמרי פנחס מקוריץ'

נשים שנמצאות בבית יאמרו 'ברוך המבדיל בין קודש לחול' - כדי שיהיו מותרות לעשות מלאכה, ויברכו לעצמן על הנר. לדעת הספרדים הנשים תברכנה בשם ומלכות. לדעת הרבה מחכמי אשכנז, אין להן לברך ברכה זו. גברים בדיעבד יכולים לברך בשם ומלכות על הנר כל הלילה.

קטנים שאוכלים בתשעה באב והגיעו לחינוך, לדעת מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל צריכים לעשות הבדלה. לדעת מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל לא צריכים לעשות הבדלה.

חולים, מעוברות ומיניקות, שיש להן היתר לאכול, יבדילו מיד במוצ"ש. הם לא צריכים לעשות סעודה רביעית, ולא יאמרו שום פסוק לפני הבדלה.

חולה, שצריך רק לשתות מים בתשעה באב, לא צריך לעשות הבדלה.

חולה, שנפל למשכב פטור מלצום בתשעה באב, אפילו כשאין בו סכנה. **מקורות:** שו"ע תקנ"ו. בתשעה באב שנדחה - יש שמקילים אפילו במקצת חולי. **מקורות:** ביאור הלכה תקנ"ט ט ד"ה ואינו.

אדם שעשה שאלת רב ומותר לו לאכול, יכול לאכול כדי צורכו - ולא צריך להקפיד על "פחות מכשיעור" כמו ביוהכ"פ. אבל לא יתענג באכילה, כדי שישתתף עם הציבור. הוא אומר 'נחם' בתפילה, אבל לא יאמר 'עננו' ולא יעלה לתורה.

במוצאי הצום לספרדים מותר לאכול בשר ולשתות יין וכן לכבס ולהסתפר. **מקורות:** שו"ע תקנ"א. לדעת האשכנזים, אסור בבשר ויין מפני אבלות היום וכל שאר העינויים מותרים. **מקורות:** רמ"א שם, משנה ברורה סק"ד.

אמירת קדיש

להלן סיפור מופלא ביותר שהובא בגיליון 'איר נזרו'. יש בו כדי ללמדנו כי הנפטרים יודעים בדיוק מה נעשה כאן בעולם, וכן עד כמה הם צריכים את הקדיש. להלן הסיפור מפי עורך הגיליון. את הסיפור דלהלן, שמעתי מכלי ראשון, מגבאי בית הכנסת פא"י ברחובות, שהיה נוכח בשעת מעשה.

היה זה לפני יותר משלושים שנה, כאשר תשעה באב חל בשבת. הצום נדחה ליום ראשון שלאחריו. רב בית הכנסת, הרב רובין, הגיע לפני מנחה לבית הכנסת. בגלל חולשת הצום הרב השעין את ראשו על השולחן ונמנם. לפתע הקיץ בבהלה. הרב ראה בחלומו אדם שאומר לו: "מדוע אינכם אומרים עלי קדיש? הבטחתם שתאמרו עלי קדיש!". הרב רובין קרא מיד לגבאי ושאל אותו: "האם אתה יודע על מישהו שצריך לומר עליו היום קדיש?".

הגבאי אימץ את זכרונו, ואז נזכר. אכן, יש כאן שלט הנצחה מיהודי בשם פרידמן שלא זכה לזש"ק. הוא תרם כסף לבית הכנסת, וביקש שביום היארצייט שלו יזכרו אותו בבית הכנסת ויאמרו עליו קדיש. אותו יהודי נפטר לפני כחמש עשרה שנים ביום י' באב. אחיו בכל י' באב היה אומר אחריו קדיש, בכל שנה ושנה.

האח נפטר השנה. היום – שהוא יום היארצייט שלו - היהודי הגיע מהעולם העליון לבקש שיקיימו את ההבטחה להזכיר אותו ביום היארצייט. מכיוון שאחיו נפטר - אין מי שיאמר עליו קדיש! הגבאי תיאר בפני הרב רובין כיצד אותו יהודי נראה. תיאורו התאים בדיוק לאותו האדם שהרב רובין ראה בחלום.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חיינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים – האדמו"ר הרב צבי הירש פרידמן מליסקא זצ"ל

האדמו"ר הרב צבי הירש פרידמן מליסקא זצ"ל - נולד ב-ה' אייר ה'תקנ"ח (1808) באוהלה (הונגריה). התייתם מאביו בגיל צעיר. מסופר כי אימו היתה קמה בחצות הלילה, ממררת בבכי על צער השכינה ועל חורבן בית-המקדש. בדמעות שזלגו ללא הפוגה היתה רוחצת את מצח בנה.

בשנת ה'תקע"ו (1816) כשהיה כבן שמונה שנים התייתם מאביו ובגיל צעיר התחיל להתפרסם כעילוי. למד בשקידה רבה וידע בעל פה את כל 'חושן משפט' וה'קצות'. שם משפחתו במקור היה פרישמן, אבל הוא שינה אותו לפרידמן כדי להימנע מגיוס לצבא.

לאחר נישואיו רעייתו פתחה חנות ברחוב שבו לא היו חנויות של יהודים, כדי שלא להשיג את גבולם ורבינו לימד תורה לנערים. לאחר פטירת רבו, האדמו"ר ר' משה טייטלבוים, ייסד את חסידות ליסקא במחוז זמפלן שבצפון מזרח הונגריה ועמד בראשה.

אלפי חסידים נהרו אליו מרחבי הונגריה והארצות השכנות לקבל את עצתו וברכתו. רבים פנו אליו ונושעו. אהב כל יהודי. פיזר סכומים עצומים שקיבל ככספי פדיון, לאביונים ועניים. ביתו היה דל, רצפת ביתו היתה אדמה חשופה ולא היו אפילו קורות עץ לכסות את אדמת הבית. נפטר ב-י"ד אב ה'תרל"ד (1874). חי כ-66 שנים. ציונו בליסקא. חתנו, ר' חיים פרידלנדר, מילא את מקומו.

אביו: ר' אהרן. **אימו:** מרת שרה. **אשתו:** מרת קריינטשא (בת ר' יצחק הכהן מהעיירה אוהלה). **אחיו:** ר' זאב וואלף טשקווער, ר' יהודה לייבוש. **בתו:** מרת חיה שרה. **מרבתי:** האדמו"רים ר' משה טייטלבוים (הראשון- בעל 'ישמח משה'. היה רבו המובהק), ר' חיים הלברשטאם, ר' אברהם מדמביץ, ר' מאיר מפרמישלאן, ר' צבי הירש הלר (מח"ס 'טיב גיטין'), ר' שלום רוקח מבעלז. **מתלמידיו:** ר' חיים פרידלנדר (מח"ס 'טל חיים' ו-'טל חיים וברכה'), ר' יוזפא גולדברגר, האדמו"ר רבי ישעיה שטיינר מקרסטיר, ר' הירצקא ראצפרטר, ר' שמואל קאמאדר ועוד הרבה מגדולי רבני אונגאריין. **חתני:** הגאונים ר' חיים פרידלנדר, ר' יוזפא גולדברגר. **מספריו:** **יאך פרי תבואה** - על התורה **הישר והטוב** - על המועדים, דרשות והספדים.

כשרביו שימש ברבנות בעיר ליסקא, לא רצה בשום אופן להשתמש במשכורתו שלו, רק הניח את הכסף. כאשר בנו בית-כנסת גדול בעיר, הציעו לו גם לבנות בית בשבילו. רבינו לא הסכים בשום פנים ואופן ואמר **ש אין לבנות בית קבע כאן, כאשר אנחנו נמצאים בגלות.**

פעם אחת ליווה את הצדיק הרב ישעיה שטיינר (רבי ישעיה'לה מקרסטיר שהיה שמשו של רבינו) רבינו הרה"ק מליסקא, בדרכו להסתופף בצל הגה"ק האדמו"ר ר' חיים הלברשטאם מצאנז (בעל 'דברי חיים') זיע"א. בדרך הרכבת עצרה בעיר בארדיוב. שם המתינו זמן קצר עד שתגיע רכבת שבה ימשיכו את נסיעתם. בעודם ממתנים שם מחוץ לעיר, הדיין דמתא ניגש אליהם. הדיין הלך ביחד עם אברך אחד אשר אשתו התקשתה ללדת והיתה בסכנה גדולה. הדיין ביקש מרבינו מליסקא להיכנס לעיר לביתה של המקשה ללדת, להתפלל עבורה ולהאציל את ברכת קודשו.

רבינו מיהר לדרכו באותו הזמן. לכן התנצל לפניו, והסביר כי הוא צריך להגיע עוד באותו היום לצאנז ולהתפלל שם תפילת מנחה. אם ייכנס עתה לעיר, ינהרו אליו תושבי העיר ובגלל זה תתאחר נסיעתו. לכן רבינו פנה אל משמשו הנאמן (הצדיק הרב ישעיה שטיינר) ואמר לו:

"הרי הינך לבוש במעיל שלי. בכיס מצויות כמה חתיכות סוכר. לך נא אל בית המקשה ללדת ותן לה חתיכת סוכר. אחר כך תחזור לבשר אותנו בשורת מזל טוב". וכן היה. ר' ישעיה הלך לביתה של המקשה לילד, והוציא כמה חתיכות סוכר מכיס מעילו של רבו, עבור המקשה ללדת. כאשר הכניסו חתיכת סוכר לפיה, היא ילדה בשעה טובה ומוצלחת. ר' ישעיה חזר אל רבינו לבשרו בשורת מזל טוב, והמשיכו את דרכם לצאנז.

עברו מספר ימים ממאורע זה. הדיין דק"ק בארדיוב הגיע לצאנז. ר' חיים מצאנז שאל: "למה באת הנה, הרי לא חודש ולא שבת היום?". הדיין מבארדיוב ענה: "באתי להתלונן על רבי צבי הירש פרידמן מליסקא". הדיין סיפר כי הרה"ק מליסקא עבר דרך בארדיוב, והראה את כוחו בהשפעת ישועות נפלאות בלי להתפלל על הזקוק לישועה או לברכו. רק בחתיכות סוכר לבדן פעל ישועה.

כפי הנראה, הדיין מבארדיוב חשש, שמא הישועה באה לא מצד הקדושה חלילה. האדמו"ר ר' חיים הלברשטאם מצאנז אמר לו: "אתה אדם חכם ואני אסביר לך. הצדיק הרב צבי הירש פרידמן מליסקא קידש את כל אבריו והגיע לדרגת אדם הראשון קודם החטא. לכן כל מה שהוא לוקח בידו - מסוגל לרפואה". (מופת הדור)

פעם רבינו ובנו נכנסו לעיר אחת באישון ליל. מכיוון שלא היה להם מקום להתארח, הם נאלצו להיכנס לבית המדרש. שם עסקו בתורה הקדושה. הרעב גבר והטרוד אותם מעסק התורה. באותה שעה היתה אישה אחת מקשה ללדת בעיר. אימו של רבינו באה לאמא של המקשה ללדת בחלום ואמרה לה: "אם ברצונך שבתך תחיה, לך נא ותני צנריל (מטבע ששוויו עשרה זהובים) לבני השוהה עתה בבית המדרש. בזכות זה בתך תלד מיד בנקל".

האם מיהרה לבית המדרש, ועשתה כפי שנצטוותה, ואכן מיד נולד בן לבתה במזל טוב. אחרי הדברים האלה רבינו פנה לבנו ואמר: "אם אימי כבר ירדה ממנוחתה בגן עדן לעולם השפל הזה, ונגלתה אל אותה אישה בחלום הלילה, וכי לא היה ביכולתה לצוות עליה לתת צוואניגרי? (מטבע ששוויו עשרים זהובים) ומדוע אמרה לה רק צנריל ותו לא? אלא כשהשי"ת רוצה צנריל יהיה רק צנריל. כל מזונותיו של אדם קצובין לו, ואי אפשר להוסיף עליהם ולא לפחות מהם. ככל היוצא מפיו של בורא עולם - יעשה".

אמונה רק בבורא עולם

כך במשך כמה ימים ר' משה ישב אצל הרבי לשעת לימוד וחיזוק. הרבי חיזק אותו, עד שליבו היה שלם ובטוח שבאמת אין עוד מלבדו. הנהגה זו היתה פלא עצום, כי הרבי הרי היה עסוק עם ענייני הכלל במשך כל היום והלילה. עם כל זה הוא מצא זמן לשבת עם יהודי וללמוד איתו ענייני אמונה.

הרבי הסתכן בכך, שאם השלטונות היו תופסים את ר' משה אצל הצדיק, הם היו אוסרים את שניהם. הרבי למד עם ר' משה במסירות נפש ממש. בסוף של 'תקופת ההכשרה' הרבי אמר לו: "עכשיו אתה יכול לנסוע, וה' יהיה בעזרך".

הנוהל היה שמי שמקבל אישור שנשלח אליו בדואר היה מגיע לנמל התעופה ביום המיועד להפלגה. שם הוא חיכה שיקראו בשמו. ברגע שהוא קיבל את הניירות המתאימים, הוא יכל לעלות לאוניה.

ר' משה ובני משפחתו ארזו את החפצים שלהם ויצאו לנמל. הם ישבו באולם הנוסעים וחיכו שיקראו בשמם. ישבו וישבו, ושמעו את שמותיהם של המאושרים שקיבלו ניירות ורצו לאוניה. עברה שעה ועוד שעה. האולם הלך והתרוקן. בני ביתו של ר' משה היו לחוצים מאוד. רק ר' משה היה רגוע. ה' מנהל את העולם. הכל לטובה ואין עוד מלבדו.

האולם התרוקן לגמרי. האוניה עמדה להפליג ממש בדקות הקרובות. והנה נכנס קצין בכיר לאולם ושאל את ר' משה: "מה אתם עושים כאן?" ר' משה אמר שהוא בא לקבל אשרת יציאה כפי שהזמינו אותו. הקצין שאל עוד מספר שאלות. לאחר מכן הוא נתן לו חבילת ניירות.

ר' משה ובני ביתו רצו במהירות לאוניה. הם הספיקו לעלות עליה ברגע האחרון. כך זכו לעלות לארץ ישראל, להשתקע בה ולגדל דורות ישרים.

היהודי ממודיעין עילית סיפר: "סבא שלי הוא ידיד של ר' משה מאותם ימים. פעם אחת כשהוא הגיע לארץ, הוא ביקר בביתו של ידידו ר' משה. הם העלו זיכרונות, ואז אמר לו ר' משה: "בוא תראה דבר מעניין".

הוא הוציא את הניירות שקיבל מהקצין הרומני ואמר: "לאחר מספר ימים באוניה עניין אותי לראות מה כתוב בניירות שקיבלתי. תראה מה כתוב פה!". הסבא הסתכל ב'אשרת היציאה'. מול עיניו הנדהמות היתה חותמת אדומה ובלטת לצד הוראה ברורה- **כי על אדם זה חל איסור יציאה מהארץ!**

את הניירות האלו הוא הראה לשומרים. עם זה הוא יצא מגבולות המדינה שכל כך 'שמרה' עליו. כך בנה את חייו כאן בארץ הקודש. איך קרה דבר כזה? זאת לא שאלה, הוא הרי למד את סוגית הביטחון עם הרבי מסקולען ז"ל ע..."

להלן סיפור מופלא ביותר שמעובד מתוך העלון 'השגחה פרטית'. עלינו להפנים ולדעת כי כל מה שקורה איתנו הוא רק מאיתנו יתברך. אם נאמין ונתחזק באמונה זו, נזכה לראות ניסים מעבר לגדר הטבע. להלן הסיפור מפי בעל המעשה:

אני גר במודיעין עילית. סבי, שגר בארה"ב, יצא מרומניה לפני עשרות שנים. הוא סיפר לי מעשה מופלא: ברומניה שתחת השלטון הקומוניסטי הידוע לשמצה גר יהודי ששמו ר' משה. ידוע שלפי כללי המשטר הקומוניסטי, אנשים לא ממש יכלו להתקיים.

ההגבלות על אפשרויות הפרנסה היו פשוט בלתי נסבלות. כמו רבים וטובים ר' משה שלח את ידו במלאכה שאינה חוקית. בשלב מסוים השלטונות עלו על כך. ר' משה הבין שאם חיי יקרים לו, עליו לברוח ולהסתתר.

ר' משה התחבא בדירת מסתור. מפעם לפעם החליף את מקום מחבואו. כך עברה עליו תקופה ארוכה, עד שביום מן הימים קיבל הודעה שהגיע לביתו מכתב כי אישרו את בקשתו. הוא ומשפחתו יקבלו אשרת יציאה מרומניה.

במכתב היה כתוב כי לצורך קבלת האשרה עליו להגיע למשרד הפנים ולסדר את הניירת. הוא שמח מאוד. אחרי מספר רגעים התחיל לחשוש שמא מדובר במלכודת. אולי ברגע שיגיע למשרד הפנים יתפסו ויכניסו אותו לכלא?

ר' משה לא ידע מה לעשות. כמה אפשר לברוח ולהתחבא, כשהוא מנותק ממשפחתו ונרדף על ידי השלטון? בצר לו, החליט ללכת אל האדמו"ר מסקולען. ביתו של הרבי היה תל לפיות לכל היהודים באזור, קרן אורה בתוך החשכה הקומוניסטית הנוראה.

הרבי מסר את נפשו למען כלל ישראל. הוא חשב. הצדיק בודאי יוכל לתת לו עצה טובה ולמשוך לו ישועה ממרום. ר' משה הגיע לרבי וסיפר לו מה שאירע וממה הוא חושש. הרבי ענה לו: "אני לא יודע מה לענות לך. זאת שאלה קשה מאוד". כששמה את התשובה, ר' משה בכה ואמר: "רבי, חוס על נפשי. אני בצרה גדולה. מה אעשה?"

הרבי אמר לו: "אתה מבין בעצמך שבדרך הטבע אין לך שום דרך להימלט. רק אם תאמין באמונה שלימה שרק בורא עולם יכול להציל אותך, ויהיה לך ביטחון גמור שה' יעזור לך- אז תבוא הישועה".

ר' משה אמר: "אני מאמין באמונה שלימה!". הרבי השיב לו: "לא מספיק לומר את זה. צריך להאמין באמת, בפנימיות הלב. לשם כך, הבה ונלמד את ענייני הביטחון".

הרבי ישב עם ר' משה במשך שעה ארוכה ודיבר איתו בענייני אמונה וביטחון. לאחר מכן הרבי אמר לו: "לך לשלום. מחר תשוב אלי ונעסוק שוב בסוגיה".

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרוזי זצ"ל	ולד יחיא בן יוסף ז"ל
פואד אברהם בן רג'ינה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברקוב דב ז"ל
אביבה בת איירין ע"ה	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	מאירה בת יפה ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	מרים בן דבורה ז"ל	אביגדור בן ג'ולי ז"ל
סעידה בת תופחה ע"ה	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה	שני בת אסתר ע"ה	דוד בר חסיבה ז"ל
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	מסודי בת חביבה ע"ה	חוה בת יעקב צבי ע"ה
יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	יצחק יצחק בן רחל ז"ל
רחל רפאת בת השמט ע"ה	יוסף בר סעדה ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה
יטף בן פרחת ז"ל	שלום בן אסתר ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל
מרים בן שרה ע"ה	אריה בן מרים ז"ל	דוד יצחק בן פרחת ז"ל
אביבה לוי ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעימה ע"ה
שרה בת נרקיס ע"ה	אילנה (מחרוזת) בת שרה ע"ה	רחמה בת מסעודה ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	רחמים בן רחל ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	שמואל בן רבקה ז"ל	ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
אביחי בן אסתר ז"ל	רפאל בן אסתר ז"ל	יצחק בן חביבה ז"ל
נעימה בת גורג'יה ע"ה	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	חי זידי בן קלרה ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	דב בן יצחק ז"ל	אסתר בת נעמי ע"ה
אסתר בת נעמי ע"ה	סוליקה בת עישה ע"ה	ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל
אורה בת נעימה ע"ה	סלים בן פרחת ז"ל	אורה בת נעימה ע"ה
מישא אסתר בת זורה ע"ה	יעקב בן סלימה ז"ל	אברהם בן טובה ז"ל
	ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	
	יהודה בן סעידה ז"ל	
	עפאת בת השמט ע"ה	

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

דברים (ת"ב)

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2022

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד החלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת דברים - תשעה באב

- ב..... קומי רוני בלילה - התחזקות בשעת הסתר ומחשך 'לילה'.....
- ו..... ברוגז רחם תזכור - תוקף האהבה בשעת ה'חורבן' והדין.....
- ט..... נותן לחם לכל בשר - פרנסה מן השמים.....
- יא..... בין אדם לחברו - אהבת ישראל, הרחק מהמחלוקת.....
- טו..... ירושה נתתי - לשומעים חרפתם ואינם משיבים.....
- טז..... דברו על לב - לחזק לבות בני ישראל ולעודדם.....
- יח..... רב לך שבת - קדושת השבת ובפרט בימי בין המצרים ושבת חזון.....
- כ..... בכה תבכה - להיות מיצר ודואג על חורבן הבית ועל גלות ישראל.....
- כא..... אספוד בכל שנה ושנה מספד חדש - צרות ישראל המתחדשות כתוצאה מחורבן ביהמ"ק.....
- כד..... קרא עלי מועד - קרבתנו אל ה' ביום זה, והעבודה מתוך שמחה.....
- כה..... ציפית לישועה - האמונה שהוא אלוקינו והוא יושיענו.....

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד

shwrtz@bezeqint.net

פרשת דברים

קומי רוני בלילה - התחזקות בשעת הסתר ומחשך 'לילה' בפרשתן (א לד), 'וישמע ה' את קול דבריכם ויקצוף' וגו', דקדק הגה"ק רבי שלמה קלוגער זי"ע (חכמת התורה תקע"ח) מדוע האריך הכתוב באומרו קול דבריכם, והלא לכאורה היה די באומרו 'וישמע ה' את דבריכם', ומבאר, שהנה מדרך העולם כשיש לאדם חולה בתוך ביתו אזי אף כשהוא בוכה מתוך צערו אינו מרים קול בכי, מאחר שעדיין יש לו תקווה שיתרפא החולה, אמנם אם כבר אפס כל תקווה והחולה נוטה למות או שכבר הרי זה 'לאחר מעשה' או אז נושא את קולו וצועק במרירות בכייתו. ועפ"ז מבאר דיוק הלשון 'קול דבריכם', כי לא בא במענה על בני ישראל על עצם בכייתם, שהרי המרגלים אשר שבו מתור את

הארץ הוציאו לעז בגנותה של ארץ ישראל, והמיסו את לבבם ברוב פחד ובהלה, ומותר לאדם לבכות כשנופל עליו אימתה ופחד, ואף שמושה רבינו ויהושע וכלב אמרו להם 'טובה הארץ מאוד מאוד', מכל מקום כל ה'עם' עדיין לא היה במדרגה גבוהה כ"כ של בטחון בה', ואין הקב"ה בא במרוניא עם בריותיו. אמנם, על זאת הקפיד הקב"ה על שנשאו קולם בבכי, וכדכתיב (במדבר יד א) 'ותשא כל העדה ויתנו את קולם', שאותם צעקות בבכי מרורות, כאדם הצועק על מתו, וכמו שנתייאר לגמרי ואיבר כל תקווה, זו היתה טענה עליהם - כיצד איברו את הבטחון לגמרי, הרי כבר ראו את מעשי ה' כי נורא הוא בכל נפלאותיו אשר עשה עמהם עד עתה.

א. זאת ועוד, גם במצב שנראה כ'לאחר ייאוש' ולאחר מעשה... עדיין נשאר בידינו כוח התפילה - לעמוד בתחנונים לפני אבינו שבשמים, והתפילה מועילה גם כנגד כל דרכי הטבע... וכמעשה ששמעתי אבדלחט"א מהגה"צ רבי יצחק טוביה ווייס גאב"ד ירושלים ת"ו זצוק"ל (אין עושים נפשות לצדיקים אלא דבריהם הן הן זכרונם) שבימי קדם (לאחר נישואיו) בעת ישיבתו בעיר מאנשעסטער יצ"ו למד שם בחור יתום, וחשקה נפשו של הגרי"ט לסייעו במציאת זיווגו, משנפל בדעתו איזה רעיון לשידוך, החליט לדבר קודם עם צד הכלה (אחר שהבחור יתום היה ולא רצה לצערו אם יענו מצד הכלה בלאו) ולאחר בירורים ענו ב'הן'. משם פנה הגרי"ט והציע את השידוך לבחור עצמו, אך הבחור ענהו שלדאבון לב יש לו איזו חסרון (בעיה רפואית...) והוא מבין כי מצדו עליו להודיע על כך, ולא ידע הגרי"ט האם אכן לעשות כדברי הבחור ולהודיע לצד הכלה על כך או לא - כי לא היה ברור לו עד כמה גדול החסרון והאם סכנה יש בו וכו'... בלית ברירה פנה הגרי"ט לרופא לברר כדת מה לעשות אך לא יצא מבית הרופא עם תשובה ברורה... גם ביציאתו מבית הרב דשם - המרא דאתרא לאחר שגם בפניו שטח את שאלתו עם הצדדים לכאן ולכאן לא הייתה בידו תשובה ברורה. מכיוון שכן שלח מכתב לרבו הגר"א דסלר זצ"ל שכבר דר אז בארה"ק 'למדנו רבינו' מה דינו של מעשה זה, אך גם הרב דסלר לא ענהו ולא הורה לו מפורשות מה לעשות... לביתיים עברו כמה ירחים והשידוך לא קם ולא זע... שוב שלח הגרי"ט מכתב לרבו בבקשה שישראל את הגה"ק מרן החזו"א זי"ע כגון זה כיצד יש לנהוג בו, לאחר זמן נתקבל בשמחה טעלעגרא"ם (מברק) לידי הגרי"ט ובו נכתב בקצרה מוטב שלא להגיד, והמכתב יבוא (כידוע שכל תיבה בטעלעגרא"ם עלתה ממון רב ע"כ לא כתבו בה אלא כפי ההכרח), וכן היה - אחר כמה שבועות הגיע ה'מכתב', ובו כתוב נכנסתי אל החזו"א ושאלתיו מה לעשות, ויען לי מוטב שלא להגיד לצד הכלה, אבל לא ללמוד מכאן למקרים אחרים... ומסיים בה הרב דסלר, לא אוכל לבאר לך בכתב זה מה כוונת הדברים שלא ללמוד למקרים אחרים - מה נשתנה מקרה זה משאר מקרים, כשאהיה בעירך מאנשעסטער אבאר לך פנים בפנים...

וסיים הגאב"ד זצוק"ל, הנה בכ"ד טבת (תשי"ד) נסתלק מורי ורבי הרב דסלר, לפניו נסתלק החזו"א (ט"ו חשון תשי"ד), על כן את הנימוקים לא אדע עד היום... אבל זאת אוכל לומר לך שבשעה שניגשתי אל הבחור המדובר וגיליתי לו את ה'פסק' שקבלתי נענה הבחור ואמר - ב"ה נתרפאתי לגמרי וכבר אין בי כל חסרון... כלומר, כי החזו"א בטוח היה בכחה של תפילה וריפא את הבחור מחליו בתפילתו, ומטעם זה ציווה שלא לגלות מאומה על דבר החולי כי ידע בוודאי שבקרוב ממש יתרפא הבחור מכל חולאיו וחסרונותיו.

באר הפרשה - פרשת דברים

וללמד על הכלל כולו יצא, בכל צרה וצרה שלא כואב ומצטער ואף יכול לבכות בצר לז', אך לעולם תבוא על האדם, שאכן מטבע האדם שהוא לא יאבד תקוותו¹ ואמונתו בבורא כל העולמים אשר

ב. הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע סיפר שפעם ישב הרה"ק רבי שלמה לייב מלענטשנא זי"ע וערך את שולחנו הטהור בשבת חוה"מ סוכות. בתוך דברי קדשו נענה ואמר, 'אין העולם כולו שווה אפילו אנחה אחת'. תוך כדי אמירתו נשבר ספסל אחד מפאת הדוחק בין החסידים, ופגע הספסל ברבי שלמה לייב אשר נאנח אנחה כאב. עמד שם חסיד אחד שנתברך במידה יתירה של 'תמים תהיה', ושאל, הרי הרבי אמר זה עתה שאין העולם שווה אפילו אנחה אחת גרידא. ענה רבי שלמה לייב ואמר, אכן כדברך, אך בשעה שכואב נאנחים ונזעקים. וביאר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע, הנה רבי שלמה לייב התכוון לומר לו, כי וודאי מותר לאדם לזעוק כשכואב לו, אלא עם זעקותיו יזכור שבאמת אין העולם הזה שווה אפילו אנחה אחת. ולא יתפעל מהקורות אותו, באמונתו שהכל ממעל לטובתו.

ידוע המשל, למה הדבר דומה, לאב רחום הנוטל את בנו הקטן לרופא שיניים כדי שיטפל בו וירפא את שיניו המקולקלות הצריכות תיקון, וידוע שטיפול זה כרוך בכאבים עזים ומיחושים שונים, אך האב אנוס הוא, ורק מחמת שהוא חפץ בטובת הבן על כן הוא לוקח אותו אל הרופא שירפאו ויטיב לו לעתיד, ולכן ידבר אל לבו וישכנעו בטוב ובנעימים לבקר את הרופא ולהתגבר על היסורים, והנה באותה שעה שיטפל בו הרופא ויכאיב לו בודאי שלא יקפיד האב אם יבכה הבן, כי כך היא דרך העולם לבכות ולהתאונן בעת צער, וכפתגם העולם המפורסם 'אז ס'טוהט וויי שרייט מען' [-כשכואב צועקים], אבל אם יתרעם עליו הבן ויבוא אליו בטרונאי ויטיח בו דברים קשים שכל כוונתו ומטרתו היא אך ורק כדי להרע לו, בודאי יצטער האב ותתעגם עליו נפשו על דבריו שאין בהם שמץ של אמת. והנמשל מובן לכל בר דעת, שאין חסרון אם האדם בוכה על מצבו, כי כך ברא הקב"ה את עולמו וזה טבע הבריאה, אך העיקר שלא יתרעם ולא יקרא תגר על הנהגתו, ואף אם בעיני בשר נדמה לו שהוא סובל צער ויסורים יאמין באמונה שלימה שהכל לטובה ויקבלנו באהבה ובשמחה.

ויסוד הדברים הם כמו שכתב הרמב"ן לפרש מה שנאמר (יד א-ב) 'בנים אתם לה' אלוקיכם לא תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת, כי עם קדוש אתה לה' אלוקיך', וז"ל, יאמר אחרי שאתה עם קדוש וסגולה ה', ולא ישא אלוקים נפש, וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח, אין ראוי לכם להתגודד ולהקרח על נפש ואפילו ימות בנוער, ולא יאסור הכתוב הבכי כי הטבע יתעורר לבכות בפירוד האוהבים ונדודם אף בחיים, ומכאן סמך לרבותינו (מו"ק דף כז:): באסור להתאבל על נפש יותר מדאי. עכ"ל. והרי שמותר לבכות, אך בגבול ובמידה...

לפני כמה שנים נלב"ע בתו של הגה"צ מסיגייט שליט"א, מזקני הרבנים בארה"ב, בתום ימי שבעת האבלות קרא הגה"צ שליט"א לבני משפחתו והראה להם בקבוק חלב אשר כנהוג נכתב בצדו עד אימתי ראוי החלב לשתייה, ומאותו יום נקוב החלב נחמץ ושוב אין בו טעם... ואמר להם, כמו שלחלב יש 'תאריך' שמכאן ואילך הוא 'חמוץ', כך גם לאבל ולבכי יש 'תאריך', ומעתה ואילך אין בה טעם אלא היא חמוצה...

וכה אמר הרה"ק ה'שפע חיים' זי"ע לאחר המלחמה הנוראה בה איבד את ב"ב ואת כל י"א צאצאיו הי"ד, כתיב (תהלים לג ט) 'כי הוא אמר ויהי הוא ציוה ויעמוד', והרי אין 'ויהי' אלא לשון צער (עי' מגילה י:), והכי קאמר, הוא אמר ויהי - אותו רבש"ע אשר אמר וציוה שיבוא הצער והוא הביא את הצרה, הוא ציוה ויעמוד - שנקום להתחזק ולהתנער מעפר ושלא נהיה שקועים בעמק הבכא.

ג. פעם נפגש הגאון רבי חיים קרייזווירט זצ"ל גאב"ד אנטוורפן עם הגאון רבי משה שמואל שפירא זצ"ל ראש ישיבת 'באר יעקב', ובתוך הדברים אמר רבי חיים בהתלהבות, יש לי 'ווארט' ששווה חצי מיליון דולר... וכשסיים לומר אותו רעיון נפלא פנה לר' משה שמואל ואמר, לא נתתי לך 'מתנה' חצי מיליון דולר בחינם, אלא החזר לי כנגדו בווארט יקר משלך, וכך נתגלגלו הדברים, עד שנשאר רמ"ש בעל חוב... ואמר לר' חיים, אין לי 'לשלם' לך משלי... על כן 'אשלם' בדבר יקר שאמרה הרבנית.

שהנה אמרו חז"ל (אסתר' ר ח ב) שמאחר ש'זעקה אחת ה'זעיק יעקב לעשו', דכתיב (בראשית כו לד) 'כשמוע עשו את דברי אביו ויצעק צעקה גדולה ומרה עד מאוד', על כן נפרע ממנו הקב"ה בשושן במעשה המן, שם נאמר אצל מרדכי 'ויזעק זעקה גדולה ומרה' (אסתר' ד א), ולכאורה לא היה העונש בדומה לסיבתו, כי אצל עשו כתיב גדולה ומרה עד מאוד, ואילו מרדכי זעק רק זעקה גדולה ומרה בלא 'עד מאוד', אלא ביאורו, שאצל יהודי אין 'מציאות'

אלא ביאור העניין הוא, שאמר הקב"ה לרחל הרומות לכנסת ישראל, אף שאיני בא במענה על עצם הבכיה על הגלות המר ועל צרות ישראל, כי כך דרכו של עולם לבכות ולהצטער אפילו על כאב של שעה אחת, אך זאת אבקש מנעי קולך מבכי, אל תאבדו את התקווה שעוד אנאל אתכם, ואל תרימו קול בכי כמי שמתייאשים מהגאולה ובטוחים שישארו בגלותם לנצח, כי בזה מאריכין הגלות ונורמים לעצמן לבכות זמן ארוך יותר, ה"י. אלא אם אכן תמנעי קולך מבכי רק כבוכה על דבר שיש לו תקווה מתוך תוקף האמונה באבינו שבשמים שהוא מושיענו והוא יושיענו אזי מובטח לך שעניך מדמעה - שתחדלי לבכות לגמרי כי עי"ז תקרב הגאולה. ועל דרך זה יתפרש גם סיום הכתוב שהוא נותן טעם למה שאמר בתחילתו, מנעי קולך מבכי כי יש תקווה לאחריתך, וממילא אין מקום לבכות בקול ומתוך ייאוש והרגשת אובדן, ועי"י ההתחזקות באמונה בגאולה, יתקיים כך שיחדלו עניך מדמעה לגמרי כי תהיה הגאולה ממש וישבו בנים לגבולם.

כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד, וזכור יזכור את כל הטובות אשר גמל עמו צורו וקונו מעודו ועד היום הזה, ובוודאי מי שעד הנה עזר לו ברחמיו המרובים ולא עזבו גם לא נמש אותו ולא ימוש אותו ח"ו.

תוספת מרובה על זה כתב עוד הגה"ק רבי שלמה קלוגער זי"ע בספרו 'דמעת העשוקים' על איכה (אי"ר פתיחתא לג) לבאר מה שנאמר (ירמיה לא יד-טז) 'קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה כי איננו, כה אמר ה' מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה כי יש שכר לפעולתך נאום ה' וישבו מארץ אויב, ויש תקוה לאחריתך נאום ה' וישבו בנים לגבולם', שלכאורה ג' תמיהות יש כאן. א. מדוע כפל בלשונו לאמור מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה, שלכאורה עניין אחד הוא לחדול מבכי, ומה צורך יש באריכות ולכפול דבריו. ב. מהו שאמר מנעי קולך מבכי, והרי היה די לומר 'מנעי מבכי'. ג. לכאורה אומרו 'ישבו בנים לגבולם' אינו מדוקדק כל כך, אלא היה צריך לומר 'ויש תקוה לאחריתך וישבו בנים' בלשון עתיד.

של זעקה גדולה ומרה 'עד מאוד'... כי גם בצרה הגדולה ביותר שניתן להעלות על הדעת אינו מאבד עשתונותו ורוח החיים שבו 'עד מאוד', בידעו שאביו שבשמים הוא שהביא עליו את הצרה הגדולה, ואין זה אלא לטובתו האמיתית...

ובזה יתפרש מה שאמר דוד מלכא משיחא 'את חוקיך אשמור אל תעזבני עד מאד' (תהילים קיט ח), שביקש - אל תעזבני ותיטול ממנו את האמונה בך עד שארגיש שהצרה גדולה עד מאד...

מאמר יקר אמר איש צדיק נשגב לרמז בטעם שנברא העולם בדמות 'כדור' ולא בצורת 'ריבוע', ללמדנו כי אין מציאות של עק וועלט... אין מצב של 'סוף העולם'... גם בצרה הגדולה ביותר לא 'נגמר' העולם...

ד. וכך כתב הרה"ק ה'עבודת ישראל' זי"ע על הפסוק בפרשתן (ב ז) 'כי ה' אלוקיך ברכך בכל מעשה ידך ידע לכתך את המדבר הגדול הזה וגו', וז"ל, הנה הפרשה הזאת קריאתה תמיד בט' ימים שאחר ר"ח אב עד ט' בו, ומרמז הפסוק בכמה עניינים, להזכיר את אשר עברנו ממקום למקום וה' אלוקיני היה עמנו להורות הגם שכשאנו עוברים בין המצרים ומר"ח אב עד ט' בו - כי לא יטוש ה' את עמו ונחלתו, וכמו שהולכינו במדבר בארץ לא עבר איש, 'זה' הולך לפניו וגו' כן בימים הללו אשר נקראים גם כן מדבר וגיא צלמות וכו'.

ה. הרה"ק ה'אמרי ברוך' זי"ע מביא 'סגולה מפי צדיקים מפורסמים, אשר בעת צרה ר"ל יזכור האדם לעצמו את אשר כבר עבר עליו כזאת וכזאת, והשי"ת ברב רחמיו היה לו למגן ומושיע, אם כן בודאי גם כעת יוציאהו מצרה לרוחה, ותתחזק נפשו בבטחונו וישועתו קרובה לבוא'. ועפי"ז מבאר מה שנאמר בסוף פרשתן (ג כא-כב) 'ואת יהושע ציויתי בעת ההיא לאמור עיניך הרואות את כל אשר עשה ה' אלוקיכם לשני המלכים האלה כן יעשה ה' לכל הממלכות אשר אתה עובר שמה, לא תיראום כי ה' אלוקיכם הוא הנלחם לכם', שחשש משה שמא ירך לב יהושע והעם בראותם ל"א מלכים גדולים ויפלו לעצבות, ושוב לא תשרה עימם השכינה, וממילא לא ינצחו במלחמה ולא יוכלו לכבוש את הארץ, על כן אמר לו בעת ההיא, שאם בבואך לארץ ישראל יכנס פחד בלבבך אזי תאמר לעצמך 'עיניך הרואות את כל אשר עשה ה' אלוקיכם לשני המלכים האלה, ותזכיר לעצמך היאך הקב"ה כבר הושיע אותנו מידי מלכים גדולים ועצומים, ובה תתחזק בטחונך ש'כן יעשה ה' לכל הממלכות אשר אתה עובר שמה' ושוב 'לא תיראום', ועי"ז יהיה ה' בעזרך.

דמיון) כי בעת נשמעו הקולות האלה קולות מים רבים אדירים תהומות ומשברים שמע כי צעקו בקולם והודיעו תיכף כי חסד ה' מוכן לבוא, וכי זה סימן כי יצוה ה' חסדו לנוסס ניסים ונפלאות ואותות ומופתים, וזהו שאמר ששמעתי אז שתהום האחד קרא לתהום האחר לאמור יומם יצוה ה' חסדו. והוסיף המלבי"ם לפרש בזה גם המשך הפסוק 'ובלילה שירה עמי תפילה לא-ל חיי, כי גם בעת הצרות כשעוד היה חושך ולילה כבר אז היה שירה עמי - 'שכבר שרתי שיר החסד והתפללתי עליו תפילה לא-ל חיי, כי בהנשא התהומות והמשברים ידעתי שיבוא החסד אחריהם', וכבר מעכשיו היה שר ומשבח על כל החסד אשר עתיד הקב"ה לעשות עימו.

והדברים שייכים ביותר בימים אלו ימי האבל על חורבן בית מקשנו ותפארתנו, ששורש ומקור

ואף זה ללמד על הכלל, שהמתחזק באמונה בעת ההסתר יזכה ל'נאולה' פרטית ולישועת ה' במהרה, וכבר אמרו חז"ל 'בזכות האמונה עתידים להינאל'. ואדרבה, יקיים בעצמו 'קומי רוני בלילה' (איכה ב יט) - בתוך עמקי הלילה והחושך התחזק בתקווה טובה, וממילא יתמלא כבר מעתה בשמחה ורינה, עד שיהא אצלו 'רוני בלילה' במקום אשר 'יבכה בלילה'.

וכך פירש המלבי"ם מה שנאמר (תהלים מב ח-ט) 'תהום אל תהום קורא לקול צינורך כל משברריך וגליך עלי עברו, יומם יצוה ה' חסדו וגו', וכבר פירש רש"י ש'תהום' הוא משל על הצרות, ו'תהום אל תהום' קורא היינו צרה קוראה לחברתה, וביאר המלבי"ם 'שבעת שבאו עלי צרות גדולות היה זה אצלי אות ומופת שתעשה לי ניסים ונפלאות גדולות וכו' ויציר (מלשון ציור ומשל, וכלומר שהכתוב אומר בלשון

1. ומעניין לעניין באותו עניין, בא וראה שכרם של המצדיקים עליהם את הדין ומקבלים אותו באהבה, וכמובא במדרש (איכ"ר א, מט) על מרים בת בייתוס הנחתום שנשבתה לבין הגויים בעכו ופדו אותה מידיהם ואף קנו לה 'חלוק' שיהא לה בגד ללבוש, וירדה לחוף הים לשטוף אותו לכבסו והגיע גל אחד ושטפה ו'נטל' עמו את הבגד למצולות ים, שוב קנו לה חלוק אחר, וגם הוא נשטף בין הגלים, וכשרצו לקנות לה בגד שלישי אמרה להם 'הניחו לו לגבאי שיגבה את חובו, כיון שצדקה עליה את הדין רמז הקב"ה לים והוציא לה פְּלִיָּה'.

כעין זה ממש איתא גם ב'ירושלמי' (שבת פט"ז ה"ז) 'מעשה שנפלה דליקה בחצר יוסי בן סימאי בשיחין וירדו בני קוצרה (אנשי השר) של ציפורין לכבות ולא הניח להן. אמר להן הניחו לגבאי שיגבה חובו. מיד קשר עליו הענן וכיבהו'.

כבר הבאנו מה שכתבו רבותינו בעלי התוס' (מושב זקנים ויקרא יט טו) שבאותה שעה שיהודי מצדיק עליו את הדין הקב"ה מתפאר על מלאכי השרת. וכזאת מצינו ב'ילקוט שמעוני' (במדבר רמז תשפז) בעניין מיתתו של אהרן הכהן ש'היה משה מתבייש לומר לאהרן הגיע זמנו ליפטר מן העולם וכו', אמר ליה, אהרן אחי אם יאמר לך הקב"ה לאחר מאה שנה שתמות מה תאמר, אמר ליה, צדיק הדיין, ואם יאמר לך היום מה תאמר לו, אמר ליה צדיק הדיין נאמן הוא עלי, אמר ליה הואיל וקבלת עליך נעלה לראש ההר שכן אמר לי הקב"ה. היה אהרן הולך אחריו כשה לטבח יובל (מלשה"כ ישעיה נג ז) אמר הקב"ה למלאכי השרת, הייתם תמהים על יצחק כשעלה על המזבח ולא סרב, בואו וראו את הגדול הולך אחר אחיו הקטן לקבל מיתה'.

2. הסכת ושמע לדבריו הנפלאים של הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (מחנה ישראל פכ"ו) וז"ל, עוד צריך האדם לידע שעיקר טובה השלמה העתידה בימי הגאולה יהיה מגיע לכל אחד ואחד לפי גדר האמונה וההתחזקות שהיה לו בהקב"ה בעת הגלות בין העכו"ם, שאם רפה ידו אז חס ושלום מתבזבז על ידי זה שולחנו לעתיד לבוא, וכמו שאמרו רז"ל על הפסוק (זכריה ד י) 'מי בז ליום קטנות', מי גרם לצדיקים שיתבזבו שולחנם לעתיד לבוא, קטנות אמונה שהיתה בהם שלא האמינו בו. אבל אם הייתה אמונתו שלמה בה, והתבונן תמיד בכל העניינים שאירעו לו שבוודאי עושה הקב"ה עמו זה לטובה - יתרומם עבור זה מדרגתו מאד מאד לעתיד לבוא, ויהיה שולחנו שלם ממולא כל טוב.

3. הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע דרוש דרש בדרך רמז בהאמור בפרשתן (ג טו) 'ולמכיר נתתי את הגלעד', שלכן לא נכתבו 'נקודות' בספר התורה, כדי שנוכל לדרוש את פסוקי התורה כפי הצורך. וכך יש לדרוש כאן, 'ולמפיר' בניקוד פת"ח, הקב"ה אומר, סימן זה נתתי להכיר על ידו האם האדם מאמין ומכיר בהנהגת ה', והוא - השמחה כי המכיר בהנהגת ה' יודע כי מאתו לא תצא הרעות, והכל לטוב, ומה יש לו לדאוג ולהתעצב ממקרה פלוני וממעשה אלמוני, הרי בכל מאורע יש לקוב"ה חשבון על מה אירע ומדוע אירע. וזהו 'ולמפיר, נתתי את הגלעד', השמחה והגילה הם עדים נאמנים שהוא מכיר את הקב"ה.

באר הפרשה - פרשת דברים

בחורבן נגרם מחסרון האמונה של אותה 'בנייה בלילה'^ט, וכדאיתא בגמ' (תענית כט.), 'כתיב (במדבר יד א) 'ותשא כל העדה ויתנו את קולם ויבכו העם בלילה ההוא', אמר רבה אמר רבי יוחנן אותו היום תשעה באב היה, אמר להם הקב"ה אתם בכיתם בכיה של חנם, ואני קובע לכם בכיה לדורות'. ואם זו סיבת ה'חורבן', הרי מעיקרי ה'תיקון' הוא ההתחזקות באמונה בהקב"ה אבינו אב הרחמן השוקד בכל עת ובכל שעה על טובתנו, ושלא לבכות בכיה של חנם. ואף שעבודת ההתחזקות באמונה היא עבודת החיים, ואין לך רגע ורגע שאינו מחויב להשריש בעצמו אמונת אומן בהקב"ה, אך בימים אלו שאנו מתאבלים על החורבן ששורשו 'בכיה של חנם' אזי צריכים אנו ביותר להעמיק בטחוננו בא-ל הטוב.

ואל תשיבני, וכי לבנייתי תקרא 'בכיה של חנם', הרי מצבי קשה מנשוא, הסתיר ה' פניו ממני, כי באמת חנם חנם תיחשב בכייתך, שהרי גם בני ישראל היו באותה שעה 'בלילה ההוא' - בזמן נסיון והסתרה, ומ"מ אמרו חז"ל על מצב כזה שהוא 'בכיה של חנם', והיינו מעמא כי הקב"ה מנהיג עולמו בחסד וברחמים, ועינו פקוחה על כל בריותיו בכל עת ובכל שעה, ואף בשעה שאין נראה כן בעיני בשר, הרי אנו 'מאמינים

ברוגו רחם תזכור - תוקף האהבה בשעת ה'חורבן' והדין בפרשתן (א כז), 'ותרגנו באהליכם ותאמרו בשנאת ה' אותנו הוציאנו מארץ מצרים וגו', ואמרו חז"ל (עי' במ"ד פז ב) שעל כך נאמר (ירמיה יב ח) 'נתנה עלי בקולה על כן שנאתיה', ומבאר הרמ"ק ה'שפת אמת' (תרמ"ב ד"ה בפסוק בשנאת) 'כי הקב"ה חשב לטובתינו, ועל ידי שאמרו בשנאת נהפך ח"ו לשנאה'. ב' יסודות נאמנים נאמרו בדבריו הקצרים. א. כל מעשי הקב"ה אינם אלא לטובה, ואף אם ח"ו אין אנו זוכים לראות זאת בעיני הבשר, עדיין עלינו להתחזק באמונה שהקב"ה חפץ להיטיב לנו, ומפי עליון לא תצא הרעה, פעמים שנזכה לראות זאת מיד כיצד הרעה היא ההכנה לברכה, ופעמים שיתגלה רק לאחר זמן". ב. עד כמה חמור בעיני המקום אותה מחשבת פיגול של 'בשנאת ה' אותנו'...

ט. הגה"ק ה'בית הלוי' זי"ע (פר' בא ד"ה הנה במדרש) מאריך מאוד לבאר בסיבות חורבן בית הראשון והשני, ותוכן דבריו, שבית הראשון היה בו חטא עבודה זרה, לעומת זאת שורש החטא וסיבת חורבן הבית השני הוא משום חסרון האמונה ובפרט בתורה שבע"פ ושע"ז נגרם שנאת חנם (עיי"ש), ומוכיח שם 'שחטא המינות וחסרון האמונה קשה הרבה יותר מן החטא של ע"ז', ועל כן גלות בבל שלאחר חורבן הבית הראשון נמשכה רק שבעים שנה, וגם לא מצינו שהיו הבבלים משתעבדים בהם בעבודה קשה, לעומת זאת הגלות הזו ארוכה היא כ"כ הרבה שנים ועדיין לא נושענו, גם גויי הארצות הכבידו עלינו עולם בגזירות קשות ואכזריות. ומסיים שם בזה"ל, ומשום הכי קודם הגאולה יתגבר שנית היצה"ר של הכפירה ובפרט בתורה שבע"פ ובדברי החכמים ויסבלו ממנו ישראל הרבה, והוא כדי לתקן אותו החטא שבעבורו נחרב הבית, ומי אשר ישאר שלם באמונתו יזכה לגאולה. עכ"ל. ובזה מבאר מה דאיתא בגמ' (מכות כד.) 'בא חבקוק והעמידן על אחת שנאמר (חבקוק ב ד) וצדיק באמונתו יחיה', כי אותה נבואה נאמרה על ביאת המשיח, וכדכתיב שם (פסוק ג) 'כי עוד חזון למועד וכו' אם יתמהמה חכה לו', ועל כך סיים באומר 'וצדיק באמונתו יחיה' - 'מי שישאר חזק ושלם באמונתו אז צדיק יקרא לו ויחיה'.

י. וכה ביארו בלשון הכתוב (תהילים פב ה) 'לא ידעו ולא יבינו בחשכה יתהלכו', כי זה הנוהג באמונה תמימה גם כשלא ידעו ולא יבינו, הרי 'בחשכה יתהלכו' - גם בעת החשכה יוכל 'להתהלך' ברוגע ובשלווה מבלי שיפול... לעומתו זה הרוצה 'להבין' כל דבר אזי בעת החושך לא יוכל להחזיק מעמד רח"ל, ומאיליו מתמוטט הוא... יא. וכה ביאר הרמ"ק ה'דרכי תשובה' ממונקאטש זי"ע (תפארת בנין עמ' תריד) בלישנא דקרא בפרשתן (א יא) 'ה' אלוקי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם כאשר דבר לכם', שהרי ידוע מה שאמרו חז"ל כי 'דיבור' הוא לשון קשה [וכמו שנאמר (בראשית מב ל) 'דיבר האיש אדוני הארץ אתנו קשות'], ואילו 'אמירה' היא לשון רך, ואם כן מה שייך לומר 'ויברך אתכם כאשר דבר לכם', ולכאורה היה לו לומר כאשר אמר לכם. אלא, כי כנגד כל 'רעה' עתידה לבוא טובה גדולה, ועל דרך שנאמר (תהילים צ טו) 'שמחנו כימות עניתנו שנות ראינו רעה', וכיוצא בדבר אמר להם משה, שכאשר דבר לכם בדינים קשים כן יברך אתכם בריבוי הטובה.

ט. הגה"ק ה'בית הלוי' זי"ע (פר' בא ד"ה הנה במדרש) מאריך מאוד לבאר בסיבות חורבן בית הראשון והשני, ותוכן דבריו, שבית הראשון היה בו חטא עבודה זרה, לעומת זאת שורש החטא וסיבת חורבן הבית השני הוא משום חסרון האמונה ובפרט בתורה שבע"פ ושע"ז נגרם שנאת חנם (עיי"ש), ומוכיח שם 'שחטא המינות וחסרון האמונה קשה הרבה יותר מן החטא של ע"ז', ועל כן גלות בבל שלאחר חורבן הבית הראשון נמשכה רק שבעים שנה, וגם לא מצינו שהיו הבבלים משתעבדים בהם בעבודה קשה, לעומת זאת הגלות הזו ארוכה היא כ"כ הרבה שנים ועדיין לא נושענו, גם גויי הארצות הכבידו עלינו עולם בגזירות קשות ואכזריות. ומסיים שם בזה"ל, ומשום הכי קודם הגאולה יתגבר שנית היצה"ר של הכפירה ובפרט בתורה שבע"פ ובדברי החכמים ויסבלו ממנו ישראל הרבה, והוא כדי לתקן אותו החטא שבעבורו נחרב הבית, ומי אשר ישאר שלם באמונתו יזכה לגאולה. עכ"ל. ובזה מבאר מה דאיתא בגמ' (מכות כד.) 'בא חבקוק והעמידן על אחת שנאמר (חבקוק ב ד) וצדיק באמונתו יחיה', כי אותה נבואה נאמרה על ביאת המשיח, וכדכתיב שם (פסוק ג) 'כי עוד חזון למועד וכו' אם יתמהמה חכה לו', ועל כך סיים באומר 'וצדיק באמונתו יחיה' - 'מי שישאר חזק ושלם באמונתו אז צדיק יקרא לו ויחיה'.

י. וכה ביארו בלשון הכתוב (תהילים פב ה) 'לא ידעו ולא יבינו בחשכה יתהלכו', כי זה הנוהג באמונה תמימה גם כשלא ידעו ולא יבינו, הרי 'בחשכה יתהלכו' - גם בעת החשכה יוכל 'להתהלך' ברוגע ובשלווה מבלי שיפול... לעומתו זה הרוצה 'להבין' כל דבר אזי בעת החושך לא יוכל להחזיק מעמד רח"ל, ומאיליו מתמוטט הוא... יא. וכה ביאר הרמ"ק ה'דרכי תשובה' ממונקאטש זי"ע (תפארת בנין עמ' תריד) בלישנא דקרא בפרשתן (א יא) 'ה' אלוקי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם כאשר דבר לכם', שהרי ידוע מה שאמרו חז"ל כי 'דיבור' הוא לשון קשה [וכמו שנאמר (בראשית מב ל) 'דיבר האיש אדוני הארץ אתנו קשות'], ואילו 'אמירה' היא לשון רך, ואם כן מה שייך לומר 'ויברך אתכם כאשר דבר לכם', ולכאורה היה לו לומר כאשר אמר לכם. אלא, כי כנגד כל 'רעה' עתידה לבוא טובה גדולה, ועל דרך שנאמר (תהילים צ טו) 'שמחנו כימות עניתנו שנות ראינו רעה', וכיוצא בדבר אמר להם משה, שכאשר דבר לכם בדינים קשים כן יברך אתכם בריבוי הטובה.

עלינו עד מאוד', ולכאורה קשה היאך סיים בתוכחה ובדבר שאינו טוב, אף שקיי"ל לסיים בדבר טוב וניחומים, ומבאר בזה"ל (בתוספת קצת ביאור), מאי דכתיב כי אם מאוס מאסתנו אינה תוכחה [אלא] שכך ר"ל, וכי מאוס מאסתנו [בתמיה, והלא] קצפת עלינו, כלומר לא היתה השנאה כ"כ שלא תשוב אלינו ותמאוס אותנו כמו הדבר המאוס שאין אדם רוצה בו כלל, אלא קצפת עלינו, ומי שקוצץ חוזר ומתרצה, עכ"ל, וכלומר, שעצם ה'קצף' מורה שהקב"ה מחבב אותנו ואוהב אותנו, אשר על כן מוכיח ומייסר להחזירנו לדרך הישר והטוב, כי אם היה מואס בנו ח"ו - היה מניח לנו לעשות ככל העולה על הלב לפי עצת היצר, כדבר שאין בו חפץ כלל"...

ואף בשעה הקשה לישראל, בזמן חורבן בית מקדשנו ותפארתנו עדיין לא סרה אהבתו ית', וכל אותנו עונש היה ברחמים גדולים, וכמו שכתב בספר 'אגרת הטיוול' (להגה"ק רבי חיים אחי המהר"ל מפראג, אות א) כי בכל 'מגילת איכה' לא נזכר שם 'אלוקים' המורה על מידת הדין אלא רק שם הוי"ה שהוא שורש הרחמים, ומבאר מעם הדבר 'להודיע כי ברוגז רחם יזכור כי לא בשטף חמה ישפוט עמו'י, והיינו שכל הצרות אינם אלא ב'רחמים' ולא על ידי דין ורוגז ח"ו"י.

ואדרבה דייקא בשעה שהקב"ה מביא ייסורים על האדם והוא נמצא בשפל המצב או אז

זבזה פירש בספר 'אזור אליהו' (להגה"צ רבי אליהו לערמן אבד"ק וויסקיט, מתלמידי הרה"ק מקאצק) את הכתוב בהפטרה לשבת חזון (ישעיה א ב-ג) 'בנים גדלתי ורוממתי והם פשעו בי, ידע שור קונהו וחמור אבוס בעליו ישראל לא ידע עמי לא התבונן', וז"ל, כי כל עסקו של השי"ת הוא לבנות טובות לבני ישראל, אך קודם ההטבה נראה לפעמים ההיפך, כי בן דרכו יתברך בכדי שעל ידי זה יהיה ההטבה על צד היותר טוב"י, ואיש אשר לא יבין את זאת דומה בדעתו שהשי"ת עושה לו רע ח"ו, אבל באמת לא כן הוא, וזה בנים גדלתי ורוממתי והם פשעו בי, כלומר והם תולין היסורים שלהם בי, שאני רוצה ח"ו לייסרן, ידע שור קונהו וכו' היינו שאפילו בעל השור ובעל החמור רוצים בטובות בהמתם והבהמות יודעים מזה. עכ"ל. וכלומר שהנביא מוכיחם איכבה יעלה בדעתכם שהקב"ה עושה לכם רע ח"ו, והרי אפילו שור וחמור יודעים ומכירים בבעליהם שרוצים רק להיטיב להם, וקל וחומר בן בנו של קל וחומר אלף פעמים שכל עסקיו של הקב"ה אינם אלא להטיב לבניו אהוביו.

ובאמת, כל הייסורים אינם אלא לגודל אהבת ה' לבניו ובכדי להחזירם למוטב, וכדכתיב (להלן ה ה) 'כאשר ייסר איש את בנו כן ה' אלוךך מייסרך', וכמו שביאר רבינו יונה (ברכות נב: מדה"ר) המעם שסיים ירמיה את מגילת 'איכה' באומרו 'כי אם מאוס מאסתנו קצפת

יב. ומן העניין להביא מה שכתב הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע (בפרשתו, שנה ראשונה) וז"ל, ולכן חודש זה נקרא אב שהוא עתיד להיות אב לכל חדשים, מאחר שנעשו בו רעות מוכרח שיהיו בו טובות מרובות יותר מכל חדשים, על דרך מה שאמר הכתוב (תהילים צ טו) 'שמחנו כימות עניתנו', עכ"ל. והרי ש'זמן' שנעשו בו רעות סימן הוא על הטובות העתידים להתרחש באותה תקופת השנה, וכן על דרך זה גם ב'נפש', שהצרות הגדולות הבאות על האדם הם סימן טוב לניסים ונפלאות העתידים לבוא עליו.

יג. משל למה הדבר דומה, לאחד אשר נתגלה בגופו מחלה קשה רח"ל, שכל זמן אשר הרופא מזהירו לבל יאכל מאכל פלוני ופלוני, ואף מודיע לו שעליו לעבור סדרת טיפולים קשים לגוף ולנפש הרי זה מוכיח שעדיין יש תקווה... אך אם הרופא 'מבשר' לו שיכול לעשות כטוב בעיניו ולהלך היכן שיחפוץ בתקופה הקרובה אין לך ראייה גדולה מזו על מצבו הנואש... כך כל זמן שהקב"ה מייסר את בני ישראל הרי מורה בעליל שלא נתייאש מהם ח"ו... יד. ורמז זאת הרה"ק ה'אוהב ישראל' מאפטא זי"ע (פנחס ד"ה למה) בעצם זמן החורבן בתשעה לחודש, כי איתא בספרי המקובלים בצורת האות ט' שראשה כפוף לתוכה, ולרמז כי 'טובא גניז בגויה', כלומר שאף כשאין רואים את הטובה, אך האמת היא שטובה גדולה טמונה וגנוזה בתוכה, ועל כן 'קרא עלי מועד' ביום התשיעי לחודש ללמד על ריבוי הטובה שפעל הקב"ה בתוך החורבן הנורא.

טו. הרה"ק מהר"ש מבאבוב (השני) זי"ע נשא משלו לאב שיצא עם בנו לדרך ארוכה בין ההרים, והנה מבחין האב שניתק סלע מראש ההר, ועוד כמעט רגע תפגע האבן בבנו ותמחצנו תחתיה רח"ל, על כן קפץ האב והעמיד עצמו באמצע - באמרו מוטב יכנס הסלע בי ולא בבני. כך הקב"ה שפך חמתו על עצים ואבנים מרוב אהבתו לבניו. ורמז לדבר מזל אב אריה, שהנה אריה רומז על 'מידת החסד' (כמבאר בספרים) וזהו 'מזל אב אריה' שהאב נוהג כארי

באר הפרשה - פרשת דברים

מתעוררת חיבה עזה ויתירה^{טז}, וכמו שכתב הרה"ק לישראל כיום שנחרב בית המקדש^{יז}, עד כאן, והוא ה'אוהב ישראל' זי"ע (לשבת חנון) 'על דרך שנשאלתי פעם אחת לבאר המדרש דאיתא שם לא היה יום מועד עיי"ש). אמנם בשום שכל והערת לב' יש לומר בזה כי

– בחסד וברחמים, אלא שהחסד היה בהסתר, וכמו שכתב הרה"ק ה'קדושת לוי' זי"ע (ד"ה דב) לפרש את הפסוק (איכה ג י) 'דב אורב הוא לי ארי במסתרים' שכלפי חוץ היה נראה הקב"ה בעת החורבן כדב אורב, אך במסתרים – בפנימיות הנהגת הבורא הייתה הנהגתו מבחי' ארי, שהמטרה הייתה מקשה אחת של חסד ורחמים (עיי"ש).

טז. כעין זה פירש הגר"א מווילנא זי"ע (שיח יצחק בסידור אשי ישראל, ומקורו מפ"י הגר"א שה"ש א טז) בלשון התפילה 'אהבה רבה אהבתנו ה' אלוקינו חמלה גדולה ויתירה חמלת עלינו', שאהבה רבה אהבתנו היינו בימי האבות ובזמן יציאת מצרים, ולאחר שחטאו בעגל חמלה חמל עלינו, ולא עוד אלא שהיא גדולה ויתירה מאהבתו הראשונה, וכלשונו 'שהשפעת עלינו עוד יותר טובה מבראשונה וכו' להיות שוכן בינינו שלא היה לנו מקודם'.

מעין הדברים כתב הרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע (נח תער"ד ד"ה בספר יצירה) שבתוך ה'נפילה' טמון ומכוסה הישועה, ומדייק בזה לשון הכתוב (מיכה ז ח) 'כי נפלתי קמתי', שלא נאמר 'אחרי נפלתי קמתי' אלא 'כי נפלתי', וכלשונו, שהקימה איננה דבר נפרד לגמרי מהנפילה, אלא שבנפילה עצמה טמונה ומכוסה בה הקימה. וכמו שבכלל כך גם בפרט, אשר בנפילת הפרט גם כן טמון בה עניין קימה, והמשכיל על דבר טוב יריח תיכף בנפילה את הקימה העתידה. עכ"ל.

באמת אמרו, כי אין לנו להמשיך הלאה בקריאת ה'גליון', אלא צריך לעשות הפסקה ליתן רווח להתבונן בדבריו המחזקים כל ברכיים כושלות בכל העניינים, איש איש בנגעו ומכאובו – איש איש ונפילתו, יחזור וישנן דבריו הקדושים שבנפילה עצמה טמונה ומכוסה בה הקימה, וממילא אתה בן אדם, מה לך כי תיפול רוחך בקרבך, והרי בתוך כל הקושי ו'הנפילה' הקב"ה מחכה עליך ומסייע לך לקום, ולא עוד אלא שבתוככי הנפילה נמצא כל יסוד הבניין החדש... ידוע מה שאמרו חז"ל (אסת"ר פתיחתא יא) שבתשעה באב נולד משיח, ורמזו לה הרה"ק מסטרעליסק זי"ע בלשון הפסוק (תהילים ל ו) 'כי רגע באפו חיים ברצונו', שאין לך 'רגע באפו' יותר מתשעה באב בו כעס הקב"ה על ישראל והשליך משמים ארץ תפארת ישראל, אך באותה שעה כבר 'חיים ברצונו' – שניתן חיים וחיות למשיח בן דוד הנקרא 'חיים' (אוה"ח להלן טו ז). ובדרך זה מבאר גם מה שנאמר (איכה ג א) 'אני הגבר ראה עני בשבט עברתו', כי 'עני' מרמז על מלך המשיח שעתיד להתגלות כ'עני ורוכב על חמור' (זכריה ט ט; סנהדרין צח). וראה הנביא את לידתו באותו היום בו הוכינו 'בשבט עברתו'. ונתבאר בספ"ק טעמו של דבר להולדת משיח צדקנו דייקא ביום המר והנמהר, שהיה זה להורות לבני ישראל ש'עדיין חביבותא היא גבן' (שבת פח:), שלמרות כל מה שעשו וכל העונש שבא אליהם עדיין לא סרה אהבתו ח"ו, ואדרבה לית נהורא אלא מגו חשוכא, ואותו חושך ענן וערפל נורא של חורבן הבית הוא המצמיח קרן ישועה, וככל שיתרבו הצרות הרי זה מורה על האהבה העזה ועל ריבוי ההכנה להביא את הטובה הגדולה שאין למעלה הימנה.

וכך גם ביארו במה שנאמר (איכה ב ח) 'חשב ה' להשחית חומת בת ציון ולהחריב בית המקדש כבר 'נטה קו הבניין' לביהמ"ק השלישי שיבנה במהרה בימינו, וכמו שאמרו חז"ל (ב"ב ג:), 'לא ליסתור איניש בי כנישתא עד דבני בי כנישתא אחרית'. וללמד לכלל ולפרט בעת 'חורבן' כל אחד ואחד לפי עניינו בגשם וברוח, שלא יתייאש ולא יפול ברוחו ח"ו, אלא ידע נאמנה שבאותו הזמן כבר מכינים בשמים את יסודות 'הבניין' החדש אשר גדול יהיה כבודו מהבית הקודם...

יז. חיזוק נפלא כתב הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע (מכתבי קודש עמ' קמח) 'מה שהאיר השי"ת לי ברוב חסדיו בעידן עקתא שבאו מים עד נפש, כי מבשרי אחזה למתעמק באהבת האב לבן בג' אופנים'. ומבאר כי המדרגה הנמוכה היא בשעה שהבן נמצא על יד האב ומשתעשע עמו ונותן לו מתנה לגודל אהבתו. ב. בשעה שנתרחק הבן ואין לאב יכולת לראותו ולהשתעשע עמו וליבו נמס ברוב געגועים. ג. 'אך למעלה מכל זה הוא בעת שרופא צריך לעשות ניתוח לבנו להציל את חייו, והאב הרחמן צריך להחזיקו בידיו בכל כוחותיו שלא יאבק עם הרופא ויפריע אותו מלנתחו, או שאין ברירה והאב בעצמו צריך לנתחו ולשפוך דמו כמים, אין לתאר במילים את האהבה הבעורת בלב אב זה, לבו מתפוצץ מרוב אהבה וכלפי חוץ רואים את מעשה אכזריות מצד האב'. ומסיים בזה"ל, אבינו אב הרחמן, הרחמנות והאהבה שלו היא למעלה מכל השגה אנושית, וכשצריך לנהוג עם הפרט או עם הכלל במדת הדין אין לתאר את האהבה דווקא בשעה שמדת הדין ר"ל מתגברת. עכ"ל.

והיסורין מתוך אהבה. ולכן כתיב (ב'הפמרה/ ישעיה א יח) 'לכו נא ונוכחה יאמר ה' אם יהיו חטאיכם כשנים וכו', פירוש על ידי קבלת התוכחה יתלבנו החטאים. עכ"ל.

נותן לחם לכל בשר - פרנסה מן השמים

בפרשתן (א לב), 'ובדבר הזה אינכם מאמינים בה' אלוֹקֵיכֶם', וביאר הרה"ק מסטרעטין זי"ע (דגל מחנה יהודה, השמשות, ד"ה פר' דברים), כי בא לרמוז למי שתולה סיבת פרנסתו בעסק אשר הוא עוסק, אנא, פקח עיניך וראה כי טעות גדולה בידך, שהרי באמת, לא העסק מפרנס האדם אלא הקב"ה. למשל, אם הוא מחזיק את ה'ראנדי' (חכירות בית המזיגה מהפריץ) והוא חושב שדייקא מ'בית מזיגה' זה תבוא פרנסתו, הרי שאם ביום מן הימים יקחו ממנו זה העסק - כי בא 'מוסר' והלשין עליו אצל הפריץ, וכיו"ב, יאבד הלה את עשתונותיו, ויחשוב כי אפסה תקוותו, וכל זה בא לו מחמת שתולה סיבת פרנסתו בעסק אשר עוסק. אך המאמין יודע כי לא העסק מפרנסו אלא הבורא יתב"ש הון ומפרנס מקרני ראמים ועד ביצי כינים, ואין מעצור לה' להושיע ולהזמין לו פרנסתו ממקום אחר טוב יותר מזה הראשון¹⁰.

וזה פירוש הכתוב ודבר הזה, החושב כי דווקא מ'דבר זה' - מעסק ו'השתדלות' פלונית תבוא לו הפרנסה, סימן הוא שאינו מאמין בה' אלוֹקֵיכֶם. כי אם היה מאמין היה יודע ומכיר שהפרנסה בידי ה' היא, וכל ענין ההשתדלות אינו אלא חובה המוטלת על האדם כיון

בעת הפרידה מתעוררת אהבת רעים במלא תוקפה ועוזה, ובשעת חורבן הבית עת צאת בני ישראל לגלות המר והגמחר הזה נפרד כביכול קוב"ה מבניו על כן נתעורר אז אהבה עזה ועצומה ביניהם.

ואשרי האיש המתחזק באמונתו בשעת ה'הסתר' לדעת כי כל הבא עליו הוא מאבינו שבשמים לגודל אהבתו¹¹, וכמו שכתב עוד הרה"ק ה'שפת אמת' (הג"ל) שאם על ידי שאמרו 'בשנאת ה' אותנו' נהפך לשנאה ח"ו, הרי יש לנו ללמוד קל וחומר במידה טובה מרובה, גם עתה בגלותנו, מי שהקב"ה מייסרו והוא מתחזק באמונתו ואומר שהקב"ה מוכיחו לגודל 'אהבתו' כאב המייסר את בנו, כמו שנאמר (משלי ג יב) 'את אשר יאהב ה' יוכיח', עי"ז יתהפך באמת שיהיה מתוך אהבה עד שנמחלים לו כל עוונותיו. וזהו שנאמר (משלי י יב) על כל פשעים תכסה אהבה, שלכאורה אם אכן יש רוב פשעים כיצד תכסה אותם האהבה, אלא 'כשמקבלין התוכחה והעונשין והיסורין מתוך אהבה' אזי כל הפשעים נעלמים כלא היו, לגודל האהבה המתעוררת על ידי שאמר שכל 'פורענות' זו היא 'מאהבת ה' אותנו'.

ומזוסיף השפ"א וז"ל, וזה עיקר פירוש 'אוהב את התוכחות' (אבות ו ו) להאמין כי הוא מאהבה, כשיודעין שהמוכיח אוהב נאמן הוא מקבלין התוכחה. ועל ידי זה נהפך באמת לאהבה. ועל זה כתיב 'על כל פשעים תכסה אהבה', ואיך יכולין לבא לאהבה כשיש רוב פשעים, רק כשמקבלין התוכחה והעונשין

ובזה מבאר את דברי המדרש, כי אכן, אין לך מועד לישראל בתוקף אהבת ה' לבניו כיום תשעה באב בו הוצרך 'לנתח' אותם...

יח. וכך פירש הגה"צ רבי משה מידנער זי"ע בלשון הכתוב בפרשתן (ב ז) 'ה' אלוֹקֵיך עמך לא חסרת דבר', שכאשר יודע בליבו כי ה' אלוֹקֵי עמו שוב לא יחסר דבר, כי כלום חסר דבר בבית המלך (הובא בתורת אבות).

יט. וכפי שהמשיל הרה"ק מרוז'ין זי"ע ענין זה לעני ואביון שהיה נודד מעיר לעיר, בהגיעו לאחת הערים חיפש אוכל להחיות נפשו הרעבה, וישלחוהו אנשי העיר לבית פלוני שבעליו מכניס אורחים ומקבלם בסבר פנים יפות באכילה שתיה ולינה חנים אין כסף. ויבוא העני לבית בעל 'הכנסת האורחים', אמר לו בעה"ב, אכן כאן תקבל מאכל ומשתה ביד רחבה ונדיבה ככל אשר תאוה נפשך, אך כתנאי קודם למעשה תעבוד עבודת הבית למשך שעה ושעתיים, ולאחמ"כ תשבע נפשך במאכל ומשתה ביד רחבה ומלאה. כעבור כמה שעות שעבד בהם עבודה קשה ומייגעת פנה העני בשמחה אל בעה"ב, עתה שלם לי משכורתך, הראהו בעה"ב הכנס נא אל הבית הסמוך שם תקבל משכורתך, ואכן נתקבל שם העני בזרועות פתוחות בשמחה ובטוב לבב ובשפע אכילה ושתיה וכל הצטרפותו. תוך כדי אכילתו שמע העני שהאורחים היושבים לצדו משבחים בהתפעלות את טוב ליבו של המארח, על אשר מכניס אורחים בסבר פנים יפות והכל חנים אין כסף, כשמוע העני כן צעק אליהם במר נפשו, וכי לזה יקרא 'טוב לב', שמעביד בפרך את העניים ואח"כ עושה 'טובה' להאכילם, הגידו נא לי היכן ובמה עבדתם עד שזכיתם להיכנס לכאן לסעוד ליבכם במאכל ובמשתה, אף הם ענו כנגדו, איננו יודעים מה אתה סח, מי עובד בפרך ועבור מי עובד...

וכך נאמר בפרשתן (א יב) 'איכה אשא לבדי מרחכם משאכם וריבכם', וברש"י, 'משאכם - מלמד שהיו אפיקורסים'. וצריך ביאור, היכן מרומז בתיבת משאכם שהיו אפיקורסים, יש שביארו, כי אכן, המרגיש משאכם - שהמשא שלו הוא, שהוא נושא לבד את עול פרנסתו, את עול הרפואה, עול השידוכים, עול החינוך והנחת, עול הבית על כל צרכיו, ושאר הצטרפויותיו המרובים, ובעצמו נושא את משא צרותיו הקשה עליו מנשוא, הרגשה זו אפיקורסות גמורה היא, כי המאמין בה' יודע אל נכון שהקב"ה נושא על גביו כביכול אותו ואת כל חבילות צרותיו, ומה לו להתאונן כל כך, ישליך על ה' יהבו - משאו, והוא יכלכלהו^כ.

בזאת רמז הרה"ק ה'תולדות יעקב יוסף' זי"ע (פר' צו, חוקת ועוד, בשם ה'אלשיך') בדברי הפטרה (לפרשתן, ישעי' א ג) 'ידע שור קונהו וחמור אבוס בעליו ישראל

שכך גזרה חכמתו יתברך - 'בזעת אפיך תאכל לחם' (בראשית ג יט), אך לא היא המביאה לאדם את הפרנסה^כ, שהיא באה מן השמים כפי הנקצב לו, ואינה תלויה בריבוי או מיעוט ההשתדלות^{כא}.

בפרשתן (ב ז), 'ידע לכתך את המדבר... ה' אלוקיך עמך לא חסרת דבר', ובמדרש, (בילקו"ש פר' דברים תתה, ד"ה כי ה"א) מהו ידע לכתך - הלזכך, לבלזכך, וצורך בפרנסתך, עכ"ל. וביארו בה צדיקים שבא לומר בזה, כי ה' יתברך יודע ועד כמה מתלכלך האדם ודעתו טרופה עליו במטרת הפרנסה, עד שראשו וליבו בל עמו. ומה יעשה האדם ויחיה - ה' אלוקיך עמך, יזכור תמיד את ה' האלוקים - כי הוא הזן ומפרנס, והוא הממלא לכל יציר נברא כל מחסורו, ואז אכן, מובטח הוא ש'לא חסרת דבר' (אמונה ופרנסה להרה"ק השומר אמונים זי"ע עמ' מט).

עד שהתבררו הדברים שעני זה נקלע בטעות לביתו של אדם אחר שניצל את תמימותו ואת חוסר ידיעתו היכן הוא משכן הכנסת האורחים, והלה העבידו בפרך על לא עוול בכפו.

ממעשה זה נלמד לשני הצדדים. א. שכל עבודתו ועמלו של העני לא הייתה עבור האוכל, אלא עבור ענין אחר לגמרי, שהרי אף כל היושבים לידו קיבלו מנתם מבעה"ב 'מכניס האורחים' אף בלא עבודתם תחילה. ב. שהאוכל שקיבל העני לא היה כלל תשלום בעד עבודת הפרך שעבד, שהרי אף אם לא היה עובד עבור בעה"ב שהעבידו חנים ג"כ היה מקבל מהמכניס אורחים את מנתו. והנמשל, על האדם לדעת שלא ההשתדלות מביאה לאדם את פרנסתו, וכל חובת ההשתדלות אינה כי אם גזירת המלך 'בזעת אפיך תאכל לחם', ועוד ידע שפרנסתו לא באה לו מחמת השתדלותו, ומעתה, מדוע נראה לו שלפי רוב השתדלותו תתרבה פרנסתו, בוודאי הכל יגיע אליו כמות שנקצב לו מן שמיא.

כ. משל למה הדבר דומה לאחד שנכנס לשדה, ולעיניו נתגלו מעשי פועלי השדה, שהם עומדים 'שנים שנים' - אחד חופר בור וחברו ממלא אותו בעפר, ומשם לבור נוסף, וחוזר חלילה. תמה האיש עד מאד, מדוע עמלים הם להבל ולריק, בחפירה וכיסוי, הסביר לו אחד הפועלים, שבכל יום פועלים המה שלושה שלושה יחדיו, האחד חופר בור, השני מכניס אל תוך הגומא גרעיני זרע ממנו יצמח אילן רב פארות, ומיד מכסה השלישי אחריו בעפר. משבאנו היום אל השדה ראינו שזה האמצעי אשר תפקידו להכניס את הזרעים - איננו, אך האם משום כן יתבטלו האחרים מעבודתם... וכל בר דעת מבין עד כמה גדלה טיפשותם לעבוד לריק, צא תאמר, במה נשתנה מי שנראה לו שאפשר לו לדאוג לפרנסה ומזונות בכוחות עצמו, ואינו יודע שיש כאן שותף - הקב"ה, שאם פועלים בלתו, אין כאן כי אם עבודה ויגיעה רבה להבל ולריק.

כא. אבל, צריך להאמין באמת ולא שיאמר בפיו שמאמין הוא ומעשיו מוכיחים להיפך... מעשה באחד שהוכיח את רעהו המשמש לפרנסתו כ'מזמר ומשורר' בשמחות, מדוע הינך מחזיק ברשותך מה'כלים האסורים', השיב לו הלה, איני עושה זאת רק לצרכי פרנסה... חזר האיש ואמר לו, דע לך כי עומד אני בעז"ה להשיא בקרוב את בני החתן וחשבתי לשכור אותך להנעים את השמחה, אבל 'לא יעשה כן במקומנו' להזמין מי שברשותו כלי כזה, ועוד רבים אחרים נוהגים כמוני, ונמצאת מפסיד הרבה, ואם כן, מצד 'פרנסה' עדיף לך לעזוב כלי זה, השיב לו ה'משורר', נו, פרנסה מן השמים היא... ראה באיזה 'סתירה' ואיזו 'חוכא ואיטולולא' חי האיש, מצד אחד פורץ גדר לצורך פרנסה ובפיו מכריז כי מאמין הוא שהכל מן השמים... והרבה יש לנו להיזהר שלא להידמות לו, כל אחד בעניינו שלו.

כב. מעשה בעני שהיה מהלך בצידי הדרכים כשתרמילו על גבו, עבר לידו אחד העשירים כשהוא נוסע במרכבתו ההדורה, וראה את ההלך עייף ויגע מעמל הדרך והמשא, לכן קראו לעלות על עגלתו, והנה הוא רואה שאף

בין אדם לחברו - אהבת ישראל, הרחק מהמחלוקת
 בפרשתן (א יב), 'איכה אשא לבדי מרחכם משאכם
 וריבכם', ומבאר הרה"ק ה'אמרי נועם' זי"ע
 (ר"ה או יאמר איכה) שמשנה רבינו אמר להם לבני ישראל
 מה שתלוי בעסק החורבן והגאולה אנכי לבדי אשא
 זאת. ועליכם אינו מוטל אלא לתקן את הריב והמחלוקת
 ושנאת חנם שבכם²¹, וזהו אומרו 'מרחכם משאכם
 וריבכם', שעליכם מוטל מירחה ומשא קודש לתקן את
 ריבכם ושנאת חנם, ואז במהרה יבוא הגאול²².

ובך איתא ב'תנא דבי אליהו' (רבא כח) אמר להם הקב"ה
 לישראל בני אהובי... ומה אני מבקש מכם, אלא
 שתהיו אוהבין²³ זה את זה ויהיו מכבדין זה את זה²⁴...

איתא בגמרא (יומא ט): 'ראשונים שנתגלה עוונם נתגלה
 קיצם, אחרונים שלא נתגלה עוונם לא נתגלה
 קיצם', ונתבאר בראשונים (תוס' הרא"ש ועוד), שבחורבן

לא ידע עמי לא התבונן, בדברים אלו מוכיח הנביא
 את בני ישראל מדוע לא התבוננו מי מפרנסם וממלא
 כל מחסורם, ולכאורה צריך ביאור, בשלמא טענה
 הראשונה - ידע שור קונהו, טענה היא - מדוע השור
 יודע מיהו בעליו, ואילו בני ישראל אינם מכירים בצורם
 וקונם, שהוא בורא ומנהיג את כל הברואים. אבל
 המענה הב' - וחמור אבוס בעליו, מה טענה היא זו
 על בני ישראל שאינם יודעים היכן מונח מאכלם, וכי
 מנין להם לדעת היכן מונח מאכלם ושתייתם. אלא,
 כך ביאורו של מקרא, החמור אינו דואג על אבוסו כי
 הוא יודע שבעליו יספק כל מחסורו, כיו"ב בא הנביא
 בטענה לבני ישראל, מדוע הנכם דואגים על פרנסתכם,
 במאכל ומשתה, וכל מחסורכם, ואינכם סומכים על ה'
 - הזן את העולם כולו, ומי שהאמונה מושרשת בלבו,
 יודע אל נכון שאין כל סיבה לדאוג דאגת הפרנסה
 הניתנת לו ממילא ע"י הקב"ה.

בשהותו על העגלה ממשיך ההלך לישא את משאו הכבד על גבו - וכל גופו כואב מטורח המשא, תמה העשיר
 בפניו - מדוע לא יניח מע"כ את תרמילו וחבילתו הכבדה על קרקע העגלה, ויען המסכן, וכי לא די בכך שהנני
 מטריח את מע"כ לשאת אותי מרחק גדול כזה, האם יש צדק בכך - שאעמיס גם את משאי על עגלתך, אין זה
 אלא מן היושר שהעגלה תישא רק אותי, ואילו את המשא הכבד אשא בעצמי... נצטחק העשיר, ואמר, שוטה
 שכמותך, וכי כעת אין עגלתי נושאת אותך ואת תרמילך גם יחד, אינך מועיל במאומה בנשיאת המשא בעצמך,
 מדוע תתייגע לריק להחזיק המשא עליך.

כיו"ב, אדם הדואג - שאינו משליך כל יהבו על ה', בחשבו - לא אטריח כל כך את הבורא - אלא אשא בעצמי
 חלק מדאגותי, ובזה אסייע לבורא כביכול לישא אותי... הרי זה שוטה גמור... כאותו הלך שחושב שמיקל מעל גבי
 העגלה, הרי אף לדברך - עדיין אתה וכל משאך נמצאים כביכול על הקב"ה, ומדוע תיגע לריק בדאגות מיותרות...
 (כע"ז בח"ח עה"ת בשלח, עמוד קה).

כג. איתא מהרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (הובא בליקוטי הרי"ם בין המצרים) וז"ל. יש לייגע עצמו בימים הללו, להפטר
 משנאת חנם. והיינו מה שעינו רעה בשל אחרים. ואפילו מי שאין לו עין טובה על כל אחד זה הוא שנאת חנם.
 וכל שלא נבנה בימיו כאילו נחרב בימיו (ירושלמי יומא, א א), וטוב עין הוא יבורך - ובזה יבנה הבית.
 כד. אחד מחמישה דברים שאירעו את אבותינו ב"ז בתמוז 'נשתברו הלוחות', ורמזו יש בזה כי 'שני לוחות' היו
 מחולקים א' לענייני בין אדם למקום כ'אנכי' ו'לא יהיה לך', והב' לבין אדם לחברו כ'לא תרצח' ו'לא תגנוב'. וזהו
 'נשתברו הלוחות', שחילקו ביניהם, וקיימו רק את חלק התורה שבין אדם למקום, ואילו בבין אדם לחברו זלזלו לגמרי...
 רמז לדבר מצינו בדברי המדרש (ויק"ר כ יב) א"ר יודן, מפני מה נסמכה מיתת אהרן לשבירת לוחות (דברים פרק י),
 אלא מלמד שהיה קשה לפני הקב"ה מיתתו של אהרן כשבירת לוחות, והיינו כי אהרן הכהן היה אוהב שלום ורודף
 שלום, ומשמנת אהרן - ופסקו להיזהר בחלק 'בין אדם לחברו', זהו שבירת הלוחות האמור כאן, שעזבו את אחד
 מהלוחות העוסק רק ב'בין אדם לחברו'...

כה. איש יהודי היה בעיה"ק ירושלים בימי 'המלחמה' הנוראה ושמר רבי יעקב, הלה נגוע היה בנגע הצרעת על כן
 התרחקו ממנו הבריות, ואף לא ניתנה לו הרשות להציג רגלו אפילו במקווה טהרה אחת שבירושלים... והיה
 אומר הרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע אילו היו נותנים לרבי יעקב דריסת רגל במקווה הייתה כל המלחמה הנוראה
 מתחוללת מעבר לים באופן אחר, והיינו, אף שנגזרה הגזירה, אך מכל מקום היה אפשר להמתיקה שלא תהא הגזירה
 קשה ואכזרית כל כך.

באר הפרשה - פרשת דברים

אלא מבאר ה'יערות דבש', ש'נתגלה' הכוונה שהוברר העוון לבני ישראל עצמם - שהבינו שיש עוון בדבר, הראשונים נתגלה עוונם - שעברו על ג' החמורות והכירו ב'עוונם' שהוא גרם את החורבן, וממילא השכילו אחר החורבן לשוב בתשובה על כך, לכן היה קץ לגלותם לאחר מלאות שבעים שנה. אך בבית השני שעוונם היה 'שנאת חנם', מזה עדיין לא שבו, ועד היום מחזיקים בטומאה לשנאת חנם^ב, ונוהגים בדרך הצבועים - בפיו שלום ידבר עם רעהו ובלבו ישם ארבו, וישמח במפלתו ותקלתו, ולחכם ייחשב בעל התחבולות אשר 'ציד בפיו' ורוכב על שני הסעיפים,

בית הראשון 'נתגלה עוונם' היינו שגילו לנו בקרא הסיבה שנחרב - מחמת שעברו על ג' העבירות החמורות (ונלמד מקרא עיי"ש בנ"מ), לכן 'נתגלה קיצם' - שהיה קץ לגלותם בסוף שבעים שנה, ואילו בבית שני שלא נכתב במקרא על מה נחרב, עדין לא נתגלה מתי יבוא סוף וקץ לגלותנו. הקשה הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זי"ע (יערות דבש דרוש ז), מה ענין זה לזה - וכי מפני שגילו לנו בפסוק מפורש מהו חטאם לכן נתגלה קיצם, ועוד, הרי מה שלא נתגלה עוונם בבית שני הוא מאחר שכבר לא היו נביאים בבני ישראל, וכבר לא נכתבו כתבי הקודש.

וכבר כתב המהר"ל מפראג זי"ע (נתיב גמילות חסדים פ"ג) לבאר הא דאיתא בגמ' (ב"מ ל:) 'אמר רבי יוחנן לא חרבה ירושלים אלא על שהעמידו דיניהם על דין תורה ולא עבדו לפני משורת הדין, וז"ל, פירוש אע"ג שהיה להם חטאים אחרים, לא היה בא החורבן אלא הקב"ה היה משלם להם עונש אחר, אבל כאשר העמידו דבריהם על דין תורה ולא רצו רק בדין בא מזה החורבן על ידי מדת הדין שהיה שולט בהם להחריב אותם, כי אם היו עושים לפני משורת הדין גם כן היה הקב"ה נושא להם פנים וכו', לפיכך אם היו עושים לפני משורת הדין הרי הכתוב אומר (תהילים פ"ט ג) 'אמרת עולם חסד יבנה', ומדבר זה עצמו יש ללמוד גם כן כי הרחקת החסד הוא חורבן העולם, עכ"ל. הרה"ק מבוטשאטש זי"ע (הובא בדבש השדה אות קו) דרש בלשון הכתוב (ישעיה ט ו) 'א-ל גבור אבי עד שר שלום', שהנה פעמים הקב"ה נוהג עמנו כמנהג 'אב' המרחם על בניו ומוותר על כבודו, ולפעמים הרי הוא בבחי' 'שר' ומלך אשר במשפט יעמיד ארץ, ואין כבודו מחול, ואופן ההנהגה מ'אבי עד שר' כלומר, אם הוא 'אבי' או 'שר' תלויה ב'שלום', שאם יש שלום אצל בני ישראל אזי הקב"ה נוהג עימם כאב, אך אם מחלוקת ביניהם ח"ו הרי הוא כמלך. כו. מעשה ברבנית חשובה אחת שהיתה 'מטופלת' בבעל חולה ל"ע הנצרך לעזרה רבה על כל צעד ושעל, והיה הגה"צ רבי מאיר בראנדסדארפער זצ"ל מחזק אותה תמיד ודורש בשלומם וטובתם כל הימים, פעם אחת התקשר אליה רבי מאיר בער"ש לברכה לקראת שבת, ובתוך הדברים שאל אותה האם מגיעים אנשי חסד לעזור ולסייע, והשיבה 'הן', אמר לה ר"מ, אבקש ממך, לאחר שתדליקי את הנרות לכבוד שב"ק 'תספרי' זאת אל הקב"ה, ותאמרי לו שיש אברכים יקרים העומדים לסייע לנו, כי אין דבר אהוב לאבא יותר מלשמוע 'דברים טובים' אודות בניו... כז. פעם ערך הבארון ראטשילד 'קידוש' לכבוד ה'שמחה' שהייתה במעונו, אל הקידוש הוזמנו הרבה מבני ישראל בראשות מאורי וגדולי הדור דאז, ויהי בהיכנסם לאולם הגדול לא מצאו על השולחנות הערוכים רק יין וגביעים לקדש בהם - ולא ידעו כיצד יקדשו, שהרי 'אין קידוש אלא במקום סעודה' (פסחים קא.). כיצד יקדשו מבלי 'מזונות' על השולחן... והנה הופיע הבארון במלוא הודו ותפארתו ולידו ישב הגאון הגדול רבי חיים עוזר צוק"ל, נטל הבארון את הגביע בידו קידש על היין בברכת בפה"ג, ולאחמ"כ בירך 'בורא מיני מזונות' על הגביע ואכלו. ונתברר לכל כי הגביע הוא בעצמו 'בר אכילה' והוא ה'מזונות' כדי לצאת ידי קידוש במקום סעודה, לאחמ"כ כיבד הבארון את הגר"ע שיקדש על היין, הגר"ע מילא את ה'כוס' נטלו בידו והחל מתעמק במחשבותיו למשך זמן, עד שפתח וקידש עליו, ובירך בורא מיני מזונות על הכוס ואכלו... משיצא שאלוהו מקורביו, ילמדנו רבינו, במה התעמק כשהחזיק בגביע בידו ולא קידש מיד... ענה הגר"ע, נתעוררתי לחשוב כיצד אחזיק מזונות בידי ואקדש על יין, והרי את הפת יש לכסות 'שלא יראה הפת בושתי' (עיי' א"ח רעא ט) ואף אם ב'מזונות' רבו המנהגים, מ"מ כשהנני אוחזם בידי וודאי יש לחשוש שלא יראו בושתי, שוב חזרתי לחשוב, אם לא אקדש יתבייש הבארון ראטשילד, על כן אמרתי - מוטב שיראה ה'מזונות' בושתי ולא ראטשילד (קובץ ישורון שנת תרע"ב).

כת. יש שביארו לשון 'שנאת חנם', שלכאורה אין זה 'חנם' שהלא השנאה באה על זה שהזיק לו או דיבר עליו וכן כל כיו"ב, אלא צריך לומר, דהאש הבוערת בפיסת עץ קטנה תכבה תוך רגעים ספורים, כשיוסיפו לה עצים תבער למשך שעה, ובהוספת שמן ועוד חפצים הבוערים תבער האש כמה ימים וכן הלאה. כללו של דבר, כפי רוב

שמכאיבים זה לזה כקוצים' (כדוגמת 'הסנה' שהוא מלא קוצים) וזה מבעיר את אש הצרות והגלות. ובלשונו של ה'כלי יקר', כקוצים הללו המשמיעים קול כשהם בוערים באש, כך ישראל אפילו בזמן שאש הצרות מתלקחת סביבו, מכל מקום כל אחד לחברו קוץ מכאוב וסילון ממאיר, כמנהג דורות הללו. ותמיד משמיעים קול... וזו עיקר סיבת הגלות, מצד השנאה והקנאה שביניהם יותר מכלל האומות, ובעלי הלשון השמיעו את כל ישראל אין נקי, כי תצא אש המחלוקת מסלע המחלוקת, האבות מבערים אש והבנים מלקטים עצים - על כן בערה בהם אש ה', לכך נאמר והסנה איננו אוכל כי אף על פי שאש התלאות יבער ביעקב מכל מקום מציאות הסנה נשאר קיים בכל דור 'ואיננו אוכל' כי לא יכלו הקוצים מן כרם ה' צבאות בית ישראל, עכ"ל. ובוה מבאר נמו מה שאמרו 'מתוך' הסנה, כי כל 'לבת האש' של אורך הגלות והצרות הוא 'מתוך הסנה', מתוך שיש בהם דלטורין, ודבר שפתיים אך למותר^ל.

ועד היום הזה עדיין לא השכילו לגלות ולראות עד כמה מתועב הדבר לפני הקב"ה, ועדיין לא חזרו בתשובה שלימה על זה, ומשום כך 'לא נתגלה קיצם' ואנו יושבים זמן רב בגולה^ג, כי כל זמן שהסיבה המביאה את החולי לא תוסר, אי אפשר לרפאות החולה בכל מיני מרקחת וסמים שבעולם.

הבט נא בדברי ה'כלי יקר' בפסוק (שמות ג ב) 'וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה וירא והנה הסנה בוער באש והסנה איננו אוכל'. ולכאורה קצת תמוה א. מדוע אמר הסנה בוער באש, הרי האש בוערת ולא הסנה והיה לו לומר 'האש בוער בסנה' ב. מהו בלבת אש מתוך הסנה, הרי האש עצמה בוערת ולא הסנה מבעיר אותה.

אלא ביאורו, 'הסנה' - הוא השנאה שיש בין אדם לחבירו, וה'אש' היא הצרות הרבות העוברים על עם בני ישראל ה"י, והסנה בוער באש - הנהגת בני

השמן שיוסיפו למדורה כן תוסיף האש לבעור. כך ממש היא אש המחלוקת, אם לא יוסיף הלה לענות לו וכדו' תשקע האש מעצמה ותכבה, אך אם זה יענה וזה יצעק ויגרור אחרים וכיו"ב - אזי אי אפשר לידע עד כמה ימים ושנים תמשך המחלוקת. ועל הוספת השמן - הגערות והצעקות אמרו שהוא בחנם, כי אם לא היה מחזיר לו תיכף בכפלי כפלים לא הייתה האש מתפשטת למרחק גדול כל כך...

כט. ידוע דבר המעשה (הובא בשבחי האר"י) שהאר"י עשה באיזה זמן הסגר עם עשרה מתלמידיו, ותיקן חדרים לנשים והטף, וחדרים לתלמידים, היה מזהיר אותם תדיר, שמא יזהרו באהבת אחים ורעים זה עם זה, ושלא תדרוך רגל המחלוקת במחנם כלל וכלל, פעם אחת בערש"ק פרצה מחלוקת ביניהם, אשר החלה בנשים ומשם נתפשטה עד ראשי המשפחות תלמידי הגדולים של האר"י, לעת ערב יצא האר"י עם החברים כמנהגו לקבל השבת, ומוהר"ר רבי חיים וויטאל ראהו שפניו נפולות, לאחר שסיימו התפילה שאלו מהרח"ו ליגון זה מה עושה, אמר לו האר"י מפני שראיתי בעת קבלת שבת את הס"מ ואמר זה הפסוק - 'גם אתם גם מלככם תיספו' (שמואל א' יב כה), ולא נחתם גזר הדין אלא בעבור שנעשה היום קטטה ביניכם, כי כל זמן שהיה שלום ביניכם לא היה לשטן בית כניסה לקטרג, ואכן באותו זמן נסתלק לשמי רום רבן של ישראל.

ל. בעת שהותו של הרה"ק האמרי אמת' בארץ הקודש (בטרם עלתו להשתקע שם) עלה למעונו של הגה"צ רבי משה קליערס זצ"ל גאב"ד טבריא, בתוך הדברים נענה האמרי אמת באנחה מקירות לבו על המצב הרוחני שהיה בכי רע, כאשר פורקי עול הרימו ראש בחילולי שבת וכיו"ב. נענה רבי משה קליערס ואמר, וכי עליהם יש לכם להתאנח כל כך - והרי הללו לא ראו מאורות מימיהם, והם כתינוקות שנשבו שלא טעמו מעולם טעם תורה והמצוות. אלא רבות אנחותי וליבי דווי על אברכים המתפללים בשבת בדבקות, ובימות החול באים לפני לדין תורה ודוקרים זה את זה בחרבות שבלשונם, על דא וודאי קבכינא.

ידוע דבר המעשה שפעם הגיע ובא הרה"ק המהרי"ד מבעלזא זי"ע לעיר אחת, והגישו אצל השולחן 'לחיים' (מזונות וי"ש) ולא רצה הרה"ק לשנות, רק נענה 'כשיהודי דוקר את רעהו בלשונו בביהמ"ד, הרי הוא גורם שגוי ידקור איש מישראל בחרב' (סוף דבר הובר ש'רוח הקודש' הופיעה בבית מדרשו, שבאותה שעה אכן דקר גוי איש יהודי ברחובה של עיר, מפי גאב"ד נאראל זי"ע).

לא. סיפר הרה"ח ר' חיים ארנפעלד ז"ל ששמע מהרה"ק מקלויזנבורג זי"ע בליל יום הכיפורים מיד אחר המלחמה הנוראה, לבאר בלשון הכתוב (דברים לב יח-ט) 'צור ילדך תשי ותשכח א-ל מְחַלְלָהּ, וירא ה' וינאץ מכעס בניו

באר הפרשה - פרשת דברים

חמור מאד ושנאו בעיני המקום יותר מעבירות חמורות, להעניש הרבים בעבורו, בשביל שאין חוששין לו כלל עם היותו מתנגד לשכל (היינו ששכל האדם מבין שדבר זה שקוץ ומתועב לעשותו), והוא מפני שהיה דבר מתמיד בפרסום בכלל מאן דסני לך לחברך לא תעביד, עכ"ל. והיינו שאדרבה יש דברים שלא נכללו בשום איסור המפורש בתורה, ואפשר לו לאדם למעון מי אסר את הדבר הזה - היכן כתוב בתורה שהדבר אסור, אך באמת, כל מהותו של מעשה זה מופרך מעיקרו, ומתנגד לרצון הבורא שנהיה דומים לו שהרי 'מה הוא רחום וחנן אף אתה רחום וחנן' (שבת קלג:), ורשעות אכזרית זו כדוגמת השוליא דנגרי הוא היפך קיום העולם.

עפי"ז יבואר מדוע אסרו ביום תשעה באב לשאול כל אחד בשלום רעהו, כי הקב"ה יראה ללבב, שיש רבים המסבירים פנים אל רעיהם אבל 'רעה בלבבם', בתוככי ליבם שונאים הם את רעיהם וחושבים עליהם מחשבות להרע (כדברי היערות דבש דלעיל), ע"כ אמרו חז"ל, הנח ממנהגך יום אחד בשנה, אל תשאל בשלום רעה, שב נא בפני עצמך והתבונן היטב בהנהגת 'בין אדם לחברו' כזאת. אולי בהתבוננות זו יתעורר להפוך את ליבו לטוב.

ומהאי טעמא אסרו הלימוד, שלא ירגיש אדם כי הוא מושלם בדרכיו - שהרי הוא עוסק בתורה, אלא יעצור ממרוצת החיים, ויתבונן במה שהיה עם אבותינו ועמנו ביום הזה, ואז יתחיל לשאול בשלום חברו מתוך אהבה וחיבה אמיתית, גם יעסוק בתורה ללמוד ע"מ

וזהנה, רבים המקשים, מדוע אסרו חכמים 'שאלת שלום' ב'תשעה באב', הרי שורת הדין נותנת שאם הבית נחרב בבית שני בעוון שנאת חנם - יש להרבות בו ביום ביותר בשאלת שלום ואהבת חנם, ועוד קשה מדוע אסרו 'ללמוד תורה' ביום זה, בו בזמן שבית הראשון חרב 'על עזבם את תורתו'.

והענין יובן על פי דברי הגמרא במסכת גיטין (נח). מעשה בשוליא דנגרי (תלמיד שלמד אצל נגר אומנות הנגרות) שברוע ליבו עשה תחבולות שאדונו הנגר יגרש את אשתו, וכשבא הרב לשאול את התלמיד 'מה אעשה וכתובתה מרובה', אמר לו התלמיד, 'אני אלוך ותן לה כתובתה', עמד זה וגרשה, הלך התלמיד ונשאה, כיוון שהגיע זמנו לפרוע ההלוואה ולא היה לו לפרעו, אמר לו אותו תלמיד לאדונו הנגר (שעתה נשא את אשתו) בא ועשה עמי בחובך, (היינו שיעבוד אצלו בעבודת הבית ובשכרו יגרע מן החוב), והיו הם (התלמיד והאשה אשת הרב הנגר מתחילה) 'יושבים ואוכלים ושותין, והוא (בעלה הראשון) היה עומד ומשקה עליהן, והיו דמעות נושרות מעיניו ונופלות בכוסיהן, ועל אותה שעה נחתם גזר דין.

ולבאורה צריך ביאור, וכי עבור זה ראויים הם לעונש כזה - להחריב הבית ולהגלות את ישראל, והרי לא הייתה כאן כל עבירה על דין מפורש בתורה, כי מתחילה לא עבר שום עבירה, והנישואין היו כדת משה וישראל, ומדוע החמירו עליהם כל כך, אלא פירש היעב"ץ (בביאורו על הש"ס ד"ה נחתם), וז"ל. 'מכאן נראה ברור שיש עוון שאינו מפורש ומבואר בשום מקום, והוא

ובנותיו, צור ילדך - הקב"ה מיטיב לכל ונותן להם חיים פרנסה וכבוד וכו' וכו', תשי, ותשכח א-ל - והרי הם שוכחים מכל טובותיו של הבורא וממרים כנגד רצונו, על זה מחוללך - מלשון מחול-לך, הקב"ה מוחל על חטאים אלו שבין אדם למקום, אך וירא ה' וינאץ - על מה יתרבה ויתגדל כעסו, מכעס בניו ובנותיו, על זה שמכעיסים ומכאיבים לבניו ולבנותיו, ע"ז אינו מוחל.

כע"ז אומרים משמיה דהגה"ק רבי שלמה קלוגער זי"ע במה שנאמר (איכה ב ו) 'שכח ה' בציון מועד ושבת וינאץ בזעם אפו מלך וכהן', שכביכול שכח ה' והעביר את חטאם אשר חטאו במועד ושבת - שחללו שבת ויו"ט, ועל מה ינאץ בזעם אפו - על מה שעשו למלך ולכהן, שעל כך אינו מוחל.

מעשה שהיה בשנת תשע"ז בעי"ת מאנסי יצ"ו, באחד הסמינרים הידועים לשם ולתהילה באו כשש מבנות הכיתה בברית האירוסין בעודם בסמינר, ומאז למשך שנה ומחצה לא נגמר אפילו שידוך אחד בין כל בנות הכיתה... ויהי הדבר לפלא, מכיוון שכן נאספו כולן, דנו בדבר והחליטו שכנראה אחת מהן פגעה באחת מהמורות והמחנכות במשך השנים, נדברו ביניהם ועשו סדר מי תפנה אל מי... ביום שלישי י' תמוז תשע"ז נגמר הדבר בכי טוב וכבר עמדו אחר כל מסע הטלפונים לכל המורות והמחנכות וביקשו מכל אחת סליחה ומחילה, ויהי לאות ולמופת, כי למחרת ב"א לחודש נגמר השידוך של אותה שניהלה את כל מסע הטלפונים, ביום חמישי נגמרו שני שידוכים באותה הכתה, וביום שישי (ומוצש"ק) נגמרו ג' שידוכים - אחר שנה ומחצה שלא זו מאומה...

מריבה, שמתבזה והוא כובש את עצמו שלא לענות, כמו שאמרו חז"ל (חולין פט.) על הפסוק (איוב כו ז) 'תולה ארץ על בלימה, על מי העולם קיים על מי שבולם פיו בשעת מריבה'. והוא מדה במדה, דלפעמים על ידי העוונות נתרבו הקטרוגין ויכול העולם להכילה, וע"י מדה הקדושה הזו סותמין את פיהם. וראה נא אחי עוד, שאפילו לזמ של לא היה אדם חשוב כל כך, שהרי בכתוב (בראשית יג יא) נכתב עליו 'ויסע מקדם' [ופירש רש"י 'הסיע עצמו מקדמונו של עולם, אמר אי אפשר לא באברם ולא באלוקיון] אפילו הכי מפני ששמע שאברהם אמר אחותי היא, ושתק, עשאו הכתוב כורעו וחלק לו ירושה כמו שפירש רש"י, ומיניה נידון בקל וחומר, כמה טובות יגיעו מאדון הכל כשאיש הישראלי חוסם פיו מלדבר ל"ג בשעת מריבה וכיוצא בזה. עכ"ל ל"ד.

לעשות ולקיים את 'רצון נותן התורה' באמת ובלב שלם, ולא ישתמש בתורה להתיר רשעותו ועוולותיו - כאותו שוליא דנגרי, שגרם עפ"י תורה להוציאה מתחת בעלה שהוא ישאנה ל"ב.

ירושא נתתי - לשומעים חרפתם ואינם משיבים
בפרשתן (ב ה), 'כי ירושה לעשו נתתי את הר שעיר',
ופירש רש"י, ירושה לעשו - 'מאברהם, עשרה
עממים נתתי לו, שבעה לכם, וקניי וקניזי וקדמוני הן
עמון ומואב ושעיר, אחד מהם לעשו והשנים לבני לזמ,
בשכר שהלך אתו למצרים ושתק על מה שהיה אומר
על אשתו אחותי היא, עשאו כבנו'. וכתב הגה"ק ה'חפץ
חיים' (מאמר כבוד שמים פ"א אות ה) בזה"ל, ולפעמים זוכה
על ידי חסימת פיו שמתקיים העולם על ידו, כגון בשעת

לב. אמרו חז"ל (ב"מ מד.), הנותן 'מעות' לחברו תמורת איזה חפץ שברצונו לקנות ממנו, עדיין אפשר לו לחזור בו כל זמן שלא עשה קנין משיכה, אבל אמרו מי שפרע מאנשי דור המבול ודור הפלגה הוא יפרע ממני שאינו עומד בדיבורו, וצריך ביאור מדוע נקטו 'דור המבול והפלגה', ולא מי שפרע מפרעה ומצרים וכיו"ב, ובתלמוד ירושלמי (ב"מ פ"ד ה"ב) אמרו שאדם זה דומה לדור המבול כי עוון דור המבול היה 'כי מלאה הארץ חמס' (בראשית ו יג) והיינו שהיו גוזלים פחות פחות משווה פרוטה עד שנחסר הנגזל מכל ממונו - כמעשי אלו כך מעשי אלו, כי הם גזלו בגזלה שאי אפשר להוציאה בדיינים, ואף זה החוזר בו אי אפשר לתבעו בדיינים אבל הקב"ה יתבע ויפרע ממנו. ויתבאר ביותר מה שדימו אלו לאלו, כי זה החוזר בו מהמקח אינו מתחשב כלל על שגורם בזה הפסד למוכר - בטענתו שעל פי תורה עדיין לא חל המקח ומותר לו לחזור בו, כיוצא בזה היו בני דור המבול שגזלו באופן שאין מקום לתבוע על פי תורה - ודייקא על זה אמר הקב"ה 'קץ כל בשר בא לפני' והחריב את כל העולם עבור זה, כי חרון אף של מעלה בא על זה שמחזיק ב'רשעותו' בשתי ידיים, אלא שלרוב 'צביעותו וצדקותו' הרי הוא מסדר את רשעותו באופן שלא נוכל לבוא עליו בטענה עפ"י תורה. מי יפרע ממנו - מי שפרע מדור המבול הוא יפרע ממני שאינו עומד בדיבורו, שאף הם נהגו כמנהגו של זה, מצצו דם איש לרעהו, מבלי שתוכל למצוא מקרא מפורש כנגדם בתורה.

לג. ואין לתאר ואין לשער גודל הנחת רוח שיש לפני אבינו שבשמים ית"ש מאותה 'חסימת הפה'... וכדמטו משמיה בשם הגה"ק משמלויא זי"ע את לשון הכתוב (תהילים עו יא) 'חַמַּת אָדָם תוֹדֵךְ שְׁאֲרִית חַמַּת תַּחְגֵּר', שכאשר האדם מתמלא חמה והוא שותק ומתאפק הרי זה נחשב כ'קרבת תודה' לפניו ית', ולא עוד אלא שארית חמות - מה שנשאר מאותה חמה בקרבו פנימה, כשכבש כעסו ולא שפך חמתו על... הרי כביכול תחגור בה, שהקב"ה כביכול חוגר עצמו בה, כחגור על בגדיו.

כעין זה אמר הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע במה שנאמר (שם קמו ב) 'נדחי ישראל יכנס', ר"ל, מה שיהודי 'דוחה' ומתאפק (הן בדיבור שאינו כהוגן והן בשאר מיני התאפקויות מלמלא תאוותיו) אותם הקב"ה אוסף ומכנס לאוצרותיו, כי הם חביבים לו יותר מהכל...

לד. סיפר לנו אברך מחשובי ה'מגידי שיעורים' בישיבה חשובה לצעירים, אשר כבר זכה להשיא כמה מצאצאיו בזיווגים הגונים וראויים, והנה 'בתו בגרה' הגיעה לעונת השידוכין ו'משום מה' כמעט ולא הגיעו 'הצעות', והמעט שהציעו להם היו 'בלי ידיים ובלי רגליים'... וככה חלף הזמן, סיימה את לימודיה והיא יושבת בדד בבית למגינת ליבה ולב הוריה, ולא ידעו מה לעשות...

והנה אחד מתלמידי בשנה זו היה בחור רב מעללים ידו בכל... ולא היה יכול לשבת רגע אחד במנוחה... ומעולם לא סבל משום תלמיד כמו מהבחור דנן... לפני כחודש ימים הגדיש הלה את הסאה והפריע בכל מהלך השיעור,

דברו על לב - לחזק לבות בני ישראל ולעודדם

בסוף פרשתו (ג נב), 'לא תיראום כי ה' אלוקיכם הוא הנלחם לכם', ומיד לאחריו מתחלת פרשת 'ואתחנן אל ה' - שמשנה רבנו התפלל שיזכה להיכנס לא"י, וכתב 'בעל הטורים' (ריש פר' ואתחנן) שמשנה רבינו אמר חזקתי את ישראל אולי ירחם עלי, הרי לך חשיבותו של המחזק את רעהו, שעם כל ה'מדרגות' העצומות של משה רבינו, שהיה אב לנביאים וידעו ה' פנים אל פנים, אך לא מצא זכות בעצמו לעורר רחמים על ידה לבטל את הגזירה של 'מי מריבה' שיוכל להיכנס לא"י, אלא במה ש'חזקתי את ישראל'.

נוראות מצינו בדברי מרן ה'בית יוסף' זי"ע אודות חומר הפגם של המונע עצמו מלהעתיר דברי חיזוק ועידוד לזולתו, שהנה כתיב (כג ד-ז) 'לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ה' וגו', על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים וגו', לא תדרוש שלומם וטובתם כל ימך לעולם, והקשה ה'בית

יוסף' (דרשות מהריק"א, נדפס בספר אור צדיקים), מפני מה ציוה הקב"ה לתעב אותם עד סוף כל הדורות על 'דבר מועט כזה' שלא קידמו אותם בלחם ובמים, והפליאה תגדל שבעתיים שהלא בני ישראל לא היו צריכים ללחם ומים כי היה להם 'לחם מן השמים' וכן היה להם מים לשתות ממימי הבאר. ומבאר בזה"ל, דיש לומר שאמר 'על דבר' רוצה לומר בעבור שלא נתנו להם דברים טובים וניחומים, וזהו שאמר 'על דבר' בשביל הדיבור, עכ"ל [והוכיח זאת ממה שנאמר (יש ד) 'וזה דבר הרוצח', ופירשו חז"ל (שביעית פ"י מ"ה) שהוא מלשון 'דיבור', שצריך הרוצח לומר אל תכבדוני, וכן בעוד מקומות].

והדברים נוראים למתבונן בהם, שאי הבאת 'לחם ומים' נחשב ל'דבר מועט' ואילו מניעת דברים טובים וניחומים גרמה לעונש גדול כזה עד סוף כל הדורות. ולא עוד אלא שלכאורה הדבר תמוה - וכי לחיזוק מגויי הארצות כדוגמת עמון ומואב צריכים בני

עד שאמר לו המג"ש בסדר 'חזרה' שישב לידו בכדי שיוכל לשמור עליו שמירה הגונה... והוא ממשיך בשלו, ולפתע פתח את פיו והחל ללעוג על המג"ש ולבזותו נוראות עד שנאלץ המג"ש להסתלק משם כי לא היה יכול לעמוד באותם דברי חירופים ולעג. רבני הישיבה אמרו שאי אפשר לנכח החוצפה הנוראה ומוכרחים לסלקו לכל הפחות לכמה ימים, אך 'בעל המעשה' החליט להבליג (אלא שדיבר עם אבי ה'תכשיט' הנ"ל ואמר לו שמוכרחים לסדר אברך שילמד עמו בחברותא, מבלי לפרט לו מה אירע), ושפך שיחו לפני אביו שבשמים שבזכות אותם בזיונות תזכה ביתו לזיווג הגון, ת"ח ירא שמים מרבים, ואכן באותו היום התקשרו להציע לו בחור משופרא דשופרא - לכתחילה שבלכתחילה, ולאחר כשבוע ימים נגמר הדבר בכי טוב...

לה. כתב הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (שמירת הלשון, ח"ב פ"ז), הבה נתבונן, אם יערכו 'דינער' (מסיבת התרמה) לרגל 'בנין בית המקדש השלישי' אזי ללא כל ספק שכל איש יתן את כל הון ביתו באהבה עבור מטרה גדולה זו, הוסיף ה'חפץ חיים' ואמר, אם כן, הרי הנביא אומר ושביה בצדקה - והיינו שבנין הבית השלישי נבנה על ידי קיום מצוות צדקה, עלינו להרבות בצדקה כל אחד עד כמה שידו מגעת, כי כל פרוטה לצדקה נחשבת כתרומה עבור בנין הבית השלישי. ולדין ייאמר, שאין הכוונה רק לנתנת מעות כפשוטו, שמה יעשה מי שאין לו מעות, אלא הכוונה לנדיבות הפה - שיחזקו בני ישראל זה את זה במילה טובה ורוח נדיבה.

לו. מעתה ישא כל אחד קל וחומר לעצמו, שאם כה הקפיד הקב"ה על מי שאינו מדבר 'דברים טובים', הרי קל וחומר בן בנו של קל וחומר למי שמדבר 'דברים רעים', דברי גנאי וזלזול בזולתו או לשון הרע וכיוצא בו. הנה נודע המעשה בקמצא ובבר קמצא שעל ידו נחרב בית המקדש, וכמובא בגמ' (גיטין נו.), שלאחר ש'השליך' את בר קמצא מסעודתו וביישו לעיני כל, הלך בר קמצא וסיפר למלך 'מרדו בך יהודאי', שאלו המלך 'מאן יימר', והשיב בר קמצא שישלח עמו המלך קרבן לביהמ"ק ונראה האם יקריבוהו, ובדרכו 'שדא ביה מומא (הטיל בו מום) בניב שפתים ואמרי לה בדוקין שבעין, דוכתא דלדין הוה מומא ולדידהו לאו מומא' וכו', ופירשו בזה בדרך הרמז כי בני ישראל יודעים שאפשר 'להרוג' ולפגוע על ידי ניב שפתיים - בדיבור שלא כהוגן, וכן בדוקין שבעין - בקריצת עין להרע, אולם לדידהו לאו מומא, גויי הארצות אומרים שאין זה נחשב כמום... ואי אפשר להרוג אלא בכלי זיין כפשוטו... וכבר ביארו צדיקי הדורות לדורותיהם בלשון הכתוב (בראשית מט ו) 'כי באפם הרגו איש' כי פעמים סגי בעקימת האף (קרימען מיט די נאז) על פלוני כדי להרגו ולרצחו נפש.

ישראל, אלא מכאן למדנו שאפילו הגדול שבגדולים נהנה ומחייה נפשו בדברי חיוזק וניחומים^ל, ואפילו אם הם באים מ'פחות שבפחותים', כי גדול כוחה של 'מילה טובה' לרומם את הנפש ולהפיה רוח חדשה^{לח}, ומעתה אל תאמר מי אני ומה אני שאחזק אחרים, שהלא כח הדיבור הוא בכל עת 'דבר בעיתו'^{לט}, ומה טוב^מ.

לז. בעיה"ק טבריא היה דר יהודי אחד שלא היה שלם בדעת והיה חסר דעה ל"ע. והנה המקווה טהרה היה קטן ביותר ולא החזיק כי אם איש אחד או שניים. יומא חד בשעה שפנה הגה"ק רבי מרדכי חיים סלאנים זי"ע לבית הטבילה שהו שם אנשים הרבה ואף אותו יהודי נכח שם. בראותו את רבי מוטל עומד ומחכה בין האנשים קרא להם ואמר, פנו מקום לרבי קדוש שבינותינו. לאחר שיצא הרה"ק מן המקווה פנה לסובביו ואמר להם, הביטו נא וראו, הנה יהודי זה אינו בריא בנפשו, ולא עוד אלא שלא עמד במקום ובאופן מכובד כלל וכלל. ואעפ"כ נהייתי מאד ממעט הכבוד שהנחילני, מכאן נלמד כי כן טבע הקב"ה בבריאתו - ליהנות מדברי עידוד הנשמעים באזניו יהיה ממני שיהיה. ושכרו של המעודד ומחזק גדול עד מאד.

לח. וכבר אמר הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע, שכל בחור נזקק לכדי חיותו 'כף אחת' מלאה כבוד בכל יום ויום. כעין זה פסק אחד מגדולי הדור זצ"ל 'הלכה למעשה', לאחד שהגיע לידו סכום מעות גדול אשר הוקדש לדבר צדקה, והלך לשאול לאיזה מין 'צדקה' יתן את המעות, והשיב לו, שישכרו אברכים אשר תפקידם יהא לחזק בחורים ולחייך להם...

וכך אמר לי הגאב"ד הגרי"ט ווייס זצוק"ל בסערת רוחו ובקול חוצב להבות אש שכל רעיונותיו ומחשבותיו נתונים היאך לחזק בחורי ישראל... עמוד והתבונן, אותו גאון וצדיק, מה ראה כדבר העומד ברומו של עולם ובראש המעיינות... והיה מראה מה שפסק פסק הגאון הגדול רבי משה פיינשטיין זצוק"ל (אגרו"מ ח"ז, אבה"ע ד, סימן כו), וז"ל, אך הוריתי שכל תלמיד חכם אף שצריך (ללמוד) לעצמו והוא גדול מאוד, מחויב ללמד מקצת הזמן גם עם אחרים אף שמתבטל מתורת עצמו, וראיה לדבר מהא דרב פרידא למד עם תלמידו ד' מאות פעמים (עירובין נד:) אף שבוודאי היה אפשר לו ללמוד לעצמו בזמן זה, ולהתעלות יותר בתורה, ואכן קיבל על זה שכר שארכו ימי חייו עד ד' מאות שנה, ומסיים שם, ומסתבר לי שהוא גם שיעור 'מעשר' - עשירית הזמן שיש לו ללמוד תורה, ואולי יכול להוסיף עד חומש, וצ"ע לענין השיעור.

ובאמת לא 'מעבר לים היא' ואין זה 'מצווה נדירה' כלל, אלא בכל בית מדרש ובכל ישיבה ובכל קהילה מסתובבים אברכים ובחורים המחכים ומצפים למי שיאיר להם פנים ויאמר להם מילה טובה, ומעידים גדולי המחנכים כי רבים מ'הפירות הנושרים' רח"ל נפלו והגיעו לאן שהגיעו כי היה חסר להם מי שיתעניין במצבם ויעודד אותם, ויש קונה עולמו במילה אחת טובה שאמר, שעי"ז הציל נפשות טהורות מרדת שחת.

וכבר אמר פעם הגאב"ד זצוק"ל באחד מדרשותיו, שפעם שמע איך שכ"ק הרה"צ משאץ זצ"ל (מלאנדאן) הוכיח לאחד שיצא מן המקוה עם פאותיו הארוכים רטובים ממני המקוה, אך דיבורו לא היה כהוגן, ואמר לו בחריפות 'יונגערמאן, דו מיינסט אז דאס איז חסידות... דו וועסט אויסשעפן די מקוה מיט זיינע פאות... חסידות הייסט א ריין מויל און היילגע אויגן' (אברך, נדמה לך שזה נקרא חסידות... תשאב את ממני המקוה עם פאותך... חסידות היינו פה נקי ועיינים שמורות, גליון משולחנא דמלכא מהגאב"ד זצוק"ל).

סיפר אחד מנכדיו של הרה"ק רבי גדליה מזשה מזוועהיל זי"ע, שבשנות בחרותו לא הלך ב'תלם' והרחיק מהדרך הישרה, והנה בימיו האחרונים של הרה"ק הרג"מ עלי אדמות הוצרכו לקחת אותו לבית החולים עקב מצבו הקשה, והביאו 'רכב' (קאר) להוביל אותו, ובימים ההם לא היה זה מחזה נפוץ כ"כ, ורבים מהצעירים שעמדו שם חשקו לעלות עליו ולנסוע עמו... והביט בו הרבי ואמר לו שייסע עמו... ומסיים אותו אחד, כי בכל תהפוכות חייו, בכל עת שבער בו היצר להסיתו לעבירות חמורות נעמדה לפניו דמות דיוקנו של זקנו, ואותה הארת פנים והרגשת חמימות שנטע בו כשאמר לו שיעלה אל הרכב... והיא שעמדה לו להינצל מהיצר, והיא שהחזירה אותו בסופו של דבר למוטב...

לט. ידוע כי באחד מדרשותיו אמר הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע שכהיום הזה חובה על כל אחד לחזק את לבות בני ישראל - כפי יכולתו. בשעה שירד מן הבימה שמע כמה מהנמצאים מדברים ביניהם, אכן, גדול כוחו של ה'חפץ חיים' לחזק את ליבות בני ישראל אך לא כל בר איניש בדרגה זו. אמר להם ה'חפץ חיים' משל לשר גדול שביקש משריו ועבדיו שיביאו לפניו מים חיים לצורך שתייתו, מיד הביאו לפניו המשרתים מים טרם שהספיקו

באר הפרשה - פרשת דברים

רב לך שבת - קדושת השבת וכפרט בימי בין המצרים ושבת חזון
 הרה"ק ה'קדושת לוי' זי"ע (איכה, ד"ה ואומר אבד נצח) מסביר את הכינוי שבת 'חזון' מ"א, שהוא מלשון 'ראיה', שהקב"ה מראה לנו את הייעודים הטובים העתידים לבוא עלינו לעתיד לבוא מ"ב.

וזכר הבאנו את דברי הרה"ק ה'אוהב ישראל' זי"ע (לשבת חזון) י"ל אשר שבת חזון הוא יותר גדול במעלה מכל שבתות השנה מ"ג.

והנה בכל יום שב"ק מתעורר ביותר אהבתו של הקב"ה לבניו חביביו עם קרובו, והוא משרה שכינתו

לנקות ולזכך את המים. וחמת השר עלתה בהם - הכיצד תעיזו להביא לפני שר נכבד כמוני מים שאינם צלולים וזכים דיים. למחרת היום פרצה שריפה גדולה בארמונו של השר, וצעק אל עבדיו שיחושו להביא מים לכבות את השריפה, אך הם התמהמהו - מכיוון שפנו לנקות ולזכך את המים כיאה לשר נכבד כמוהו... פשיטא שכאשר גמרו את מלאכתם והביאו את המים כבר לא היה כל צורך במים, שכן לשונות האש כבר שרפו כמעט את כל רכושו של השר. שאג עליהם השר ואמר להם, שוטים, וכי לכיבוי אש הבערת ממתנינים על מים זכים וצלולים - הרי אש בוערת במחנה וכל רגע מיותר נותן לאש זמן לכלות עוד חלקה טובה, (ורק לשתייה יש לזככם).

אמר להם ה'חפץ חיים' - כיוצא בזה לדידן, בימים עברו, כשלא 'בערה האש' במחנה, הוצרכו דברי החיזוק להיות מנופים ומזוקקים, ולכן היתה היכולת לחזק אחרים רק ביד צדיקים ואנשי מעשה, אבל בדורנו דור עני ויתום, כש'אש' בוערת במחנה ישראל, וכל יום ויום נופלים עוד ועוד יהודים ברוחם, 'חוב קדוש' על כל מי שנשמת חיים באפו, לקום ולחזקם לבל יפלו בנפשם...

מ. באחת השנים לאחר 'כל נדרי' יצא הגאון רבי משה מרדכי חדש זצ"ל מביהכ"נ לכמה רגעים, ובעת שנטל ידיו ראה את אחד מבוגרי הישיבה שעדיין לא מצא את זיווגו זה שנים רבות שבא לערוך את סדר עבודת יוה"כ בכותלי הישיבה... נענה רמ"מ לעומתו בפנים מאירות ומסבירות ואמר... אה... אף אתה באת להיות עמנו, הרי יהא לנו א אנדערע יוה"כ... (יוה"כ באופן נעלה ומרומם), והנה דברי חיזוק אלו נכנסו עמוק עמוק ללבו, ריפאו וחיזקו אותו... ממחרת יוה"כ פ' ישב הלה עצמו אצל ה'גמרא', ומני אז עלה ונתעלה ונשתנה מצבו לבלי הכר ברוחניות ובגשמיות וכהיום הוא ממקימי עולה של תורה, והוא מעיד על עצמו כי דבריו הקצרים של ראש הישיבה באותו מעמד הם הם שהעמידוהו על מקומו.

עוד מעשה כיוצא בזה סיפר הגאון רבי דניאל פרוש שליט"א שבימי בחרותו למד בישיבתו של הגרמ"מ חדש זצ"ל - ישיבת 'אור אלחנן', ובאחד בימי השישי ישב ועסק בתורה בהתמדה גדולה כשהיכל היה כמעט ריקן מלומדים, באותו הזמן נכנס הרמ"מ להיכל ומצאו כך נתרשע עד מאד ושיבחו מאד, גם מיהר להתקשר לבית הוריו, וכשאמו ענתה סיפר לה בהתלהבות על בנם ההולך ומתעלה וזה עתה מצאו יושב ב'יחידות' בהיכל הישיבה ולומד בהתמדה... ושפך עליו שבחים לרוב וכי בוודאי עדין לגדולות, וכבר מעתה ניתן לומר 'אשרי יולדתו'... הדברים הגיעו לאזני ר"ד, ונסכו בו כוחות נפש מרובים, ומשם 'פתיחת' עלייתו הגדולה עד שזכה להקים ישיבה לתפארת 'ארחות משה' ע"ש רבו הרממ"ח זצ"ל, בה הוא מרביץ תורה לעדרים ומעמיד דורות של ת"ח ופארי הדור.

מא. אף שלא הותרה ה'עצבות' מעולם, ולא נצטוונו בתשעה באב ובימים הללו אלא 'להתאבל' על ירושלים, וכמו שידוע בשם החזו"א (מעשה איש ח"ד קסג, והובא לקמן, ועיי"ש) שאין אבלות זו סתירה לשמחה, מ"מ בשבת יש להיזהר במשנה זהירות בענין זה, וכבר אמרו חז"ל ב'ספרי' (בהעלותך ט) 'ביום שמחתכם אלו השבתות'....

מב. וכבר אמרו משמו (דרושי צמח צדק למגילת איכה ששמע מאביו בשם הרב מבא"ד שאמר בהיותו בשב"ק בק"ק בראהין) להמשיל את הדבר, למלך שעשה לבנו בגד יקר ומפואר בכל מיני פאר והדר, אך הבן לא השכיל להעריך את חשיבות הבגד ויקרו, ולא שמר עליו כראוי, ונקרע הבגד לכמה קרעים, והוכרח האב לתפור לו בגד חדש, ועדיין לא השכיל הבן להחשיב את יקר תפארת גדולת הבגד החדש, ושוב לא שמרו וקרעו כבתחילה, מה עשה האב ברחמיו על בנו, תפר לו בגד בשלישית, אך הפעם לא נתנו לבנו אלא תלאו במקום שמור, ומפעם לפעם קרא לבנו ואמר לו, ראה בני, זה הבגד מוכן עבורך, אמנם לא תקבלהו עד אשר תשוב מדרכיך הנלוזות ותלמד לשמור את עצמך ובגדיך - אז תשוב לקבל את הבגד המפואר, והנמשל, הקב"ה בנה לנו את בית הבחירה, וכבר נחרב הבית בראשונה ובשניה על אשר לא שמרנו עצמנו מטינוף ולכלוך, על כן בשלישית הכין לנו מקדשינו אלא שעדיין לא נתנו לנו, ובכל שנה ב'שבת חזון', קורא לנו, ומראה לנו - ראו נא את הבית השלישי עומד מוכן לרדת ארצה באש מן השמים, אמנם

באר הפרשה - פרשת דברים

להאמור יש לומר שהכוונה היא לשבתות המתחללות שנוהגים בהם מנהג חול, אך מכל מקום לא זוהי שכינה מישראל.

אִתָּא מהרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע (מסעי תר"ע) בשם הרה"ק 'היהודי הקדוש' זי"ע ששבתות אלו (וביותר בשבת חוון, עיי' שפתי צדיק ועוד) של בין המצרים - כל ה'מעת לעת' הוא 'רעוא דרעוין', שהרי כל הטעם שזמן המנחה דשבת קודש הוא רעוא דרעוין (פירוש רצון הרצונות) ועת רצון לכל היא), כי בשעה זו בכל ימות השבוע (בעת מנחה) מתגברים הדינים עד מאד, לאורך באותה שעה ביום השבת הם נמתקים מקדושת השבת, וכאשר דין נהפך לרחמים הרי הוא שעת רחמים ועת רצון גדול מאד, ולכך באותה שעה רעוא דרעוין אשתבח. עפי"ז יש לומר על ימי בין המצרים שבימות החול נחשב כל היום עת דין ומכאוב (לא רק בשעת מנחה), ממילא כאשר 'באה שבת באה מנוחה' והקב"ה פורש על העולם סוכת רחמים נמתקים הדינים השורים באלו הימים, וכל השבת כולה היא המתקת דינים והתעוררות שערי רחמים וכולה עידן רעוא דרעוין.

עליהם ביותר בכל מצב שהם נמצאים בו. וכפי שביאר הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זי"ע (יערות דבש ח"א דרוש י"ג) מה שאמרו בגמ' (יומא נד:) שבשעה שנכנסו אויבים להיכל ראו את הכרובים מעורים זה בזה, והקשו הראשונים (הר"י מינאש וריטב"א ב"ב צט. וש"ר) שהרי איתא בגמ' (ב"ב צט.) שרק בשעה שעושים ישראל רצונו של מקום אזי פני הכרובים איש כלפי אחיו, אך כשאינם עושים רצונו של מקום פניהם אל הבית, ואם כן כיצד היו הכרובים מעורים זה בזה בשעת החורבן. ומבאר הרבי ר' יהונתן על פי מה דאיתא בירושלמי (תענית פ"ד ה"ה) שבבית ראשון נבקעה חומת העיר בתשעה בתמוז וחורבן הבית היה באחד באב (כ"א יום לאחר ט' תמוז), וכבר מצינו שתשעה באב באותה שנה היה באחד בשבת (תענית כט.), נמצא שאחד באב חל בעצם יום השבת, ומשום כך היו הכרובים מעורים זה בזה, כי בשב"ק הקב"ה מראה חיבתו לישראל אפילו כשאינם עושים רצונו של מקום^מ. ובוה מבאר לשון המדרש (עי' זוה"ק ח"ג קעט:) מעולם לא זוהי שכינה מישראל ואפילו בשבתות של חול, וכבר עמדו המפרשים לבאר מהו 'שבתות של חול' ופירשו באופנים רבים ושונים, אך

'בידכם הדבר' - 'שובו אלי ואשובה אליכם'. אם תפסיקו לטנף מעשיכם ותשמרו עצמכם כראוי מיד אורידנו לכם מן השמים, במהרה בימינו אמן.

מג. צדיקי בית באבוב היו אומרים כי המשכיל יראה להרבות ב'תוספת שבת' בכניסת שב"ק זו, ועי"ז הופך הוא את ימי האבל ליום שב"ק, ונס יגון ואנחה... וכה יעזרנו ה' שנזכה בהאי שתא לעשות 'תוספת שבת' גם ביציאתה... מד. וכבר כתב הרמב"ן (במדבר כח ב) אין במוספי השבת חטאת כשאר כל המוספין מפני שכנסת ישראל בת זוגו והכל שלום, והמשכיל יבין.

תשעה באב

חזי מזליה חזי, ושומע קולו של מעלה יתברך שמו בזכה בנגדו, וזהו בצר לך (ד ל) בכל צרות גלות הרע והמר הזה, 'ומצאוך כל הדברים האלה' באחריתן של ימים שהוא ט' באב או ימצאוך ויעוררוך, ואז 'ושבת עד ה' אלוקיך' שיעלה בכיווך עד ה', והטעם כי אז 'ושמעת בקולו' גם כן, כי הוא אז גם למעלה גנחתי גנחתי^מ.

וכבר איתא בזוה"ק (ח"ב יב:) 'אמר רבי יצחק, פורקנא דישׁראל לא תלויא אלא בבכי' - גאולת ישראל אינה תלויה אלא בבכי, ונלמד זאת ממה שנאמר (ירמיה לא ה) 'בבכי יבואו ובתחנונים אובילם'.

בכה תבכה - להיות מיצר ודואג על חורבן הבית ועל גלות ישראל

כתב הרה"ק ה'חתם סופר' (דרוש ז' אב תק"ס, עמוד ש"ז), כי תמיד 'עוז וחדווה במקומו' (ד"ה א' טו כו), ואין השכינה שורה מתוך עצבות (שבת ל:), אמנם יום תשעה באב נקרא יום מר כדכתיב (ישעי כב יב) 'ויקרא ה' אלוקים ביום ההוא לבכי ולמספר ולקרחו', ולכן טוב ונכון לבל מרי נפש הנבוכים לבכות ולספוד בימים הללו^מ אשר אלוקינו בשמים ממעל עושה כבי והספר^מ, כי אז עולה (המתאבל על החורבן) עד גבוה מעל גבוה, ואע"ג דאיהו לא

מה. מסופר שבישיבתו של הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע בפרעשבורג, נהגו בכל יום מימי בין המצרים בהגיע עת חצות היום לערוך תיקון חצות כמובא במג"א (סי' תקנ"א מ"ה) וז"ל. 'ובכוונות האר"י כתב שיתאבל בימים ההם אחר חצות היום ויבכה כמו חצי שעה' (וכך נהיגי עד עצם היום בהרבה קהילות), כשליח ציבור שימש הגה"ק רבי פישל סופר זי"ע שהיה איש מורם מעם, ובכיה רבה בכה על הר ציון ששמו, עד שכל הקהל געו אחריו בבכי ויללה, יומא חדא נעדר רבי פישל מבינות לספסלי דבי מדרשא, ושלחו במקומו נער אחד צעיר לימים שיואיל לגשת לפני התיבה באמירת תיקון חצות, אותו נער 'אמר' את התיקון, ואף הנעים בגרונו בסלסולים משל עומד הוא זה עתה בתפילת שבת ויו"ט, ולאחר שתמה אמירת התיקון חצות, נענה החתם סופר ואמר, נער זה צריך בדיקה אחריו אם אינו מכת ש"ץ חלילה... כי היאך יוכל אדם ירא שמים להוציא מפיו את התפילות והקינות על חורבן עיר האלוקים המושפלת עד שאול תחתיה, בכזו שאננות ושאט נפש, כאילו אין זה נוגע לו עצמו, והרבה יש בעובדא זה ללמדנו עד כמה צריך לקונן ולהזיל דמעות כתנים על שריפת בית אלוקינו.

מו. סיפר הגה"ח רבי אליהו ראטה זצ"ל משמשו של הרה"ק רבי שלומיקה מזוועהיל זי"ע שנלווה אליו בדרכו לכותל המערבי ב'תשעת הימים', אחר צאתם שאלו הרה"ק האם ראה שהאבנים שבכותל המערבי הוזילו דמעות כמים בימים אלו על צער החורבן... כי בימים אלו אפילו 'אבן מקיר תזעק' על החורבן הגדול והנורא.

מז. בטוב טעם ודעת ביאר הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל (גלות ונחמה, עמ' קמז - קנא), כי ענין הבכיה מורה על ההשתתפות של האדם במצב הרוחני של כלל ישראל, ובצער השכינה. פוק חזי ממנהגו של עולם, שהרי בלווית המת רק קרובי המשפחה בוכים, ורק מי שמרגיש קירבה מתעורר לבכי. כך בימים אלו של אבילות על חורבן הקודש והמקדש, נבחן כל אחד כמה מידת קרבתו אל הקדושה, מהי השייכות והשותפות שלו עם עם ישראל ועם הקב"ה. ובזה צריך לעבוד ולחזק את תחושת השייכות... הבוכה מבטא את השייכות לדבר שאבד, את הכאב על החסרון, וכך מתקרב ונקשר יותר אל הדבר. ומסיים שם, מי שאינו מסוגל לבכות בימי 'בין המצרים' על חורבן בית המקדש ועל גלות השכינה, עליו לשבת על הרצפה ולבכות בבכי מר על חורבן הקודש בקרבו, על זה שאינו מסוגל לבכות, ועל שלא אכפת לו, ואין לו שייכות לחסרון בית המקדש, כאשר אינו מרגיש את החסרון של בית המקדש, הרי חסרונו ברוחניות ניכר וגלוי. ועל זה ראוי באמת להתעורר בבכי.

כתב היעב"ץ (סידור בית יעקב עניני ט"ב חלוץ ו אות טז) אלמלא לא היה אלא עוון זה בדינו - שאין מתאבלין כראוי על ירושלים כראוי, די להאריך גלותנו, והיא בעיני הסיבה הקרובה ביותר גלויה עצומה וחזקה לכל השמדות המופלגות הנוראות המבהילות הרעיונים אשר מצאונו בגלות בכל מקומות פזורנו, על צווארנו נרדפנו, לא הונח לנו להרגיע בגוים עם שפלותנו עניינו ומרודנו, לפי שיצא האבל הלז מלבנו...

בעת צרה אלו אבלים שחמדו את הישועה ערב ובוקר וצהרים וכו', 'כל רואיהם יכירום' (שם סא ט) אלו אבלי ציון, שעשה הקב"ה על עולמו מלאכי חבלה, ומחבלים והולכים וכו' ואבלי ציון עמהם נכנסים ועמהם יוצאים כאדם שנכנס אצל חברו ויוצא ואין מוזקין אותם. עכ"ל.

אספוד בכל שנה ושנה מספד חדש - צרות ישראל המתחדשות כתוצאה מחורבן ביהמ"ק

כתב הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (דרוש לו' אב תקפ"ו, עמ' שכו), הנה, בחורבן בית המקדש נתכפרו עוונותיהם

והפליגו חז"ל בדבריהם במעלת 'אבלי ציון', וכמו שאמרו (תענית ל:): 'כל מ"ח המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה' מ"ט. וכך איתא בפסיקתא דרב כהנא פכ"ה, (במאמר גילי סימן ל"ד) וז"ל, שבועה היא מלפני שכל מי שמחכה למלכותי אני מעיד בו לטובה, שנאמר (צפניה ג ח) 'לכן חבו לי נאם ה' ליום קומי לעד', באבלים שנצטערו עמי על ביתי החרב ועל היבלי השומם, עבשיו אני מעיד בהם. עוד איתא שם בזה"ל, 'היה זרועם לבקרים אף ישועתנו בעת צרה' (ישעיה לג ב), אותם שמשכימים בכל בוקר ובוקר לבקש רחמים, אף ישועתנו

וכה אמר הגאב"ד הגרי"ט וויס זצוק"ל בשם הגה"צ רבי יחזקאל אברהמסקי זצ"ל לדייק בלשון ה'קינה' שקונן רבי אלעזר הקליר (קינה כד) 'על חרבן בית המקדש כי ה'רס וכי הודש אספוד בכל שנה מספד חדש', שלכאורה היה צ"ל על בית המקדש כי הורס וכי הודש, ומהו שאמר על חורבן ביהמ"ק, וכי ה'חורבן' הורס והודש... אלא שעל הא גופא קבכינו, על שאין אנו שמים על לב להבין גודל האבל והצער בחורבן ביהמ"ק... אין אנו מתבוננים בגודל החסר והעדר האורה... ואכן החורבן עצמו הורס והודש...

אגב אורחא, מובא מהשל"ה הק' שאמירת מזמור י' שבתהילים מסוגל לעורר הלב להרגיש בצער החורבן. מח. הגה"צ רבי אליהו לאפייאן זצ"ל היה אומר, שביקלם' היו מדייקים בלשון הגמ' כל המתאבל, שכידוע היכן שנאמר 'כל' הרי זה בא לרבות, ומה באו חז"ל לרבות כאן כשאמרו 'כל' המתאבל, אלא שלמדו אותנו, שאפילו אם יש בידי אותו 'מתאבל' עבירות ואינו ראוי לראות בשמחת ירושלים, מ"מ עצם האבלות על המקדש מביאה קדושה על האדם עד שכבר יוכל לזכות ולראות בשמחתה (בית קלם עמ' שצו).

מט. הטה אזניך לדבריו המרטיטים של הגאון רבי שלמה בראוודע זצ"ל על יסוד דברי הגר"א זי"ע, וז"ל, כתיב (שה"ש ז א) 'שובי שובי השולמית שובי שובי נחזה בך', ופירש הגר"א, אמר ד' פעמים 'שובי' כנגד ד' גלויות ונגד ד' כנפות הארץ, שיתקבצו כולם וישאגו כולם שובי, ע"כ. והיאך לא יתרגש ויתפעל האדם בכל לבו ונפשו, בהעלותו על רעיונו המחזה הנשגב והנורא הזה, כשיתקבצו כל הצדיקים בכל הדורות שעברו, אברהם יצחק ויעקב משה ואהרן וכל השופטים וכל הנביאים, דוד המלך ושלמה בנו, התנאים והאמוראים, הגאונים והראשונים והאחרונים וכל המון בית ישראל שומרי תורה ומצות שבכל הדורות, שהיו מתאבלים על ירושלים ומצפים לישועתה, יחד עם כל שלומי אמוני ישראל שישארו בדור האחרון בכל תפוצות הגולה, כולם יחד יתקבצו סביבות הר הבית להתחנן להקב"ה שיוריד שכנת עוזו לשכון בינינו בקביעות. וכולם יחד ישאגו מקרב ליבם לשמים, שובי שובי השולמית - השכינה הקדושה, שובי שובי נחזה בך, ונזכה לגלוי שכינה. ואז תרד השכינה מן השמים לעיני כל ישראל, ויקוים בהם הכתוב (ישעי' נא יא) 'ושמחת עולם על ראשם', מי יכול לשער גודל השמחה העצומה שישמחו אז כל ישראל יחד וקוב"ה ושכינתיה, ושמים וארץ וכל העולם כולו. אז ימלא שחוק פינו ולשונו רינה. מי מישראל לא ירצה לזכות ולהשתתף בשמחה זו, אמנם רק המתאבלים על ירושלים במשך הדורות יזכו לראות ולהשתתף בשמחתה. וכל מי שאינו מתאבל על ירושלים לא יראה בשמחתה רח"ל.

נ. הגה"ק רבי חיים פאלאגי זי"ע (בספר 'מועד לכל חי' חודש אב אות טו) מביא בשם ספר 'קטורת המזבח' המקונן על חורבן הבית מכפרים עוונותיו וזוכה לאריכות ימים, ובניו לא ימותו בחייו, יראה זרע יאריך ימים.

ידוע, שהגה"ק המהר"י אסאד זי"ע היה שומר את הדמעות שהזיל בעת עריכת תיקון חצות, והיה משתמש בהם לעת מצוא להצלת בחורי ישראל מגיוסם לצבא הנכרים (תולדות שמואל, קליין תרצ"ו פ"ט ט - שהיה נותן לטעום מאותן הדמעות. מעדות הרה"ק המהרי"ץ דושינסקי זי"ע, ועוד), וכמו כן הציל בהם מי שכבה מאור עיניו רח"ל, ועוד אותות ומופתים רבים פעל על ידם.

ובכלל הדברים גם הצלת בחורי ישראל מרדת שחת על ידי הצב הצורר רח"ל, וכמו שאמר החת"ס שהבוכה בימים אלו על חורבן הבית זוכה לבנים טובים (הגר"ב מנדלזון גאב"ד קוממיות). והזמן גרמא להעתיר על הצלחת הבנים בתורה ויר"ש, להינצל מן הגזירה הנוראה של 'קרא עלי מועד לשבור בחורי'.

ועל כן אומר ה'חתם סופר' ולולי דמסתפינא הוזה
אמינא דיום ט' באב גופיה יום ששון ושמחה הוא,
שהרי נאמר 'תם עוונך בת ציון לא יוסף להגלותך'
אך האבלות והבכי בכל שנה על חורבן חדש בעו"ה
כי אין לך יום שאין קללתו מרובה מחבירו, ונחשב
כמו שבכל שנה נחרב ביהמ"ק מחדש^נ, נמצא שמן
הראוי היה לשמוח ולהודות לה' ביום ההוא על החורבן
העבר... אלא מכיוון שעוונותינו האריכו קיצנו ומוסיפין
יגון על און, ההספד החדש^ב דוחה השמחה הישנה^א.

של ישראל וכמו שכתב רש"י (יחזקאל ב ה, והוא מויק"ר ז
(א) 'הרי שהיתה שנאה זו כבושה לפני המקום קרוב
לתשע מאות שנה משהיו במצרים', עוד איתא במדרש
(אסת"ר, פתיחות יא). 'והיה כאשר נלכדה ירושלים'... אף
היא אינה צרה אלא שמחה שבו ביום נולד מנחם
(משיח) ונטלו ישראל אפוכי (פרעון שטר חוב עוונותיהם) על
עונותיהן, דאמר רבי שמואל אפוכי גדולה נטלו ישראל
על עונותיהן בשעה שחרב בית המקדש הדא הוא
דכתיב (איכה ד כב) תם עוונך בת ציון.

ולאו דווקא לגבי ה'בנים' אף גם לגבי ה'אבות', וכמו שכתב ה'קב הישר' ז"ע (פצ"ג) וקבלה אמיתית היא בידי, כל
מי שבליבו תדיר צער על גלות השכינה זוכה לכתור תורה.

נא. כי חורבן הבית היה בכדי לכפר עוונותיהם של ישראל, וכדאיתא בחז"ל (תנחומא פר' פקודי, והובא ברש"י שם) על
הפסוק (שמות לח כא) 'אלה פקודי המשכן משכן העדות', ונאמר 'משכן' ב' פעמים רמז למקדש שנתמשכן בשני
חורבנין על עוונותיהם של ישראל, אך עתה שחרב הבית אין לנו במה להתכפר באים עלינו ל"ע צרות וייסורים,
וכמשל לאחד שהיו לו חובות לרוב ולא היה בידו לשלם לנושים המרובים, שכל זמן שיש לבעל חוב 'בית דירה'
עדיין ניתן לגבות את החובות על ידי שיקחו ממנו את דירתו וימכרוה, ובממון שיקבלו בעדה יפרעו את החובות,
אכן אם כבר נמכר ביתו הרי שוב אין להם ממזה לגבות את המגיע להם, ואזי מאיימים עליו ומכים אותו עד שישלם
חובותיו. ועל דרך זה כל זמן שהיה ביהמ"ק קיים היה הבית משכון עבור חובות העוונות, אך בגלות המר והנמהר,
הקב"ה משלח צרות רבות ורעות עד שישוב האדם בתשובה ויפרע חובותיו...

עפי"ז מבואר הא דאיתא במדרש (איכ"ר א כד) על הפסוק (איכה א ב) בכה תבכה בלילה, מעשה באשה אחת שהיתה
בשכונתו של רבן גמליאל, והיה לה בן תשחורת ומת והיתה בוכה עליו בלילה, והיה רבן גמליאל שומע את קולה והיה
נזכר חורבן בית המקדש והיה בוכה עמה עד שנשרו ריסי עיניו, ולכאורה צריך ביאור, מה ענין הבכיה על בית המקדש
תחת הבכיה בהשתתפות בצערה שמת בנה. אלא, רבן גמליאל ידע והבין ששורש כל הצרות ומקורן הוא מחורבן בית
המקדש, על כן כאשר שמע את קולה בוכה על צערה הפרטי נזכר בחורבן הבית שהוא הגורם למיתת הבן.
נמצא שחורבן הבית ב'תשעה באב' הוא מקור כל הצרות המתרגשות לבוא לעולם, ועל כן יש לנו להתאונן על
חורבן הבית, וכמו שכתב ה'חתם סופר' (דרוש לז' אב תקנ"ט, ד"ה ירמיי, עמו שז) 'וכבר מילתנו אמורה שבכל דור ודור חייב
אדם לראות את עצמו כאילו יצא מירושלים'. ועל כך קונן רבי אלעזר הקליר (קינה כד) 'על חרבן בית המקדש כי
ה'ס וכי הוד'ש אספוד בכל שנה מספד חדש', כי אכן בכל שנה ושנה נוסף עלינו בעוה"ר עוד סיבות חדשות לעריכת
'מספד' על חורבן הבית, ואינו דומה ההספד בשנת תשפ"ב להספד של שנת תשפ"א... ועל זה דווה ליבנו על אלה
חשכו עיננו...

נב. ואכן רבות עלינו לבכות ולקונן על ה'חורבנות' המתחדשים ועל צרות ישראל, קול יעקב נוהם מתהומותיך איש
איש מנגעי לבבו, ולזעוק ולהתחנן 'ראה ה' והביטה למי עוללת כה', כאשר נתקיים בנו מעין מאמר הכתוב (איכה
ב ו) 'שכח ה' בציון מועד ושבתי, כשאברכים צעירים לימים אינם יכולים לישב בשולחנות שבת בבתיים אלא הם
שוכבים על מיטתם בבתי החולים רח"ל, ואוי לו לאב שגלה מעל שולחן... וכבר אמר לי אברך מלומד במכות ועינוי
סבל עד שכבר אינו יכול 'לצעוק' שאינו יודע האם צערו גדול משל ילדיו, או שמא סבלם מרובה יותר בראותם
את אביהם מוטל במצב כזה.

גם עלינו להוריד כנחל דמעה על ש'שכח ה' בציון מועד ושבתי, באותם בתי ישראל שנחסר אחד מהילדים
ממקומו... אם מחמת שעלה לשיבה של מעלה או שירד ל'שיבה' של מטה מטה בשאול תחתית רח"ל, כאשר
ערבה כל שמחה ואין שום טעם באותם שולחנות-שבת...

'שפכי כמים ליבך נוכח פני ה', שאי אליו כפיין על נפש עולליך העטופים'... כמה ילדים נכנסו השנה לבית חולים
ל"ע, ואוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם, ועלינו לזעוק ולהתחנן שמי שאמר לעולמו יאמר לצרותינו די. ואם
נמצאים אנו במצב של 'סכותה בענן לך מעבור תפילה' הרי 'הוריד כנחל דמעה' עדי יחוס וירחם עלינו הבורא ית"ש.

'שקולה מיתתן של צדיקים כשריפת בית אלוקינו' (ר"ה יח:), גם ידוע מה שדרשו חז"ל על הפסוק (כח טא) 'גם כל חָלִי וְכָל מַכָּה אֲשֶׁר לֹא כְּתוּב בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֹּאת' – זו מיתת צדיקים אשר היא 'מכה אשר לא כתובה בתורה', ורבות אנחותי וליבי דווי על 'מיתת צדיקים' – אלו בחורי ישראל אשר 'מתה צדקותם' ונפלו בירידה אחר ירידה ח"ל, וכמה חורבנות בתי בני ישראל היו מחמת הכלים המאררים ל"ע, ועל אלה אני בוכיה, מאנה להתנחם עדי שובו בנים לגבול הקדושה...

כבר הבאנו מה שסיפר הגאון רבי שמחה ווסרמן זצ"ל בנו של הגה"ק רבי אלחנן זי"ע הי"ד, כי בהיותו ילד כבן עשר שנים זכה להיות בצל קדשו של הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע ביום הכיפורים, והנה באותה שנה לא נשא הח"ח דברי התעוררות אלא רק קודם תפילת נעילה אמר בקוצר אמרים, היאך אפשר לישב על כסא שלם ונוח בשעה ש'אין השם שלם ואין הכסא שלם'... וגעה כל העם בבכיה.

אחיי ורעיי, אין לנו את מרנא ה'חפץ חיים' שיפתח סגור לבבנו, אך כיצד ניתן לישב שאנן כשמאות ואלפי יהודים יראים ושלמים 'יושבים על הארץ' ומתאבלים מרה... ויתכן, כי מטעם זה תקנו חז"ל לישב על הארץ בתשעה באב, כי אכן אי אפשר לישב במנוחה על כסאות שלמים...

נג. ומה נאמר ומה נדבר אחרי כל מה שעבר עלינו בשנה האחרונה, צרות רבות ורעות אשר לא שיערו אבותינו, ותרב בבת יהודה תאנייה ואנייה. ומלבד האסונות הכלליים הרי צרות הפרט הרקיעו שחקים, דוגמא לדבר הוא מה שנתחדש עלינו פירוש חדש בלשון הכתוב 'שאי אליו כפיך על נפש עולליך העטופים', באותה צרה צרורה שהיתה לאחרונה באנטוורפן יצ"ו, כאשר יולדת צעירה שבקה חיים לכל חי ביום הברית לרך הנולד, כאשר מקונן בבכי מי יגדל את התינוק, ועל אלה אני בוכיה על נפש עולליך – שיזכו ההורים לגדל עולליהם בנחת ובשמחה לאורך ימים ושנים.

אוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם, כאשר שמעתי מנער אשר אביו נהרג עקד"ה בעי"ת אלעד יצ"ו על ידי ישמעאלים ימ"ש במיתה משונה, והוא היה אז שבועיים קודם היכנסו לעול תורה ומצוות, ואינו יכול להשית עצות בנפשו היאך אוכל לילך ל'בר-מצווה' מבלי אבי...

על כן יאמרו המושלים (קונטרס משקה ישראל) כי הנה מצוי היום אשר מניחים טבלא בה מצויירים תמונות וכיו"ב בעריסת התינוק סביב לראשו למען יתבונן בהם וירגע מבכיו, יש המדפיסים על הטבלא תמונות של צדיקים, ויש להבדיל המדפיסים עליה תמונות של בעלי חיים, ומעשה היה בתינוק אשר הניחו דמות אריה בראש מיטתו, אותו ראה בשכבו ובקומו... לאחר שגדל וכבר היה בן כמה שנים נסע עם כל בני משפחתו לטיול בגן החיות הנקרא 'ספארי', ובראותו את ה'אריה' החל לרוץ אליו כמי שפגש את ידידו משכבר הימים, נזעקו בני המשפחה לתפסו בטרם יהיה מאוחר ח"ו, והסבירו לו שהאריה הינו בעל חי מסוכן מאוד, ובידו לטרוף אנשים חיים ולהפכם לגל של עצמות, נענה להם הילד בתקיפות, מדוע תאמרו כן, והלא אני מכירו מיום לידתי... והוא שוכב בשקט ולא עושה כלום... אמרו לו, אינך מכיר אותו רק את תמונתו הנך מכיר... לענייננו יאמר כי 'מזל אב – אריה', ובשנה זו הראו לנו מהשמים כי 'אריה' זה הינו אריה אמיתי ולא רק 'תמונה'... והרבה יש לפחד ממנו...

נחפשה דרכינו ונחקורה ונשובה עד ה', כי אין תכלית הצרות כעונש ונקמה ח"ו, אלא בכדי לעורר אותנו לשוב אליו ית'. וכך ביארו במה שנאמר בעניין 'מלוה על המשכון', שהזהירה התורה להחזיר את כסות הלווה הניטלת במשכון, שאם לא כן, הרי 'והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני' (כב כו), ולכאורה תמוה, שהרי אמרו חז"ל (בר"י מב ג) 'אין והיה אלא לשון שמחה', ומהי השמחה הגדולה כשיצעק הלווה על שאין לו במה לשכב, אלא, כי מן השמים נטלו את ממונו והביאוהו לידי עניות, וסיבת הדבר היתה לעוררו, אך הלה לא שם לדבר, על כן הורידו אותו ירידה אחר ירידה עד שנצרך ללוות ולתת כמשכון את כסותו היחידה, ועדיין ממשיך הוא בתרדמתו, עד שסוף סוף התעורר לצעוק אל ה' על רוע מזלו, ואכן שמחה גדולה היא בשמים על ש'נזכר' הלה באביו שבשמים ונשא עיניו למרום.

עוד זאת אשיב אל לבי, משל לבן מלך אשר היה 'בן סורר ומורה' ועיוות דרכיו והנהגותיו עד שלא נותר למלך ברירה אלא לשלחו מעמו לארץ רחוקה עד שילמד להיות 'בן אדם'... אך חשש המלך שמא ישתקע הלה בין אותם איכרים גסי רוח ולב, וישכח לגמרי מאביו מולידו, והרי אין התכלית באותה גלות אלא שיישוב למוטב, על כן הכין לו משא 'צידה לדרך' ובתוך החבילות הטמין לו אגרת בה כתב, דע לך בני יקירי ואהובי א טאטע בלייבט א טאטע... - אב נשאר אב... בכל מצב הנני אוהב אותך ומחכה עליך, ולא עוד אלא שלגודל אהבתך הנני נכנס לבית האסורים

שכרו של הבן בקיום מצוות האב בזה, יותר מבציוויים אחרים, שהרי קשה עליו המלאכה - ללקט מתוך הטינופת... יש ימים בשנה שהם שפלים, דהיינו בין המצרים, שאז ביד האדם להעלות יותר... ומה שיוכל אדם לתקן בט' באב שהוא בשפלות, אינו יכול לתקן בשמחת תורה¹¹.

ודע, שעל ידי האבלות על חורבן הבית אנו ממשיכים את הקשר והדבקות לבורא כל העולמים, וכמו שאמר הרה"ק ה'החתם סופר' זי"ע (דרוש לז' אב תקצ"ט) על הפסוק (תהלים קמו ב) 'בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס', שלכאורה צריך ביאור מדוע נאמר 'בונה' בלשון הווה ולא 'יבנה' בעתיד. אלא, על פי שאמרו חז"ל (מכילתא יתרו) בשאתם זוכים אתם מונים לבנינו, וכשאי אתם זוכים אתם מונים לחורבנו, ועומק הכוונה הוא בהקדם מה שאמרו (ר"ה ל. ברש"י ד"ה ל"צ, ועוד) שבית המקדש השלישי ירד בנוי מן השמים - וזו היא הבונה אותנו - וכמה יהיה נבנה, זהו על ידי הבכיה והצער של אבילי ציון המתאבלים על חורבנו, ובכל שנה, בזה שבני ישראל מתקבצים לבכות על חורבנו הרי הם

קרא עלי מועד - קרבנו אל ה' ביום זה, והעבודה מתוך שמחה בה כתב בספר 'זרע קודש' (פר' דברים ד"ה במדרש ג), שהנה בקינות נאמר (איכה א א) 'איכה ישבה בדד', ופירוש תיבת 'איכה' הוא מלשון 'איכה' 'שבביכול' יתברך שואל עלינו משך כל ימי גלותינו איה, ואיפה אנחנו עד שימצא אותנו כמו שנאמר (הושע ט י) 'מצאתי ישראל', וכשימצא אותנו בביכול ישמח איתנו - על ידי שלאידך גיסא אנו מבקשים אותו בגלות ואנו שואלין איה מקום כבודו להעריצו... ע"כ¹².

הבט וראה, עד היכן הדברים מגיעים כי ביום הזה אנו כביכול באותו מצב של השכינה - שהיא גם כן בוכה על גלות ישראל והשכינה, וממילא קרבנו אל ה' ממש כיום מועד, שהוא זמן קרבה גדולה אל הקב"ה, ולפי זה יובן מה שכתב ה'אמרי פנחס' (עי' בהערה) שאז נמצא האדם כביכול באותו מקום שהקב"ה נמצא ועל כן יכול לפעול מה שרוצה¹³.

איתא ב'עבודת ישראל' זי"ע (אבות ג א) כמשל לאחד שפזר אבנים טובות בתוך האשפה, וציווה לבנו ללקט אותם ולנקותם מן הטינופת, הרי וודאי שיגדל

וקושר את עצמי בשלשלאות של ברזל להשתתף בצערך, והמפתח של המנעול נמצא בידך, כי רק אתה תוכל להוציא אותי מבית הסוהר... וכן הוא הנמשל, שאבינו מלכנו נאלץ להגלותינו מעל שולחנו, אך לא סרה אהבתו, ולא עוד אלא שכביכול אף הוא נמצא בבית הסוהר (תיקו"ז כא: כב.), וכביכול קשר עצמו בשלשלאות, וה'מפתח' נמצא בידינו... על ידי שנחדל משנאת חינוך ונתחזק בענייני יראת שמים בגדרים וסייגים המרחיקים את האדם מן העבירה... נד. משל לבן יקיר שראה איך שבאו מרצחים שפלים והורגים את אביו ואמו לעיניו, הרי הבן שרוי בצער ואבל ימים רבים ומ"מ אינו תר ומחפש אחריהם בידעו כי הלכו לבית עולמם וכל עוד שלא יקיצו וירננו ישני עפר לא יזכה לראותם בעיניו... אבל אם רשע שפל לקח את האב והאם בשבי, יהפוך הבן את כל העולם כולו בחיפושיו אחר אביו ואמו, לא ינוח ולא ישקוט עד שימצא את שאהבה נפשו, ובשעה שימצאם יתרגש הבן עד מאד וישפוך נפשו בזעקתו ושאלתו לפני אביו - 'איכה' - חפשתי אחרך, והאב אומר לו - גם אני חפשתי תמיד אחרך... נה. כתב הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע (אמרי פנחס אות שע"ח), 'שהשחוק בתשעה באב הוא סכנת נפשות, כי כשאדם במקום המלך אזי הוא נשמר, מה שאין כן כשנתרחק משם הוא בלא שמירה וביום הזה השכינה כביכול יושבת על הארץ'. כדברים האלו כתב באות ש"פ, 'במקום שהשי"ת שורה, שם כל המלאכים והעולמות והממונים', וכיון שביום זה כביכול השכינה מייללת לכך כשהאדם גם כן במקום הזה הוא נשמר בשמירה מעולה... ולכך בתשעה באב כשיושבין על הארץ, יכולין לפעול אצל השי"ת בתפילה מה שצריכים'. עוד כתב שם (אות שפ"א) שאם יחסר לאדם איזה דבר, עת טוב היא להתפלל ולבקש מהשי"ת על זה בתשעה באב בעת שיושבין על הארץ.

יש שביארו (פרקי אמונה א-ב שסב, להגאון מרדכי גיפטער בשם רבו הי"ד) לפי זה את הפסוק (איכה א טו) 'קרא עלי מועד', ש'מועד' פירושו מלשון 'וועד' - שבו"ט בא הקב"ה להתוועד יחדיו עם עמו ישראל באהבתו כי רבה, ואף בתשעה באב הקב"ה מתוועד עמנו - כי אהבה גדולה יש לו לבניו בראותו היאך שהם יושבים על הארץ ומבכים מרה את ריחוקו מאיתנו ועל שכינתא בגלותא.

נו. ב'אמרי פנחס' (אות תד) כתב בשם הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע 'שתשעה באב מכפר עוונות מחמת שנעשים נשברים ונדכאים מאד, על כן אחריו קצת הרגשה כמו אחרי יום כיפור'.

ביו"ב כבר מצינו בדברי הרה"ק ה'עבודת ישראל' זי"ע (פרשת מסעי) 'ועיקר הענין להתחזק ולאמץ את לבבו בעתים הללו לבלתי יפול ברשת ההתרשלות מעבוד ה' חלילה, ואפילו בתשעה באב שהוא חושך למראה עין, הגם שיש לבכות במר נפש על כל אשר מצאחנו ביום ההוא, מכל מקום יש לשמח לב המלך בשמחה העתידה שבו יולד מנחם ויגאלנו במהרה וישמח ה' במעשיו והיתה לו המלוכה בימי קדם'.

ציפית לישועה - האמונה שהוא אלוקינו והוא ישיענו

בימים אלו אשר אנו עוסקים באבלות על חורבן הבית, אזי עלינו להגביר בעצמנו את הציפייה לישועה והתקווה שכבר יקויים בנו 'והראינו בבנינו ושמחנו בתיקוננו'. וכבר כתב הסמ"ק, וז"ל במצוה הראשונה ממנין המצוות שהוא מונה. לידע שאותו שברא שמים וארץ הוא לבדו מושל מעלה ומטה ובר' רוחות כדכתיב (שמות כ ב) 'אנכי ה' אלוך', וכתיב (דברים ד לט) 'וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלוקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד'... אכן הקב"ה מנהיג את העולם כולו ברוח פיו. הוא הוציאנו ממצרים ועשה לנו כל הנפלאות, ואין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה שנאמר (תהילים לו כג) 'מה' מצעדי גבר כוננו'. ובוזה תלוי מה שאמרו חכמים (שבת לא.) ששואלים לאדם לאחר מיתה בשעת דינו צפית לישועה. והיכן

מוסיפים בבנינו, וכשיוגמר זה הבנין ירד למטה הבית בנוי ומשובלל"ו... והנה אנו עוסקים בבנינו זה כב' אלפי שנה - וכמספר השנים שאנו מתאבלין על חורבנו - כן מספר השנים שהוא נבנה כי החספד והבכי על החורבן הוא עצמות הבנין. ולכן נאמר 'בונה' בלשון הווה, כי הקב"ה הולך ובונה בכל עת את ירושלים על ידי שנדחי ישראל מתכנסים כאחד לקונן ולבכות על אריכות הגלות המר הזה"ה.

ומטעם זה כתב השל"ה (מס' תענית פ' נר מצוה, מענין העבודה, אות לג) לבאר הטעם שאין אבלות בשבת (עיי' או"ח תקנ"א א), משום שכאמור האבלות היא היא בנין הבית, ואין בנין בית המקדש דוחה שבת.

אמנם אין הכוונה ב'אבלות' על החורבן לעצבות' גרידא, כי כבר אמר הנה"ק ה'חזון איש' זי"ע (מעשה איש ח"ד קסג, י"א בשם הגר"ז מברסק), שלכאורה יש מקום להקשות שהרי 'איכה' דברי נבואה היא, והרי אמרו חז"ל (שבת ל:) 'אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה', א"כ קשה כיצד נתנבא ירמיהו את 'מגילת איכה' שהם דברים הקשים כגידים ומוציאים את האדם מכלל השמחה. אלא מכאן, שאפשר לשמוע נבואות קשות ואף לקונן עליהם - בכו תבכה בלילה... ובאותה העת גם להיות בשמחה, והיינו שוודאי צריך 'להתאבל' אבל לא להיות ב'עצבות' (וזהו 'בין המצרים' שצריך להלך בין האבלות לשמחה, בלא ליפול לעצבות ח"ו).

נז. פעם נתאחר הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע מלהיכנס לעריכת שולחנו הטהור, בעת ישיבתו אצל השולחן הסביר לחסידיו, הנה עתה היה אצלי משיח בן דוד גואל הצדק, ושאלתו בפיו האם יתגלה זה עתה ויגאל כבר את בני ישראל מגלותם המרה, או שעדיף שעוד יתמהמה מאחר שיש עוד נשמות רבות הצריכות לבא אל תיקונם, ולאחר ביאת הגואל לא יהא בידם לתקן עצמם עולמית, ועניתי לו, שלדעתי אכן יש לרחם על אלו הנשמות, ולכן עדיף שימתין להתגלות עד שיתוקנו כל הנשמות הצריכות תיקון. נענה אחד מהעומדים - 'וכי בגלל אותם כמה בני בליעל שעדיין לא הגיעו אל תיקונם אנו צריכים לסבול', הפטיר לעומתו הרה"ק ואמר לו, 'הן אתה הוא אחד מאלה'... כל אחד יתבונן בעצמו בשמעו עובדא זו... כי מי יאמר זיכיתי לבבי, ומי יודע בשל מי הסער הגדול הזה.

נח. בדרך זה ביאר הרה"ק רבי ישראל מטשארטקוב זי"ע (גנזי ישראל ואתחנן תרס"א) הא דאיתא בגמרא (מכות כד:) כיון שהגיעו להר הבית ראו שועל יוצא מבית קדשי הקדשים התחילו הן בוכין ור"ע מצחק. אמרו לו מפני מה אתה מצחק, אמר להם מפני מה אתם בוכים, אמרו לו מקום שכתוב בו (במדבר א נא) 'והזר הקרב יומת' ועכשיו שועלים הלכו בו ולא נבכה, אמר להן לכך אני מצחק... עכשיו שנתקיימה נבואתו של אוריה בידוע שנבואתו של זכריה מתקיימת. ולכאורה צריך ביאור שהרי רבי עקיבא היה מצחק מפני שבטח שגם נבואתו של זכריה תתקיים, ואם כן מהו שאמר לכך אני מצחק, שנראה ששמחתו תלויה בבכיתן של חבריו. אלא ביאורו, שאכן, לכך - מפני שעדיין אתם בוכים אני מצחק, שכל שמחתו באה מתוך שראה שהם מתאבלים על החורבן, וזה גופא סימן וראיה שעומד הבית להבנות בבנין ציון וירושלים.

נמצא, שענין זה של 'צפית לישועה' שייך לכל בר ישראל יהיה מי שיהיה, שהרי 'אנכי ה' אלוקיך' לכל בני ישראל נאמר, א"כ, כל מי שדרבו רגלי אבותיו על הר סיני שייך בזה. ועוד, כי לאחר אריכות ימים ושנים ישאלו לכל אחד בבי"ד של מעלה 'צפית לישועה' (שבת לא.). לא רק את גדולי הדור ישאלו כן, אלא כל איש מישראל יצטרך לענות האם ציפה וחיכה בכליון עיניים לגאולתנו ופרות נפשנו^ט. וכבר כתב הרמב"ם (פי"א מהל' מלכים ה"א) 'כל מי שאינו מחכה לביאתו^ס הרי הוא כופר בתורה^{סא} ובמשה רבינו'.

כתובה זאת המצוה, אלא זה תלוי בזה - כשם שיש לנו להאמין שהוציאנו ממצרים דכתיב 'אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים', והכי קאמר, כשם שאני רוצה שתאמינו בי שאני הוצאתי אתכם, כך אני רוצה שתאמינו בי שאני ה' אלוקיכם, ואני עתיד לקבץ אתכם ולהושיעכם. וכן יושיענו ברחמינו שנית, כדכתיב (דברים ל ג) 'ושב וקבצך מכל העמים'. וביארו ב'הנהרות רבינו פרץ' (אות ד), אם כן צפית לישועה מצוה כתובה בתורה היא (בדיבור הראשון 'אנכי ה' אלוקיך'), ולכך שואלין עליה בבי"ד של מעלה.

נט. על כן יראה להעמיד ענין זה בראש מעיינינו (לכה"פ בימים אלו שהזמן גרמא כן), וכבר המשיל זאת ה'מגיד מדובנא', לאב עשיר ונגיד ששלח את חמשת בניו ל'עבר הים' לגלות למקום תורה, ויהי היום, ואחד מהילדים ושמו 'ראובן' חלה ל"ע, האחים הדואגים החישו אותו לפני ה'רופא' המומחה הגדול, ולאחר שבדקו ב'שבעה בדיקות' נענה ואמר, דעו נא כי מחלתו של אחיכם אנושה היא ואין תרופה למכתו אלא במיני סממנים יקרי המציאות שכמעט ואינם בנמצא רק תמורת 'ממון ודמים' יקרים, השיבו לו האחים, הסר דאגה מליבך, אבינו עתיר נכסים הוא ובעל יכולת, נשלח לו אגרת ומיד ישגר לנו מאוצרותיו המרובים. תיכף נתיישב גדול האחים, וכתב 'מכתב' לאביו, וז"ל, לכבוד אבי מורי שליט"א, בחסדך הגדול, שלח הנה מעות הרבה כי ל'שמעון' נשברו המשקפיים, אף 'לוי' זקוק למעות הואיל ובגדיו כבר מרוטים וישנים ואינם לפי כבודו, אחינו יהודה לווה משכנו סך 450 דינרים וכבר הגיע זמן הפרעון, גם בעד 'ראובן' תשלח מעות הרבה כי הוא חולה הנוטה למות והרפואות שהרופא המליץ עליהם עולים להון תועפות... ושלח את האגרת דרך בית הדואר לאביו. כאשר הגיע המכתב לידי האב חשכו עיניו, וכמעט שלא יצאה נפשו מרוב תדהמה וכעס גם יחד... על כסילותו וטפשותו של בנו ה'סופר'... כיצד הפך את היוצרות והזכיר את דבר מחלתו של ה'חולה' בסוף המכתב כ'טפל', והרי כל שאר צרכיהם כאין ואפס ייחשבו בזו השעה שבני - אחיהם מוטל על ערש דווי וחיייו תלויים לו מנגד... והנמשל ברור לכל בר לבב בתוכחה מגולה, לאותם המבקשים מהקב"ה כל צרכיהם, ולבסוף 'נזכרים' להוסיף בדרך אגב גם שייבנה בית המקדש במהרה בימינו... והלא 'בקשה' זו צריכה להיות תמיד בראש מעיינינו.

וב'יערות דבש' (ח"א סוף דרוש יג, דף רנג) איתא, וז"ל, מי שאין דעתו שלימה, לא ירגיש כ"כ בצער החורבן, כמו אנחנו בעוה"ר, שאיננו מרגישים כ"כ חורבן בית מקדשנו, לחסרון דעתנו, ואין שוטה מרגיש. אבל אלה הגדולים שלמי הדעת, הם הרגישו עוצם האבידה בחורבן הבית. ואילו אנחנו היינו משיגים העדר שלמותנו ע"י החורבן ואובדן תפארתנו, לא היה ערב לנו לאכול ולשתות, כי אם להתפלש בעפר.

סח בפני אחד מבני החבורה בעי"ת בית שמש של"ע נתאלמן מזוגתו לפני כשלוש שנים, שאמרה לו בתו הנערה בת 16, שאיננה יכולה לסבול צער מסכנותם של אחיותיה הקטנות, באמרה על עצמה, אני עוד הספקתי להרגיש באהבת אם, עד כמה היתה אמנו ע"ה מסורה אלי ודואגת לכל צרכי, ולכה"פ הנני מכירה חסרון הגדול כאשר 'עקרת הבית' איננה ל"ע, אבל, הקטנות שבבית, כבנות חמש ושש, כמעט ולא זכו 'לטעום' ממסירות אם לילדיה, ואינן זוכרות אותה כלל, ואינם מבינות כלל מה חסר להם ביתמותם. באותה שעה פרץ 'האלמן' בבכי גדול ומר, ואמר לה, עתה הבנתי היטב את מצבנו בגלות הארוכה הלזו, עד שאין אנו יודעים כלל מה חסר לנו, ועל זה לבד היה דווה לבנו.

ס. סיפר הגאון רבי משה ברלין שליט"א מה ששמע מאביו הרה"ג ר' חיים זצ"ל שהוא היה עד ראייה ושמיעה, כי פעם ישבו קבוצת אנשים אצל הגרי"ז הלוי זי"ע מבריסק, ושוחחו אודות הצרות שהיו באותו הזמן, ובתוך הדברים אמר אחד מהם שמוכרחים אנו שכבר יבוא משיח בן דוד להושיענו ולגאלנו, נענה אחד והפטיר לחברו בלחש 'המשיח איננו מגיע כל כך מהר'... והיתה כוונתו לומר, שיש עוד זמן עד שנזכה לאורו ולביאתו, דבריו נשמעו באזני הגרי"ז, ונסער מאוד עד שפניו נעשו אדומות בבעירתו כאש, וכעבור רגע קרא לאותו 'מאן דאמר' ונכנס עמו

באר הפרשה - תשעה באב

לחדר הפנימי וסגר את הדלת אחריו. מיד היטה ר' חיים הנ"ל את אזנו אל הדלת, ושמע כיצד הגרי"ז מוכיחו בכאב ובסערה ווי אזוי זאגט מען אזא זאך, ווי אזוי קען אַ יוד זאגן אזא ווארט – איך אומרים דבר כזה, איך יהודי יכול לומר כזה דבר, והוציא את ספר הרמב"ם והראה לו בלשונו 'וכל מי שאינו מאמין בו או שאינו מחכה לביאתו, לא בשאר נביאים בלבד הוא כופר אלא בתורה ובמשה רבינו' וכו',

סא. כתב הגאון בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל, כי הנה הרמב"ם פותח את ספרו הגדול 'היד החזקה' במצוות האמונה בה', וכלשון קדשו 'יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי ראשון והוא ממציא לכל נמצא', וסיום הרמב"ם הוא באמונה בביאת המשיח, 'וביניהם' נכתבו כל ההלכות החוקים והמשפטים, ללמדנו כי כל התורה כולה תלויה בב' חלקי האמונה הללו.

"בליל זה יבכיון ויילילון בני"

הננו להודיע על מספרי הטלפון אליהם יהיה ניתן לשמוע
שידור חי [ללי"וו הוק-א"פ] מדרשת נהי קינה ומספד (אידיש)
ממורנו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א
מוצש"ק ליל תשעה באב - בעיה"ק ירושלים תובב"א

ארה"ב - בשעה 11:00 (בערב)

קול הלשון:

(צריך להקיש * ללי"וו הוק-א"פ)

* - (718) 906-6400
* - Direct #: (718) 906-6444
* - Monsey: (845) 678-3337
* - Lakewood: (732) 806-8199
* - Los Angeles: (310) 659-8000
* - Montreal: (514) 667-3599
* - Toronto: (416) 800-2146
* - Eretz Yisroel: 03-929-0709

קול מבשר:

(212) 444-1100,8,1
Monsey: (845) 414-1100,8,1
Monroe & Upstate: (845) 351-1200,8,1
ארה"ק : 072-333-3111 -8,1

קוים מיוחדים לליל ת"ב:

347-841-7294/727-731-5409

ארץ ישראל - בשעה 10:00

קול הלשון:

073-295-1710 - 03-617-1122
מספר ארה"ב: 646-813-7675
קו החבורות אידיש - 0-723-723-720
קו החבורות לשה"ק - 0-723-723-730

קול הבאר: 073-2-122-100

קול הדף: 02-64-000-22

קול התורה - תו"א:

076-598-7222/02-3722-700

קוים מיוחדים לליל ת"ב:

02-302-4231/074-717-2000
0799-2000-40/0795-205-030
076-598-7200/08-313-6666

South Africa:

115-680-938

שווייץ:

445-087-456

אוסטרליה:

390-216-884

צרפת:

980-091-256

ענגלאנד:

208-191-7000

גבאים המעוניינים לשדר השיעור

בליל ת"ב בבתי מדרשם

ניתן לפנות:

support@kolhl.com

שיעורים ודרשות בענייני ת"ב משנים קודמות:

ארה"ק: אידיש 0723-723-720 לשה"ק 0723-723-730

קול הלשון: 03-617-1111 | קול הדף: 02-640-00-20

קול הבאר: 073-2-122-100

ארה"ב: (718-906-6444) להקיש 1 - 2 - 6 - 14

ויה"ר שנזכה לראות בנין בית המקדש בתפארתו במהרה בימינו אמן

לעילוי נשמת
הר"ר משה יהודה
ב"ר שלמה ז"ל
מרמורשטיין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

לעילוי נשמת
מרת שושנה ע"ה
ב"ר משה יהודה ז"ל
זילברשטיין
נלב"ע כ"ט כסלו תשס"ד
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: מצפים לגאולה

פרשת דברים

בס"ד | גיליון מס' 391

מה הקשר בין הרופא שלא בא, ל'קאפטן' שאינו נלבש?

כל המתאבל על ירושלים - זוכה ורואה בבניינה!

חז"ל הביטחונו 'כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בבניינה'. ושואלים המפרשים: וכי הדורות הקודמים לא התאבלו ירושלים כראוי - עד שלא היו ראויים לבניינה? היתכן שהדור שלנו דווקא, השקוע עד צוואר בעסקיו וענייניו, הוא הדור שיתאבל כראוי על ירושלים ויראה בבניינה?! איך יתכן שדווקא אנו נזכה, וכי האבלות שלנו היא האבלות הנדרשת?!

וביאר הרה"ק בעל ה'חתם סופר' ז"ע: אין זאת ברכת חז"ל על בניין ירושלים לעתיד, בקרוב. אלא זו הבטחה למתאבל עתה, שהוא רואה בהווה ממש את ירושלים בבניינה. כי כשאדם מתאבל כראוי, כלומר - כשבלו מלא בצפייה לראות בגאולת ה', כשהאבל הוא מתוך תחושת געגוע והתרפקות 'מתי אבוא ואראה פני אלוקים', הרי שמתוך האבל הוא זוכה לראות מעט מזעיר מבניינה של ירושלים, והוא חווה את אותן הרגשות של קרבת אלוקים בהן יזכה לעת הגאולה!

אחים יקרים! הבה לא ניתן לצער ולכאב להכריע אותנו, חלילה לתת לרגש הגלות לשבור אותנו. 'המתאבל על ירושלים' מתוך אמונה וצפייה לראות בישועת ה', 'זוכה ורואה בבניינה' בתוך אבלו, כי הוא חווה קצת מהטוב הצפון לו לכשתבוא הגאולה, הוא מרגיש בחיק הבורא יתברך תוך כדי האבל. הכאב שלו הופך לגעגוע, הצער הופך לצפייה, והאבל - לרגעי הוד של קרבת אלוקים עילאית, של שותפות עם געגועיו של אבא בשמים!

ובפרט בשבת קודש זו, שבת חזון, שהיא שבת מרוממת מכל שבתות השנה, כפי שצדיקים ז"ע ביארו 'רב לך' - כמה גדולה המעלה של - 'שבת בעמק הבכא' - השבתות שהן בימי הצער. הרה"ק בעל ה'תפארת שלמה' ז"ע מגלה, כי על ה' נאמר 'ביום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו' - ביום השבת קודש ה' יתברך מתעלה מרגשות הצער לשמחה עם בניו אהוביו, וזהו הזמן להושיט יד ולהתעלות יחד עמו לשהות בצל השכינה בשבת קודש!

אחים יקרים, אנו כואבים ואבלים, אך חלילה לנו להתייאש או להתעצב עד חידולן המעשים. את רגשות הכאב הנפון למנוף של צפייה, ואת הלב המלא באבלות נמלא בתחושות געגוע. אם לא ניגאל חלילה ואכן נתאבל כך - יהיו השעות בהן נשב ונבכה שעות של קרבת ה', שעות שנחוש בהן את ה'זוכה ורואה בבניינה', ומתוך כך נזכה באמת לראות בבניינה של ירושלים ובגאולה

השלימה, במהרה בימינו אמן!

הצפייה לרופא שיבוא...

הילדים שעמדו סביב המיטה של אביהם החולה, נראו חרדים ומודאגים. האב שכב כמעט ללא ניע, התקשה לנשום וסבל ייסורים קשים וכואבים. הם ניסו להקל עליו ככל יכולתם, אלא שיכולותיהם היו מוגבלות מאוד. המחלה הקשה עושה שמות בגופו של אביהם, ואין לאל ידם להושיע.

אם חלילה וחס לא יבוא משיח צדקנו עד מוצאי השבת הבעל"ט, הרי שעם צאתה נתיישב כולנו על הארץ מתוך צער ויגון, ונתאבל על חורבן בית המקדש. כבר כמעט 2,000 שנה שמדי שנה בשנה עם ישראל בכל תפוצותיו מתאבל בכאב על בית המקדש שחרב, ועדיין לא נגאלנו...

הכאב והאבל על חורבן בית המקדש והגלות הקשה, אינם מתבטאים בצער בלבד, אלא גם בחמישה עינויים - מניעת אכילה ושתייה, איסור רחיצה, אי נעילת נעלי עור ועוד, מתוך תכלית שכל אלו, לרבות הישיבה על הארץ, יובילו אותנו להתנתק מצרכי היום יום שלנו, להפסיק את העיסוק בנוחות

שלנו, ולקרב אל הלב את תחושת הגלות והחוסר הנורא.

ביום הזה, אנו מבקשים להגביה את המבט מעל לצרכינו האישיים, ולחשוב קצת מעבר - על צער השכינה, על הגעגוע ההדדי שבינינו לבין אבינו שבשמים. הנה כי כן, כל בר דעת יודע שכאשר בן אובד להוריו חלילה, הם אינם מוצאים לעצמם מנוח, ליבם מלא בחרדה ודאגה לשלומם, ונפשם יוצאת בגעגוע וכמיהה לראותו שב אליהם בריא ושלם.

לאבינו שבשמים היה בית וכולנו היינו בו בני בית. בכל עת שמחה או צער, בחג ובמועד, נקהלנו ובאנו אל ביתו, שם הרגשנו חבוקים ואהובים בחיקו. אך מפני חטאינו גלינו מארצנו, ועתה לאבינו האוהב יש מיליוני בנים רחוקים, כשלמרבה הצער חלקם אובדים ואבודים ואפילו לא מכירים אותו. כמה כואב, כמה עצוב, כמה מצער!

בעת הזו, כשנתיישב על הארץ, מעבר לכאבנו האישי על הגלות הארוכה, מעבר לצרות האופפות אותנו כחלק ממנה, מעבר לנסיגות והאטגרים שכולנו מתמודדים עימם עקב הגלות הקשה, הבה ניחיד מחשבה לכאוב את כאבו של אבא, לחוש את געגועיו. להבין שנפשו של אבינו שבשמים יוצאת אלינו, ורצונו עז לקרב אותנו אליו בשנית, חפץ הוא שנהיה ראויים להיגאל, ושנשיב לו בפסוק החותם את ספר 'איכה': 'השיבנו ה' אליך ונשובה, חדש ימינו כקדם!'

אמנם, לא נוכל לחדד, שתחושות אלו לא גאות בנו בנקל. בנוהג שבעולם, כל אחד ואחד מאיתנו עסוק בענייניו, וגם בתשעה באב - כמה עצוב וכואב - אנו מתקשים לחוות את החסר, לחוש את הכאב ולהיות אבלים באמת. כרגשות כבר קהו, הלבבות נאטמו, צער השכינה והכאב על הגלות - אלו מושגים שנראים רחוקים מאיתנו...

לפיכך, נדרשים אנו לחדד בליבנו את הכאב. להדגים לעצמנו על מה אנו מבכים, לתאר בעיני רוחנו את רגע הגאולה והאורש הצרוף שיהיה מנת חלקנו אחר בואה. כאשר הכאב שלנו על חורבן בית המקדש לווה בצפייה כנה לגאולה, כאשר הצער שלנו יבוא מתוך תחושת חסר וגעגוע לגאולה - רק אז נוכל להתאבל ולצפות לגאולה כראוי!

שלא יתבלבל מהאורח...

היה זה לפני עשרות בשנים, אל העיר טבריה הגיע אורח נכבד וחשוב, הרה"ק בעל ה'שפע חיים' מצאנז ז"ע, שהוזמן להשתתף כסנדק בשמחת 'ברית מילה'. לאחר שנכנס אל המקום בו נערכה השמחה, והכל כבר היו ערוכים לקראתה, התיישב על כס הסנדק והמוהל כבר ניגש לכיוונו - הנה הוא מבקש לעצור לרגע, וניגש ללחוש דבר מה באוזני המוהל...

הוא לחש את שלחש, היה נראה שהמוהל לא כל כך מבין, אחר כך הוא הבין, התחייך, וניגש למלאכת הקודש - למצוות המילה. כשהאירוע הסתיים, הכל קרבו אל המוהל וביקשו לשמוע מה היה כה חשוב לרבי ללחוש לו רגע לפני שהוא ניגש למול את התינוק...

להפתעתם, השיב להם המוהל: 'הרבי אמר לי, שבחז"ל יש דעה שמשיח צדקנו יופיע תחילה בטבריה. לפיכך הוא ביקש ממני להיות דרוך ומוכן, שאם משיח יגיע תוך כדי הברית - שלא אבהל ותארע תקלה על ידי חלילה, אלא שאהיה ערוך לתרחיש כזה, ואשלים את מלאכת הברית במנוחת הנפש. היה חשוב לו שלא יהיה סיכון של מהומה גדולה עקב ביאת המשיח תוך כדי הברית!'

אחים יקרים, זוהי ציפייה לישועה אמיתית. יהודי מגיע לטבריה, ניגש ל'ברית מילה', אבל משהו מדאיג אותו. משיח עשוי לבוא כל רגע, המוהל עשוי להתבלבל... כי אכן משיח יכול לבוא כל רגע, גם הרגע! הבה נצפה לו בכל לב, הבה נתפלל שיבוא הרגע, ואולי באמת נזכה - והוא אכן יבוא הרגע, כאן ועכשיו, אמן!

לעילוי נשמת

ר' שלמה פרץ ז"ל ב"ר מאיר הלוי גולדשמיט (ארא"ל) ת.נ.צ.ב.ה.

מצוה לפרסם! סגולה בדוקה לעורר רצון לקדושה, לטבול לעילוי נשמת

הרה"ח רבי פתחיה סעלישער בן הר"ר יוסף יונה ה"ד רזנברג
מזקני חסידי בעלזא, נעקרה"ש בשנות הזעם - י"ג בסיון תש"ד

ואז, בדרך אגבית למדי, התבשר אחד הבנים כי פרופסור מומחה במיוחד עתיד להגיע העירה, כזה שאומרים עליו שהוא מסוגל לטפל במחלה הקשה של אביהם, ולהשיבו לבריאותו כבשנות צעירותו ממש. הבנים מבררים על היום והשעה המדוייקים, וכשנודעים להם הפרטים - הם לא ממתנים ולו רגע קט, שולחים את אחד מהם להמתין לבואו של הרופא ולהזעיקו מיד...

חולפות כמה שעות, והנה דפיקות בדלת. כל הבנים מזנקים ממקומם בציפיה כי זהו הרופא, אפס - כי זה לא הרופא אלא אחיהם - זה ששלחו אותו להזמין את הרופא. הוא מספר להם כי פגש את הרופא, הוא אמר שהוא צריך לנוח מעמל הדרך ויש תורים מוזמנים מראש, אולם בהמשך היום - אין בעיה, הוא יסור לבית אביהם ויבדוק את מצבו.

חולפת רבע שעה, ושוב נשמעות דפיקות בדלת. כל הבנים מזנקים ממקומם, מקווים ומייחלים כי זהו הרופא. כשהדלת נפתחת, ניצב שם השכן, מבקש ללוות שקית חלב... - הם מעניקים לו שיחת חלב בפנים חתומות, כשהלה תמיה מה כה מאכזב אותם בבקשתו, למה הם נראים כה מאוכזבים מביקורו...

עוד חצי שעה חולפת, ושוב דפיקות. הדלת נפתחת בסערה, כשאחד האחים לוחש 'עכשיו זה בטוח הרופא'. אלא שלא היא - זהו אותו שכן... הוא התקשה להבין את המבטים החתומים, ולכן אץ רץ למכולת לרכוש חלב ולהשיב להם. כעת הוא תמיה במידה בפולה: הן גם כשהשיב את החלב הכל הביטו בו באכזבה...

והוא לא יודע, שהאחים מזנקים ממקומם כנשוכי נחש בכל נקישה שנשמעת, מתוך תקווה וציפיה שמא ואולי זה הרופא שיחיש מזור לייסוריו של אבא. ולכן, גם כשמאן דהוא נקש על הדלת לבקש צדקה, וגם כשחבר הגיע להעביר משהו לאחד הבנים - כולם התקבלו במבטי אכזבה, כי הבנים כולם מצפים לאורח אחר, לרופא שהבטיח שיבוא והם מצפים לו בכל יישותם, ליבם לא עומד בציפיה לבואו!

השעות נוקפות, מדי פעם נשמעות נקישות, כדרכם של בתים בישראל. בכל פעם שהן נשמעות הכל מזנקים ממקומם, בטוחים שהפעם, הפעם - זה בטוח הוא. כה מייחלים הם לרופא שיציל את אביהם ויחיש את גורלו לחיים, שגם בפעם העשירית הם קופצים ממקומם אחוזי תזזית לקראת הנקישות הנשמעות, מייחלים כי הנה זה הרופא שהבטיח שיבוא!

את מעשה זה היה מספר הרב מברסק זצ"ל, ומוסיף: ציפיה לגאולה - אין פירושה לדעת שמתני שהוא תבוא הגאולה, ואנו בהחלט מחכים שתבוא, אבל ננסה להסתדר בלעדיה חלילה עד אז... ציפיה לגאולה היא כציפיותם של הבנים היושבים ליד מיטת אביהם המוטל על ערש דווי, כאשר כל נקישה בדלת מקפיצה אותם ממקומם, כי הנה, עכשיו זה בטוח הוא!

מי שהבטיח לנו שהרופא-הגואל בוא יבוא, נאמן הוא עלינו יותר מהרופא שאמר שבמשך היום יגיע לבקר את אבא. אנו סמוכים ובטוחים, מאמינים בני מאמינים בביאת המשיח, ואף על פי שיתמהמה עם כל זה נחכה לו! - לכן, גם רגעי האבל והכאב מיוחדים הם למחשבת הציפיה לגאולה, מחדדים בליבנו את התחושה שהנה - תיכף תתרחש הגאולה, בן דוד יבוא ויגאלנו!

אחים יקרים, אל תיפול ורחנו מרוב צער, בל נתייאש מן הגאולה. את הכאב והאבל אנו מייחדים לאמונה חזקה ובהירה ש'פתאום יבוא האדון אל היכלו', שהרגע הגדול קרב והולך. הבה נצפה לגאולה שלימה מכל הלב, ונזכה במהרה לראות בביאת המשיח!

ה'קאפטן' שאי אפשר להשתמש בו!

הגה"צ רבי מנדל גפנר זצ"ל, נודע בירושלים של מעלה כדמות הוד של עבודת ה' תמימה, מתוך צער וכאב על גלות השכינה וציפיה תמידית לישועת ה'. מתוך געגועיו המרובים הוא שייסד את מעמד 'ברכת כהנים' ההמונית הנערכת בכותל המערבי בימי חול המועד פעמיים בשנה, מבקש לחוש מעט מזעיר את התכנסות הכהנים בבית המקדש ועבודת הקודש שלהם ברגלים.

בארון שבביתו, החזיק רבי מנדל 'קאפטן' - בגד שבת מיוחד, שנקרא 'קאפטן של משיח'. זהו בגד שבת - חגיגי וייחודי, שרבי מנדל קנה בהון תועפות - במושגי אותם ימים, בגד מפואר ויקרתי. רבי מנדל לא לבש אותו מעולם, רק הכין אותו בארון - שיהיה לו בגד לקדם בו את פני משיח צדקנו, שלבואו קיווה וייחל בכל יום!

מעט לעת, היה ניגש אל הארון ומלטף במבט מלא געגוע את 'קאפטן של משיח'. לעתים, היה מודדו בזהירות, מבקש לוודא שמידות גופו עונן תואמות ל'קאפטן' הייחודי. בכל יישותו חש את הרצון הבווער להיות מוכן לרגע הגעת הגואל, ולא רצה להתפתס בלי בגד מוהדר ומפואר כיאה לרגע הגעת משיח צדקנו!

בערב שבת אחת, בשעת הצהריים, הוציא רבי מנדל את 'קאפטן' השבתי הרגיל שלו מהארון, וגילה כי 'קאפטן' נקרע. כנראה כשהשיבו לארון במוצאי השבת

שעברה לא שם לב לקרע שנפער, ועתה - עומד הוא בפני 'קאפטן' קרוע, שאינו ראוי ללבישה בשבת הקרובה. מאידך, גם לתקן אותו כראוי כבר לא כל כך אפשרי, שכן השעה מתחילה להתאחר ושבת המלכה מתקרבת...

פנה רבי מנדל לרבנית הצדקנית, וביקש ממנה שתתקן קמעא את 'קאפטן' השבתי, על מנת שיוכל ללבושו איכשהו בשבת הקרובה, כאשר במשך השבוע יבוצע בו התיקון הדרוש במלואו. הרבנית הביטה בקרע והעוותה את פניה, בהסבירה לבעלה כי הקרע עמוק וארוך, וקשה למצוא לו פתרון בזמן קצר כל כך. 'אולי תלבש בשבת הזו את 'קאפטן של משיח' - שעומד ממילא בארון, ולאחר השבת אתקן את 'קאפטן' השבתי ביישוב הדעת?' - הציעה הרבנית.

ורבי מנדל השיבה בפנים תמהות: 'הלא משיח יכול לבוא בכל יום! גם היום! ואם יבוא היום - הכיצד אקבל את פניו באותו 'קאפטן' שאני לובש ממילא באין לי 'קאפטן' אחר?! - לא אוכל ללבוש את 'קאפטן של משיח', הרי הוא צריך להיות מוכן לתפקידו בכל רגע, שהלא מחכה אני לבואו של המשיח בכל רגע!'

הסיפור הנפלא הזה, שקיבלנו מידידנו הסופר המוכשר הר"ר שמואל צבי גנץ שליט"א, פותח לנו את העיניים לרגע: אחים יקרים, 'אחכה לו בכל יום' - כן, גם עכשיו, גם היום! הבה נראה לנגד עינינו את דמותו של רבי מנדל התמיה איך ניתן להשתמש ב'קאפטן של משיח' באופן חד פעמי ביום שגרת, ונבין:

כן כן, אנו מחכים למשיח כל יום, כל רגע! הצער שלנו על הגלות - משולב בתקווה עמוקה ובווערת, כי בעוד רגע בדיקו יכול הכל להתהפך ונשמע את קול פעמי משיח! וככל שהאבל והצער שלנו יהיו מתוך תחושות אלו - כך נזכה באמת לקרב את בואו, והלוואי והוא באמת יבוא בעוד רגע ממש!

האמונה מקרבת!

היה זה בעת 'סעודה שלישית' בבית הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל. בביתו נכחו אז בנו - להבחל"ח הגאון רבי בנימין שליט"א, הרה"ג רבי אפרים הולצברג שליט"א - שסיפר את הסיפור, ועוד כמה נכדים ונינים. לפתע נשמעו נקישות על דלת הבית ומאן דהוא ביקש להיכנס, אך בני הבית השיבו כי בשעה זו הרב סגור ומסוגר, והבית יפתח לכניסת הקהל רק לתפילת ערבית של מוצאי שבת.

האיש - שמאוחר יותר התברר שהוא רב נכבד וחשוב של קהילה בארה"ב - ניאות להמתין. בצאת השבת נפתחה הדלת והכל נכנסו לתפילת ערבית, והרב הבין כי יתכן שגם לאחר ערבית יתקשה לשאול את אשר על לבו. לפיכך האריך בתפילת 'שמונה עשרה' עד מאוד, הכל כבר עזבו את הבית כשהרב אלישיב נשאר כמעט לבדו, ואז הוא סיים את תפילתו וניגש אל הרב.

הרב הביט בו מופתע, שכן לא היתה זו שעה בה היו שואלים שאלות. אולם האורח ניצל את שעת הכושר, ומיד אמר: 'האמת שיש לי הרבה שאלות לשאול, אבל אני מבין שאין זו העת. לפיכך אשאל רק שאלה אחת: 'מחד גיסא - הרי העם היהודי מאויים מאוד, באימים מבית ומחוץ. מאידך גיסא - קשה לומר שהציבור חש את צער הגלות, רוב האנשים עסוקים בענייניהם. מה ניתן לעשות כדי להחדיר את הציפיה לגאולה ולקרוב את הגאולה השלימה?'

בני הבית הופתעו לשמוע את השאלה. בטוחים היו שמדבר בעוד שאלה הלכתית מהסוג שהרב משיב עליהן בקלות מתוך גאונותו העצומה. והנה - האורח הזה מציב בפני הרב שאלה מרתקת ומעניינת, שהרב לא מיהר להשיב עליה אלא החל להרהר בכובד ראש...

ואז נשמע קולו אומר: 'יש לעודד ולחזק את אמירת 13 עיקרי האמונה הנאמרים לאחר תפילת שחרית בכוונה. זו הדרך להעמיק את הציפיה לגאולה ולקרבה עד מאוד!'

מדהים! הנה לנו מבטו של גדול בישראל. קירוב הגאולה עובר דרך אמונה תמימה, מתוך כוונה, ב-13 העיקרים - שאחד מהם הוא עצם האמונה בביאת המשיח, ובהמתנה לו בכל יום שיבוא!

אחים יקרים! אנו עומדים להתיישב על הארץ, לזעוק את הקינות, לבכות על החורבן. הבה לא נישאר רק בצער ובכני, הבה ניקח את הרגשות הללו לחידוד הציפיה לגאולה, להעמקת התחושות שהנה - תיכף ומיד - נזכה להיגאל, וככל שהתחושות הללו יפעמו בליבנו, ככל שנוגיש באמת שאנו ניצבים כפסע מהגאולה - כך באמת נזכה לקרב אותה, ולהיות מהמתאבלים על ירושלים כראוי - הזוכים ורואים בבניינה בקרוב ממש, אמן!

משיעוריו של מגיד השיעור הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

לשמיעת השיעורים בדף היומי ובנושאים נוספים חייגו: 073-2951342 | לקבלת העלון במייל: 6778160@gmail.com | לתרומות והנצחות (גם בכ. אשראי) למען הפצת העלון חייגו: 055-677-8160 | ניתן לתרום גם בעמדות נדרים פלוס

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת דברים - הזון תשפ"ב

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

ספר דברים

כתב הגר"א בקול אליהו שכמו שיש בין כל שני מדרגות ממוצע, כמו בין מדבר לחי, בין חי לצומח, בין צומח לדומם, כך יש ממוצע בין תורה שבכתב לתורה שבע"פ שהוא חומש דברים, כי כל מה שאביי ורביא אומרים דברים מפי עצמן, הוא מה שהקב"ה נתן להם כח לעשות משמרת למשמרתי, גדרים וסייגים בתורה שבע"פ להיות גדר לתורה שבכתב. והנה יש דברים בתורה שבע"פ שאינו מפי החכמים, כגון מה שהאחרון הוא הפרי עץ הדר שכתוב בתורה, זה לא 'מפי עצמן', אלא הלכה למשה מסיני הוא, אך יש חלק בתורה שבע"פ שהוא מפי עצמן, כי הקב"ה אמר שבשר בהמה אסור בחלב, ורבינא ורבי אשי אמרו מפי עצמו שגם בשר עוף בחלב אסור.

(הגרמ"י רייזמן)

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל (א, א)

אל"ה ר"ת אבק לשון הרע, הגמרא (בבא בתרא קסו, א) אומרת שמיעוטן של ישראל נכשלים בעריות רובן בגזל וכולם באבק לשה"ר, לפי"ז מפרש רבי אברהם פלאגי "אל"ה" - אבק לשה"ר "הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל" שהרי כולם נכשלים בזה.

בדרך הלצה אומרים, שלכן ברמב"ם מופיע הלכות לשה"ר ואילו בשלחן ערוך אין הלכות לשה"ר כי הרמב"ם מביא גם את ההלכות שלא נוגעות בזמן הזה ואילו השו"ע לא מביא הלכות שאינן נוהגות בזה"ז... (הר"א דיסקין)

ובעניין הזה של "רובן בגזל" מספר הרב שלמה לוינשטיין שפעם בא רבי ישראל מסלנט אל איזה נדיב, וישבו שניהם ע"י השולחן, ועל השולחן היה מונח סכום גדול של כסף, והנה כשהם יושבים באו לקרא לעשיר למשהו חשוב שלא סבל דיחוי, אמר הנדיב לרבי ישראל, תמתין כמה דקות כאן, אני מיד חוזר, והנדיב יצא מן החדר, איך שהוא יוצא רואה הוא את רבי ישראל יוצא אחריו, שואל אותו הנדיב למה יצאת? אמרתי לך שתמתין ע"י השולחן, אמר לו רבי ישראל, לא רציתי להישאר לבד עם הכסף כיוון שהגמרא אומרת ש"מיעוטן בעריות ורובן בגזל", ואם לגבי עריות שרק מיעוטן נכשלים בזה גזרו חז"ל על יחוד, גזל שרובם נכשלים בזה, וודאי שיש בזה איסור יחוד...

(הר"ש לוינשטיין)

וחצרות ודי זהב (א, א)

חצרות זה מחלוקת קרח ועדתו, ודי זהב זה מעשה העגל. שואלים המפרשים למה הפך את הסדר, הרי קודם היה מעשה העגל ולמה נשנה כאן אחרי מחלוקת קרח?

ואפשר לתרץ עפ"י הגמ' שבת (קיט) שלא חרבה ירושלים אלא בשביל שביזו בה תלמידי חכמים, ומה הטעם שדוקא בגלל זה? אלא מצינו אצל אברהם אבינו כשביקש על סדום שאל אולי יש שם צדיקים שיגנו על העיר, רואים מכאן שאע"פ שיש עבירות גדול כח הצדיק להגן על אנשי דורו, והנה בירושלים אף שעשו עבירות כדאיתא שנחרב על ג' העבירות החמורות, מ"מ היו צדיקים שהיה בכחם להגן על הדור שלא יחרב ביהמ"ק, אמנם, כשביזו בה תלמידי חכמים, הרי כבר לא מחשיבים אותם וא"כ אין בכחם להגן, וזה כוונת הגמ' שלא חרבה אלא עבור שביזו בה תלמידי חכמים וממילא לא יכלו להגן על הדור.

והנה כאן אחרי מעשה העגל בא משה רבנו ובקש והתחנן עבור כלל ישראל והקב"ה קיבל בקשתו וסלח, אבל כשבאו עדת קרח וביזו את משה א"כ שוב לא יכלו כוחו להגן עליהם לכן כתב הפסוק קודם

"וחצרות" היינו מעשה קרח ורק לאחמ"כ "ודי זהב" שהקטרוג נתעורר רק אחרי מחלוקת קרח.

(תפוחי חיים בשם מעגלי צדק)

ודי זהב (א, א)

כתב האור החיים הק' בתחילת פ' דברים ט' לימודים בפסוק הראשון, ונזכיר התשיעי: ט', שלא יהיה להוט אחר דברים הנדמים לאהוב הון עולם הזה, שכל ההולך אחר תאות לבו בטל הוא מעבודת ה', וצריך האדם להסתפק בהכרחי והוא מה שרמז באומרו "ודי זהב" שיאמר לזהב די: או ירצה על זה הדרך שכל מה שיהיה לו יהיה בעיניו דבר מספיק כאילו יש לו כל זהב, והוא על דרך אומרם (אבות פ"ד מ"א) איזהו עשיר השמח בחלקו, ובזה יטה לבבו לעבודה העליונה היא עבודת ה' אלקים חיים'. הרי לנו ללמוד ששייך לכולנו שלא ללכת אחר תאוות הלב, רק לומר לזהב די. ולהיות שמח בחלקו.

מסופר על הרה"ק מרוז'ין זי"ע שפעם אחת עמדו לפניו שורה אנשים שבקשו להתברך ממנו. אחד מהעומדים לא היה חסיד רוז'ינאי אלא שבדרוכו עבר מרוז'ין ונכנס דרך אגב לבקש ברכה. האיש עמד וראה אחד החסידים מניח קוויטל לפני הרבי, והרבי מברך אותו 'יהיה לך ממון רב ומעט יראת שמים'. האיש שמח אולי גם הוא יקבל ברכה כזאת, שיהיה לו הרבה כסף ולא יהיה מצומצם מחמת יראת השם, ויחיה משוחרר וכו'. הוא העיז פניו לפני הרבי, וביקש שגם הוא רוצה ברכה כמו שבירך לאיש הקודם... הרה"ק מרוז'ין חייך ואמר האיש הזה הוא היימשיער והוא מבין מה שהתכוונתי. כסף יהיה לך הרבה, היינו ענייני פרנסה, כל מה שיש לך, יהיה בעיניך כהרבה מאד. שלא כעושר שתמיד הוא בוכה, יש לו ארבעים מליון רוצה שמונים מליון נוספים, תמיד העשירים אין להם לתת, הוא צודק, כי באמת אין לו רק בקושי שליש ממה שהוא רוצה. לכן ברכתי אותו שיהיה לו הרבה כסף, שתמיד כמה שיהיה לו, יהיה לו הרבה. רבי חנינא בן דוסא די לו בקב חרובין, היה אומר די על קב חרובין, יש לו המון. ומעט יראת שמים היינו שכמה שיהיה לו יראת שמים, יבין שזה עדיין מעט, שלא כדרך האנשים שנדמה להם שכבר יש לו יראה.

הרוז'ינער סיים ואמר לאיש: 'האם אתם גם רוצים ברכה כזאת?...'

(הגרמ"י רייזמן)

עד הנהר הגדל נהר פרת (א, ז)

כתב רש"י "מפני שנזכר עם א"י קוראו גדול משל הדיוט אומר עבד מלך מלך וכו'".

מסופר שפעם נסע אחד מחסידי הרה"ק מלעכוניץ אל רבו, אותו חסיד דר בארץ ישראל ונסע ללעכוניץ, וכביכורים לרבו הביא אתו חלה מארץ ישראל, כמובן שבמהלך הנסיעה הארוכה הצטמקה החלה ונתקטנה, וכשהביא את החלה לרבו, הסתפק הרה"ק מלעכוניץ על מה לבצוע בברכת המוציא, שכן היה לו חלה אחת גדולה שנאפתה שם וההלכה היא לבצוע על הגדולה ומאיך החלה מארץ ישראל אמנם קטנה, אבל יש בה חשיבות מיוחדת שהיא מארץ ישראל.

עד שהכריע לבצוע על החלה מארץ ישראל עפ"י דברי רש"י אלו בפרשתו, שכתב רש"י שלכן נקרא הנהר הגדול מפני שנזכר עם אר"י, רואים מכאן שמה ששייך לארץ ישראל נקרא "גדול", א"כ אף החלה הקטנה היות שמקורה טהור מארץ ישראל ודאי נקראת "גדולה".

(ציוני תורה)

הבטיח לו זאת הקב"ה כאמור, וזה מה שהתכוון משה באמרו "ד' אלוךי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים" ושפיר אומר רש"י "זו משלי" כי אני יש לי כח של אלף פעמים. (פנים יפות)

ראה נתתי בידך את סיחון מלך חשבון ואת ארצו החל רש והתגר בו מלחמה ואשלח מלאכים אל סיחון מלך חשבון דברי שלום לאמר (ב, כד-כו)

הנה יש לתמוה דמשה כאשר שלח דברי שלום אל סיחון לכאורה עשה נגד ציווי הקב"ה, דהקב"ה ציווהו להתגרות בו במלחמה והאיך שלח אליו דברי שלום.

ואפשר לומר על פי מה שכתוב (תהלים קכ, ז) אני שלום וכי אדבר המה למלחמה, כלומר שטבע הנכרי הוא, שכאשר מדברים עימו שלום סובר שפוחדים הימנו ולכן מתחיל במלחמה. וכמו כן משה כאשר רצה לגרות את סיחון שלח אליו דברי שלום כדי שיצא למלחמה נגדו. ובזה קיים מה שציווהו השי"ת והתגר בו מלחמה.

(כרם חמד)

אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו אם יאדימו כתולע כצמר יהיו (הפטרות חזון)

הירושלמי בשבת (פ"ט ה"ג) אומר "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו זה בית ראשון אם יאדימו כתולע כצמר יהיו זה בית שני", יש להבין למה מרמז השני על בית ראשון והתולע על בית שני?

יש לומר, שהנה ה"שני" זה חוט שצבוע מבחוץ בצבע אדום, משא"כ ה"תולע" שזה תולעת אדומה מחמת הדם שלה. הגמרא אומרת שבית ראשון נחרב בעבור ג' העבירות החמורות של ג"ע שפ"ד וע"ז, ואילו בית שני נחרב בעבור שנאת חנים. והנה, ג' העבירות החמורות הם עוונות ששייכות לחיצוניות, שהלך האדם ועבד ע"ז או שרצח ר"ל וכו', לכן מדמה הירושלמי את חטאם ל"שני" שרק צבוע באדום מבחוץ. אבל "שנאת חנים" שייך למידות של האדם שזה בפנימיותו לכן מדמה את חטאם ל"תולע" שזה אדום מבפנים.

והנה בהלכות מראות נגעים מצאנו שהשלג יותר לבן מהצמר, אומר לנו הנביא אם זה עבירות שהם רק בחיצוניות "כשנים" אזי אפשר להלבין ולמחוק את זה לגמרי שילבין כמו השלג, אבל אם זה עבירה בפנימיות "כתולע" זה כבר יותר חמור, וזה אפשר להלבין רק כמו הצמר שהוא פחות לבן. לפי זה אפשר לבאר את דברי הגמ' "ראשונים שנתגלו עוונם נתגלה קיצם אחרונים שלא נתגלה עוונם לא נתגלה קיצם", שבית ראשון "נתגלה חטאם" דהיינו שהיה חטא רק בגלוי ובחיצוניות, אבל לא בעצם, זה יותר קל ולכן "נתגלה קיצם" אבל בבית שני ש"לא נתגלה חטאם" דהיינו שחטאו בפנימיות "לא נתגלה קיצם" כי זה כבר יותר חמור.

(משך חכמה)

"רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח" (ד, ט)

אזהרה מיוחדת הזהירנו הקב"ה מפני שכחת מעמד הר סיני, הברקים, הקולות והדברים שנאמרו שם, והורה לנו שהדברים צריכים להיות חקוקים היטב על לוח לבנו.

כל אחד ואחד חייב לעשות את מרב המאמצים לשם כך, אולם מידת הצלחתו שלא לשכוח, תלויה כבר בידי שמים, בכשורים בהם ניחן מאת הבורא יתברך.

מושג כלשהו ב"לא תשכח" של גאוני הדורות, נוכל לקבל מן הספור הבא, המובא בספר "שמוש חכמים":

באחד הימים פגש רבי אלחנן וסרמן זצ"ל את הרוגצ'ובר זצ"ל.

שאל אותו הרוגצ'ובר: "מה כבודו עושה?".

"לומד עם ילדים", ענה לו רבי אלחנן.

"היכן?".

"בישיבת ברנוביץ".

"ומה חדשתם?".

בתשובה נענה רבי אלחנן ואמר לו חדוש מסוים שחידש.

"בארבעים שנה לא חדשתם כלום?", התפלא הרוגצ'ובר.

נסה רבי אלחנן להבין את כוונתו, עד שנזכר, כי, אכן, כארבעים שנה

(!) קודם לכן פגש בו ואמר לו בדיוק את אותו חידוש...

כתב הערוגות הבושם בדרך צחות, על הפסוק 'איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכם וריבכם', וידועים דברי המדרש ג' נביאים אמרו 'איכה', משה רבינו ראה אותה בשלוותה ואמר איכה אשא לבדי, ישעיה ראה אותה בניוולה ואמר איכה היתה לזונה קריה נאמנה, וירמיה ראה אותה בחורבנה ואמר איכה ישבה בדד.

והנה משה רבינו התעסק עם בני ישראל שהיו טרחנים, כמ"ש רש"י, היה קשה להנהיג את הדיני תורה, כי אם נכנסים לדין שני אנשים פשוטים, אין לדיין עבודה קשה, כי פוסק מה שכתוב בשו"ע ודי בזה. אך אם בעלי הדין הם תלמידי חכמים ובקיאים בחושן משפט, אזי רחמנות גדולה על הדיינים, כי בעלי הדין מזכירים בכל פעם עוד מיגו, עוד קים לי, ולא רק 'שלי שלי', אלא ע"פ מיגו 'שלך שלי' וכו'.

וכיון שמשה רבינו לימד אותם כל הלכות התורה, כל דברי השי"ך והסמ"ע קצות ונתיבות, כשלחן הערוך ממש, אך בזמנו של ישעיה הנביא כבר למדו פחות, ולא היו טרחנים כ"כ.

[כמו המשל שאמר הישמח משה, פעם אחת היה סוחר של יין שהחביות היו במרתף למטה, ובתחילה הצליח מאד במסחר היין, והיה מתלונן מאד שכל היום הוא צריך לרדת למרתף להביא עוד יין מהחביות. לאחר תקופה נחלשה הצלחתו, ולא באו אנשים לקנות, החל להתלונן שאין לו כ"כ רווחים, ובסוף נסגרה החנות לגמרי, אזי התחיל לבכות ביותר.

משה רבינו בכה שקשה לדון דיני תורה עם תלמידי חכמים, ישעיה בוכה 'האיך נקח כאן את האנחה של משה רבינו' איכה היתה לזונה קריה נאמנה, מלאתי משפט ועתה מרצחים, אין מי שילמד חושן משפט, הלוואי שיהיה את הבכיה של משה רבינו, כ"ש בבכיה של ירמיה הנביא שכבר ישבה בדד.]

והישב משה רבינו מה יעשה עם הלומדים האלה, אתחיל לקבל שכר בטלה לדין תורה, ואז הלומדים יפסיקו את הטענות שלהם, כי כל שעה עולה הרבה כסף, כטענת רבי משה שטערן על דייני אמריקע שבזמנו, שכל דין תורה לוקח הרבה שנים, משום שהדיינים מקבלים שכר לפי שעה, לכן מושכים את הזמן.

ובזה מבאר הערוגות הבושם דברי רש"י הפלאיים: 'איכה אשא לבדי. אם אומר לקבל שכר, לא אוכל, זו היא שאמרתי (ס"א שאמרנו) לכם, לא מעצמי אני אומר לכם אלא מפי הקב"ה' כי על דברי תורה אין לוקחים מעות, כמו שדרשו חז"ל 'מה אני בחינם אף אתם בחינם'. ואע"פ שיש עצה לקחת שכר בטלה שהרב מותר לו לקחת מעות על שמתבטל ממלאכתו, אמנם במדבר לא שייך שכר בטלה, כי צריך שיהיה שכר בטלה דמוכח. אמנם משה רבינו כן יכול לקחת שכר בטלה אפי' במדבר. כי הרב ששומע את הדיני תורה והטענות הקשות של בעלי הדין, אזי לאחר הד"ת כשיושב ללמוד גמרא, ראשו מתפוצץ מכל הצעקות וטענות של בעלי הדין, ובמקום שהיה יכול ללמוד ז' דפי גמ', הוא לומד רק דף אחד, וזהו שכר בטלה. ולכאן על זה היה יכול משה לקחת את המעות.

אמנם משה רבינו גם זה אינו יכול, 'כי לא מעצמי אני אומר', אני לא יושב ללמוד גמ' מעצמי, אלא מפי הקב"ה אני אומר, ולא שייך בזה כלל ביטול תורה. אמנם רבנים אחרים יש להם עצה טובה להנצל מהלומדים הטרחנים, פשוט לקחת שכר בטלה, ואז יפסיקו להרבות בטענותיהם. (הגרמ"י רייזמן)

ה' אלקי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם כאשר דבר לכם (א, יא).

כתב רש"י: "אמר להם זו משלי הוא, אבל הוא יברך אתכם כאשר דבר לכם". דהיינו שמשה רבינו נתן להם מעצמו ברכה על אלף פעמים ככם. ויש להבין למה נתן דווקא אלף פעמים ככם?

יש לבאר, במעשה העגל אמר הקב"ה למשרע"ה (שמות לג, ו) 'ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם ואעשה אותך לגוי גדול' וכן במרגלים (במדבר יד, יב) "אכנו בדבר ואורישנו ואעשה אותך לגוי גדול ועצום ממנו" והנה איתא בברכות (ז). "אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה לטובה אפילו על תנאי לא חזר בו".

והנה הגמ' (סוטה יא). אומרת שמרובה מדה טובה ממדת פורענות חמש מאות פעמים. וכאן אמר הקב"ה "ואשמידם" ואעשה אותך לגוי גדול הכוונה שמששה רבינו יהיה חמש מאות פעמים יותר, והרי פעמיים

בשדה החינוך, יש צורך כפול ומכופל לזכור דברי חז"ל נוקבים אלו, למצא את הדרך אל ה"מרדות האחת" שהיא הרבה פחות זמינה מה"מאה מלקיות"...

סיפר הרב אברהם הכהן בהר"ן [והודפס ב"אורו של עולם" ומובא באוצר הסיפורים למחנכים], ששימש כראש אולפנת כפר פינס, ועוד, והיה מחנך דגול:

כרוב ילדי ירושלים, התחנכתי בתלמוד תורה "עץ חיים" שבלב העיר, בצהריים היינו אוכלים ב"מסעדה" של החיידר. במצב הכלכלי הקשה דאז, הייתה זו לרבים מאיתנו הארוחה העיקרית, שאותה אכלנו באותו היום. לעיתים היה גם קינוח, מעדן אמיתי של אותם ימים: פודינג מתוק!

ים אחד הזדרזתי לאכול את מנת הפודינג שלי וביקשתי מטבע הדברים מנה נוספת. לצערי, גם המנה השניה, נגמרה, חיש מהר, ולא נודע כי באה אל קרבי. ישבתי וחשבתי במהירות, שאם אמתי, עד שהכל יקבלו, סיבוב שני, של פודינג, לא ישאר עוד מן האדום המתוק הזה, ניגשתי איפה ובקשתי מנה שלישית.

אולם כאן נכונה לי אכזבה קשה. הטבחית התבוננה בי ואמרה: "לא, אתה כבר קיבלת פעם שניה, וישנם בים שקבלו רק פעם אחת". באותה עת היו הממתקים מעטים ולא יכלתי להשלים עם ההכרעה הקשה של הטבחית. ברגע של כעס החלטתי: "גם לי גם לך לא יהיה", והפכתי את הסיר על פניו! מיד קמה מהומת עולמים: ילד השתגע ושפך את כל הפודינג!

נלקחתי אחר כבוד אל ההנהלה, ונאמר לי שמחר בבוקר עלי להתייצב בחדרו של ה"משגיח", הצדיק רבי אריה לוי. וכי יש צורך לומר, שלא ישנתי כל הלילה? מה אענה ל כשישאל איך עשיתי דבר נורא כזה?! כל הלילה עברו במוחי העונשים, שתטיל עלי הנהלה למחרת. נכנסתי בדחילו ורחימו ובפיק ברכיים, לקיטון הקטן של ה"משגיח" שהיה ממוקם מתחת לגרם המדרגות.

ישבתי מולו והוא פנה ושאל: "אמור לי האם נכונה השמועה ששמעת בקשר אליך?"

הרכנתי ראשי, ואמרתי בקול נמוך: "כן".

"מבין אני, מסיפור זה שהנך אוהב מאוד פודינג?"

ראשי הקטן, אישר את דבריו בשתי תנועות נמרצות.

"אם כך", שלח רבי אריה את ידו הצידה והרים צלחת מן השולחן, "הנה הבאתי לך פודינג, קח ואכול להנאתך!"

באותו רגע התעלה ליבי הקטן להבין, שחינוך אמיתי, הינו מתוק הרבה יותר מפודינג. אז, לראשונה בחיי נצנצה בי שאיפה: "אם יזכני ה', אגדל ואהיה מחנך בישראל! מחנך כמו רבי אריה לוי".

הנה לנ דוגמא ל"מרדות אחת" בלבו של אדם הטובה ממאה מלקיות...

ג. המידה השלישית, מגלה רבינו אור החיים, שמושה רבינו מלמדנו היא: "מדת הענוה, כאומרם ז"ל (נדרים נה). לעולם ישים אדם עצמו כמדבר, ועיין מה שפירשתי בפרשת יתרו (שמות יט ב) בפסוק ויסעו מרפידים, והוא מה שרמז באומרו "במדבר":

מידת הענוה, שעליה אומר הרמב"ם שאין בה הקצנה, ככל שיותר עניו - עדיף. וכמו שחז"ל אומרים במסכת שבת שהתלמיד חכם צריך להוסיף כפיפה על כפיפתו. וכפי שהיה מרן הגראי"ל שטיינימן זצוק"ל חוזר על מה ששמע מאחר האדמו"רים החשובים ש"ס שהקב"ה ציווה על הענוה, שאילו היה מצווה על הגאווה כיצד היינו מקיימים זאת"....

ד. המידה הרביעית כותב רבינו: " שתהיה הענוה בדרך הנאות לא בדרך הפחיתות הנמאס, כמו שכתב הרמב"ם בהלכות דעות (פ"ה הלכה ו-ח) עוד תנאי הענוה שלא ישתמש בה להרחיק תוכחות על עון, אם יראה איש עובר פי ה' ויאמר מי אני ומי ביתי להוכיח אנשים גדולים, אלא צריך להוכיח לצד חיוב בערבות, והוא מה שרמז באומרו "בערבה" כלל שני דברים, א' שתהיה הענוה ערבה, על דרך אומרו (משלי ג ד) ומצא חן ושכל טוב וגו', ב' חיוב הערבות, שיצטרך להוכיח על עון לקטון וגדול ולא ישתמש בענוה בענין זה".

עובדא שמלמדת על המבט הנכון של העניו, כמו שכתב רבינו שלא תהיה בדרך הפחיתות והנמאס, סיפר הגראי"ל שטיינימן זצוק"ל, לאחר שבירר את הסיפור לאשורו, פעם ניגש אחד ושאל את מרן החזון אי"ש ז"ע אם הוא יודע שהוא גדול הדור, והשיב שכן, וחזר הלה ושאל

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תפל ולבן וחצרת ודי זהב (א, א)

באור החיים הקדוש מבאר דרך רמז, שמושה רבינו הזהיר את כלל ישראל לקחת עמם תשעה הנהגות ראויות ובלשונו הקדוש: "כי במקרא מועט למד משה כללות יראת ה' ומדות ההגונות הצריכין להולכים בתורת ה', והם מדות תשעה":

א. "שיהיה לוקח מדתו של אברהם דכתיב (בראשית יד יג) אברהם העברי, והוא מה שרמז באומרו "בעבר":

מה מתכוון האור החיים הקדוש בכך שנקח את מדתו של אברהם העברי? ומדוע נרמז דוקא במילה "בעבר"? אפשר לבאר בדרך אפשר לפי מה שכתב בספר הקדוש "באר מים חיים" שלכן נקרא אברהם אבינו בתואר "העברי" על שם שהבדיל את עצמו מכל יושבי העולם עובדי ע"ז, כמו שאומרים בהגדה ואקח את אביכם "מעבר לנהר". הרי לנו ש"עברי" פירושו להיות נבדל מכל דרך לא טובה, ואף גם אם כל העולם נמצא מעבר לנהר ואתה הנך בודד - גם אז, בכל מחיר ובכל מצב להיות דבוק בהקב"ה.

בענין הזה התפרסם בשנים האחרונות סיפור על זוג חשוכי ילדים שהמתינו המון שנים לישועה ולא זכו לראות פרי בטן, לאחר המון מאמצים, השתדלויות ורפואות, תפילות וסגולות, ומשלא ראו ישועה השלימו עם המצב. מכרים סיפרו להם על אפשרות של אימוץ, ולאחר הרבה מחשבות והתלבטויות החליטו לנסות להגיש בקשה לאימוץ. זאת עליכם לדעת כי הגשת בקשה כזו היא מסלול עם המון מכשולים, ראשית, ישנם מאות בקשות כאלו, ובנוסף עוברים בדיקות ותחקורים שונים על מידת ההתאמה מטעם הממונים הסוציאליים. הזוג הזה ניסו את מזלם כאשר נושאים הם תפילה לשמים שיזמן להם הקב"ה לפחות תינוק לאימוץ. והנה הגיע היום, קבלו טלפון שהינם מוזמנים לפגישה אודות תינוק שנמסר לאימוץ. אחוזי התרגשות התקשרו אל עורך דין שליווה את הגשת הבקשה, והוא התלווה אליהם אל הפגישה גורלית.

עורך הדין הזהיר אותם שיענו על השאלות בדיוק כפי שינחה אותם כי שם פוסלים על כל סיבה פעוטה את ההתאמה. ולכן, הם חייבים לענות שהתינוק הזה הוא משאת חייהם ואותו יאהבו יותר מכל דבר בעולם...

העובדת הסוציאלית, התחילה את הפגישה, ובמהלכה שאלה את ההורים: באם תקבלו את התינוק לרשותכם, את מי תאהבו מספר אחד בעולם? "את הקדוש ברוך הוא" - ענו ההורים, מבלי למצמץ. "את מי?" - שאלה שוב, וההורים רואים את העורך דין שכל כולו זועם ורותח, "את הקדוש ברוך הוא, ומיד אחריו את התינוק" - ענו שוב ההורים. העובדת המשיכה עם עוד מספר שאלות, ואמרה להם להמתין בחוץ לקבלת התשובות. אך יצאה העובדת והעורך דין התפרץ עליהם: "אתם משוגעים?! כל עבודתנו ירדה לטמיון!!! אמרת לך מה צריך לענות, כעת אין כמעט סיכוי שיאשרו את בקשת האימוץ" - צרח עליהם. לאחר כמה דקות נמסרה להם תשובה, שלילית, כמובן.

ההורים חזרו הביתה. עם לב שבור, אך שלם מאין כמותו. בידעם שמלסמוך על הקדוש ברוך ולקדש את שמו - לא מפסידים. זה נקרא "העברי", לעמוד מעבר לכל העולם, לעמוד ולענות תשובה שונה מאשר כל העולם היה עונה בסיטואציה קשה כזו, ולהכריז כי נאה את הקדוש ברוך הוא ושלם על כך כל מחיר!

כמובן, "אין אדם שומע לי ומפסיד", כעבור שנה, כעת חיה, חבוקו ההורים תאומים!!! מה שלא הצליחו כל הרופאים, ובניגוד לכל התחזיות - רופא כל בשר הושיעם בעבור שמו את מבטחם ונאמנותם המוחלטת בו יתברך שמו.

ב. המידה השניה, מבאר רבינו אור החיים הקדוש: "שיהיה מרדות בלבו תמיד כאומרם ז"ל (ברכות ז). טובה מרדות אחת בלבו של אדם ממאה מלקיות, והוא מה שרמז באומרו "הירדן"

חז"ל הקדושים גילו לנו שישנה דרך, קצרה ומועילה בהרבה מ"מאה מלקיות" והיא, "מרדות אחת", מאי ניהו מרדות אחת? שהלב ימרוד במעשים הלא טובים. שכן אם הלב עדיין חומד ורוצה את הדברים הפסולים, מאה מלקיות לא ישנו זאת, באם נצליח להביא את הלב עצמו שימרוד במעשים הלא טובים, זכינו ועשינו שינוי אמיתי.

"אם כן מה שייך ענווה?" והשיב לו ה"חזון איש": "אם לאחרים היו כוחות כמו שלי היו יכולים יותר לגדול..."

אמר לו פיליפ: "נו, רבי אלחנן... אתה היית העילוי של החיידר, מאחורי כל מעשה שלך עומדת מחשבה עמוקה. אתה כמובן לא באת מרוסיה לומר לי שלום, למה כן באת?"

"רציתי לומר לך שלום", שב ואמר רבי אלחנן.

השיחה הסתיימה, מבלי שסיפר רבי אלחנן על סיבת בואו. רבי אלחנן חזר לאכסנייתו. לא חלף זמן רב, ופיליפ יצר איתו קשר, ובקש ממנו לשוב ולבקר אצלו בהקדם האפשרי.

"תגיד לי בבקשה את האמת – למה באת? אני בטוח שמשוהו גדול וחשוב עומד מאחורי הנסיעה שלך לארצות הברית. אין לי מנוחה כל זמן שאני לא יודע. תגיד לי, בבקשה, למה."

אמר לו רבי אלחנן וסרמן: "אתה רוצה לדעת למה באת? הנה, תראה את המעיל שלי – יש פה רק שני כפתורים, אחד מהם רפוי, ועוד כפתור אחד חסר לגמרי. יש לך מפעל שלם של מעילים, אני מבקש שתתפור לי את הכפתורים."

פילפ מחייך. "א-י-י, ר' אלחנן, מה כוונתך? יש לך איזו מטרה גדולה וסמיה. נראה לך שאין לי שכל בקודקודי? היית מגיע לכל העושר הזה בלי שכל?... ר' אלחנן, אנא ספר לי את האמת – מדוע באת לכאן?"

שאל אותו רבי אלחנן: "מדוע נראה לך פשוט וברור שלא באתי בשביל הכפתורים?"

אמר לו: "הכפתורים האלה עולים כמה קופיקות, כום ביחד. כרטיס הנסיעה באנייה להפלגה ארוכה של שלשה שבועות מרוסיה לארצות הברית, עולה כמה מאות רובל. אתה לא תשלם כמה מאות רובל בשביל לתפור כפתורים, נכון? ולא תצא לנסיעה כל כך ארוכה ומפרכת, מבלי שתהיה לך סיבה חשובה ומספיקה?"

אמר לו רבי אלחנן: "ישמעו אזניך מה שפיך מדבר. הגמרא במסכת חגיגה אומרת, שכל רקיע מהלך חמש מאות שנה, בין רקיע לרקיע מהלך עוד חמש מאות שנה. הנשמה שלך היתה חצובה מתחת כסא הכבוד, והקב"ה שלח אותה לדרך הארוכה הזאת של חמש מאות שנה כפול ארבע עשרה פעמים... בשביל מה שלח הקב"ה את הנשמה שלך לעולם הזה, לעבור את כל הדרך הזאת? בשביל לתפור כפתורים?! שביל זה בת לעולם, פנחס, לתפור כפתורים?! כלום ניתן לחשוב כך?! תורה, אתה לא לומד. צדקה, אתה לא נותן. מה יהיה איתך???"

פנחס התחיל לבכות. בפעם הראשונה, מזה שנים רבות, נזכר בבוראו. "בבקשה ממך, רבי אלחנן, בא תלמד איתי דף כמרא, כעת!".

ר' אלחנן פותח גמרא, ולומד איתו סוגיא במתיקות גדולה. פתאום שבו אל פנחס רגשות קדומים, פתאום הוא מתעורר לתשובה.

"אני חייב להתחיל ללמוד", הוא אומר לר' אלחנן. ורבי אלחנן, ללא עיכובים, סידר לו חברותא ומקום קבוע ללימוד.

"עכשיו יגיד לי הרב באמת לא בא לכאן?"

אמר לו רבי אלחנן: "באתי כי לשיבה בברנוביץ אין כסף."

אמר לו רבי פנחס: "בעז"ה, שנתיים שלמות – כל הישיבה על חשבונאי!"

זה מה שאמר רבינו אור החיים הקדוש, לחיות עם ה"מול סוף" עם הדין וחשבון בסוף ימיו של אדם, ועם מחשב כזו, של "מאין באת" כמה היטלטלה נשמתך, ולאן אתה הולך יחיה האדם את שנותיו במילוי חובותיו בזה העולם.

ו. המידה השישית, מבאר רבינו: "מאמר החסידים (חובת הלבבות שער הפרישות פ"ד) וז"ל הפרוש צהלתו בפניו ודאגתו [ואבלו] בלבו, והוא מה שרמז באומרו 'בין פארן ובין תופל', כנגד צהלתו בפניו אמר בין פארן לשון פאר, היפך עצבון שהוא פנים רעות, וכנגד עצבון הלב אמר ובין תופל, שלא יהיה לבו ערב עליו ויתעצב אל לבו, מפחד שמא עבר את פי ה' בלא ידיעה בגדולות או בקטנות, או שמא מיעט בעבודה ממה שצריך עשות".

בהקשר לדברי רבינו נציין לדברי הגאון רבי יצחק בלאזר זצ"ל כפי שמביא בספרו "נתיבות אור" על אפיזודה שאירעה לרבו הנודע הגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל בימי נעוריו:

היה זה בערב יום כיפור לפנות ערב... בשעה שיהודי העיירה צעדו אל בית הכנסת לתפילת "כל נדרי"... האוויר ברחוב היה טעון מאימת יום הדין הקרב ובא, האווירה הרצינית ששלטה בשעה זו הייתה כל כך סמיכה ודחוסה עד שניתן היה לחתוך אותה בסכין... ברחוב השקט

ה. המידה החמישית, שמשה רבינו מלמדנו ברמיזא כותב האור החיים הקדוש: "מאמר התנא (אבות פ"ג מ"א) הסתכל בשלשה דברים וכו' ולאן אתה הולך וכו' ולפני מי אתה עתיד וכו' וכן אמר התנא (שם פ"ב מ"י) ושוב יום אחד כו', ופירושו שם שהכוונה היא שיזכור תמיד יום מותו, ושכל יום הוא זמן גבול המיתה, והוא מה שרמז באומרו "מול סוף" שיהיה למול עיניו "סוף אדם" ותכליתו".

סיפור הממחיש את המחשבה הנצרכת על משמעות החיים כפי שכתב רבינו כאן, מובא בספר "דורש טוב":

ישיבתו של רבי אלחנן וסרמן זצ"ל הי"ד "אוהל תורה" ברנוביץ, היתה שרויה במצוקה כספית קשה. רבע מאות תלמידים גדולים בתורה וביראה, ישבו ולמדו תורה בשקידה, אב לא היה להם לחם די שבעם. מפעם לפעם היה רבי אלחנן נוסע לאסוף כסף להחזקת הישיבה. המצב הכספי של הישיבה הלך והורע. לא רק שהיה קשה להשיג חם כדי שבעם של התלמידים, קשה היה בכלל להשיג לחם. רבי אלחנן נסע לרוסיה וגם לפולין, אבל התוצאה היתה כשלון מוחלט. הוא לא הצליח להשיג כסף שיהיה אפשר להמשיך את הישיבה.

"זהו רצון ה' יתברך", אמר רבי אלחנן. "הישיבות במצב כלכלי קשה, על מנת לאפשר ליהודים נוספים לזכות לקבל חלק בתורה הקדושה על ידי תרומתם. על כן אסע לארה"ב". נסיעה לארצות הברית פירושה היה – באותה עת – שהות של שנה לפחות בניכר. היה עליו לעזב את התלמידים ואת הישיבה למשך שנה שלימה.

בימים ההם, לפני קרוב למאה שנה, היתה נסיעה מיבשת ליבשת כוכה בממון ובמאמץ רב. להחליף רכבות, ואח"כ מסע של כמה שבועות באניה. לאחר כחודש ימים של טלטולים ותלאות, מגיעים סוף סוף רבי אלחנן ומקורביו לחופי אמריקה.

היה שם אדם בשם רבי יוסף אליהו אנטל. אותו אדם אמר לרבי אלחנן וסרמן: "יש במנהטן יהודי אחד, שפעם קראו לו פנחס וסרמן, והיום קוראים לו פיליפ גודסטין. הוא אדם עשיר מאוד, בעל מפעל גדול של מעילים, ואם הוא רק ירצה לעזור..."

"פנחס וסרמן? אני מכיר אותו. כשהיינו ידים למדנו יחד בחיידר. בבקשה קח אותי איליו!"

ר' יוסף אליהו היה די מסוייג. "ישנן שתי בעיות: ראשית, הוא התרחק מאוד מתורה וממצוות. ושנית, הא קמצן נוראי. להוציא ממנו דולר אחד זו משימה בלתי אפשרית".

אמר רבי אלחנן וסרמן: "אעשה את ההשתדלות הנחוצה ואנסה".

רבי אלחנן ניסה לפגוש את פינחס-פיליפ, אבל המזכיר הודיע שהנ"ל עסוק. שוב ניסה רבי אלחנן, ושוב הודיע צוות עוזריו של מיסטר פיליפ גודסטין, שהוא עסוק.

בפעם השלישית הצליח רבי אלחנן להעביר הודעה לפנחס-פיליפ, שהוא מחפש אותו.

האיש שמח מאוד לשמוע שרבי אלחנן, חברו מילדות, נמצא באזור, ובקש שיבוא לפגוש אותו בהקדם האפשרי.

רבי אלחנן הגיע לביתו המפואר של פנחס-פיליפ, והתקבל בהתרגשות גדולה.

"ספר לי בבקשה, מה קורה איתך? מה עבר עליך בשנים הארוכות הללו שלא נפגשנו?"

רבי אלחנן סיפר: "למדתי אצל ה'חפץ חיים' הקדוש, ואחר כך בכול בקובנה. היום ב"ה יש לי ישיבה עם ארבע מאות תלמידים, שלומדים תורה לשמה. ומה איתך?"

"הגעתי לארצות הברית בגיל שבע עשרה" סיפר פינחס-פיליפ, "מצאתי מכונת תפירה ישנה, תיקנתי אותה והתחלתי לעבוד איתה. היום יש לי מפעל לייצור מעילים, שמעסיק שלש מאות עובדים. אני נחשב היצרן הגדול ביותר של מעילים במנהטן".

לאחר זמן מה שאל פינחס-פיליפ את רבי אלחנן: "לשם מה באת?"

"רציתי לומר לך שלום".

פסע לו בצעדים נפחדים יהודי נכבד בעמיו, שרבי ישראל סלנטר מכנה אותו "מגדולי היראים" מכונס היה אותו יהודי בתוך עצמו, וחרדת יום הדין נסוכה הייתה על פניו שהיו רציניים עד לאימה, כל מהותו כאילו הכריזה על מתח ולחץ... אלא שבדיוק ברגעים אלו היה רבי ישראל צריך לשאול את אותו יהודי נכבד שאלה מסוימת, ב"דבר הנחוץ לו" פנה רבי ישראל אל אותו יהודי עם שאלתו, אבל אותו יהודי "מגודל עצבונו ויראתו" פשוט התעלם מרבי ישראל, ולא י שלא השיב לו, אלא שאפילו לא חנן אותו בניד עפעף...

"עזבתי אותו" - מספר רבי ישראל - "עם רגשות קשים ביותר, הקול הפנימי שבקרבי החל, כביכול, לסדר את טענותיו למול אותו יהודי: 'מה הנני אשם כי הנך ירא אלוקים, ותפחד ותרעד מיום הדין? מה זה נוגע אלי? הלא מחויב אתה להשיב על שאלתי בנחת רוח! כי זהו מדרכי ההטבה וגמילות חסדים!... האם אימתך ויראתך הגדולה מיום הדין פוטרת אותך מהמחויבויות שלך שבין אדם לחבירו? ויתר על כן - טען אותו קול מסתורי - אם אותו יהודי באמת ירא וחרד לדבר השם, מדוע הוא בכלל לא חשב על ההרגשה המאוד לא נעימה שנגרמת לחבירו כאשר מתעלמים ממנו, כאילו שאינו קיים כלל..."

ז. והמידה השביעית, כותב: "שיהיה לו לב טהור ונקי, כדרך שהתפלל דוד (תהלים נא יב) לב טהור ברא לי וגו', וירחיק ממנו שנאת הבריות והקנאה והתחרות והמשטמה, והוא מה שרמז באומרו 'ולבן' שיהיה לו לב טהור, שיתיחס לטהרה כינוי זה של 'לבן'"

רבינו מרמז בכאן על מידת הנקיטות, לב נקי וזך, בלא שום קנאה, בלא שום שנאה, לב גדוש בטוב 'לבן לגמרי'...

וסיפור על עניין זה מובא בסיפורי צדיקים:

אחד מתלמידי מרן הגרש"ז אויערבאך זי"ע פנה פעם לרבו ואמר לו כי ביום חמישי הקרוב לא יגיע לשיבה, כי הקב"ה עזר לו והוא אמור לעבור לדירה גדולה יותר לרווחתה של משפחתו הגדולה.

לאחר מספר ימים פנה רבי שלמה זלמן לתלמידו ואמר לו כי ברצונו לבוא לבקר בדירתו החדשה. האברך הופתע מהבקשה, וכמובן שקיבל זאת בשמחה ובהתרגשות.

כשנכנס רבי שלמה זלמן לדירה, ערך סיור בכל הדירה, התעכב בכל חדר וחדר ואמר בהתפעלות: "אה, איזה בית יפה... איזה חדר יפה...".

גם למטבח נכנס והביע את התפעלותו בקול רם. ולא הסתפק בזה, וגם לחדר האמבטיה הציץ והביע את סיפוקו, ולפני צאתו בירך בלבביות את בעל הדירה שיזכה לישוב טוב מתוך בריאות ונחת והרחבת הדעת.

האברך שהיה נפעם מכל הביקור, לא יכול היה להתאפק ושאל את רבו: "ילמדנו רבנו, מה כל הרעש והטרחה שטרח בביקורו? ויותר מכך, מה היה העניין לבקר בכל פינה בבית ולהביע את התפעלותו?"

השיב רבי שלמה זלמן במתק שפתיו:

"תלמידי היקר, כאשר סיפרת לי שאתה עובר לדירה גדולה יותר, חששתי שמא יקנאו בך אלה שאין ביכולתם לרכוש דירה כזאת, ועלול חלילה לפגוע בך עין הרע ר"ל, לכן החלטתי לעלות לביתך ולהכניס עין טובה בכל פינה בבית, כדי שח"ו לא יפגע שם עין הרע."

ח. המידה השמינית, כותב בלשון קדשו: "תלמוד תורה בקביעות, כיעקב אבינו דכתיב (בראשית כה כז) יושב אהלים, לא ללמוד עראי, והוא אומרו 'וחצרות' הם חצרות ה' שהם בתי מדרשות."

הן יסוד זה גלוי ונראה אצל כל גדולי ישראל שגדלו והצליחו עבור שקידתם המופלאה בתורה. אמנם, עפ"י הסיפור הבא [אוצר הסיפורים בשם 'אמונה שלימה'], יובן לנו פירוש נוסף בדברי רבינו:

היה זה במסעו הנדיר של מרן הגה"צ רבי יהודה צדקה זצ"ל לאנגליה לצורך גיוס כספים להקמת בניין הישיבה הקדושה. ברדתו מן המטוס, פנה הישר אל תחנת הרכבת הסמוכה, עלה אל אחד הקרונות, ישב ופתח גמרא שהחזיק באמתחתו, והחל ללמוד מבלי לדעת כלל או לשאול היכן יהיה עליו לרדת בכדי להגיע אל מחוז חפצו.

הרכבת החלה בנסיעתה וגמעה מרחקים, הקרונות חלפו במהירות על פני תחנות שונות, והרב שקוע בלימודו. לפתע, כשעצרה הרכבת בתחנה מסוימת, עלה פתאום בליבו לשאול את הנוסעים סביבו מי מהם יודע היכן זה מקום פלוני. ענו לו: בדיוק בתחנה הזאת! עליך לרדת, ומיד, כי בעוד רגע הרכבת ממשיכה בדרכה.

היה זה במסעו הנדיר של מרן הגה"צ רבי יהודה צדקה זצ"ל לאנגליה לצורך גיוס כספים להקמת בניין הישיבה הקדושה. ברדתו מן המטוס, פנה הישר אל תחנת הרכבת הסמוכה, עלה אל אחד הקרונות, ישב ופתח גמרא שהחזיק באמתחתו, והחל ללמוד מבלי לדעת כלל או לשאול היכן יהיה עליו לרדת בכדי להגיע אל מחוז חפצו.

הרכבת החלה בנסיעתה וגמעה מרחקים, הקרונות חלפו במהירות על פני תחנות שונות, והרב שקוע בלימודו. לפתע, כשעצרה הרכבת בתחנה מסוימת, עלה פתאום בליבו לשאול את הנוסעים סביבו מי מהם יודע היכן זה מקום פלוני. ענו לו: בדיוק בתחנה הזאת! עליך לרדת, ומיד, כי בעוד רגע הרכבת ממשיכה בדרכה.

הרבי שלי הביא מדרש בו נאמר - מדוע משה רבינו אמר את תוכחתו ברמזים: "בעבר הירדן, בערבה, מול סוף וגו'?" משיב המדרש, כי אם היה מפרש יותר היו מתביישים כל כך עד שלא היתה להם אפשרות לעמוד מול משה רבינו ע"ה, היו מתעלפים, לכן דיבר ברמז בלבד: "במדבר" - בשביל שאמרו מי יתן מותנו במדבר.

"בערבה" - שחטאו בפעור בשיטים בערבות מואב.

לעניינינו, גם כשהנך במצב של "ארעי", כגון בדרכים, או מצבים שונים, תמיד יש ללמוד במצב של "קביעות", ולא ללמוד בצורה של "עראי"...

ט. והמידה התשיעית, כותב ה"אור החיים הקדוש": "שלא יהיה להוט אחר דברים הנדמים לאהוב הון עולם הזה, שכל ההולך אחר תאות לבו בטל הוא מעבודת ה', וצריך האדם להסתפק בהכרחי והוא מה שרמז באומרו 'ודי זהב' שיאמר לזהב די:

או ירצה על זה הדרך שכל מה שיהיה לו יהיה בעיניו דבר מספיק כאילו יש לו כל זהב, והוא על דרך אומרם (אבות פ"ד מ"א) איזהו עשיר השמח בחלקו, ובזה יטה לבבו לעבודה העליונה היא עבודת ה' אלקים חיים."

רבינו כותב כאן שתי בחינות שונות, אבל באמת, על פי רוב ילכו יחדיו, אלו שמסתפקים במועט ובהכרחי - אלו הם המרגישים שיש להם כל צרכם וכי יש להם די זהב...

כפי שניכר ממה שידוע ומפורסם שהיה אצל מרן הגראי"ל שטיינימן זצוק"ל, שהיה גר בדירת שני חדרים בדמי מפתח, שמעולם לא שופצה, בית דל, מט ליפול ולא מסויד, השתמש במיטות פשוטות "מיטות סוכנות" עשויות ברזל, וישב על כסאות שהוא ניסר מארגזי עץ עתיקי יומין של תפוזים, וללא משענת... בחלונות היו התריסים שבורים....

כשלימד פעם תלמידים את דברי חז"ל: "דירה נאה מרחיבה דעתו של אדם", שאלוהו דוגמא לכך, והשיב בפשטות: "הנה ביתי הוא דירה נוחה ונאה המרחיבה דעתו של אדם". והרבנית של הרב שטיינימן, כשהייתה קונה דבר לבית הייתה אומרת: "אני קונה עכשיו דברים לוויולה שלי".... הוא אשר דברנו, שבדרך כלל ילכו יחדיו שתי הפירושים של רבינו "די זהב" - להסתפק במועט, ובאותו הזמן ההרגשה היא שיש להם "די זהב".

(ציוני תורה)

"אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן, במדבר, בערבה, מול סוף, בין פארן ובין תופל ולבן, וחצרת, ודי זהב" חזון ישעיהו בן אמוץ אשר חזה על יהודה וירושלים... ידע שור קונוהו וחמור אבוס בעליו, ישראל לא ידע עמי לא התבונן".

אילו אתם הייתם יודעים מה שאני חושב, כולכם הייתם צוחקים? אבל יש נס שאינכם יודעים מחשבות.

אבל אני רואה שאתם רוצים לדעת, אז אומר לכם.

בזוהר הקדוש כתוב כי יש רקיע אחד שהוא מצלם את כל מעשי בני אדם, ולא רק מעשים אלא גם את המחשבות. וכאשר האדם יבוא לדין, יראה כמו סרט איך שאנחנו עתה יושבים, אני שותה וגם חלק מהציבור שותים תה, וככה אומרים שמוע"ס - - - (ר' שלום שתה מחמת יובש הפה שסבל ממנו). חשבתי על כך ולכן חייכתי: איך זה היה נראה שם בסרט של הרקיע.

ובזה יצאנו ידי מילתא דבדיחותא, לא ליצנות חס ושלום, אבל מילתא דבדיחותא לפקח את הלב. טוב.

רש"י מבאר כי בתחילת הפרשה מנה משה רבינו את כל המקומות שהכעיסו לפני המקום "לפיכך סתם את הדברים ברמז, מפני כבודן של ישראל".

הרבי שלי הביא מדרש בו נאמר - מדוע משה רבינו אמר את תוכחתו ברמזים: "בעבר הירדן, בערבה, מול סוף וגו'?" משיב המדרש, כי אם היה מפרש יותר היו מתביישים כל כך עד שלא היתה להם אפשרות לעמוד מול משה רבינו ע"ה, היו מתעלפים, לכן דיבר ברמז בלבד:

"במדבר" - בשביל שאמרו מי יתן מותנו במדבר.

"בערבה" - שחטאו בפעור בשיטים בערבות מואב.

"מול סוף" - שאמרו המבלי אין קברים במצרים וכו'.

באשוויץ, לא היה אחד שנכנס לתאי הגזים ולא אמר 'שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד', רבבות משומדים פורקי עול וכולם הכיר אות בוראם ומתו על קדושת שמו - טבע קדוש של יהודי, ה' ינקום דמם!). רואים מכאן שגם הדור הפחות ביותר עיקבתא דמשיחא, יש לו טבע קדוש להכיר את ה'.

וכאמור זהו יסוד גדול, כי לכך מתאונן הנביא בתוכחתו - "ידע שור קונוה וחמור אבוס בעליו, ישראל לא ידע עמי לא התבונן" כמה דורות חלפו בסך הכל ממשוה רבינו עד דורו של ישעי הנביא, והנה ישעיה הנביא כבר יכול היה לדבר בנוסח ברור ונחרץ ללא שום רמז - "הוי גוי חוטא עם כבד עון זרע מרעים וגו'" נורא מאד. כי קיימת ירידת הדורות.

יש לדעת כי ירידת הדורות לא נעצרת, אלא הדורות הולכים ויורדים. ועד דורנו, דור עיקבתא דמשיחא. א"כ נחשוב - היכן אנו עומדים...?

כתוב בזהר הקדוש מדוע הדור, בו יבוא המשיח, נקרא עיקבתא דמשיחא? מפני שאותו דור יהיה המגושם מכל הדורות - כמו העקב המגושם שבגוף. כלומר? אם יכניסו מחט חס ושלום לעין היא מיד תדמע ואף תתעווור חלילה, ואם ביד, יחושו בכאב, אך אם תוחבים מחט בעקב, לא נורא, הרי שהעקב הוא הפחות מכל הגוף. כך דורנו...

אך עם כל זאת, העולם אומר בשם הרבי מקוצק, שעמד פעם ונקש בכף ידו על השולחן: "נכון, מה שנאמר על דור העקב, אבל תדעו, כל הגוף עומד על העקב..." כל הדורות עומדים על הדור שלנו.

ואם נכון שכה היו דבריו של הרבי מקוצק, נבוא ונתמה, ממה נפשך, איך יכול להיות שאפילו שאנו כמו עקב (מגושמים), עם כל זאת כל הדורות יכולים לעמוד על כזה דור חלש?!

נסביר את ההפסדה ונבין גם את זה. הפלא ופלא.

"חזון ישעיהו בן אמוץ אשר חזה על יהודה וירושלים, ידע שור קונוה וחמור אבוס בעליו, ישראל לא ידע עמי לא התבונן".

השור יודע להכיר את בעל הבית - "קונוהו". (בהיותי בחור צעיר והלכתי להתפלל תפילת מעריב ב'אחזה' ירושלים, שם בדרכי לקראת ערב היו שבים מהשדה שוורים של בעלים שונים, היה מעניין לראות איך הם שבים יחד מהשדה, נפרדים, וכל אחד הולך מעצמו לבית אדונו...) אך דווקא "ידע שור קונוהו", השור מכיר את הבעלים עצמו. "וחמור אבוס בעליו" החמור אין לו הבנה כהשור להכיר ממש את קונוהו, אבל את האבוס הוא כן מכיר.

ישעיה הנביא אומר תוכחה קשה כזו לישראל, השור ידע, החמור מכיר, אתם כביכול, גרועים מהם - "ישראל לא ידע עמי לא התבונן".

נשאלת השאלה. וכי השור והחמור למדו בגימנסיה (אוניברסיטה) להכיר את בעליהם, זו הרי מציאות טבעית שנולדת עם השור והחמור, א"כ מה ה' רוצה מאיתנו ומה אשמתנו?! הם יודעים באופן טבעי ללא מאמץ והתבוננות, ולנו הדבר כרוך בלימוד והתרגלות, ומדוע מכנים אותנו כגרועים מהשור והחמור?!

התשובה טמונה בתוכחה עצמה. הנביא מגלה לנו בתוכחה זו, ואומר בשם ה', לשור נתתי טבע שיכיר את בעליו, ולחמור את האבוס, גם לכם נתתי טבע להכיר אותי! כן! כלומר, לעם ישראל יש טבע קודש שנטע ה' בתוכנו להכיר את ה' יתברך!

אנו רואים כך מעז ומעולם, לדוגמא, מסירות הנפש - כאשר עלו על המוקד באינקוויזיציות, נשרפו באש וקפצו למים ילדים צעירים על קידוש ה', וכל יהודי באשר הוא, בשעה שמת אומר "שמע ישראל", אפילו הפחותים ביותר.

שמעתי מעד ראה ישיש, כי בתקופת הקומוניזם, בימים הקשים, כאשר יהודים רבים שירתו יחד במפלגת הקומוניסטים - וגם היו לראשי המפלגה - "מהרסיך ומחריבייך ממך ייצאו!" והנה יהודי קומוניסט אחד שחטא והחטיא בעיירתו, הגדיל לעשות בחטאי - וערב בהיר אחד נעמד ברשות הרבים הוציא עימו ספר תורה והחל לקרוע את גווילי הספר ברחובה של עיר, ה' ירחם. והיה לפלא, כי ממש בעודו קורע ואוחז בגווילים חלפה שם מרכבה עם סוס. העגלה סטתה, ופגעה בו. הוא נסחף מתחת לגלגלים, עצמותיו החלו להישבר. ואז שמעו כולם איך שצועק בין הגלגלים: "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד!" הקומוניסט הזה - - -

(רבי שלמה וולבה זצ"ל סיפר על הימים ששכב בבית החולים בשוודיה, היה זה לאחר המלחמה. בבית החולים אושפזה גם כן אישה ששבה מאשוויץ, והיא סיפרה לו, כי באותם שנתיים שעבדה ליד תאי הגזים

במה שונה השני מהראשון? בחנות השנייה רואה החשבון הוא גם בן של בעל הבית... הביזנטס הם שלו. לכן, כאשר צריך להוריד סחורה ובעקבות כך יהיה רווח גדול של ערב יום טוב, הוא שולח את ידיו לסייע, אם קשה לאביו הוא עוזר ורוצה לעזור. אבל הפקיד בסופרמרקט הראשון הוא בסך הכל פקיד, וכי איכפת לו הרווחים וההפסדים של המנהל, שיכאב הגב לבעל הבית, לא לי...

כך גם בענייני תורה ומצוות: שואלים לפעמים את ר' פלוני "למה אתה עושה כך וכך, וכי מה שאתה עושה מותר וראוי?!" והוא משיב: "וכי כתוב בשולחן ערוך שאסור לעשות כך?!" היכן ראית כתוב בשולחן ערוך לא לעשות מה שעשית?" מתרעם בשאלה.

לדוגמא, זכורני מימי נערוטי. חבר שלנו הלך לשחק פוטבול (כדור רגל) הוא היה השוער. "מה זה?" שאלו אותו החברים בתרעומת, כמו שאומרים מדוע אתה כבן ישיבה משחק פוטבול?

"מה?! תמה הבחור" האם כתוב בשולחן ערוך לא לשחק כדור רגל?!... לפתע הזדקף מולו בפה פתוח וקול שריקת נחש ארסי (בזעם ורצון להכיש ארס). החייל רעד מפחד. אך גם זאת למד בספרי הטבע, כי אם נקלעים חלילה, לכה מצב, שהנחש עומד ממול זקוף כמקל, אסור לברוח. בריחה תביא אותו אחריו, ובדרך כלל הוא המנצח והסוף הוא מות. לכן מה עושים? נשארים לעמוד זקוף ממולו בעמידה איתנה.

הבחור באמת הצליח להתייצב לעמוד על פי הכללים ועפ"י ההוראות. שעה. עמד עוד שעה והנחש מולו - שעתיים. שלוש, אתם שומעים? ארבע, חמש שעות תמימות! הוא היה על סף עילפון.

החברים שלו שהמתינו שעה קלה לבואו, משלא הגיע יצאו במהירות לדרכם לפי הפקודה ותוואי הדרך. אך הוא נשאר שם על עומדו כשהוא מתאמץ ונזהר לא לעשות אפילו תנועה קלה של בריחה.

לאחר שש שעות ירד הנחש, התקפל, פנה לדרכו ונעלם לו.

והוא הרי בחור קומוניסט, מה כבר יכול היה לחשוב על מה שקרה, וכי ידע את הכלל "שוויתי ה' לנגדי תמיד - שהכל מהקב"ה? טוב, הוא מיהר למחנה, שכמובן היה ריק מאנשי הקבוצה שיצאה לדרכה, נטל את מטלטליו, וכיון שידע את כיוון הליכתם, יצא אחריהם בדילוג וריצה, קיווה לעקוף אותם עוד לפני רדת החשיכה. ירד מההר ורץ לפי השבילים. והנה. באחת הפינות מצא את כל הקבוצה כולה שוכבים שחוטים. המורדים ארבו להם והרגו אותם בחרב.

אתם רואים נס? חמש שעות הראה הקב"ה לתינוק שנשבה - תראה, איך אני מציל אותך...

בסוף המכתב הוא חתם בנוסח שלו (אני אומר בנוסח שלנו): ולפיכך התעוררתי להאמין שבורא עולם הוא מנהיג לכל הברואים והוא עושה ויעשה לכל המעשים.

שאבעס!

ומה אתם חושבים כי רק ברוסיה? גם כאן בארץ ישראל הולך לו יהודי רחוק, אי רחוק, עוסק בביזנעס שלו ופתאום צצה מחשבה במוחו: "מה איתי, במה אני יהודי?" הוא ממשיך ומתבונן הולך וחושב על מעשיו עד שמתחיל להשתפר. והוא נהיה צדיק, נורא ונפלא.

חבר שלי רבי ברוך ידלר ז"ל נחלה ושכב בבית חולים לאחר שהבריא ושוב לביתו, באתי לבקרו והוא סיפר לי כך.

בחדר עימו שכבו עוד חולים ל"ע, אחד מהם יהודי חילוני גמור. והנה באו לבקרו (את החילוני) בנים ונכדים צעירים בעלי זקן ושיראים של חרדים - חליפה וכובע. ר' ברוך המתין להזדמנות והתעניין בעדינות "איך הוא הגיע לכך - לצאצאים כאלו?".

"זה סיפור ארוך אספר לך מחר". השיב.

למחרת כאשר הוציאו את החולים לחצר, סיפר לו:

התגוררתי בקיבוץ מסוים (נקב בשמו) שבת אחת יצאתי לטייל, עליתי על רכב של הקיבוץ נסעתי לירושלים לטייל בה עד ככר השבת. שם בלי תכנון מראש נעמדו ילדים וצעקו: שאבעס! שאבעס! לא ידעתי מה זה בכלל מה הצרחות הללו. כעסתי מאד. פתחתי את הדלת "וירקתי עליהם קללות" כלשונו, הם ברחו מפחד שמא אכה אותם.

נכנסתי לרכב להמשיך בנסיעה ושוב התאספו כולם: שאבעס!

יצאתי שנית והם ברחו. וחזר חלילה. לא יכולתי להמשיך בנסיעה, עד שהתקרב אלי רב אחד, שכן מאחד הבניינים ואמר לי בנחת: "אתה רואה מה הולך פה, הילדים לא יעזבו אותך תאלץ להישאר פה, והוא המשיך: "הסתכלתי מהחלון והבחנתי כי יש כאן שיח חירשים, צועקים אחד מול השני - הם אינם מבינים אותך ואתה לא מבין כלל מה הם צועקים, תשמע, אם אתה מעוניין להבין, תעלה אלי לשעה שעתיים עד צאת השבת ואסביר לך".

בקיצור לא אאריך. עלינו, אני ורעייתי, לביתו. התיידדנו. חלפו ימים ביקרנו אצלו שוב, אח"כ ביקרנו בביתו עוד פעם פעמיים - אני ואשתי, וזה לא היה בכלל פשוט מצידנו לבקר בבית חרדי כל כך.

באחד הימים אמר לנו "אתם הרי סוציאליסטים יש לכם אפשרות לחיות בקיבוץ שלכם אבל האם יש בו בית כנסת?" הוא סידר לנו בית כנסת, ומפקידה לפקידה נכנסתי לבית כנסת. הדברים התגלגלו עד שביום מן הימים נכנס לנו בחשבון הבנק 'שילומים' כי שנינו מילדי טהרן, היה זה כסף שלא ציינו לו, ואז פשוט עקרנו את דירתנו

בזה התיירון על השאלות הנ"ל.

הפסוק לא מדבר במי שמורד ממש באדונו ולא שומע להוראותיו, אלא שלא עושה רצונו של מקום, ולכן נקראים עבדים - עבדים שעושים ציווי אבל לא רצונו.

אבל בנים כן עושים רצונו של מקום, מה שה' רוצה.

כלב כתוב לא רק בשולחן ערוך...

באחת האסיפות דיבר החפץ חיים על ענין חשוב בתקנת הציבור, בתוך דבריו אמר: והרי ודאי תשאלו אותי היכן זה כתוב? אומר לכם: זה כתוב פה - הצביע ודפק על ליבו - כתוב בלב! אדם המרגיש כי רצון ה' לא להסתובב עכשיו במגרש כדור רגל הוא לא שואל אם כן כתוב או לא כתוב, אם רצון ה' לעשות עושה ואם לא - אינו עושה.

(היה לי חבר שהיה שורק בפיו הרבה, פעם חלף לידי במסדרונות הישיבה ושרק בפיו (כמדומה שהיה זה בשבת) שאלתי אותו - מה זה?! והוא הגיב "היכן כתוב שאסור?" הצעתי לו לשאול את החזון איש. הוא הסכים. קמתי ונסעתי מירושלים לבני ברק. אמרתי שהבחור שואל "היכן כתוב שאסור?" הגיב החזון"א - "יש דברים שאי אפשר לומר מותר או אסור, צריכים להרגיש..." , אמר ולא יסף).

"אימתי נקראים בנים בזמן שעושים רצונו של מקום. ואם לאו נקראים עבדים".

ה' רוצה מאיתנו שנעשה רצונו, לא רק מצוותיו. כי יש לנו טבע קדוש להבין מה הרצון של האבא שלנו. (ואדברה, לכן באמת דעת רבי מאיר במסכת קידושין דף ל"ו הנ"ל, כי גם כאשר אין נוהגים מנהג בנים נקראים בנים, מדוע? כי תמיד טמון בקרב עם ישראל הטבע קדוש לעשות רצונו של מקום, (יש לנו את האפשרות להבין להתעלות ולעשות רצונו של מקום) אלא שדעת ר' יהודה כי כיון שאין נוהגים מנהג בנים אינם קרויים בנים.

***

הנחש באפגניסטן שלא המית

אספר לכם בענין מה שאמרנו כי ה' נטע בקרבנו טבע קודש שיכירו את ה'. ובמעט התבוננות יהודי מכיר את ה' יתברך.

הנה רואים בעשרות שנים האחרונות התעוררות של בנים אבודים בכל קצווי תבל אפילו באפריקה, רוסיה ואסיה - ישנם יהודים היושבים ולומדים במשניות וגמרא, מי הביאם לידי כך, וכי הקומוניסטים הבולשביקים? מי עוררם? אם לא מאמר הכתוב: "ולקחתי מכם לב אבן מקרבכם ונתתי לכם לב בשר" בקצווי תבל אפשר לפגוש 'תינוק שנשבה' שבעבר לא ידע אפילו שיש תורה בישראל, אבל כיון שהתחיל להתבונן: מה אני איפה אני? הגיע.

זה סיפור ששמעתי לפני שלושה וחצי שבועות (שנת תשמ"ו).

בחור עולה מרוסיה הביא לפני חבריו מכתב שנשלח אליו מידיד בן גילו - יהודי בצבא ברוסיה - בולשביק מושבע (מה הוא אשם נעבאך), והם סיפרו לי מה שכתוב במכתב. תשמעו מעשה ותתפעלו.

הוא נסע עם פלוגת חיילים בשליחות הצבא הרוסי באפגניסטן. אם אתם יודעים או לא יודעים, שם בהרי אפגניסטן מורדים נלחמים ברוסים, יש לרוסיה צרות מהם כבר שבע שנים רצופות. פלוגה זו נשלחה למשימה חשובה.

קבוצת החיילים חנתה באחד הכפרים, הבחור יצא לו קצת לטייל בסביבות הכפר. והנה הבחין בנחש ארסי מתפתל. וכיון שאהב בעלי חיים ולמד בשיעורי טבע כי אפשר להתיידד עם נחשים, ניסה את מזלו, שב למחנה הביא נחש אוכל, הנחש אכל בתאבון.

למחרת הביא לו שנית, כך כמה ימים עד שחש בטחון עם הנחש והשניים - הנחש והוא, הסתובבו זה לצד זה בידידות. היה זה בהר הסמוך לכפר.

הוא הקפיד לשהות עם הנחש במשך שעה ויותר מידי יום. ידידים...

ויהי היום, התקבלה הפקודה להתקדם במהירות האפשרית ביותר, לעזוב את הכפר ולצאת לאחד ההרים, ומשם לעבור להר רחוק יותר. לפני שיצאו לדרך מיהר הבחור היהודי ורץ להיפרד מהחבר החדש שלו, הנחש... פשוט הביא לו אוכל בפעם האחרונה. הנחש אכל ולפתע...

מהקיבוץ לירושלים. כאן גידלנו את המשפחה והילדים. ותראה מה יצא מהם. ע"כ.

אם נשב עד אור הבוקר בדרשה לא אסיים מה שאני שומע אודות חזרה בתשובה. רק עוד עובדה אחת.

מה ראה רבי חיים קנייבסקי?

נכנסו אל בנו של הסטייפלער - רבי חיים קנייבסקי זצוק"ל, בן ואביו - הבן בעל תשובה והאב שעדיין אינו שומר תורה ומצוות, להזמינו לשמש כסנדק בברית של הבן הנכד.

השיב ר' חיים: "לא, אתה תהיה הסנדק" והצביע על הסב.

"מה, וכי אני אהיה הסנדק, וכי אני ראוי לכך?!"

"אני רואה על הפנים שלך קדושה, אתה צריך להיות הסנדק" פסק ר' חיים את פסוקו.

הסב היה הסנדק.

אחרי הברית הוא התחיל לחשוב "למה הרב אמר עלי קדושה, וכי אני קדוש?!"

הרהר בדעתו ובמעשי חייו, והבין... וגם התעורר ושב בתשובה שלימה. מה הבין ומה נזכר?

הוא חיפש בהסטוריה של חייו. ומצא. מעשה שהיה.

היה זה עשרות שנים קודם לכן כאשר עמד להינשא בקיבוץ לפני החתונה קראה לו המיועדת להיות אשתו (הסבתא של הרך הנימול ואימו של אבי הבן) לשדה בפאתי הקיבוץ, ואמרה לו כך: אספר לך. אני הרי ניצולה מהשוואה כפי שאתה יודע. ואיך ניצלת? נסעתי יחד עם אבא ואמא ברכבת בדרכנו לאושוויץ. בנסיעה כבר חששנו כולנו כי אכן אנו בסוף החיים. באחד הרגעים אמא התייפחה בבכי ואמרה לי: אנו צועדים לקראת המוות, רצוני לזרוק אותך מחלון הרכבת, רק כך אולי תזכי את להישאר בחיים, ויישאר מאיתנו זכר. ובכן, אמרה אמא "בשעה שהרכבת תאט באחד מעיקולי הדרכים אשליך אותך" באותה שה בכתה עוד ואמרה: "וכאשר תזכי להישאר בין החיים תחיי בנעימים, תתבגרי, וגם תזכי לבוא בברית נישואין, קודם לכן תשאלו יהודים מה זה טהרת הבית היהודי, שהיא חובה של יהודים".

והשלכתי. והגעתי עד הלום.

לפני כמה ימים שאלתי את מזכירת הקיבוץ מה זה טהרת הבית? היא אמרה בזעם "סתם כלום", לכן מהכעס שלה, אדרבה, הבנתי כי אני צריכה לברר והלכתי לשאול רב דתי, נסעתי לעיר ושאלתי, והרב כן הסביר לי ברור מה החובה של התורה. ועתה, אם אתה מסכים שנשמור על צוואת אימי, טוב, ואם לאו - לא אתחתן!" כך אמרה.

לאחר שלושה ימים נתתי את הסכמתי וכך התחתנתי. וכנראה משום כך ר' חיים ראה עלי מעט קדושה, ולכן זכיתי לבנים ונכדים, ואני מכריז בזאת, כי גם אני שב עתה בתשובה ואזכה לשמור שבת ושאר תרי"ג מצוות. נורא ואיום. ע"כ המעשה.

אתם כבר עייפים (דרשה ארוכה), אולי מפאת שאני עייף אני חושב שאתם עייפים... טוב, וה' יזכנו לראות בישועתו ונראהו עין בעין בעגלא ובזמן קריב.

קדיש, כבוד הרב.

(להגיד)

בין המצרים

עמי לא התבונן (הפטרה לשבת חזון)

משל למה הדבר דומה, לזוג שלא היו להם ילדים הרבה שנים, סוף סוף לאחר הרבה שנים נפקדה האשה.

הגיע זמן הלידה, הלכו לביה"ח, הבעל מחכה בחוץ, ועובר הרבה זמן, הבעל שם לב שהדלת נפתחת ונסגרת הרבה פעמים, רופאים יוצאים ונכנסים, ניגש אליו רופא ואומר לו: המצב חמור מאוד!

אשתך בסכנת נפשות!

יש אפשרות להציל את האשה אבל התינוק ימות! יש גם אפשרות להציל את התינוק אבל אז האשה תמות, תחליט מה לעשות.

אמר הבעל, רגע, זה דיני נפשות, אני צריך ללכת לרב לשאול!

אומר הרופא: אין זמן לרב, תחליט עכשיו!

טוב, אם כך צריך לשאול את האשה בעצמה, זה החיים שלה.

שאלו את האשה ואמרה, לחיות בלי הילד, זה לא חיים, לכן תצילו את הילד. ואמרה לבעלה: תגיד ותספר לתינוק מי הייתה אמא שלו! שמסרה נפשה!

עשו הרופאים מה שעשו, ונולד בשעה טובה ומוצלחת תינוק חדש. למחרת התקיימה לווייה רווית יגון ואנחה,

רבנים הספידו, אנשים געו בבכיה, עצוב מאוד מאוד.

התינוק גדל וגדל, והגיע יום הבר מצוה. האבא קורא לחתן הבר מצוה, בני: אתה יודע שהיום היארציטי של אמא שלך? באותו יום שאתה נולדת אמך נפטרה! ולכן היום בערב כשיבוא האורחים תיגש להתפלל מעריב כי אתה 'חיוב', אני מבקש ממך תתפלל ברגש, תתפלל לאט.

הילד ניגש לעמוד: "תְקַדְה תְקַדְה שמייה רבה פפם פפום 5 דק' סיים מעריב.

האבא התעלף.

לאחר שהתעורר, ניגש אל הבן ושאל אותו: למה? למה אתה ככה מתפלל? הרי בקשתי ממך!

עונה הבן- מה אתה רוצה ממני, רגש? איזה רגש? את אמא שלי לא הכרתי! לא ראיתי אותה מעולם! אני יודע שבבית קברות יש איזה אבן שם נמצאת אמא שלי.

וכדי בזיון וקצף.

אומר רבי שבת יודלביץ זצ"ל [ומביאם הר"ש לוינשטיין], הקב"ה החריב את בית המקדש השכינה גלתה ממקומה, "שפך חמתו על עצים ואבנים" והכל כדי להציל את הילד את כלל ישראל, ואנחנו הילדים "תקדה תקדה שמייה רבה"

"למה א"א להתרחץ?"

- איך אפשר להתרחץ?!!

אלא מאי, אין לנו רגש!

נסיים בדברי האדמו"ר מקוצק כפי שרבי שלום שבדרון היה חוזר על זה.

השו"ע מביא הלכה "שיהא ירא שמים דואג ומיצר על החורבן".

שאל האדמו"ר מקוצק, הרי השו"ע מיועד לכלל ישראל א"כ למה מביא השו"ע הלכה ליראי שמים בלבד? וכי מה יעשה מי שאינו ירא שמים?

ותירץ: 'ירא שמים' יתאבל על חורבן בית המקדש, ומי שאינו ירא שמים שיתאבל על החורבן של עצמו!...

(הגר"ש לוינשטיין)

כי נגע עד ליבר" - רבי יעקב גלינסקי זצ"ל

נעמוד על נקודה בסיפור החורבן, שכמדומני שלא שמים לב אליה. נזכיר את ספור הגמרא (גיטין נה, ב) על קמצא ובר קמצא חרבה ירושלים. שאותו אדם שאהבו קמצא ואיש ריבו בר קמצא עשה סעודה, אמר למשרתו: קרא לקמצא.

הלך והביא את קמצא.

בא ומצאו יושב. אמר לו: "הואיל ואתה איש ריבי, מה מעשיך כאן, קום צא".

אמר לו: "הואיל ובאתי הניחני, ואתן לך דמי סעודתי".

אמר לו: "לאו".

אמר לו: "אתן לך דמי מחצית הסעודה".

אמר לו: "לאו".

אמר לו: "אתן לך דמי כל הסעודה".

אמר לו: "לאו", אחזו בידו הקימו והוציאו.

אמר בר קמצא: "הואיל וישבו חכמים ולא מחו בו, מוכח שהסכימו עמו, אלך ואלשין עליהם". הלך ואמר לקיסר: "היהודים מרדו בך" -

כך התגלגל הדבר הדבר, ונחרב הבית, וסימו (שם נז ע"א): תניא, אמר רבי אלעזר, בוא וראה כמה גדול כוחה של בושא. שהרי טייע הקדוש ברוך הוא את בר קמצא, והחריב את ביתו ושרף את היכלו.

ברם, היא גופא: לא שיקולו כדאיות ותועלת היו כאן, אלא התקוממות רגשית, שנאת עול קיצונית, אי השלמה תהומית עם ההשחתה והרוע. אי יכולת להבליג ולשתוק!

ונספר –

רב עירה ביקר אצל ה"חפץ חיים" זצ"ל, לבקש עצתו וברכתו. כהרגלו, חקרו: "מה מצב הדת בעירכם".

נאנח הרב. המצב אינו משובב נפש.

ה"חפץ חיים" לא הרפה: "החינוך הטהור נשמר?"

ספר הרב: "המשכילים פתחו בית ספר 'תרבות' כפרי, הלימודים בו חיים אין כסף, וההורים העניים נפתו לשלוח לשם את לידיהם, ומה בכוחי לעשות?!"

"והכשרות, נשמרת?"

סיפר הרב: "הקצב אינו מקבל מרות. 'פוסק' בעצמו ומכשיר נבלות וטרפות. והקהל מקבל דבריו, ומה בכוחי לעשות?"

המשיך ה"חפץ חיים" ושאל: "והטהרה נשמרת?"

סיפר הרב: "סדקים נתגלו בקירות המקוה והבנין עומד ליפול. סכנה להכנס אליו. נסיתי להתרים לבדק הבית ולא עלה בידי. ומה בכוחי לעשות?"

התרגש ה"חפץ חיים": "מה בכוחו לעשות?! אבער חלשין, קענט אר דאך! להתעלף הרי אתה יכול!..."

לא מובן –

יתעלף, ומה?

מאומה, אבל איך אפשר להבליג?!

ונספר –

מי לנו גדול מהמהרי"ל דיסקין זצ"ל, השרף מבריסק. והיה אומר: אני לגבי אבי – הגאון רבי בנימין מוולקוביסק זצ"ל – כחומץ לגבי יין. עד כדי כך!

מובן שתמהו, לא הבינו ולא קבלו.

אמר: אספר לכם, ותבינו.

סיפר שבבחרותו נהג לשבת בחדר החיצון בעוד אביו הוגה בתלמודו בחדר הפנימי. כשהיו באים עם שאלות בהלכה או דיני תורה היה מעכבם לשמוע דבריהם ותוך כדי דיבור גיבש עמדתו, ונכנס עמם לחדר הפנימי לראות האם קלע אל המטרה או שמא דעת אביו אינה כדעתו.

ויהי היום, ושרפה פרצה בישוב הסמוך. בתי העץ היו למאכולת אש, ובין הבתים גם בית הכנסת. כששקעה האש ליקטו היהודים את שרידי יריעות ספר התורה המפוחמות והביאון לוולקוביסק הסמוכה, לשאול מה דינן.

כשהגיעו, שמע הנער את שאלתם ומיד ידע את דין השולחן ערוך (יורה דעה רפב, י) בנדון. קם, ונכנס עמם אל אביו –

והאב לא פסק כמוהו.

גם לא פסק אחרת.

כשראה את הגוילים המפוחמים, התעלף!

ובנו, הגאון הקדוש, עודנה נער, ייסר עצמו: למה אני לא התעלפתי – חומץ בן יין אני!

ועכשיו הכל מובן –

ירמיהו הנביא קונן: "דרכך ומעלליך עשו אלה לך. זאת רעתך כי מר, כי נגע עד לבך" (ירמיהו ד, יח) זה בית המקדש, שנאמר (מלכים א ט, ג): "והיו עיני ולבי שם כל הימים" (פתיחת איכה רבתי טז).

שבת המקדש שבקרבו היה לבם של ישראל. והלב שלנו הוא בבחינת בית המקדש שבקרבו (זהר ח"א קסא, א). וכמו שכתב בספר "חרדים" (פרק כא אות יז): "הנה הלב היכל לשכינה דכתיב (תהלים עח, ס): 'אהל שכן באדם', וכתיב (דברים כג, טו): 'כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחנך', ופרש רבי שמעון בר יוחאי (זהר ח"א עו, א): 'מחנך' רמ"ח איברים, ו'בקרוב מחנך' זה הלב". והאלישיך הקדוש זצ"ל כתב: "זה אלי ואנוהו" (שמות טו, ב), [מלשון נוה] אבנה לו בית המקדש (כתרגומו), בלבי. שהוא ענין: "ושכנתי בתוכם" (שמות כה, ח), כי "היכל ה' המה" (ירמיהו ז, ד) –

ידוע, וכתב המהרש"א (יומא ט ע"א) שהיא היא שנאת החינם שבעוונה חרב הבית. אבל המעיין יראה, שבדברי בר קמצא אין הדגש על הבושה שבישוהו, אלא על כך שחכמים שתקו ולא מיחו. ומודע שתקו, כתב המהרש"א: "שלא מיחו מפני שלא היה בידם למחות". ועם כל זה, מפני העדר מחאתם נסתבב חורבן בית אלוקינו!

אילו היו קמים, ומוחים, גם אם לא היו מועילים, יתכן וירושלים לא היתה נחרבת!

ונוסיף בענין זה: בגמרא (שבת י ע"ב) אמרו: לעולם אל ישנה אדם בנו בין הבנים, שבשביל [משקל] שני סלעים מילת [מש] שנתן יעקב ליוסף יותר משאר בניו [בתוספת פס אריג סביב פס ידו, היא כתנת הפסים שעשה לו (רש"י)] נתקנאו בו אחיו ונתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים. והקשו בתוספות, הרי עוד קודם לכן נגזר עליהם שעבוד ארבע מאות שנה בארץ לא להם (בראשית טו, יג). ובאר המהר"ל ("נתיבות עולם", נתיב השלום פרק ג), שמכל מקום צריך היה שתהיה סיבה גדולה שעל ידה תצא הגזרה על הפועל, "כי דבר קטן אינו נעשה סיבה לדבר גדול" –

ואם שתיקת החכמים היתה סיבה לדבר גדול כחורבן הבית, כמה נוראה ואיומה היא!

כיוצא בכך, שנינו (שבת נה ע"א) שבחורבן בית המקדש הראשון פגעה מידת הדין גם באלו שהקדוש ברוך הוא העיד בהם שהם צדיקים גמורים וקימו כל התורה כולה מאל"ף ועל תי"ו, רק משום שלא מחו, למרות שמחאתם לא היתה מועילה!

ושנינו (שבת קיט ע"ב), שלא חרבה ירושלים אלא בשביל שלא הוכיחו זה את זה. שנאמר (איכה א, ו): "היו שריה כאילים", מה איל ראשו של זה בצד וזנו של זה, אף ישראל שבאותו הדור כבשו פניהם בקרקע ולא הוכיחו זה את זה.

וידועים דברי הרב מבריסק זצ"ל בבאור דברי הגמרא (א סוטאה יא ע"א, סנהדרין קו ע"א) שלושה היו באותה עצה [של "הבה נתחכמה לו פן ירבה"], בלעם ואיוב ויתרו. בלעם שיעץ נהרג, איוב ששתק נדון ביסורין, יתרו שברח זכו מבני בניו שישבו בלשכת הגזית.

ושאל: בלעם שיעץ להרוג ילדי ישראל נהרג, הרי זו מידה כנגד מידה.

יתרו שברח כי התנגד לפעול לרעת ישראל זכה ומבני בניו פעלו לטובת עם ישראל, מידה כנגד מידה.

אבל איוב ששתק נדון ביסורין, היכן כאן הנהגת מידה כנגד מידה.

ובאר: מדוע שתק איוב, כי ראה שדעת פרעה נוטה לעצת בלעם, ולא יועיל במחאתו. אם כך, מה לו למחות, שתק.

מה עשה הקדוש ברוך הוא, הביא עליו יסורים וזעק במכאוביו. לא מובן: וכי מה תועיל בזעקותיך. אבל כשכואב, צועקים! אז איך יכול היית לשתוק בגזרת "כל הבן הילוד היארה תשליכהו"? כי לא כאב לך!

וב"זה לעומת זה!"

בן שמונים שנה היה משה רבינו בעמדו לפני פרעה (שמות ז, ז). שמונים שנה, התן תקופת חיים! "ימי שנותינו בהם שבעים שנה, ואם בגבורת שמונים שנה" (תהלים צ, י). מה עשה משה רבינו שמונים שנה? במדרש (ריש ילקו שמעוני שמות) מבואר שהיה משנה למלך מצרים, ומלך כוש, וכלוא עשר שנים במדין, ומכל זה אין התורה מספרת מאומה –

מה מספרת היא, שיצא אל אחיו לראות בסבלותם –

וראה איש מצרי מכה איש עבר מאחיו, והרגו –

וראה שני אנשים עברים נצים, וגער בהם –

וראה רועים המציקים לבנות יתרו, והושיען –

זוטות, לכאורה.

אבל, אמר רבי ירוחם ממיר זצ"ל, כל ה"משה רבינו" צפון בזוטות אלו! בהן מגלה התורה במה זכה להיות מושיען של ישראל ומנחיל התורה –

וכי במה יועיל לעמו, אם יראה בסבלותם. "שהיה בוכה ואומר חבל לי עליכם, מי יתן מותי עליכם, והיה נותן כתפיו ומסיע לכל אחד ואחד מהם" (שמות רבה א, כז). לכמה היה יכול לסייע! ומה הועיל כשהכה את המצרי, הלא רק סכן עצמו. וכשהתערב ברבי דתן ואבירם וקוממם עליו והלשינוהו –

ומשלא מחו, משגלו אדישות, גם אם לא היה בידם לפעול, אבל איך אפשר לשתוק כשרואים כזה עול, שאוחזים בידו של אדם, מקימים אותו ומסלקים אותו –

אם הלב אטום, נאטם גם בית המקדש, לבם של ישראל!

ומבואר בגמרא (יומא ט ע"ב), שכל זמן שלא יסולק גורם החורבן, לא תבוא הגאולה –

ומה על לבנו. הלא קהו רגשותינו, דבר אינו מזעזענו!

האם יש ראייה גדולה יותר, משווין נפשנו באלו הימים! (והגדת)

על מה היה חורבן בית שני?

בושה וחרפה שעשו לבר-קמצא! זורקים אותו מול כולם, מתוך חתונה, הוא מוכן לשלם את כל החתונה!

- תשאיר אותי פה, אל תבזה אותי!

- עזוב לא רוצה, אתה עושה לי שחור בעיניים. צא מהחתונה!

הוא יוצא, יושבים כולם ואף אחד לא פותח פה.

אומרת הגמרא {מסכת גיטין נז, א} – תניא אמר רבי אלעזר

בא וראה כמה גדולה כוחה של בושה שהרי סייע הקב"ה את בר קמצא והחריב את ביתו ושרף את היכלו.

הוא הולך עם הכבש ששלח הקיסר ועושה לו פצע. איפה?

בעין ובפה – בעין הרעה, ובפה שבייש אותו, אמרו לו – צא החוצה מפה!

נחרב הבית השני!

מה, אבל הוא לא הרג אף אחד! זה לא בית ראשון שנשפך דם כמים!?

מה זה לא הרג? אתה חושב שבר קמצא חי?!

עומדים 600 מוזמנים, עומד המחותר ואומר – לך!!! עוף מפה!!!

כולם מסתכלים, וכולם מדברים על זה. אחרי חמש דקות כולם יודעים ששפכו את דמו.

אומר הקב"ה – זה רצח! לא צריכים לשפוך דם! זה רצח בדיוק כמו שאתה תוקע חרב!

אצל אדום צריך רצח בדם קר, אצל יהודי, מספיק להלבין את פניו, כדי שיחשב לרצח!

אז תרדו לגלות של אדום!

למה אדום?

כי התורה אומרת {פרשת ניצבים ל, ז} ונתן ה' אלקיך את כל האלות האלה על איביך ועל שנאיך אשר רדפוך"

שואל רבינו בחיי – מי זה האויב ומי זה השונא?

ואומר – האויב זה ישמעאל, והשונא זה עשו.

למה הוא נקרא 'שונא'?

אמר ר' שמעון בן-יוחאי – הלכה בידוע, שעשו שונא ליעקב.

- תגיד, למה אתה שונא אותו?

- שונא.

תשאל את הגרמנים – למה שחטתם שישה מיליון יהודים???

- סתם.

אדום לא צריך סיבה. אמר ר' שמעון בר-יוחאי הלכה בידוע, שעשו שונא ליעקב!!!

אומר הקב"ה – אם בית שני נחרב בגלל שנאת חנם, ואתה שואל "למה", אתה תרד לגלות אדום, כי שם השנאה בלי סיבה.

שונאים אותנו! תסתכלו בעולם! כל המדינות, כולל ברק אובאמה וכל מי שנראה כחבר של ביבי, כולם שונאים אותנו!!!

למה???

זה גלות אדום.

רבותי, אני רוצה להגיע לנקודה, ובזה לסכם את הדברים:

- כן. כמה עולה? \$ 100,000 בסדר, תביא.

נכנס הביתה ורואה שאבא שלו נרדם, יש מחלוקת בגמרא – אם שם את הרגליים על הכספת, או המפתח של הכספת היה מתחת לראש.

יש גמרא שכולנו מכירים {מסכת קידושין לא, ב} – אמר רבי אבהו כגון אבימי ברי קיים מצות כיבוד השפיץ של כיבוד אב, זה הבן שלי, אבימי, אין כמוהו! חמשה בני סמכי הוה ליה לאבימי בחיי אביו חמישה בנים היו לו, לאבימי, כולם חיו אצלו בביתו בחייו וכי הוה אתא רבי אבהו כשרב אבהו היה בא לבקר את בנו אבימי קרי אבבא היה נותן דפיקה על הדלת ואומר – תפתחו לי! רהיט ואזיל ופתח ליה היה אבימי רץ לשער ואמר אין אין עד דמטאי התם וכל הדרך עד השער, היה צועק אבא אנחנו באים, אבא אנחנו באים! יומא חד יום אחד הגיע רב אבהו לבקר, התיישב בסלון, ב"ה יש כורסא מתנדנדת. שאל אותו – אבא מה תשתה? אמר ליה אשקיין מיא – סודה קר עם הרבה גזים והרבה קרח אדאייתי ליה נמנם הלך אבימי והביא לו, אבל בינתיים ר' אבהו נירדם גחין קאי עליה עד דאיתער אבימי לא העיר אותו. נשאר לעמוד עם הכוס סודה עד שיקום אביו איסתייעא מילתיה ודרש אבימי (תהילים עט-א) מזמור לאספ אלקים באו גוי בנחלתך טמאו את היכל קדשך שמו את ירושלים לעיים, בא הקב"ה וגילה לו סוד, על מזמור בתהילים.

על זה אומרים מזמור?! תגיד קינה!

אלא, גילו לו מהשמים שהקב"ה הוריד את זעמו על עצים ואבנים במקום על עם ישראל.

רבותי, למה אבימי קיבל את התשובה הזאת, בדיוק כשהוא עמד ליד אביו? הוא לא יכל לקבל את החידוש הזה בבית הכנסת?

תוספות אומר ביאור נחמד – מזמור לאספ – אספ, היה הנכד של קרח. כתוב בפסוק (איכה ב, ט) טבעו בארץ שעריה, משל למה הדבר דומה? משל לשפחה שנפל לה כד לתוך הבאר.

- עכשיו אין מי שיוציא לי את זה מהמים.

הגיעה השפחה של המלך, הביאה כד מזהב ונפל לה גם לתוך הבאר.

היתה השפחה שמחה – ב"ה, עכשיו יבואו להוציא את כד הזהב בטוח שיוציאו גם את שלי.

אמר אספ מזמור. מה המזמור?

"ריבוננו של עולם, כשיוציאו את השערים שדוד המלך שיקע ברצפה, יוציאו גם את הסבא שלי, את קרח".

א"כ התשובה פשוטה מאוד – היות ואבימי כיבד את אבא שלו, אמרו לו את הביאור במזמור של אספ, שהיה נכדו של קרח.

אבל מה שייך חורבן בית המקדש, לכיבוד אב של אבימי?

רבותי, אני רוצה להיכנס לנושא נוסף, ולהסביר רעיון נוסף, שראיתי בספר אמנות עתך, שאולי יביא אותנו, לאיזה הרגש, בנושא הזה של חורבן הבית:

למי ששם לב, הגויים מצטיינים במצוות כיבוד אב – עשו מכבד את אבא שלו.

אליפז, הולך להרוג את יעקב אבינו, "כי אבא אמר".

עמלק הולך להילחם בישראל מרפידים, שנאמר ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים, 400 פרסה! למה?

כי אמא שלהם, תימנה, השביעה את עמלק – תן לי תקיעת כף שכשיבוא הזמן שעם ישראל יצא ממצרים, תחסל אותם!

כיבוד אם!

רבותי, שואלת הגמרא {מסכת קידושין לא, א} שאלה – בעו מינייה מרב עולא עד היכן כיבוד אב – עד היכן מצות כיבוד אב?

לאיפה הגמרא שולחת אותנו?

דמא בן נתניה – גוי מאשקלון, שהיה סוחר בתכשיטים ובאבנים טובות. עם ישראל היה צריך לקנות אבן שנאבדה מאבני החושן. האבן נקראת ישפה, כך אומר הירושלמי.

באו אליו החכמים ושואלים אותו – אדוני, יש לך את האבן הזאת ישפה?

- כן. כמה עולה? \$ 100,000 בסדר, תביא.

נכנס הביתה ורואה שאבא שלו נרדם, יש מחלוקת בגמרא – אם שם את הרגליים על הכספת, או המפתח של הכספת היה מתחת לראש.

למה???

זה גלות אדום.

רבותי, אני רוצה להגיע לנקודה, ובזה לסכם את הדברים:

9

הוא יוצא לחכמים – סליחה, אבל אני לא יכול לתת לכם את האבן.

ודאי שמעירים! אם מעירים אותו על גוגו, ודאי שמעירים אותו על 5 מיליון דולר

5 מיליון דולר!?

מה הבעיה... תעיר אותו, קח את היהלום, תמכור אותו, אחר כך תיקח אותו למלון' רמדה, 'שיישן חצי שנה רצוף

ממי אתה מביא דוגמא?! מדמא בן נתינה!

טמבל! למה לא הערת את אבא שלך??

הגמרא מספרת – שיום אחד, דמא בן נתינה לבש בגדי זהב וישב עם כל מלכי וחשובי רומא לשיבה, באה אמא שלו הכניסה לו שתי סטירות, קרעה לו את הבגדים, ולסיום ירקה עליו!

- "ברוכה תהיי", אמר דמא בן נתינה לאמו.

אין דוגמא אחרת, רק מכאן???

רבתי, אני רוצה לומר יסוד, שכתוב בספר של ר' משה פינשטיין – מה אתה מביא דוגמא ממשוגעים?! ראית פעם אדם שהולך לישון עם הרגליים על הכספת!?

אין לך ספה?! ראית פעם אמא שבאה לבן שלה בישיבת קבינט, נותנת לו שתי סטירות וקורעת לו את הבגדים!?

אז מה אתה מביא לי דוגמאות ממשוגעים!?

אבא דפוק ישן על הכספת. אמא משוגעת יורקת על הבן, ואתה מביא לי דוגמא ממנו?? אין לך דוגמאות יותר יפות??

אומר ר' משה פינשטיין – אתה יודע מתי לא מעירים את אבא?? כאן במקרה הזה, לא מעירים את אבא! למה?

כי אם יש אמא משוגעת, מסתמא 'ענבי הגפן בענבי הגפן' גם האבא משהו לא בסדר אצלו.

אם האבא הוא קוקוריקו, לוקח כדורים, אז ודאי שלא מעירים אותו, הוא יכול להיבהל ואז ייקחו אותו לאשפוז, אבל אם האבא נורמאלי, וסתם ישן עם רגליים על הכספת ודאי שמעירים אותו! אין ספק.

רבתי, אני רוצה לשאול אתכם שאלה – הגמרא כאן, מביאה דוגמא מגוי אחד באשקלון, וגם בירושלמי מובאת דוגמא מעוד גוי מאשקלון. מה, כל אלה מהכת של כיבוד אב היו באשקלון?

באשדוד לא היו כמה?

אומר הספר אמונת עתך – אתה יודע למה כולם מאשקלון? כי באשקלון גרו פלישתים, ופלישתים כולם ממזרים, כך כתוב בחז"ל.

אתה יודע למה הם כיבדו את האבא?! כי זה בכלל לא האבא שלהם!

אני רוצה לומר מכאן יסוד, שראיתי אותו בספר אמונת עתך, של הרב משה וולפסון.

הוא כותב יסוד אדיר, והוא פותח בשאלה – כשחז"ל שואלים – עד היכן כיבוד אב, למה הגמרא לא מביאה לכך מקור? תגיד גזירה שווה, תגיד קל וחומר, תביא מדרש, אבל תביא משהו!

- עד היכן כיבוד אב? תלך לדמא בן נתינה.

דמא בן נתינה זה האדם שחייב בכיבוד אב?

אומר תשובה נוראה – לא לומדים ממנו כיבוד אב. באים חז"ל ללמד אותנו, מה השכר שהקב"ה משלם לגוי על כיבוד אב.

גוי לא חייב בכיבוד אב, ואם הוא כיבד את אבא שלו, על אף שהוא לא חייב בכלל, משלם לו הקב"ה אחר כך בפרה אדומה.

מזה תלמד, כשבן-אדם חייב במצוה והוא מקיים אותה, שהוא מצווה ועושה, כמה הקב"ה ישלם לו על מצוה אחת של כיבוד אב!

שואלת הגמרא – כיבוד אב עד היכן?? בא ותסביר לי מה גודל המצוה.

אומרת הגמרא – אני לא אסביר לך עכשיו את ההלכה, מגוי אני יוכיח לך מה הקב"ה משלם, ומזה תלמד על אחת כמה וכמה ליהודי.

רבתי, אומר הרב משה וולפסון בספרו רעיון מצמרר – אותו יצר הרע, שאומר לנו "לא לכבד הורים", אומר לגויים "תכבדו הורים..." למה??

כדי לקטרג על עם ישראל. גוי שמכבד הורים זה קטרוג לעם ישראל!

למה זה קטרוג?

- למה? אבא שלי ישן.

- תעיר אותו, ניתן לך \$ 150,000

- לא, לא רלוונטי. אבא ישן.

- \$200,000

- לא.

- \$250'000

- לא.

- \$300,000

- לא.

- \$ 360,000 - פעמיים חי?

- לא.

- ניתן \$ 440,000 פעם אחת מת

- לא!

- \$600,000!

- לא, אין מה לדבר! לא מעיר את אבא שלי!

- הקב"ה ישלח לך רפואה שלמה. כל-טוב.

הולכים ממנו החכמים וחוזרים בערב – תגיד, יש עוד את האבן?

- כן.

- כמה עולה???

- \$ 100,000

- אבל הצענו לך עליה כבר \$ 600,000!?

- מילה שלי זו מילה!

אומרים חז"ל – שילם לו הקב"ה את החצי מיליון דולר הנותרים. הוא לא הפסיד, אל תדאג.

בשנה אחרי זה, נולדה לו פרה אדומה ושילמו לו עליה חצי מיליון דולר. לא הפסיד שום דבר.

אתה רוצה לדעת מי הדוגמא לכיבוד אב??

דמא בן נתינה, הוא הסמל של כיבוד אב!

אהה, בומבה לבמבה!

רבתי, אני רוצה לשאול אתכם שאלה – אין לנו דוגמא כזאת אצל היהודים, צריכים להביא דוגמא מגוי דמא בן נתינה!?

תפתחו תוספות מסכת קידושין לא, ב}, ובירושלמי בהרחבה, שמספר מה עשה ר' טרפון לאמא שלו, איזה כיבוד אם – ישב על הרצפה, כדי שאמא שלו תעלה עליו ותוכל לעלות למיטה.

מה, לאמא שלו נגמר הנעליים??

זה הסמל של היהודים? דמא בן נתינה??

ועוד יותר מזה, רבתי – נאמר שזו הדוגמא, האם כך היא ההלכה?

סוחר יהלומים יהודי, שמגיע אליו שיח פרסי, אומר לו – תשמע, אני צריך עכשיו יהלום 30 קרט, כמה עולה?

- \$ 1,500,000

- בסדר, תביא.

הוא ניגש לכספת, אבא שלו ישן עם הרגליים על הכספת.

- תשמע, אני לא יכול למכור לך, אבא שלי ישן על הכספת.

- \$ 5,000,000 הולך?

- לא יכול.

האם זאת ההלכה שלא מעירים את אבא בשביל רווח של 5 מיליון דולר???

עשו, שכיבד את אבא שלו זכה לפגוע בבית המקדש, כי אם אין כיבוד אב, אם אתם לא חיים טוב ביניכם, מה יש לאבא!?

תסתכלו בספר החינוך – שמתוך שמכבד את אביו, יבוא לכבד גם את

מתי האבא מאושר? כשכל הילדים חיים ביחד...כשהילדים רבים אחד עם השני, יש צער לאבא!

הקב"ה, שהוא אבא שלו, ואבא של אבא שלו ואבא של סבא שלו! הולך גוי ומכבד את אבא שלו. אתה יודע מה הוא רוצה להגיד?

אומר הקב"ה – אם אתם אחים ואתם בנים שלי, למה אתם לא אוהבים אחד את השני?! אם אני האבא שלכם, תחיו טוב אחד עם השני! וכשאתם לא חיים טוב אחד עם השני, מגיע עשו, ומחריב את הבית.

ריבונו של עולם, אתה זוכר שהחרבת את בית המקדש השני?! אתה יודע למה עשו החריב את בית המקדש השני – בגלל שהוא כיבד את אבא שלו.

עם ישראל, הוא העם היחיד בין שבעים אומות, שאתה קורא להם 'בני'. אתה לא קורא לאדם בני, ולא לבבל ולא לאף אחד.

אומרים רבותינו – כשהעניין של כיבוד אב היה נגוע, איבד הקב"ה

"בנים אתם לה' אלוהיכם", יש רק עם אחד – עם ישראל.

בכוונה את האבן של בנימין, שהיה סמל של כיבוד אב. אם ככה, נוכל להבין, שמי שיש לו אבא ודאי חייב בכיבוד אב, זה זכויות בבנין בית המקדש. מי שאין לו אבא, לפחות ידע, שהאבא שיש לכולנו הוא אבינו שבשמים.

בא עשו ואומר – תסביר ריבונו של עולם, אם אתה אבא שלהם, איך הם מכבדים אותך??

אומר הקב"ה לנביא מלאכי {א, ו} **ואם אב אני איה כבוד!**

כשעומד אבימי ליד אבא שלו ומחזיק את הכוס, מגלה לו הקב"ה **מזמור לאסף – אתה יודע למה באו גויים בנחלתך, החרבתי את ביהמ"ק ושמו את ירושלים לעינים?**

אין לנו היום בית מקדש, יש לנו בית מקדש מעט. בית המקדש של מטה, הוא משכן של הקב"ה, ד' אמות של הלכה.

הקב"ה שואל – אם זה בית המקדש, איה כבודי?! כמה אתה דואג לכבד את בית המקדש של מטה? האם אתה לא מדבר בתפילה? האם באמצע התפילה אתה לא מרים טלפונים?

מסיבה אחת – כי הם בנים שלי.

כיליתי את זעמי על עצים ואבנים, ולא כיליתי את זעמי על הבנים שלי!

אני אגלה לך מה סוד חורבן הבית!

אומר המשך חכמה – אתה יודע איזה אבן נאבדה?

תארו לעצמכם שבית המקדש היום יורד לנו. עם כל מערכות התקשורת. אדם היה מתוודה על קרבן חטאת, פתאום מתנגן לו ברקע שיר חסידי מרגש, מה, יש לו טלפון.

כתוב בירושלמי – אבן ישפה.

של מי האבן הזאת?

של בנימין.

תגידי, ככה מתנהל בית המקדש? אתה תענה לטלפונים בזמן הקרבת הקרבנות??

בית המקדש נבנה בחלקו של בנימין.

למה?

תפילות במקום קרבנות תיקנו!

כמה אנשים עונים בתפילת הלחש לטלפונים???

אומר משך חכמה – כי בנימין הוא היחיד שלא פגע בכבודו של אבא!

אני לא מדבר על השירים והפזמונים! אתה נכנס למנין, כל כיש רוקד בצורה אחרת!

עשרה אחים היו שותפים למכירת יוסף. יעקב מתאבל – פגעו באבא.

היחיד שלא היה שותף לזה, היה בנימין.

מה קרה לך?? מה השירים האלה?? סגור את זה!!!

אומר הקב"ה – בית המקדש יבנה רק בחלקו של בנימין – במקום של כיבוד אב.

אתה נמצא בבית המקדש **ואם אב אני איה כבודי!?**

(ברוך שאמר)

בדרך הדרוש

שפיר אלה הדברים אשר דבר משה וקשה הא הוי אבל ואסור לעסוק בד"ת ל"א אל כל ישראל שרבים הי צריכין לו ממיילא מותר ודו"ק:

המקדש כנ"ל אז נתעוררו גם הן לבכות עמהם על שברם שלא יתראו עד שיתראו גם המים משברם וזה שנאמר על הרוות בבל שם ישבנו וכשראינו שבכו המים על שברם גם בכינו אנחנו עמהם כי שבר אחד להם ודו"ק

על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו (תהלים קל"א) יש לדקדק חדא למה דווקא כשישבו אצל המים כבו על החורבן. גם מאי אשמעינן קרא בזה שבכו כשהגיעו אצל המים. גם תיבת 'גם' בכינו אין לו שחר, דגם משמע בכל מקום לשון ריבוי ומי לא סגי אי הוי כתבי שם ישבנו ובכינו וכו'

(מדרש יהונתן)

הצרות ודי זהב.

הוכיחן על חטא העגל ומחלוקתו של קרח. הצרות זה מחלוקתו של קרח, ודי זהב זה חטא העגל וכו'. ויש לדקדק הלא מעשה העגל היה קודם למחלוקתו של קרח ולמה הקדים את המאור. וכמו כן קשה על מאמר נעים זמירות ישראל בתהלים ויקנאו למשה וגו' תפתח ארץ ותבלע וגו' יעשו עגל בחורב וגו'. הקדים גם כן מעשה קרח לחטא העגל. ויש לפרש על פי מה דאיתא במדרש מובא ברש"י בפרשת יתרו דאמר משה לפני הקב"ה מפני מה אתה רוצה לענשן על חטא העגל הלא אמרת אנכי ולא יהיה לך בלשון יחיד ולי צוית ולא להם ובוה היה מלמד עליהם זכות. והנה במחלוקתו של קרח אמרו כלנו שמענו מפי הקב"ה אנכי ולא יהיה לך. וכונתם דמחמת שמענו בלשון יחיד אם כן כל אחד ואחד מאתנו חשוב בעיני הקב"ה כמשה. והשתא יובן הענין, והצרות כלומר מכה החטא של קרח ועדתו נתעורר ודי זהב דהיינו החטא של עגל דשוב אין יכולים ללמוד עליהם זכות ולהצטרף דמעתדת קרח יש סתירה לזה כנזכר לעיל:

(חוט המשולש)

אלה הדברים אשר דבר משה וכו',

פירש רש"י דבתחילה הוכיח אותם על מחלוקת קרח ואח"כ הוכיח אותם על מעשה העגל ותמוה דמעשה העגל הי' קודם מחלוקת קרח והוי ל"י להוכיחן בתחילה על מעשה העגל ואח"כ על מחלוקת קרח, אבל נ"ל דאיתא במפורשים ישראל יש להם תירוץ על מעשה העגל שמושה יכול לומר לי צוית ולא להם, איתא בפסוק אמר קרח כי כל העדה כולם קדושים כולם שמעו בסניי אנכי מפי הגבורה והשתא אתי שפיר בתחילה הוכיחן על מעשה קרח ממיילא מוכח ממעשה קרח שכולם שמעו בסניי ואין להם תירוץ על מעשה העגל לכך אמר אח"כ הוכיחן על מעשה העגל ודו"ק:

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל

יש לדקדק למה כתב כאן כל ישראל ולא כתיב בני ישראל או אל ישראל, ולתריץ נקדים מה דאיתא בגמ' בשעה שאמר משה משנה תורה די' ג' ימים אחר מיתת אהרן ופריד הגמרא הא הוי אבל ואבל אסור בת"ת ומשני הגמרא דאי רבים צריכין לו מותר בד"ת והשתא אתי

(תוכנית התורה - לב אריה על התורה):

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'

פרשת דברים תשפ"ב שנה ט | גליון מס' 444

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

'אמן' על ברכות הגאולה

בשנה זו לא נצונו ביום התשיעי לחדש אב. השנה, כידוע חל היום התשיעי בשבת, והצום נדחה ליום ראשון. כלנו מקווים, מתפללים ומיחלים שלא נצטרך לצום כלל; שהתפלות הרבות שעם ישראל נושא במשך כמעט אלפים שנות גלות, יעלו ויתקבלו במרומים ומשיח צדקנו יבוא ויגאלנו במהרה.

אולי יש שלא יודעים אבל גם הצפייה לגאולה כריכה במצות עניית אמן. ברבות מהברכות שתקנו חכמים טמונה בקשה לבוא הגואל, ובאמצעות ה'אמן' שאנו עונים אחריהן, מביעים אנו את אמונתנו וצפייתנו לבוא הגאולה.

בנוגע לעניית אמן על שתיים מברכות הגאולה, מצאנו התייחסות מיוחדת בספר הקדום 'ספר הגן ודרך משה' (ליום א'): 'מספר שם על אודות חסיד אחד שבקש להביא פיצוץ יתכן שרובות אלפי התפלות והבקשות שכלל ישראל נשאו ונושאים במשך דורות פה רבים לבוא הגאולה השלמה - טרם התקבלו, והגלות מתארכת והולכת. לאחר שהתענה על פה גלו לו מן השמים בחלמו: 'איה תבוא הגאולה והעולם אינם משיגים לענות אמן על הברכות שבהן מבקשים על הגאולה - ברפת 'המחזיר שכינתו לציון' [לפי שממחרים לומר 'מודים דרבנן'] וברפת 'הפורש סכת שלום' [לפי שממחרים לומר 'ושמרו!']?'

מן השמים גלו כי מלבד בקשת הגאולה והפזרה בברכות ובתפלות, נדרש מאתנו מאמץ נוסף - לענות אמן כדבעי על ברכות אלו, ואם רק נשפיל להקפיד על פה, נזכה להגאל. שמעתי פעם מחבר רמז פה על פה, ראשי התבות של הבקשה: "ובנה ירושלים עיר הקדש" הן בגימטריה אמן.

יתכן אף לומר שענין זה נרמז במאמר חכמים (שבת לא א'): 'בשעה שמכניסים אדם לדיון, אומרים לו: נשאת ונתת באמונה?... צפית לישועה?'

לנשאת ונתת באמונה יש קשר הדוק לצפיית לישועה; הנושא ונתתו באמן, כלומר שהוא מקפיד על עניית אמן כראוי, הוא זה שיוכל לענות על שאלת: 'צפית לישועה?'

כפי שלכל ברכה חסר ה'מכה בפטיש' - עניית אמן אחריה, פה גם את ברכות הגאולה יש להקפיד ולהשלים בעניית אמן.

בקריאת 'המחזיר שכינתו לציון. אמן' ובברכת שבת שלום,

278 218 מכתובתו

פרש רש"י כי בני ישראל ישבו בקדש, תשע עשרה שנה, 'כמימים אשר ישבתם' - בדיוק כמנין השנים שבהן נעו ונדו בשאר מסעותיהם במדבר. ויש להבין את הסבה שבגינה התחלקו אותן שלוששים ושמונה שנים שנגזר על ישראל לנדוד במדבר מחמת חטא המרגלים - חציו במנוחה בקדש, וחציו בנדודים ממקום למקום?

פרש רבי פינחס הלוי הורוויץ בעל ה'הפלאה':

מסתבר כי לאחר חטא המרגלים שבו נגזר על ישראל לשהות במדבר ולא להכנס לארץ, התפללו משה ובני ישראל שלכל הפחות ימנעו מהם היגיעה והקשי הגנרמים מחמת טלטולי הדרך. וכיון שתפלה עושה מחצה (ויק"ר ז א), התחלקו שנותיהם במדבר - תשע עשרה שנות נדודים, ותשע עשרה שנות מנוחה ('פנים יפות').

משה תקן לומר 'מאה ברכות'

'ה' אלקי אבותכם יסף עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם כאשר דבר לכם" (א יא)

פרש רש"י (ע"פ ספרי א יא) שלאחר שבברך משה את ישראל: "יסף עליכם ככם אלף פעמים", אמרו לו ישראל: "משה אתה נותן קצבה לברכותינו", הלא כבר הבטיח הקדוש ברוך הוא לברכהם (בראשית יג טז): "ושמתי את זרעך כעפר הארץ?" אמר להם משה: "זו משלי היא, והוא [הקדוש ברוך הוא] ויברך אתכם כאשר דבר לכם".

אם כבר הבטחו ישראל בברכת הקדוש ברוך הוא לאברהם בברכה שאין לה קצבה, מדוע הצרך משה להוסיף להם ברכה משלו?

פרש רבי יעקב בעל הטורים:

משה רבנו למד את ישראל לברך 'מאה ברכות' בכל יום. וכיון ששכרה של כל ברכה הוא עשרה זהובים (חליו פז א), נמצא שפאשר יברכו 'מאה ברכות' ישתכרו אלף זהובים בכל יום. וזהו שאמר לישראל: בשכר מצות אמירת 'מאה ברכות' ביום שלמדתי אתכם, תשתכרו 'ככם אלף פעמים', אולם מלבד זאת יוסיף ויברך אתכם הקדוש ברוך הוא מאוצרו.

סמוך לכך שמושה הוא שלמד את ישראל לברך 'מאה ברכות' ניתן ללמוד מהפסוק (דברים לג א): "וזאת הברכה אשר ברוך משה איש האלקים"; "משה איש האלקים" - ראשי תבות 'מאה' (בעל הטורים' דברים לג א; מנחת הנה"ה).

ב'עת רצון' יש להתפלל על העתיד

'ה' אלקי אבותכם יסף עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם כאשר דבר לכם" (א יא)

פרש רש"י (ע"פ ספרי א יא) שלאחר שבברך משה את ישראל: "יסף עליכם ככם אלף פעמים", אמרו לו: "כיצד אתה נותן קצבה לברכותינו", והלא כבר הבטיח הקדוש ברוך הוא לאברהם (בראשית יג טז): "ושמתי את זרעך כעפר הארץ?" אמר להם משה: "זו משלי היא, והוא [הקדוש ברוך הוא] ויברך אתכם כאשר דבר לכם".

את טענתם של ישראל ואת תשובתו של משה, פרש רבי נתנאל פריד בעל ה'פני מבין' על פי משל:

מעשה במלך שלרגל יום הולדתו יצא בהכרח כי זכון הוא למלא כל בקשה שתגש לפניו. לשמע הכרזת המלך מהרו ובאו רבים מתושבי הממלכה, ובזה אחר זה שטחו את בקשותיהם. המלך אכן לא אכזב, כל בקשה שהגשה מלאה לשביעות רצונו של המבקש.

לקראת סוף היום נכנס לחדרו של המלך ידידו ורעו הקרוב ביותר. שמח המלך לקראתו ובקש מיד לשמע את מבקשו. בהכמתו בקש לה נצל את שעת הכשר עד תם, ובקשתו היתה כי מעתה ואילך כל בקשה ומשאלה שיבקש מהמלך, בכל עת ובכל שעה, תתקבל לרצון לפניו.

משל זה הביא החיד"א כ"ד לבאר את הפסוק (תהלים סט ד): "ואני תפילתי לך ה' עת רצון אלקים ברב חסדך עגני באמת ישעך"; בעת שמתפלל אדם בצבור שהיא "עת רצון" למקבלת התפלה (ברכות א א), יבקש האדם "ברב חסדך עגני באמת ישעך" - בכל עת, גם כאשר יאירע ויאלץ להתפלל ביחידות (חומת אגף' תהלים שם).

אף לענייננו, טרם פטירתו, כשראה משה שיעת רצון היא זו, עמד וברך את ישראל כל אחד ואחד בעניינים שהיו נצרכים לו באותה שעה. אולם בני ישראל שבקשו לנצל את גדל השעה, טענו פגגו: כיצד "אתה נותן קצבה לברכותנו" - הלא מרבם הם צרכינו, ובכל עת יתוספו עליהם עוד ועוד צרכים חדשים? על כן מיד עמד משה וברכם שברכת ה' הפוללת הכל ועומדת לנצל תלנה אותם בכל עת (פני מבין).

תפלה עושה מחצה

'ותשבו בקדש ימים רבים כמימים אשר ישבתם" (א מז)

תפלת מנחה שהצילה ממוות לחיים

להתפלל, אני ארד לשאב את המים במקומי, ובפעם אחרת תשאב אתה במקומי".

'ברוך ה'! אנקת רוחה נפלטה מפיו של דניאל, והוא מהר לאהלו כדי להתפלל תפלת מנחה.

מעט לפני שסיים להתפלל נשמעה לפתע אזעקה עולה ויורדת, וכן רגע החל מטר פגזים נוחת על כל אזור המחנה. מסתבר כי ממש באותם רגעים החלו העירקים להפגז בכבדות את המחנה האירני.

זוחות פחד וזעקות פצועים נשמעו מכל פנה. הפאניקה הייתה אימה. לארטיילריה האירנית לקחו דקות ארוכות עד שהתעוררה להגיב בהפגזה נגדית. בינתיים נשכב דניאל על רצפת האהל וגונן על ראשו בידיו, תוך כדי שהוא מתפלל בכל לב לצאת בשלום מהארוץ. פיצוצי פגזי העירקים ורעם התותחים האירנים המשיבים אש נשמעו מכל כוון, ורק לאחר כמה עשרות דקות ארוכות ומתוחות שב השקט אל המחנה.

כשן הסערה התפנו האירנים לספר את מתייהם ולחפש את פצועיהם. המידע החל לזרם מהשטח אל חדר הפקוד, ורק לאחר שהערפל התפזר הבין דניאל את הנס הגדול שנגעשה עמו; החיל שהתנדב ללכת במקומו אל המעין, נמצא מוטל לצד המעין, כשגופו מרטיש מפגיעה ישירה של פגז.

דניאל שנצל בנס גלוי בזכות הקפדתו על תפלה בזמנה, נשא עיניו לשמים והודה מעמק לבו לקדוש ברוך הוא ששמר עליו והצילו ממות בטוח.

זמן מה לאחר מכן, לאחר שרות של שנה בשדות הקרב, בקש דניאל ממפקדיו לצאת לחפשה קצרה. המפקדים אשרו לו את מבקשו, והוא נגש לחדרו ונטל את חפציו על דעת שלא לחזור.

דניאל נסע לביתו, ארז לעצמו חבילה קטנה של אכל ובגדים, והודיע להוריו על תכניתו לעלות לארץ. לשמחתו, הוריו עודדוהו ותמכוהו, ואף העניקו לו סכום כסף מכבד כדי שיוכל לשמש אותו במהלך הדרך הקשה.

בכסף שקבל מהוריו שכר דניאל מברית שהסיע אותו בחשאי אל מעבר לגבול אירן פקיסטן, שם כבר המתין לו רכב שהבריחו אל מעמקי פקיסטן. משם נסע דרך טורקיה לארץ הקדש, ובה החל ללמד תורה ביישיבת 'אור שמח', ובהמשך אף הקים בית נאמן ביישראל.

מפי בעל המעשה

צאתו ובואו מעתה ועד עולם. לפחות בתחום שמירת המצוות יכול היה דניאל להיות רגוע. שלטון האיתולות האירני, למרות אפיו הקיצוני, כבד את שומרי הדת היהודית, ומתוך כך הרשה דניאל באופן מיחד לקבל חבילות מזון כשר מהבית. הוריו האוהבים דאגו לשגר אליו מדי שבוע ספע של מזון משביע ומזין, וכך, ביחס לחילים המסלמים שלעיתים רבות סבלו מתת תזונה, דניאל נהנה מרוחה יחסית.

הקפדתו הגאה על שמירת מצוות מלאה, גם בשעות המלחמה הקשות, גרמה לכך שרבים מהחילים האירנים שסביבו העריצוהו וכבדוהו. כך זכה דניאל למעמד מכבד יחסית בקרב החילים והמפקדים, דבר שלא פעם פטר אותו מתפקידים שהיו כרוכים בחלול שבת וכדומה.

באותו יום שבו התרחש ספורנו, בשעת אחר צהרים מאחרת, סים דניאל את משמרתו כשומר בכניסה למחנה שבו שרת. לאחר שבע שעות שמירה רצופות הוא היה עייף מאד והמתין בקצרו רוח לחיל שיהלפנו. החיל הגיע ודניאל החל לצעד לכוון אהל השנה, אלא שבדייק אז נגש אליו אחד מהקצינים האחראים ודרש ממנו לרדת למעין הסמוך ולשאב ממנו כמה דליי מים כדי למלא את מיכל המים של המחנה.

במחנה, שהיה במקום באזור הררי ומבדד בלב כורדיסטן האירנית, לא היו מים זורמים. היה זה נהג שבשגרה שהחילים היו נדרשים מפעם לפעם לרדת אל אחד מהמעיינות הרבים הפזורים בסביבה ולשאב מהם כמה דליי מים כדי למלא את מיכלי השתיה של המחנה.

למרות עיפותו הרבה לא העז דניאל להתנח, כל חיל בצבא האירני יודע שפקדה זו פקדה! וכוח, קטן ככל שהיה, עלול לגרום אחריו ענש כבד. דניאל החל אפוא לרדת לכוון המעין, אלא שאז נעצר על עומדו. 'טרם התפללתי מנחה!' נזכר. נותרו דקות ספורות בלבד עד לשקיעה, ודניאל התלבט מה לעשות. כיהודי מדקדק במצוות הקפיד גם בזמנים הקשים ביותר שלא להפסיד שום תפלה, האם יאלץ הפעם לוותר על כך?!

אחד החילים, הבחין במצוקתו והתענין: "מה קרה?"

דניאל הסביר לו שלפי מצות דתו הוא חייב להתפלל עכשו, דבר הסותר את הפקדה שהשתה עליו זה עתה. בפרץ של רצון טוב התנדב החיל מיד והציע לדניאל: "לך

המים, ימי מלחמת אירן-עירק. אותה מלחמה יקובה מדם, מהקשות ביותר שידע העולם בעשרות השנים האחרונות. מלחמה שגבתה במהלכה מחיר דמים כבד של מעל מיליון הרוגים מקרב הצדדים הלוחמים. המלחמה החלה זמן מה לאחר נפילת שלטון השאה האירני והקמת שלטון האיתולות המסלמי ונמשכה לאורך כשמונה שנים קשות, עד שהסתיימה בניסגותם של שתי המדינות מהשטחים שכבשו במהלך המלחמה, כאשר קו הגבול שב לקדמותו, כפי שהיה טרם פריצת המלחמה.

מעט לפני שסיים להתפלל נשמעה לפתע אזעקה עולה ויורדת, וכן רגע החל מטר פגזים נוחת על כל אזור המחנה. מסתבר כי ממש באותם רגעים החלו העירקים להפגז בכבדות את המחנה האירני.

בשיאם של ימי המלחמה הקשה, לאחר חזשים ארפים שבהם אבדו האירנים אלפי לוחמים מדי יום, הורו השלטונות על גיוס מסיבי כפוי של מאות אלפי חילים מכל רחבי המדינה. גם דניאל ברדי, צעיר כבן שלושים, בן לאחת מהמשפחות היהודיות השרשיות בעיר שיראז שבאיראן, אלץ באותה העת להצטרף למאמץ המלחמתי.

בצער רב הוא נאלץ לעזב את עבודתו בבית העסק המשפחתי שנהל אביו ולצאת אל שדה הקרב המרוחק והמדמם. בחדשים הבאים היה עתיד לעבר חיות קשות מנשא, לחזות במראות קשים ביותר ולהלחם בתנאי שטח קיצוניים. טרם צאתו מהבית הוא הניח ידו על המזוזה ונשא תפלה חמה שה' ישמר

ברכת המצוה על ברפת כהנים

ברפת כהנים בחזרת התפלה

צוּתָה הַתּוֹרָה אֶת הַכֹּהֲנִים לַעֲלוֹת לְדוֹכוֹ וּלְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹם בְּבִרְכָה הַכְּתוּבָה בַּתּוֹרָה (בַּמִּדְבָּר וּכְד-כו): "וּבִרְכָה ה' וְיִשְׁמְרֶךָ; יָאֵר ה' פְּנֵיו אֵלֶיךָ וְיַחַדְגֶּה; יִשָּׂא ה' פְּנֵיו אֵלֶיךָ וְיִשֹּׁם לְךָ שְׁלוֹם".

חֲכָמִים תִּקְּנוּ שֶׁהַכֹּהֲנִים יִקְיְמוּ מִצְוַה זוֹ בְּתוֹךְ חֲזַרְת הַשַּׁ"ץ, לְאַחַר בְּרוּכוֹת הָעֲבוּדָה וְהַהוֹדָאָה, וְסִמְכוּ תִקְּנָתָם עַל לְשׁוֹן הַפְּסוּק (וַיִּקְרָא ט כב): "וַיִּשָּׂא אֶהָרֹן אֶת יָדָיו אֶל הָעָם וַיְבָרְכֵם וַיֵּרֶד מַעֲשֵׂת הַחַטָּאת וְהַעֲלָה וְהַשְׁלִמִים", מִמֶּנּוּ מְשֻׁמֵּעַ שֶׁלֹּא הִסְתַּלַּק אֶהָרֹן מִן הָעֲבוּדָה עַד לְאַחַר שִׁבְרָף אֶת הָעָם. לְפִיכָף, מִצַּד הַדִּין צָרִיכָה הִיְתָה הַבְּרָכָה לְהִקְבֵּעַ לְאַחַר בְּרַכַּת עֲבוּדָה, וְאוּלַם בְּפִעֶל תִּקְּנוּ לְאוּמְרָה רַק אַחַר בְּרַכַּת הַהוֹדָאָה, שְׁכֵן "עֲבוּדָה וְהוֹדָאָה חֲדָא מִלְתָּא הִיא", כְּלוּמֹר: "שֶׁהַהוֹדָאָה עֲבוּדַת הַמִּקְוֹם הִיא, וְאִין לְהַפְסִיק בֵּינֵיהֶם" (מְגִלָּה יח א; רש"י שם ד"ה חֲדָא). הַאֲדַמּוּ"ר רַבִּי זָאב וּוּלְף מְסֻטְרִיקוּב הוֹסִיף וְהַסְבִּיר שֶׁהַהוֹדָאָה - תּוֹצֵאת הָעֲבוּדָה הִיא, שְׁכֵן לְאַחַר שִׁמְקוּרֵיב אֲדָם קֹרְבָן לְפָנָיו ה' נִשְׁבֵּר לְבוּ בְּקֹרְבוֹ, כְּפִתוּב (תְּהִלִּים נא יט): "זְבַחֵי אֱלֹקִים רוּחַ נִשְׁבֵּרָה", וּמִתּוֹךְ כֵּף הָרִי הוּא מִשְׁתַּחֲוֶה וּמוֹדָה לְבוֹרְאוֹ הַבְּהֻנְעָה (ז'ר זְהָבִי פ'ר צו).

נסח הברכה

לְפָנָי קִיּוּם מִצְוַה זוֹ מְבָרְכִים הַכֹּהֲנִים 'בְּרַכַּת הַמִּצְוָה', כְּתוּבָה חֲכָמִים לְגַבֵּי כָּלֵל הַמִּצְוּוֹת.

וְאוּלַם, בְּשׁוּנָה מֵיְתֵר בְּרוּכוֹת הַמִּצְוּוֹת קָבְעוּ חֲכָמִים נִסַּח מִיְחַד לְבִרְכָה זוֹ, כְּנִסַּח הַמִּיְחַד שֶׁקָּבְעוּ חֲכָמִים לְכָל הַמִּצְוּוֹת שֶׁנִּצְטַוּ בָּהֶן הַכֹּהֲנִים: "אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּקִדְּשָׁתוֹ שֶׁל אֶהָרֹן וְצִוְּנוּ לְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה" (סוֹטָה לט א).

הַסְבָּה שֶׁתִּקְּנוּ לְכַהֲנִים לְבָרֵךְ בְּנִסַּח שׁוּנָה הִיא לְפִי שֶׁהַנִּסַּח הַכָּלְלִי: "אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוּוֹתָיו וְצִוְּנוּ", יֵשׁ בְּמִשְׁמַעוֹתוֹ הוֹדָאָה עַל קִיּוּם הַמִּצְוּוֹת שֶׁנִּצְטַוּ בָּהֶן כָּל מִי שֶׁנִּכְלַל בְּקִדְּשֵׁי יִשְׂרָאֵל. לְפִיכָף, לְפָנָי קִיּוּם כָּל אַחַת מִמִּצְוּוֹת הַכְּהֻנָּה, תִּקְּנוּ חֲכָמִים שֶׁיִּפְרְטוּ הַכֹּהֲנִים בְּבִרְכַּתָם שְׁמוּדִים הֵם עַל כֵּף שֶׁאֵינָם לְמִצְוָה, שְׂרָק הֵם שֶׁנִּתְקַדְּשׁוּ בְּקִדְּשָׁתוֹ שֶׁל אֶהָרֹן הַצִּטּוּוֹ בַּה' (נַחַל אֵימָן' טו ה).

ברכה על נשיאת פנים

חֲכָמִים (סוֹטָה לח א) דָּרְשׁוּ מִן הַכְּתוּב שֶׁהַכֹּהֵן צָרִיךְ לְהַגִּיבָה דָּיו [נְשִׂיאַת פָּנִים] בַּעַת אֲמִירַת בְּרַכַּת כְּהֻנָּים. בְּשִׁלְחֹן עֲרוּךְ הָרַב' (או"ח כח ז) פִּסַּק שֶׁאִין לְכַהֲנִים לְשַׂאת אֶת פָּנֵיהֶם לְפָנָי אֲמִירַת 'בְּרַכַּת הַמִּצְוָה', אֲלֵא לְאַחֲרֶיהָ - בְּשַׁעַת אֲמִירַת פְּסוּקֵי הַבְּרָכָה ["בְּרַכָּךָ" וכו']. זֹאת לְפִי שֶׁנְשִׂיאַת פָּנִים הִיא חֵלֶק מִמִּשְׁכַּל הַמִּצְוָה, וְהָרִי בְּרַכַּת הַמִּצְוָה צָרִיכָה שֶׁתִּתְּאֵר מִקֹּדֶם עֲשִׂית הַמִּצְוָה [עוֹבֵר לַעֲשִׂיתָה].

וְאוּלַם ה'כָּף הַחַיִּים' (שָׁם עו) הִבִּיא בְּשֵׁם הַפְּעֻנַח רָזָא' (בַּמִּדְבָּר ו כו) כִּי עֲקָר הַמִּצְוָה הִיא רַק אֲמִירַת פְּסוּקֵי הַבְּרָכָה, וְאוּלַם נְשִׂיאַת פָּנִים אֵינָה מִעֲשֵׂר הַמִּצְוָה, עַל כֵּן כְּתַב שֶׁאֲדַרְבֵּה יֵשׁ לְהַקְדִּימָה לְבִרְכַת הַמִּצְוָה, כְּדִי שֶׁלֹּא תִגְרַם לְהַפְסִיק בֵּין הַבְּרָכָה לְמִצְוָה. הַפְּעֻנַח רָזָא' אָף הִבִּיא סִמּוּךְ לְשִׂיתוֹ מִלְשׁוֹן הַכְּתוּב (תְּהִלִּים קלד ב): "שִׂאוּ יְדָכֶם קִדְּשׁ וּבְרַכּוּ אֶת ה'" - "שִׂאוּ יְדָכֶם" לְפָנָי 'בְּרַכּוּ אֶת ה'".

רַבִּי אֲרִיָּה לִיב מֵאֲמִסְטְרִדָם נִקְטַט אָף הוּא שֶׁנְשִׂיאַת פָּנִים הִיא חֵלֶק מִהַמִּצְוָה, וּלְפִיכָף אִין הַכֹּהֵן נוֹשֵׂא פָּנָיו אֲלֵא לְאַחַר הַבְּרָכָה. בְּכָף פִּרְשׁ שְׁדַבְרֵי רַבִּי אֲלַעָר בֶּן אֲלַעָר בֶּן שְׁמוּעַ (שָׁם לט א): "מִימֵי... לֹא נְשִׂיאַת פָּנִים בְּלֹא בְּרַכָּה" נִאֲמְרוּ כְּפִשׁוּטָם; שֶׁהַקְפִּיד שֶׁלֹּא לְהַגִּיבָה דָּיו לְפָנָי שִׁבְרָף בְּרַכַּת הַמִּצְוָה, כִּיֹּן שֶׁחֲדַשׁ שֶׁהַגְּבַהַת הַיָּדִים הִיא חֵלֶק מִהַמִּצְוָה (בְּנֵינ אֲרִיאֵל' ח"ב מִסְּכַת סוֹטָה).

מקור הברכה

בְּנִמְרָא (מְגִלָּה כז ב) הוֹבָא כִּי רַבִּי אֲלַעָר בֶּן שְׁמוּעַ אָמַר לְתַלְמִידָיו שֶׁאֲחַת הַסְּבוֹת שֶׁבְּגִינָן זָכָה לְהֵאָרֵךְ יָמֵים הִיְתָה: "מִימֵי... לֹא נְשִׂיאַת פָּנִים בְּלֹא בְּרַכָּה". וְתַמְהָה הַמְּפָרְשִׁים: הִיְתָכֵן שִׁיחַס רַבִּי אֲלַעָר אֶת סַבַּת אֲרִיכוֹת יָמָיו לְהַקְפְּדָה עַל דְּבַר שֶׁבְּחוּבָה כְּבִרְכַת הַמִּצְוּוֹת?

ה'טוֹרֵי אָבֹן' (שָׁם) פִּרְשׁ כִּי עַד לְיָמָיו שֶׁל רַבִּי אֲלַעָר בֶּן שְׁמוּעַ לֹא הָיוּ מְבָרְכִים 'בְּרַכַּת הַמִּצְוָה' עַל בְּרַכַּת כְּהֻנָּים, וְכִיֹּן שֶׁהוּא שִׁתְּשׁוּן לְבָרֵךְ עֲלֶיהָ, תִּלְגָּה אֶת אֲרִיכוֹת יָמָיו בְּזוֹת זוֹ.

מִדּוּעַ בְּאֲמַת לֹא תִקְּנָה בְּרַכָה לְמִצְוַת בְּרַכַת כְּהֻנָּים עַד לְיָמָיו שֶׁל רַבִּי אֲלַעָר?

הַנְּצִי"ב ('הַעֲמֵם שֶׁאֵלָה' בְּהַעֲלֵתָךְ שֶׁאֵיִלְתָּא קַחַה אוֹת יא) פִּרְשׁ שֶׁחֲכָמֵי הַדּוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים סָבְרוּ שֶׁכִּשְׁם שֶׁבְּרַכַת 'אֵהַבַת עוֹלָם' נִחְשָׁבַת כְּבִרְכַת הַמִּצְוּוֹת' לְקִרְיַת שְׁמַע הַנְּאֻמְרַת אַחֲרֶיהָ (רֵאָה רַמְבַּ"ן בְּרוּכוֹת יא ב), כֵּף בְּרַכַת ה'טוֹב שְׂמֵךְ וְלָךְ נֵאָה לְהוֹדוֹת' שֶׁמְבָרֵךְ שְׁלִיחַ הַצְּבוּר, הִיא כְּבִרְכַת הַמִּצְוּוֹת' לְבִרְכַת כְּהֻנָּים הַנְּאֻמְרַת אַחֲרֶיהָ. וְלָכֵן לֹא תִקְּנוּ לָהּ בְּרַכָה מִיְחַדָּת. אוּלַם רַבִּי אֲלַעָר בֶּן שְׁמוּעַ סָבַר שֶׁמֵּאֲחַר שֶׁאִין שְׁלִיחַ הַצְּבוּר מוֹצִיא בְּתַפְלָתוֹ אֶת מִי שֶׁבָּקִי בְּתַפְלָה (שׁו"ע או"ח ככד א), אִין הַכֹּהֲנִים יְכוּלִים לְצַאת יָדֵי חוּבַת בְּרַכַת הַמִּצְוָה בְּבִרְכָתוֹ, וְלָכֵן תִּקְּנוּ לָהֶם בְּרַכָה מִיְחַדָּת.

עוֹד יֵשׁ שֶׁבָּאָר זֹאת עַל פִּי דְבָרֵי הַפּוֹסְקִים (רֵאָה 'בֵּית דּוֹד' או"ח סי' פג) שֶׁאִין מְבָרְכִים עַל קִיּוּם מִצְוּוֹת שֶׁמֵּהוֹתֵן הִיא אֲמִירַת בְּרַכָה, וּלְפִיכָף לֹא תִקְּנוּ בְּרַכָה עַל מִצְוַת 'בְּרַכַת הַמְּזוּן'. אָף לְעִנְיָנוּ יֵשׁ לוֹמַר שֶׁלְפִיכָף לֹא תִקְּנוּ חֲכָמִים בְּרַכָה עַל בְּרַכַת הַכְּהֻנָּים שֶׁמֵּהוֹתָה הִיא בְּרַכָה. וְאוּלַם רַבִּי אֲלַעָר סָבַר שְׂרָק עַל בְּרַכָה הַמְּכַוֵּנָת כְּלָפֵי ה' [כְּבִרְכַת הַמְּזוּן] אִין מְקוּם לְהוֹסִיף וּלְבָרֵךְ בְּרַכָה לְפָנֶיהָ, אָךְ בְּרַכַת הַכְּהֻנָּים, אָף שֶׁמֵּהוֹתָה בְּרַכָה, הִלֵּא מְכַוֵּנָת הִיא כְּלָפֵי יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן יֵשׁ לְבָרֵךְ עֲלֶיהָ כְּעַל יְתֵר הַמִּצְוּוֹת (תִּקְּוֹן תַּפְלָה' בַּסְּדוֹר 'אוֹצַר הַתַּפְּלוֹת' סוֹד בְּרַכַת כְּהֻנָּים בְּתַפְלַת שְׁלוֹשָׁה רְגָלִים).

בינת אמון

אֲמַת הוּא שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא צִוָּה אֶת הַכֹּהֲנִים לְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה.

אברך יקר!

בהצטרפות למיזם 'דרך אמונה' תזכה לצבור תשעים אמינים ביום, ובכך תזכה להמנות על הראויים להקרא: "גוי צדיק שמר אמונים".

המקפידים על כללי מיזם 'דרך אמונה' במהלך חדש אב, זכאים להשתתף בהגרלה על 6 מלגות בסך \$ 500 כל אחת.

ההגרלה תתקיים אי"ה ביום שלישי ג' באלול תשפ"ב. הזוכים יקבלו הודעה ושמותיהם יפרסמו במוקד 'דרך אמונה' שלושה ימים.

מוקד 'דרך אמונה'

03-91-7-91-91

שלושה 3 שמיעת שמות הזוכים

שלושה 2 הרשמה להשתתפות בהגרלה, בין השעות 20:00-22:00

שלושה 1 שמיעת כללי המיזם

תשעים אמינים ביום

חכמים קבעו כי על האדם לענות מדי יום תשעים אמינים על ברכות. כדי להצליח לעמוד במסכה זו צריך האדם להשתדל במיוחד לשמע ברכות מפי חברו, לפיכך נהנו רבים לשמע 'ברכות השדר' מפי כמה מתפללים (ש"ע או"ח ה' שו"ת הר"ם"ע מפא"ס' כ"ג, "משנה ברורה" שם ס"ק ט).

מאוצרות אמונים

עגית תשעים אמונים ביום

ישאל לעתיד לבא

המוכיח רבי משה כהנא מגיביטש כותב כי לעתיד לבא ישאל כל אדם האם הקפיד לענות מדי יום תשעים אמונים, וכן האם עמד ביתר המכסות שקבעו חכמים לדברים שבקדשה, ואלו דבריו: "כתבו חכמי אמת, שלעתיד לבא ישאל כל אדם אם היה 'צדיק', דהינו אם קיים בכל יום את מכסת הדברים שבקדשה שגורמו באותיות צדי"ק: "צ" אמונים, ד' קדשות, י' קדושים, ק' ברכות..." (דרב משה ליום יא)

בנין של צדיק

רבי שמשון דוד פינקוס היה אומר כי לעמידה במכסות הדברים שבקדשה יש משמעות מיוחדת בנוגע לקביעת דרגתו של האדם. שהרי קבעו הקדמונים שאין אדם נקרא 'צדי"ק', עד שישלים צ' אמונים, ד' קדשות, י' קדושים וק' ברכות. נמצא שאם חסר לאדם אחת מהמכסות שקבעו חכמינו לאמירת דברים שבקדשה, הוא כבר לא צדיק!

אין זה ענין של עוד אמן או פחות אמן, יש לנו כאן בנין של 'צדיק' - ואם חסרה לנו אמן אחת, כל הבנין של הצדיק חסר! כפי שאדם שחסרה לו אצבע אחת אינו 'אדם' - פחות אצבע, אלא הוא בגדר 'בעל מום' שחסר לו בשלמות ה'אדם', כך אדם שלא השלים מכסה זו, חסר לו בשלמות ה'צדיק' (נפש שמשון על סדור התפלה עמ' קלח).

אגרת אמונים

מכתב מקורא נאמן

לכבוד מערכת וכל מאמינים,

תודות רוב ברכות על העלון הנפלא, המשמש בעבורי כ'זרקור' נדיר המאיר את כל נושאי 'עבודת הלב'.

נתן לקרא על פעלכם, את הקריאה שקרא רבי עקיבא בשעתו (אבות דר"נ פרק ו) בראותו את האבן החקוקה המנוחת על פי הבאר: "אבנים שחקו מים". כמים השוחקים אבנים, כן פועלים הרעיונות המקוריים, הברורים והמבארים, אשר אתם מביאים לפנינו מדי שבוע, בגוון ותזמון מכליל. את הטובות שיש לנו, את העושה מחלחלת בלב ההמון, ומתוך כך מתרבה ההקפדה על כבוד שמים בעולם.

'כטופח על מנת להטפוח' - רבים מקוראים הנאמנים הופכים את אט אט מ'מתחזקים' ל'מחזקים'. אין הם מסתפקים בהתחזקותם האישית, אלא מבקשים אף לזכות את זולתם, ומתוך כך הם מקדימים לבית הכנסת לשמיעת ברכות השחר מהמתפללים.

הי רצון שחפץ ה' בידכם יצליח, ותמשיכו לפעל גדולות ונצורות עד כי נזכה לראות כי כל "עדת ישראל יעשו אתו" [ראשי תבות בגימטריה 'אמן'] - את האמן.

בברכת כ"ה לחי',
שלום וחס,
ירושלים.

נתן לשלח מכתבים לפקס שמספרו 08-9746102
או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

צדיק באמונתו

אמן וברכות במשנת בעל ההלולא

המהר"ם בנעט ז"ע

המהר"ם בנעט ז"ע י"ג באב תקפ"ט

רבי מרדכי בנעט מניקלשבורג נולד בעיר שוהגא שבהונגריה בשנת ה'תקי"ג, לאביו רבי

אברהם. בהיותו כבן אחת עשרה שנים כבר נשלח ללמוד בישיבה ששכנה בעיר אטינגן, ובראשה עמד רבי יעקב קצנלבויגן. בגיל שמונה עשרה עבר לפראג, שם למד תורה מפי רב העיר בעל ה'נודע ביהודה'.

בהגיעו לפראג נלקח כחתן לבתו של אחד מנכבדי העיר ניקלשבורג. לאחר נשואיו הסתופף בצלו של רב העיר הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג שהיה ממאורי החסידות, ולימים ראה בו רבו המבוק.

בצעירותו התמנה רבנו לדין בעירו ניקלשבורג, אולם בהמשך עקר מהמקום כדי לשמש במשרות רבנות בכמה מערי אירופה. לאחר פטירת הרבי ר' שמעלקא, נעתר לשוב ולמלא את מקומו כרבה של ניקלשבורג. בעיר ניקלשבורג עמד רבי מרדכי בראשות ישיבה גדולה שעל ספסליה נמנו כארבע מאות תלמידים, ביניהם רבי יהודה אסאד זצ"ל ועוד מנדולי ישראל. בהיותו מערף ביותר על קיסר אוסטריה פרנץ הראשון, מנהו זה כרפה של מורביה כלה. את מעמדו הרם נצל כדי להגן על חומות הדת.

לעת זקנותו נסע רבי מרדכי אל עירת המרפא קרלסבאד, בהיותו שם, ביום י"ג באב ה'תקפ"ט נתבקש לישיבה של מעלה. נטמן בעיר ליכטנשטט הסמוכה לקרלסבאד, על תנאי שיעבירוהו בהמשך לעירו ניקלשבורג. כחצי שנה אחר פטירתו העתיק ארונו מליכטנשטט, ונטמן למנוחת עולמים בעירו ניקלשבורג.

ברכות השחר מפל אחד ואחד

רבי יעקב, בן מהר"ם בנעט, מתאר בקנטרס שכתב על תולדות חיי אביו את סדר הנהגתו מדי בקר, ואלו דבריו: "מעולם היה... מן העשרה ראשונים, ושמע מפל אחד ואחד מבאי ביתו את ברכות השחר כדי לענות אמן אחריהם, ואחרי כן אמר הוא עצמו הברכות על הסדר בקול געים ובכונה, קדם שעמד השליח צבור בתפלה" (תולדות ר' מרדכי בנעט עמ' 16).

אמן - שלישת עקרי האמונה

בעל ספר העקרים (מאמר ראשון פ"ד) סבר שעקרי הדת הם שלושה: א. מציאות ה'; ב. תורה מן השמים; ג. שכר ועונש. מהר"ם בנעט באר כי המלה אמן היא הכרזת אמונה בשלושה עקרין אלו. שהרי אמרו חכמים (שבת קיט ב) כי שלוש אותיותיה מכונות לשלוש התבות: "א- ל מלך נאמן". והנה, 'א-ל' היא הכרזה על אמונה במציאות ה' המושל בכל, בכח בלתי מגבל. 'מלך' היא הכרזה על האמונה בתורה מן השמים, ככתוב (תהלים צט ז): "מלך משפט אהב", והתורה נקראת משפט, ככתוב (תהלים יט ז): "משפטי ה' אמת צדקו יחדו", ונאמן היא הכרזה על היותו נאמן לשלם שכר למקמי מצוותיו ועונש לעוברי עליהו (דרשות מהר"ם בנעט דרושים קצרים).

קדיש מפי אדם גדול

ספר נכד רבנו, הגאון רבי אברהם יצחק גליק מטולצ'וא, כי אשת רבנו, הרבנית מרת שרה פינקל עליו השלום, היתה מתפללת שבועלה יאריך ימים יותר ממנה, כדי שתזכה שצדיק כמותו יאמר אחריה קדיש וילמד לעלוי נשמתה. בקשתה נתקבלה, והיא אכן נפטרה קצת יותר משנה לפניו [כ"ז באיר תקפ"ח], ורבי מרדכי אמר אחריה קדיש במשך כל השנה (צדיק פתמר יפרח עמ' כח).

ר"ת	יציאה	כניסה
20:48	20:11	18:57
20:46	20:13	19:13
20:48	20:14	19:07
20:47	20:11	19:16

ירושלים
תל אביב
חיפה
באר שבע

חוט של חסד

בס"ד בר"ה

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

פרשת דברים | שבת חזון • ט' אב תשפ"ב • גליון 783

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד" ע"ש מוהר"ן מברסלב זיע"א

רח' שמואל הנביא 13 י-ם • ת.ד. 50226 • טל: 02-5812210
פקס: 02-5812252 • מייל: al5308000@gmail.com

לטיטוס הרשע.

כי המשמעות העמוקה של בית המקדש היא **מקום עבודה**. זה המקום לריכז כל העבודה של כל עם ישראל ושל כל יחיד ויחיד. מקום שבו העבודה, על כל סוגיה ופרטיה, באה לידי שלימות ומיצוי מלא. על שלושה דברים העולם עומד ואחד מהם הוא "על העבודה" והמדובר הוא כמובן בעבודת בית המקדש. כאשר הבית מפסיק להיות מקום לעבודה - אין לו שום משמעות.

וכמו שאומר רבי נחמן, בכל המהלך של ימי האבלות על החורבן אנו לא מתגעגעים למשהו שהיה ואינו, אנו לא מתרפקים על עבר מפואר של עמינו; אלא אנו לומדים, מפיקים לקחים, ובונים בפועל ממש את בית המקדש השלישי!

ואיך בונים את בית המקדש השלישי? לא על ידי עצים ואבנים ולא על ידי זהב וכסף, אלא על ידי שאנחנו מחזירים את העבודה למרכז החיים.

כאשר העבודה היא מרכז החיים של האדם, מבחינתו בית המקדש כבר קיים, ומתוך הנקודה הזאת נתבונן על בית המקדש ונבין מה אנו צריכים להחזיר לחיים שלנו כדי להיחשב לבני בית המקדש השלישי.

עבודה זו תפילה

קודם כול, בית המקדש נקרא בית תפילה, "כי ביתי בית תפילה ייקרא לכל העמים". וגם הרגל השלישית שעליה העולם עומד שהיא רגל העבודה שחסרה מאיתנו כיום, כי אין לנו קרבתות - עדיין קיימת והעבודה שעליה העולם עומד בימינו היא עבודת התפילה, איזו היא עבודה שבלב? זו תפילה, והתפילות תוקנו כנגד הקרבתות.

מכאן שבניין בית המקדש השלישי הוא להפוך את התפילה לרגל מרכזית שעליה העולם עומד ועליה החיים האישיים שלנו עומדים. שהתפילה לא תהיה חובה אצל האדם אלא צורך קיומי. שהאדם יתגעגע לתפילה וישתוקק לתפילה, ויתייחס לתפילה במלוא

המשך בעמ' 3

מאמר ראש הישיבה

והשב את העבודה

כמובן, זה לא רק ללמוד, אלא ליישם ולחיות אותם.

בית שנבנה בלי היסודות הללו, יסודות העבודה - הוא בית הרוס. לצופה מן הצד - זה יכול להיראות נפלא, זה יכול להיראות כקשר חם ואהבה פורחת, מציאות מושלמת. אבל אנשים עם אפילו מעט ניסיון בחיים יודעים שהכול זה זמני, חיצוני, רחוק מהמציאות כרחוק מזרח ממערב.

השאלה היא לא האם יבוא הפיצוץ והניתוק, אלא השאלה היא **מתי** זה יקרה ו**כמה** כואב זה יהיה.

הקמת בית בישראל לא מתחילה בחתונה, גם לא באירוסין ואפילו לא בתהליך השידוכין. הקמת הבית מתחילה בחינוך האדם ובהכוונה נכונה לקראת הקמת הבית. היא מתחילה בהבנה מהו בית ומהם היסודות שלו, ובמיקוד הנכון לתכלית של הבית.

**הקמת בית בישראל
לא מתחילה בחתונה,
גם לא באירוסין ואפילו
לא בתהליך השידוכין.
היא מתחילה בהבנה
מהו בית ומהם היסודות
שלו.**

מאשליה למציאות

אני לא אוהב להרוס לחתנים הצעירים את האשליה המתוקה שמציפה אותם וגורמת להם להרגיש כל כך טוב, אבל אני יודע שכדי שהאשליה המתוקה לא תהפוך לסיזם ארוך ומתמשך, ואדרבה כדי שאותה אשליה מתוקה תוכל להפוך ל**מציאות** מתוקה, אני חייב לגלות את האמת בנוגע לחיי הנישואין.

חיי נישואין מוצלחים לא מבוססים לא על אהבה, ולא על חוויה, חזקה ככל שתהיה. חיי נישואין מוצלחים מבוססים על עבודה, עמל, מאמץ. תשאלו כל זוג נשוי שמצליח להחזיק קשר טוב ובריא, קשר של אהבה ואחוה ושלוש ורעות, למעלה מעשר שנים. נכון שזו עבודה מתוקה ששכרה בצידה, ונכון שעם הזמן מפיקים סיפוק גדול מהעמל והמאמץ כשלעצמו, אבל זו עבודה. אדם לעמל יולד ולפום צערא אגרא.

מקום של עבודה

זהו בדיוק אותו דבר **בבית של כל עם ישראל, בית המקדש**.

בית המקדש היה מקום יפה מאוד, החוויות הרוחניות שבו היו חזקות ביותר כמתואר בחז"ל. אבל כשהוא חרב - זה לא הפתיע את גדולי ישראל. הם ידעו היטב שהבית לא חרב ברגע החורבן, אלא הוא כבר היה חרוב שנים רבות קודם לכן. "בית חרוב החרבת", נאמר

"עבודה" זו מילה מאוד גדולה ומאוד כוללת, "מילה מפוצצת", שיש לה כמובן פרטים רבים ופנים רבות, וזה לא נושא המאמר. הארכתי בזה רבות בספרי ההדרכה שלי לשלום בית. אבל כדי שחיי נישואין יצליחו, כדי שהאשור יתמיד לאורך ימים ושנים, וכדי שהבית ימלא את ייעודו להשראת השכינה ולהוות מקום קדוש בטוח ובריא לגידול ילדים מוצלחים באמת שיהיו אנשים מוצלחים ומבורכים - חייבים ללמוד כמה דברים נוספים. והעיקר,

אמונה השם יתברך תמיד **אוהב אותי טוב** ותמיד יהיה לי רגן **יותר טוב** ויהיה לי עוד ועוד יותר טוב (הרב שלום ארוש)

האמנם?! להתאבל להתנחם ולהתחבר גם יחד...

בית מקדשנו" מגלה לנו רביה"ק בהמשך דבריו הקדושים, האבלות של תשעה באב היא בכיה של געגוע, היא תוצאה של ידיעה ברורה והרגשה חזקה שהש" הוא זה שמצפה אלינו הוא זה שמתגעגע לחזור אלינו, והוא עוד יבוא אלינו ויחזיר לנו את כל מה שאיבדנו, גם אם מדובר בדברים שכבר שכחנו מה הם.

ידיעה זו מעוררת אצלנו את הגעגועים העצומים אליו חזרה, אני לדודי ודודי לי, כמים הפנים אל הפנים....

מגילת איכה מתחילה במילה "איכה", משמעותה הפשוטה היא: לשון "איר" יכול להיות שקרא כזה אסון כמו החורבן, אבל במובן הפנימי של המילה היא אִיפּה, א-י-כ-ה... איכה זה צעקה של חיפוש, של געגוע אחרי משהו שאנו מרגישים בוודאות שהוא קיים, שהוא קרוב אלינו מאד מאד.

ממקום כזה כל הבכיה היא אחרת לגמרי היא בכיה של בטחון, שהנה הנה משיח בא, מתוך אמונה שדווקא אתם דמעות של געגוע ממשיכים יותר ויותר את הבורא אלינו,

וגם אם בשביל זה אנו צריכים לקרוא את מאורעות החורבן והגלויות אחריו, אלא שכל זה לא בשביל להידרך על מה שיהיה פעם, אלא בשביל להגביר את עוצמת הכיסופים והגעגוע לקראת העתיד המובטח.

זו בכיה שכל אחד יכול להתחבר, זו בכיה שמגיעה אחריה נחמה, אחריה מגיעים מוחין קדושים, שעליה נאמר "זוכה ורואה בשמחה..."

עם לב אטום, להתגעגע ולבכות על דבר שהוא כל כך רחוק מאיתנו. רבים מאיתנו לא יודעים היאך ואם אפשר בכלל להתחבר להתרגש באמת לאותה בכיה אמיתית שעליה אנו מצויים וגם רוצים להיות נמנים עליה בכל חצות ליליה ובפרט ביום תשעה באב. אמנם איך?!

והנה בקטע שלפנינו שכולו ציטוט מתוך דבריו של הצדיק האמת בליקוטי מוהר"ן ח"ב סי' ס"ה, משנה לנו את כל התפיסה המקובלת אצל רוב העם, ה"עבר אין" קובע רבינו הקדוש!

לא בוכים על חלב שנשפך! הבכיה היא לא של תסכול על מה שאיבדנו, אדרבא מרחיב גאון עוזינו מוהר"ת בליקוטי הלכות, שבכיה על העבר דומה היא כאותה בכיה של שבוכים העם האמורי על מתם, עד כדי שקורחים ושורטים בעצמם מרוב יאוש ותסכול, שכל זה טראה על חוסר תקווה ויאוש עמוק.

וכל זה אסרה התורה באיסור חמור. ניצני כפירה יש בבכיה כזאת.

כאן הבכיה היא על משהו אחר לגמרי, ידיעה אחת חזקה צריכה להיכנס אלינו עמוק עמוק לאורך כל ימי בין המצרים ובפרט לקראת העבודה של תשעה באב היא "שהשם יתברך מצפה לשוב אלינו ולחזור ולבנות

"והנה מה שעבר אין, כי כבר נשרף בית מקדשנו. אך כעת, שהשם יתברך מצפה לשוב אלינו ולחזור ולבנות בית מקדשנו, ראוי לנו שלא לעכב, חס ושלום, בנין בית המקדש, רק להשתדל בבנינו.

על כן מאד צריך לזהר לקום בחצות, להיות מתאבל על חרבן בית המקדש, כי אולי בגלגול הראשון היה הוא הגורם שיחרב הבית המקדש, ואפלו אם לאו, אולי הוא מעכב עתה בנין בית המקדש, ונחשב גם כן כאלו הוא גרם להחריבו (עין ירושלמי יומא פ"א ה"א). על כן צריך לזהר מאד לקום בחצות, ולהיות מתאבל מאד על חרבן בית המקדש, והשם יתברך הבטיח לכל המתאבל על ציון לשום לאבלי ציון "פאר תחת אפר" (ישעיה ס"א). 'פאר תחת אפר' דיקא' (ליקוטי מוהר"ן ח"ב ס"ז).

עמודים אנו ביום מאד גורלי לעם ישראל, יום שנאמר בו "כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה" ומי לא מאיתנו שלא רוצה לזכות בשמחת ירושלים, ובשובה של שכנית עוזינו לשכון בתוכינו.

אלא שהאמת אם נאמר, לא תמיד קל הוא גם להאדם להתחבר כראוי לאותה אבלות שלכאורה היא כבר ישנה, ובפרט שאנו נמצאים כבר קרוב לאלפיים מאותו בנין קדוש ויפה עם כל השלימות הרוחנית שהיתה אז בשיא תפארתה, והאיך יכולים לדרוש מאיתנו אנשים מגושמים

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט
בישיבת "חוט של חסד" מנהל רוחני ב"קו ההלכה"
קו ההלכה הספרדי: 3030*

שו"ת של חסד ע"י בית הוראה "חוט של חסד"

תשעה באב החל במוצאי שבת וכמה פרטים מתשעה באב עצמו

אבלות וכדומה, ויש מחמירים בזה אף בשבת זו שתשעה באב שחל בשבת ונדחה ליום ראשון, ולענין הלכה נראה, שאף שמעיקר הדין יכול ללמוד בשבת כאוות נפשו במה שליבו חפץ, מכל מקום המחמיר ללמוד דוקא בדברים המותרים ללמוד בתשעה באב, תבוא עליו ברכה, ובכל ענין יזהר שלא יבטל כלל מלימודו מחמת כן. הליכות עולם (חלק ב' עמוד ק"ז).

כיצד הסדר של הדברים מהסעודה השלישית עד החלפת הבגדים?

סעודה שלישית יש לקיים כרגיל, ללא שום מגבלה. יש לסיים את הסעודה קודם השקיעה בכמה דקות, שלא יבואו לטעות ולאכול לאחר השקיעה. את הבגדים שמחליפים וחליצת המנעל יש לעשות אחר שעברו 20 דקות משקיעת החמה.

גבאי בית כנסת, ממתי מותר להכין את בית הכנסת לתשעה באב ולפנות הספסלים?

מעיקר הדין יש להמתין שיעור זמן של 20 דקות לאחר השקיעה באופן שיהיה וודאי לילה, אמנם אם יש צורך גדול כגון שיש הרבה מתפללים בבית הכנסת, אפשר להקל להתחיל לסדר מייד לאחר השקיעה. (משום שכל דבר שאסור משום שבות לא גזרו עליו ביה"ש. ע"י בזה חזון עובדיה פסח עמי רסח).

בשעת מלכותו. ואסור להמנע מאכילת בשר בסעודה זו מטעם אבלות, שלחן ערוך (סימן תקנ"ב סעיף י'). ורק מי שאינו רגיל לאכול בשר בסעודה זו בכל שבת מטעמי בריאות וכדומה, יכול להמנע גם בשבת זו. מגן אברהם (שם) ילקוט יוסף (סימן תקנ"א סעיף ט').

האם יש שורש למנהג להעלות את רב בית הכנסת לעליית מפטיר?

יש מקהילות האשכנזים שנהגו להעלות את רב בית הכנסת בשבת זו לעליית מפטיר - חזון ישעיהו בן אמוץ. נ כתב באיליה רבה (סימן רפ"ב אות י"ד) ובמגן אברהם (שם סעיף קטן י"ד) והספרדים לא נהגו בזה. יביע אומר (חלק ו' אורח חיים סימן כ"ה).

האם מותר ללמוד בשבת זו לאחר חצות היום בדברים שליבו חפץ, או שצריך ללמוד רק דברים המותרים בתשעה באב?

יש נוהגים להחמיר שלא ללמוד בערב תשעה באב אחר חצות היום, אלא בדברים המותרים ללמוד בתשעה באב, כגון מדרש איכה, הלכות תשעה באב, הלכות

שבת לפני תשעה באב נקראת "שבת חזון" ובספרי החסידות כתוב ששבת חזון גדולה במעלה יותר מכל שבתות השנה, ובפרט בשבת זו שתשעה באב עצמו חל בשבת. אוהב ישראל מאפטא (פרשת דברים). ומובא עוד ששבת זו כולה הוא עת רצון, וכמו ששעת המנחה בכל יום הוא זמן של התגברות הדינים וביום שבת נהפך שעת המנחה לשעת "רעוא דרעוין", כך בשבת חזון שכל ימי החול שסביב לה הם ימי דין, והשבת מהפכת אותם לרחמים, ולכן בשבת זו נקל לאיש שיתקן ויגיע לשורשו בקדושה. שפתי צדיק (שבת חזון) בשם הרבי מלובלין.

בשנה זו שחל תשעה באב בשבת והצום נדחה ליום ראשון, והסעודה המפסקת היא בסעודה שלישית האם צריך לנהוג איזה שהם מנהגי אבלות?

אסור לנהוג מנהגי אבלות כלל ואפילו בסעודה שלישית שמסתיימת סמוך לשקיעה, אוכלים בשר שותים יין, ומעלה על שולחנו כסעודת שלמה המלך

זכות תפילה בציבור

שאל אותו הרבי: "אמור לי נא האם עדיין שומר אתה את מנהגך הטוב להקפיד לא להפסיד בשום אופן תפילה במניין גם שאתה בדרכים?"

אחד מחסידי רבי מרדכי מלוי-טברנול, ז"ל, היה חסיד מיוחד במידות טובות וירא שמים ומדקדק במצוות בצורה מעוררת השתאות.

הגם שהחסיד שלח את ידו בעסקים שונים והיה סוחר מוצלח, בכל מקום בו נמצא, היה שומר על דרכי התורה והחסידות, במיוחד היה מקפיד על תפילה בציבור בכל מצב ללא יוצא מן הכלל. בכל מקום שאליו היה מגיע במסחרו לא ויתר על תפילה בציבור זה היה כרוך במסירות נפש ממש, פעמים היה צריך לעבור בדרכו בעיירות שיש שם תפילה בציבור אחת בלבד בשעה מסוימת ולכן הוא היה צריך לתכנן את נסיעתו שיעיג למקום בזמן התפילה שחלילה לא יפסיד את התפילה עם הציבור.

רבות הפעמים שנאלץ לעשות סיבוב גדול מאוד כדי להגיע למקום שיש בו תפילה בציבור ומדובר היה על נסיעה של עוד כמה שעות שבהם היה מקיף את האזור ואפילו מתרחק ממקום שאליו הוא צריך להגיע והכל בשביל לא לפספס את המצווה.

אחד משכניו של החסיד קינא מאוד בהצלחתו של שכנו שזכה להיות גם ירא שמים וגם עתיר נכסים הקינאה העבירה אותו על דעתו הוא חשב רבות מה הוא יכול להציק ולפגוע בשכנו.

כדי להוציא את זממו לפועל ולהזיק לחסיד החל לעקוב אחרי מעשיו ולגלות אולי ימצא משהו שיוכל לעזור לו לפגוע בו.

לאחר מעקב של תקופה הוא גילה משהו קטן מפעולותיו של הסוחר שהיא לא תקינה לפי החוק. אותו שכן שפל עשה מעשה איום וגורא והחליט להלשין לשלטונות החוק על הסוחר. העלילה הייתה קשה מאוד באופן כזה שלא יהיה כל סיכוי שהסוחר יחלף מעונש.

העונש שהשלטונות נותנים על עבירה כזאת היא קנסות כספיים כבדים ואף עונש מאסר ובדאי שמדובר על סוחר יהודי מעונש הוא מחמיר ביותר. השכן הקנאי הוסיף וניפח את הסיפור כאילו מדובר בכנופייה פורעת חוק וסדר וכתב ההלשנה שהגיש לשלטונות היה ארוך ומלא בשקרים.

לאחר ימים לא רבים קיבל החסיד הזמנה לדיון בעניינו

ומראה סעיפי החוק נדרש לענות חשכו בדברים גרעין קטן של אמת יהיה קשה מאוד להפריח את שאר השקרים שהעלילו עליו והוא הבין שאין עו"ד שיסיים להגן עליו בעניין זה.

כשראה שהצרה כזו כבדה, בצר לו פנה אל רבו רבי מרדכי שיעשה הכל להושיעו מהצרה שנחתה על ראשו סיפור החסיד לרבו על העלילה ועל העונש הכבד שמרחף מעליו והוא לא יודע איך להיחלץ ממנה.

שאל אותו הרבי: "אמור לי נא האם עדיין שומר את מנהגך הטוב להקפיד לא להפסיד בשום אופן תפילה במניין גם שאתה בדרכים?" ענה החסיד בעוז: "כמוכן, חסד ה' עלי שלעולם לא הפסדתי תפילה במניין גם שהדבר גורם לי לטורח רב מאוד".

כאשר שמע זאת הרב מפי החסיד בירך אותו ברכה נרגשת מעומק הלב והבטיח לא כי אל דאגה עוד הוא יצא במשפט זכאי!

בהגיע יום המשפט השכן הרע כבר היה ממש שמח שהינה הינה תגשם הרעה על שכנו, אך השופט פסק בצורה פלאית ממש כי אין בסוחר כל אשמה והחסיד יצא לחרות בנס ממש.

לאחר תקופה שאלו את הרבי איך יכול היה להבטיח דבר כזה הרי זה לא סביר בכלל שמשפט כזה יצא בלא עונש.

ענה להם הרבי ואמר: "אין כאן שום דבר פלאי. אלא, הדבר פשוט הוא שהחסיד היה חייב לצאת זכאי מאחר ובבית האסורים אין יכולת להתפלל במניין מאחר שאותו חסיד מוסר את נפשו בעבור מצווה זאת ללא יוצא מן הכלל הרי שידעתי בוודאות שמהשמים יעזרו לו וישמרו עליו שיוכל להמשיך להתפלל בציבור כמנהגו הטוב.

כובד הראש והרצינות.

וזו עיקר עבודת האדם בעולם הזה: עבודת התפילה.

וגם התפילה עצמה כוללת חלקים רבים שכולם היו בבית המקדש.

עבודת הקרבנות כללה יודיו ותשובה. זה היה העיקר בקרבן. כל הנביאים מוכיחים את עם ישראל על כך. להביא קרבן ולכבד את ה' בחיצוניות כאשר הלב רחוק ומבלי להיכנע לה' בפנימיות הלב - זה דבר מאוס ונתעב על הקדוש ברוך הוא.

עיקר העבודה היה התשובה, הוודיו, החרטה, כניעת הרוח בפני הבורא, הכרה בחטא ובאפסיות האדם. וגם בתפילה שלנו התשובה והסליחה הוודיו והכניעה לפני הבורא תופסות מקום מרכזי.

עבודת הקרבנות כללה גם הודיה לה', שירות ותשבחות. הקרבנות לוו בשירת הלויים שעוררה את הלב והנפש לערגה לא-ל חי, להשתקקות להתרוסס מחיי החומר לחיים שבהם הרצון לקרבת אלוקים ממלא את כל האדם כמו שרואים בתהלים.

גם שתי העבודות החשובות ביותר בחיי האדם הן השירה וההודאה.

ההודאה מבטאת את הקשר העמוק אל הבורא, את האמונה העמוקה שהכול מאתו יתברך, והיא היסוד לתיקון האדם, הכרת הטוב ועוד. והשירה היא הרצון להיות תמיד קרובים לה', להתנתק מכבלי החומר. ולכן בשבת שבה אנחנו מתנתקים מהעולם הגשמי - אנחנו מתחברים לעולם של שירה וניגון.

כולנו פועלי בניין

כל בר דעת מבין שרק נגענו בנקודות אלה על קצה המזלג, ניתן להרחיב בהן ממש בלי סוף. אבל המטרה שלי להביא את הדברים לעבודה מעשית בפועל ממש ולא לרעיונות.

לצערנו בתפילות הכתובות אנחנו לא מצליחים תמיד לחיות את המהות של התפילה, לא בוודיו ולא בהודיה ואפילו לא בשאלת צרכינו כמו שראוי ונכון לבקש.

אבל בעבודת התפילה האישית - ההתבודדות - בה יכול האדם לבטא את ההודיה שלו לבורא בשפה הפשוטה ביותר המחוברת ישירות עם הלב שלו. בשיחה האישית עם הבורא בקשת הסליחה והוודיו יוצאות מהמקום האמתי ביותר, בפשטות.

וכאשר ההתבודדות כראוי גם שלוש התפילות הקבועות מקבלות את המשמעות המלאה של המילה "עבודה שבלב".

אנחנו לא רק מתאבלים על החורבן, אלא אנחנו בונים את בית המקדש. ובנין בית המקדש הוא בניין התפילה, חיים של עבודה שלימה בעבודת ה'.

יהי רצון שנראה במהרה בבניין בית מקדשנו בתפארתנו.

בברכת שבת שלום ומבורך

מרפא לנפש

מאת הרב שלום ארוש שליט"א

לְפָנֶיךָ יְיָ יוֹסֵף

הכל עומד על היסוד ש"אין ייסורים ללא עוון". אדם שברור לו בתכלית הבירור, שאין שום הפקרות בבריאה, וכל צער ולו הקטן ביותר שיש לו, הוא רק בשל עוונותיו, הוא חי חיים של "גן עדן" בעולם הזה, כי הוא חי בעולם ברור וצודק, והוא יודע שיש בידו להגיע לחיים טובים ויפים, על ידי שישתדל תמיד ללכת בדרך ה' בתמימות, ואז לא יהיו לו שום ייסורים, והעיקר, על ידי שיעשה חשבון נפש יומיומי. כי מחמת שהאדם לא יכול להגיע לשלמות בבת אחת, וכל אדם בוודאי נכשל הרבה, כל אחד לפי בחינתו, לכן עיקר החיים הטובים הם על ידי שיעשה בכל יום שעה התבודדות, ובשעה הזאת יעשה חשבון נפש, ויראה מה עליו לתקן, וישר את אורחותיו על פי התורה ועל פי דברי כל הצדיקים, ואז מובטח לו שיראה ישועות, ככתוב: ושם דרך אראנו בישע אלוקים - ודרשו חז"ל: מי ששם את אורחותיו, דהיינו ששופט את עצמו - אראנו בישע אלוקים - בוודאי יראה ישועות גדולות. ואל תאמר, שמא רק אם אעשה תשובה מושלמת, רק אז ימחלו לי עוונותיי? אין זה כך. אלא, האדם צריך לעשות תשובה עד היכן שידו מגעת, והבורא שרואה שאדם זה משתדל לעשות תשובה בכל יום, על אף שהוא רחוק רחוק מלעשות תשובה שלמה, הוא מוחל לו ומיטיב עמו.

בתורה הקדושה מובא מעשה מכירת יוסף על ידי השבטים, ושיעקב אבינו עליו השלום חשב שיוסף נטרף על ידי חיה רעה, כמו שכתוב: טרף טורף יוסף... והוא מיאן להתנחם על מותו במשך עשרים ושתיים שנה, עד שחזרו האחים עם הידיעה שעוד יוסף חי, והוא מלך במצרים.

ואז כתוב: ותחי רוח יעקב... ודרשו חז"ל: מה פירוש "ותחי רוח יעקב"? שחזרה אליו רוח הקודש שנסתלקה ממנו כל אותן עשרים ושתיים שנה.

במכתב שכתב אחד מגדולי חסידו ברסלב בפולין, הרה"ג קמינסקי הי"ד, הוא שואל שאלה קשה: כיצד ייתכן שיעקב אבינו עליו השלום לא קיבל באהבה את הידיעה על אובדן יוסף, עד כדי כך שמיאן להתנחם במשך עשרים ושתיים שנה? הלא יש עדויות על אנשים פשוטים הרבה יותר מיעקב אבינו, שאיבדו בנים וקיבלו את הגזירה באהבה, ויש מהם שאפילו לא היזילו דמעה, ולא עוד אלא שחיזקו ועודדו את הבאים לנחמם. האם יעקב אבינו, בחיר האבות, לא היה במדרגה זו חלילה?

והתירוץ שמביא הרב קמינסקי הי"ד באותו מכתב, הוא מאיר עיניים ממש, והוא על פי מה שכתב רבינו הקדוש בתורה ד': "כשאדם יודע שכל מאורעותיו הן לטובתו, זאת הבחינה היא מעין עולם הבא", ומסביר שם במכתבו, שיעקב אבינו חי כל חייו בהשגה, שה' יתברך מנהיג את עולמו אך ורק מידה כנגד מידה, ועם ההשגה הזאת, הוא חי חיים של מעין עולם הבא, שהתבונן על כל מאורעות העולם, ובפרט על כל המאורעות שלו, והבין מתוכם כיצד מנהיג הבורא את עולמו הנאה הזה, ואיך שהכול צודק וישר, ואיך שהכול לטובה, ומתוך התבוננות זו התקרב אל ה' יתברך, כמובא בליקוטי מוהר"ן: "כי איש הישראלי צריך תמיד להסתכל בהשכל של כל דבר, ולקשר את עצמו אל החכמה והשכל שיש בכל דבר, כדי שייאיר לו השכל שיש בכל דבר, להתקרב לה' יתברך על ידי אותו הדבר. כי השכל הוא אור גדול ומאיר לו בכל דרכיו". (תורה א')

התבודדות ומעלת התפילה הספר של הרב שלום ארוש 052-2240696

הראשל"צ הרב יצחק נסים זצ"ל ט' אב

לאורם נלך הילולא דצדיקיא

קו האמונה
02-6444250

על רצונו לבקר בפלשתינה (מבלי להזכיר את שמה של מדינת ישראל), שמשלטת ישראל, שלא קיבלה כל מידע על כך, החליטה לקבל את פניו בטקס ממלכתי בהשתתפות נשיא המדינה, ראש הממשלה, הרב הראשי לישראל, שרים ועוד. הרב נסים התנה את השתתפותו בטקס זה, בביקור גומלין של האפיפיור בלשכתו, או בביתו, או במרתף השואה בירושלים. הוותיקן לא אישר זאת, לכן, הרב נסים הודיע על סירובו להשתתף בקבלת הפנים. מיד פרץ פולמוס ציבורי עז, בארץ ובעולם, בתקשורת ומחוצה לה. לחצים אדירים הופעלו עליו כדי שישתתף בטקס זה, עד כדי איום לפטרו לאחר הביקור, אך הוא עמד איתן בדעתו, וזכה בתקיפות את כל ההפצרות. ואכן לאחר מכן הסכימו עם עמדת הרב שלא היה צריך לתת כבוד לאפיפיור.

לחם מלחמת קודש בכל הקשור לצניעות לאחר ששמע שראש הממשלה, לוי אשכול, מצדד בגופים לא דתיים הדורשים להסיר את המחיצה, שהונחה בהוראת הרבנים הראשיים, ליד הכותל המערבי, הרבנים הראשיים שלחו אליו מיד מברק:

"עניין מחיצה ליד הכותל הוא עניין הלכתי גרידא, ובסמכות הרבנים הראשיים לקבוע בדבר כפי ששורת הדין מחייבת". ראש הממשלה נסוג מכך.

חיבר ספר שו"ת יין הטוב, שחתם על זה מרן החפץ חיים זצ"ל, מרן החפץ חיים כתב עליו בהסכמתו: "וראיתי שרב כחו באורייתא בחריפות ובקיאות".

בט' אב תשמ"א - בן 85, נפטר, על פי עצת הראשון לציון הרב הראשי לישראל, הרב מרדכי אליהו, נקבר בהר הזיתים ליד רבו, הרב שלמה אליעזר אלפנדי זכותו יגן עלינו אמן.

הרב יצחק נסים נולד בכ"ה כסלו בשנת תרנ"ו בבגדד, לאביו הרב רחמים, כשהיה בן 10, והוריו החליטו לעלות לארץ, לירושלים. כשהיה בן 18, חזר לבדו לבגדד, כדי ללמוד שם תורה אצל גדולי הרבנים אצל חכם שמעון אגסי מגדולי רבני בגדד כשהיה בן 28, עלה עם אשתו לארץ ישראל.

כשהיה בן 59 נבחר לראשון לציון הרב הראשי לישראל, יחד עם הרב יצחק אייזיק הלוי הרצוג.

בט' אב תשט"ו כתב קינה בה קונן על כך שעברו 8 שנים מאז תקומת מדינת ישראל ורגל יהודי לא יכולה לדרוך ליד הכותל המערבי הנתון למרמס בידי הירדנים.

היה לוחם מלחמת ה' הן למען קדושת השבת לחם בכל עוז מול מפעל או חברות שהעזו לחלל אותה, כ"כ לחם מול הכנסת בכל הקשור לתורת ישראל והנצחת יהדות ישראל, כ"כ הקפיד שהכתיבה בתעודות הזהות יהודי תהיה ע"פ הנחיות התורה הקדושה ולא ע"פ הכרזת האדם על עצמו כיהודי, זכה והתאמץ בהעלאת עצמות החיד"א מליורנו שבאיטליה, הספידו בעצרת בבית הכנסת "ישרון" (מסע ההלוויה התקיים למחרת, הוא נקבר בהר המנוחות).

הרב התיר את "בני ישראל" שעלו מהודו לאחר בדיקה וקבלת עדויות על יהדותם, לכן מותר להינשא אתם.

יצא בקריאה לוותיקן להימנע מכל שינוי בלוח השנה העולמי לפגוע בקיומה ובשמירתה של השבת. ריכז מערכה שלימה נגד כוונה זו. פנה למוסחה לאסטרונומיה, ולרבנים בחוץ לארץ שיפעלו בעולם הנוצרי והמוסלמי. ואכן, דבר זה לא בוצע.

בי"ח כסלו תשכ"ד לאחר שהאפיפיור הודיע במפתיע

כתור לחתקנים

כחפסה

כחניה

והכי חשוב
בבית!

לא שוכחים-אהבת חינוך

החבורת שמעניקה כלים לאהוב.
052-2240696

חוט של חסד מאחלים לכל עם ישראל
בין הזמנים גדוש ומלא באהבת חינוך

אמר רשב"י: אם עם
ישראל ישמרו שתי
שבתות כהלכתן מיד
נגאלים.

שתי שבתות - הכוונה
היא השבת ותוספת
השבת! כשאתה מוסיף
על השבת ומאחר
בהוצאת השבת, נחשב
ששמרת שתי שבתות!
ומובטחת גאולה-
ואפילו גאולה פרטית
לישועה שלך.

(חמדת ימים)

כתב אישום

"כל דור שלא נבנה
בית המקדש
כאילו החריבו הוא"
(ירושלמי יומא דף ה)

האישום הוא כלפי כל אחד מאיתנו באופן אישי!
זה הזמן להתחזק באהבת חינוך.

לא בשמים היא

שתלוי בו הכל, היצר הרע תמיד מנסה להרוס ולהכשיל חס ושלום, לכן נשות ישראל היקרות תהיינה בעזרת השם גיבורות וחזקות ללכת בצניעות ולשמח את השם ולקרב את הגאולה.

וכל אחד מאתנו יקדיש לזה מעט זמן לתפילה ויאמר להשם "ריבונו של עולם תן לנשות ישראל היקרות לדעת שהיופי האמיתי זה הצניעות, ותבטל מהן את הרצון להראות, תרחם על בנות ישראל היקרות שילכו בדרך אימותינה הקדושות..." "כפי שמלמד אותנו מורינו הרב שליט"א.

ישנה עוד נקודה יסודית וחשובה שאנו לומדים אותה מדברי החפץ חיים הקדוש בספרו שמירת הלשון שכותב כך:

"דוע מה שאמרו חז"ל (יומא ט:): שבית שני נחרב בעוון שנאת חנים ולשון הרע, ואם העוון הזה, היה בו כח להחריב את הבית הבנוי, על אחת כמה וכמה שיש בו כח לעכב מלהבנות את הבית החריב, חס ושלום, על כן האיש שיחזק את עצמו בעניין הזה של שמירת הלשון בכל כוחו, ויזרז גם אחרים בעניין הגדול הזה למען כבוד ה' ותורתו, יהיה בוודאי סיוע למהר את הגאולה במהרה בימינו".

ידידי היקרים, צריכים אנו לדעת שלא בשמיים היא, וע"י רצון טוב, השתדלות ותפילה להשם יתברך, יש בידינו להתגבר בעזרת השם על הגורמים הללו לחורבן בית מקדשנו, וצריכים לדעת שכל דבר קטן זה עצום לפני השם,

והכל מצטרף לחשבון גדול שעל ידו השם יתברך יחיש לנו את הגאולה בקרוב ממש, אמן.

בימים אלו של בין המצרים, ובפרט בט' באב כל בית ישראל מתאבלים על חורבן בית המקדש שנגרם בעוונותינו.

צריך לדעת שאין זה צער על העבר שלכאורה אינו כל כך קשור לזמנינו, אלא צער החורבן שייך לכל אחד מאתנו.

חז"ל קבעו לנו את הימים הללו לימי אבל עד שיבנה בית המקדש, מהסיבה הפשוטה שבכל עת שלא נבנה בית המקדש עדיין לצערנו, אנחנו אוחזים בגורמים שגרמו לחורבנו, ולו יצויר שבית המקדש היה נבנה עכשיו ללא תיקון מעשינו, מיד היה נחרב שוב חס ושלום.

וכך אומרת הגמרא שכל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו, כאילו נחרב בימיו, ולכן אנחנו צריכים להשתדל מאוד בכל כוחנו, ואפילו רק בנקודה קטנה בכל פעם, לתקן ולגרום לבניין בית המקדש במהרה בימינו, לכן בעזרת השם נשתדל לגעת בשתי נקודות עיקריות המופיעות בדברי חז"ל שהתחזקות בהן תסייע לקרב את בניין בית המקדש.

דבר ראשון מאוד חשוב ובפרט בדור שלנו, הוא הצניעות של נשות ישראל היקרות. הגמרא הקדושה (פסחים טז.) אומרת על הנשים שהולכות בדרך הצניעות "מעלה עליהן הכתוב כאילו נבנה היכל בימיהן".

עד כדי כך חשובה הצניעות של הנשים לפני השם עד שחז"ל אמרו שבזה תהא תלויה הגאולה "בזכות נשים צדקניות נגאלו ישראל מצרים, ובזכות נשים צדקניות עתידין ישראל להגאל". וכמוכן שבדבר

חיזוקו

מתחזקים בשמירת שבת

מאה
ברכות
בשבת

אם אינו יכול להשלים מאה ברכות בפירות ובשמים, יכוון לברכות העולים לתורה וההפטרה, יענה אמן, ויחשב לו כאילו ברך בעצמו, כי גדול העונה יותר מהמברך (בהלכה ובאגדה)

לקבלת מטרים מחזקים 052-6672221

חדש על המדף

חוק האמונה • ליקוטי מוהרן כרך ג' • מגנטים לחיזוק האמונה

משרה שמחה

אנגריה חיובית

מקנה ביטחון

052-2240696

איזה בעל חי לא יכול להכות פעמים?
תשובה לפרשת פנחס:

ספר במדבר פרק כו בפרשתנו צפון הוא שם משפחה (כו טו) לצפון משפחת הצפוני.
זוכה לפרשת פנחס: ישי ראובן כליף, בני ברק.

al5308000@gmail.com | 02-5812252

עיניים במתנה

שמי דניאל.

רציתי לשתף אתכם בסיפור התודה שלי.

לפני כן מחובתי לציין שאני נהנה מאוד מהעלון המיוחד, המלא בתוכן ייחודי מאוד ובמיוחד מסדור סיפורי התודה.

והנה הסיפור,

שבת קודש פרשת בלק-

סעודת הבוקר החלה

לאחר המנה הראשונה החלנו

לשיר זמירות שבת נעימה עד

שלתע החלו לי כאבים בעיניים

שהלכו והתחזקו עם הדקות. עד שנאלצתי

לקום משולחן השבת ולשכב במיטה ללא

יכולת לפתוח את עיני.

כך שכבתי למשך כמה דקות תוך שאני מהדק היטב את סגירת העיניים מפאת הכאב העצום.

תוך כדי שכיבה ולאחר כמה דקות שאני מנסה להירגע מהכאב העז עולה בי מחשבה מה אוכל

לעשות על מנת שהכאב יעלם או לפחות יפחת?!

ואז נזכרתי בו, בעלון המיוחד של חוט של חסד, נזכרתי במעלת התודה וחשיבותה.

פתחתי בתודה ובהודאה לה' על

שנתן לי במתנה שתי עיניים בריאות

ורואות, ותודה שכעת הן ממש

כואבות עד כדי כך שאני לא

מסוגל לפתוח אותן.

לאחר אמירת התודה

לאבא אוהב שבשמים

אמרתי בדבקות את ה"מזמור

לתודה" מספר פעמים, כשסיימתי

הכאב שכח אט-אט עד ש.. הפלא ופלא

הכאב נעלם לגמרי.

את ברכת המזון בירכתי מתוך הכתוב ובכוונה

גדולה שבליבי אני מודה לה' על שתי עיניים שנתנו

לי במתנה, על היכולת לקרוא, לראות, להתבונן

בטוב ה' ובחסדיו הרבים.

אמרתי תודה והכאב העיניים נעלם!

פתרונות יש לשלוח עד יום שני למייל: al5308000@gmail.com
או לפקס: 02-5812252 | יש לציין שם מלא, כתובת מלאה וטלפון

עשורון

מה התקבל

השלימו את השאלות במאונך, אם פתרתם נכון, תקבלו ביטוי מהאותיות המודגשות.

1. פרק זמן של שבעה ימים
2. לילה באנגלית
3. עוסק בכיבוי שרפות
4. מילת הסכמה
5. השיב בשלילה
6. אדם שמצבו בסכנת חיים
7. נוזל בעל ניחוח נעים
8. אביו של שמשון הגיבור
9. רהיט שישנים עליו

1	2	3	4	5	6	7	8	9

התוצאה שהתקבלה: מ

בדיחות הדעת

פעם אחת הגיע אדם מאוד עצוב לקבלת קהל אצל אחד הצדיקים. ורצה להתארח אצלו בשבת. הרבי הורה לשמש שלו שלא יקבלוהו לשבת אלא ידאגו לו להיות באיזה בית תמחוי עד מוצאי שבת. במוצאי שבת הגיע האיש לקבלת קהל אצל הצדיק, כשהגיע. תורו, פתח הרבי במאור פנים ואמר לו: השבת מוכנה לארח כל אחד, לדוגמה כאשר מגיע שבת ראש חודש קוראים בשבת קריאה של ראש חודש, כשמגיע שבת חנוכה השבת מארחת את חנוכה וקוראים קריאה של חנוכה. וכן על זה הדרך בכל השבתות. אך כאשר מגיע תשעה באב לשבת השבת אינה נותנת למועד זה שום דריסת רגל... דע לך, אומר הרבי, השבת מארחת את כולם, אך מי שמתלונן ובוכה כל הזמן השבת לא מארחת אותו כלל. אותו אדם הבין היטב את המסר.

העלון מוקדש לעילוי נשמת

יוסף חיים בן אברהם ז"ל

נלב"ע ד' אב.

להקדשת העלון: 02-5308000

הביקורת והצעקות שלנו עליו כי הוא כבר מאחר לכיתה (כמו כל בוקר) והוא מצידו ניסה לברוח לתוך השמיכה ולהתגונן, עד שראה כי אין לו סיכוי לישון בשקט והפך את הביקורת שלנו, שהתחיל כראון חינוכי למריבה. ברור לכולנו ששעה זו אינה מתאימה לשיחה, כי הילד אינו פנוי עכשיו לשמוע ולקבל מאיתנו הדרכה חינוכית.

שיחה תועלתית

דבר נוסף עליו לבדוק, האם כאשר אנו "רוצים" לשוחח עם הילד, האם אנחנו רוצים לפרוק את המטען של הבעיה שהצטבר ולהשליך אותה על הילד ולתת לו להתמודד, ובמקרה זה הוא יחפש תירוץ להצדיק את בעיותיו, או שאנו באמת רוצים להשיג אצלו שינוי וגם אנו מוכנים להתאמץ לשם כך. ולכן, כדי שתהיה תועלת מהשיחה, עלינו להביא את הילד למצב של ניעויות והרוע ורק אז נוכל לדבר איתו על הבעיה העומדת על הפרק ולכן זמן שאנחנו או הוא לחוץ או כעוס- לעולם אינו הזמן המתאים. הזמן הכי מתאים הוא דווקא מתי שהבעיה לא על הפרק, מתי שהילד אינו לחוץ והוא לא צריך לחשוב עצמו. בזמן ניעו, החושים שלו לא עסוקים ב"להגן" על עצמו ולכן זמן שבו הבעיה אינה על הפרק, הוא הטוב ביותר לשיחה על הבעיה. המשך בע"ה בשבוע הבא!

הרב אבוחצירא - יועץ, מאבחן ומטפל
לייעוץ טלפוני ללא תשלום
בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב
נייד: 054-8434435

חינוך באהבה הרב יצחק אבוחצירא

לומדים להצליח פרק כג'

הורים יקרים, אנחנו לומדים על המיומנות השלישית מתוך חמש המיומנויות, שהן: סדר וארגון, ניהול זמן, התמקדות, ריכוז ומוטיבציה. המאמרים בסדרה זו, עוסקים ב"מיומנויות ההכשרה ללמידה" דהיינו: באותם כלים שבאמצעותן ניתן להגיע ללמידה. בכל המאמרים בסדרה, העבודה הינה אישית לתלמיד, גם לעיתים להורים, כעבודה זוגית, ורצוי שהיא תהיה תמיד עבודה-משפחתית. הנושא השבוע הוא: עבודה משפחתית ועבודה אישית.

משימת המשפחה

עלינו לדעת שכמעט כל עבודה בחינוך הילדים, נדרש לעשותה במסגרת משפחתית. לדוגמה: דיברנו לאחרונה על ניהול סדר יום והתארגנות הבוקר, ושניהם "משימות-משפחה" ולכן כולם, הורים וילדים, אמורים

לשתף בה פעולה כפי יכולתם ולקבל עליה אחריות אישית. נתרגל כפי שלמדנו בפרקים הקודמים, ע"י דוגמה אישית, שיחות כלליות ואישיות, מבצעים, אימון, עידוד, מעקב אישי וכללי ופרסים. במידה וקשה לילדים לקבל אחריות ומחויבות, אדרבה, זו יכולה להיות הזדמנות טובה ללמד אותם בצורה קבוצתית איך מתארגנים במסגרת של זמן ולאפשר להם ללמוד להיות עצמאים, לקחת אחריות ולהתקדם מבחינה אישית. את הפעולות הללו עלינו לחנך ולהרגיל את כל אחד מילדינו בזמן ובגילו המתאים, ובמידה ולא פעלנו כך עד היום ואנו נתקלים היום בבעיות מיקוד, ארגון, חוסר אחריות וחוסר סדר בזמן הבוקר, וזה לא קשור לבעיות שניה, עלינו לעבוד יותר נקודתי עם כל ילד בנפרד ע"מ לראות התקדמות. אך בכדי לקיים מערכת שיחות עלינו לבדוק אם אנו והילד אכן נמצאים במצב "חיבור נפשי" ויכולים "לקבל זה מזה" דהיינו אם מצב התקשורת שלנו מספיק אמין, פתוח ויציב לעבודה משותפת.

כללים בשיחה עם הילד

כלל ראשון בשיחה עם ילדנו ליצירת התקדמות בנושא התנהגותי, הוא: "יצירת בית רגוע". כבר שוחחנו בעבר על חשיבות בית רגוע המזמין תקשורת נכונה עם

הילדים. בבית בו אין חלוקת תפקידים ברורה בין ההורים, בבית בו שורר חוסר היררכיה בין הילדים להורים, חוסר כבוד בין ההורים ובינם לבין הילדים, וכל-שכן בבית בו שורר לחץ, מתח, צעקות וכדו' אין סיכוי להצליח לחנך ילדים. לאחר "יצירת בית רגוע" העבודה השנייה שלנו מתבטאת ב-2 תחומים: א. בדיקת היחס שלנו כלפי הילדים- דהיינו עד כמה הילדים רוצים לקבל מאיתנו הדרכה חינוכית. ב. עד כמה הילדים מייחסים חשיבות ורצון לעבוד ולקיים את חוקי הבית. נזכור תמיד, שמטרת השיחה היא: קירוב לבבות ופתרון בעיות ולא זמן להעברת ביקורת, וככזו עליה להיות עדינה ונעימה. שיחות המבוססות על ביקורת, שפיטת התנהגות או הנערות במצב רוח לא נעים או בזמן מתוח- פרט להרס נוסף במערכת היחסים בינו לבין הילד, אינן עושות מאומה. שיחה כזו דומה לשיחת חרשים ולא תצא

ממנה כל תועלת. בכדי שהילד ירצה לקבל מאיתנו "הדרכה חינוכית" עלינו להיות אנשי חינוך. התנהגות ברוטאלית או כזו שאינה עדינה, מדביקה על גבנו תווית של מחוסרי-חינוך ואין כל סיבה שבעולם שהשיחות שלנו יוכלו להשפיע על הילד. לכן כלל עקרונות בשיחה עם הילד, אומר: לעולם אין לשוחח בזמן שבו אנו או הילד נמצאים במידת הכעס. הילד עשה דבר מה הנוגד את כללי הבית, מותר לנו במידת הצורך לכעוס עליו ולהראות לו פנים לא מרוצות, אבל עכשיו זה לא הזמן "לשיחת פתרון".

למצוא את הזמן המתאים

פעמים רבות אנו מתנהגים בצורה מעט מזוהר ועליו לשים לב היטב ולהזהר: פעמים בזמן שבו אנחנו לא מתמודדים עם הבעיה באופן ישיר, דהיינו אם באותו יום הילד קם בזמן והתארגן כראוי, מאחר והבעיה "לא בוערת לנו" אנו שוכחים לטפל בה ולשוחח עם הילד. מתי אנחנו נזכרים? רק באותו יום, שהשעון מראה על 7:30 בבוקר והילד עדיין לא התעורר, באותו רגע עולה לנו הרצון "לשוחח" עם הילד על בעיית הקיסה והארגון בבוקר שלו, דווקא באותו בוקר תוך כדי שהילד עדיין ישן, איך אמורים: כאשר הברזל חם, כאשר הבעיה בזמן אמת. אבל חבל, אין זה הזמן המתאים, ולמה?! בגלל שבאותו בוקר כבר הספקנו "להעכיר" את האווירה ע"י

מי יכול להיות נציג?

תמונות באדיבות- רהיטי המושבה | מישור אדומים רחוב עדות 6

להצטרפות למועפחת הנציגים של הרב שלום ארוש- 052-2240696

איטש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש ט מנחם אב תשפב: הדלקת נרות: ירושלים: 6:57 תל-אביב: 7:12 חיפה: 7:05 מוצאי שבת: ירושלים: 8:11 תל-אביב: 8:14 חיפה: 8:15 ר"ת: 8:48

פרשת דברים

ברכה לזולת

לברך את רעהו באהבה ומכל הלב!

נלמד מהפסוק: "ה' אלוקי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם" (פרק א-יא)

וכתב רש"י: אמרו לו אתה נותן קצבה לברכתנו... אמר להם, זו משלי היא, אבל הוא יברך אתכם כאשר דיבר לכם. וכתב השל"ה הק': מצאתי כתוב בקונטרסי הארז"ל: 'משה' בגימטריא א-ל-ש-ד-ג. ובמילוי אותיותיו עולה בגימטריא 'אלף' - זהו משלי. הרי שברכם בכל לבבו ובכל נפשו, בכל מה שנכלל בשמו. כך ראוי לאדם לאהוב את ישראל בגופו ונפשו ומאודו. עכ"ל. וכן מצינו בנוסח ברכת כהנים: 'וציונו לברך את עמו ישראל באהבה' כי ברכה בכוונה ובלב שלם, היא רק זו הבאה מתוך אהבה.

אומרים חז"ל בגמרא (סוטה לח.) על מצות ברכת כהנים שצריך להיות "בלשון הקודש". למד מכאן, בדרך דרש, הגה"צ רבי שלמה מרדומסקי זצ"ל (בספרו תפארת שלמה) כי מי האיש הראוי לברך את בני ישראל באהבה? (שהרי עיקר כוחה של ברכה כשהיא ניתנת מעומק לב אהב, הוא האיש אשר לשונו - לשון הקודש! שלא הרגיל לשונו לדבר לשון הרע ורכילות על שום אדם מישראל, הוא האיש הראוי לברך את בני ישראל באהבה.

אבל מי שפוגם לשונו בדיבורים אסורים, היאך תשרה הברכה על לשונו? וכך גם אם מדבר דברי גנאי על ישראל, היאך תהיה ברכתו "באהבה"?

עפ"ז ביאר התפארת שלמה בטוב טעם את ב' אמרותיו של רבי יוסי בגמרא (שבת קיח:) שהובאו זה לצד זה: אמר רבי יוסי מימי לא עברתי על דעת חברי, יודע אני בעצמי שאינני כהן ואם אומרים לי חברי עלה לדוכן, אני עולה...

והשאלה המתבקשת: היאך יתכן שיגידו למי שאינו כהן, שיעלה לדוכן. ואיך יתכן שיעלה? ומיד מוסיפה הגמרא עוד מימרא של רבי יוסי: "מימי לא אמרתי דבר וחזרתי לאחוריי". מסתבר שיש קשר בין שתי המימרות וצריך להבין מהו הקשר ביניהם?

אלא כך ביאורם של דברים: רבי יוסי אמר (בענוותנותו, בדרך רמז), "יודע אני שאינני כהן". כלומר: איני צדיק שיש לו כח ברכה כמו כהן, ובכל זאת, אם אומרים לי "עלה לדוכן", כלומר: לברך [כמו כהן] את ישראל "אני עולה" - ומברך.

והוסיפו חז"ל לגלות, מדוע ביקשו מרבי יוסי לברך? משום אמרתו השניה: מימי לא אמרתי דבר [גנאי על ישראל], שאצטרך בגין דיבור זה לחזור לאחוריי... לכן, פה נקי וקדוש כזה, שנשמר כל ימיו מלדבר דיבורי גנאי על ישראל ודיבורים אסורים, הוא הראוי לברך את ישראל.

"עם כזו ברכה אין מה לחשוש..."

לישיבת "תפארת הכרמל" היה גובה כספים, זקן מופלג, בהיותו בן שמונים ושלוש נפל ושבר רגלו. לקח אותו ראש הישיבה הגאון רבי מאיר רובמן זצ"ל לבית החולים. לאחר שבדקוהו אמר הרופא כי למעשה צריך הלה לעבור ניתוח, אלא שבגיל זה הניתוח מסוכן, ולכן במקום הניתוח ישימו מסמר במקום השבור, אף שאינו מרפא.

כשיספרו לזקן את חוות הדעת של הרופא, לא הסכים ועמד על כך שרוצה בדוקא ניתוח. אמר הרב רובמן, הרי כתוב "בן ששים לזיקנה" וניתוח כזה מסוכן לזקנים. השיב לו הזקן: מה שכתוב זה רק לענין זה שאתם צריכים לקום בפני אד בנוגע אלי איני צריך לחוש, שכן יש לי ברכה לאריכות ימים מהגרי"ד סולובייצ'יק זצ"ל (בעל הבית הלוי) ומהגאון המלבי"ם זצ"ל.

ואז סיפר הזקן: כי פעם ביקר המלבי"ם בעיר בריסק אצל הגרי"ד סולובייצ'יק, ואנשים רבים באו לבקש מהם ברכה, וגם הוא היה בין הבאים. כשנכנס לחדר, פגש ממולו את בעל הבית הלוי והמלבי"ם יחדיו, וביקש מהם ברכה. המלבי"ם כיבד את רבי יוסף דוב שהוא יברך ואילו רבי יוסף דוב כיבד את המלבי"ם שהוא יברך. וכך נמשך הויכוח ביניהם. חזר לבקש שיברכוהו, ואז שאלוהו באיזה ברכה חפץ? והשיב כי חפץ באריכות ימים. בירכוהו שניהם יחדיו שיזכה לאריכות ימים.

סיים הזקן סיפורו ואמר: "אם כן, שיש לי ברכה כזאת "אין לי כלל ממה לחשוש"... כששמע כך הרב רובמן שיכנע את הרופא לבצע את הניתוח. ואכן הניתוח הצליח למעלה מן המשוער. ואותו זקן האריך ימים וחי עוד עשרים שנים נוספות עד גיל מאה ושלוש. עובדות לבית בריסק.

"עדיף להרבות בברכות..."

סיפר הרב משה דוד טננבוים (ו"ר ועד הישיבות): כאשר באתי לראשונה, להפגש עם הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, כדי לקבל חוות דעתו על תוכנו של מכתב מסויים שאמור היה להשלח מטעם "ועד הישיבות". נטל רבי יחזקאל את המכתב לידו ועוד בטרם עיין בו אמר לי:

"בנותבך מכתב, נקוט כלל זה בידך: השתדל שהתארים יהיו מועטים והתאמץ שהתוכן יהיה קצר וקולע, קב ונקי. ואם הנך חושש מפני הגליון שישאר חלק... הרבה בברכות! שכן שני הראשונים הינם "מועדים להזיק ושמירתן עלידך" ואילו הברכות, אם לא יועיל - לא יזיק..."

ספר הזכרון

עלון "איטש לרעהו" פרשת דברים הוקדש לעילוי נשמת האשה החשובה והעזקנית מרת חיה פריימן ע"ה בת הרה"ח ר' יהושע מרדכי זצ"ל

שיום היאהרצייט חל ביום יד' מנחם אב ת.נ.צ.ב.ה.

להזהר מנרגנות, מהוצאת דיבה ומאבק לשון הרע!

נלמד, בדרך רמוז, מהפסוק: "אלה הדברים אשר דיבר משה... וחצירות" (פרק א-א)

ואמרו חז"ל בספרי: אמר להם, לא היה לכם ללמוד ממה שעשיתי למרים בחצרות, אם למרים הצדקת לא נשאתי לה פנים בדין, ק"ו לשאר בני אדם. וכן נלמד מהפסוק "ותרגנו באהליכם ותאמרו"... (פרק א-כז) וכתב רש"י: ותרגנו - לשון הרע וכן (משלי יח) דברי נרגן, אדם המוציא דיבה. עכ"ל. ובגמרא (שבועות מו:) תניא, שמעון בן טרפון אומר: ותרגנו באהליכם - תורתם וגנותם באהלו של מקום.

בספר עבד המלך הביא (מכסף נבחר) רמז בתיבת "אלה" ראשי תיבות "אבק לשון הרע" והוא עפ"י מה שאמרו חז"ל (ב"ב קסד) והכל באבק לשון הרע, ואין אדם ניצל בכל יום מאבק לשון הרע, פירוש אם לא ישגיח על זה מאוד, יכשל חלילה. וזהו "אלה" אבק לשון הרע. "הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל" והוכיח אותנו שכל אחד ואחד צריך להזהר מאוד בכל יום ויום שלא יכשל באבק לשון הרע.

אחד מגדולי זקני הדור שליט"א ביקש ומסר לפרסם בעלון את דברי הספה"ק לעורר בימים אלו כדלהלן: הנצי"ב זצ"ל (בפתיחה לפירושו העמק דבר) כתב: בחורבן בית שני היה דור עיקש ופתלתול. ופירשנו שהיו צדיקים וחסידיים ועמלי תורה, אך לא היו ישרים בהליכות עולמים, על כן מפני שינאת חינוך שבלבם זה את זה, חשדו את מי שראו שנוהג שלא כדעתם ביראת ה' שהוא צדוקי ואפיקורוס... שהקב"ה ישר הוא ואינו סובל צדיקים כאלו, אלא באופן שהולכים בדרך הישר גם בהליכות עולם ולא בעקמומיות וכו' בזה גורם חורבן הבריאה והריסת ישוב הארץ.

ובספר אמונה והשגחה לרבי שמואל מאלעזר זצ"ל (תלמיד הגר"א) כתב: ובעוה"ר, יש הרבה מהיראים המתקדשים והמטהרים אחר דיקדוקי מצוות שאין בהם רק חומרא בעלמא לשרידיים היושבים לפני ה', ובאלו האיסורים החמורים (כמו לשון הרע, מתכבד בקלון חברו וכו') פרקו עול, ונעשה להם כהתר גמור, עד שמעולם לא עלתה על דעתם הרהור תשובה עליהם, ואדרבה, לפעמים נחשבים להם כמצוה רבה, ועושים מעשה זמרי ומבקשים שכר כפנחס.

הובא בספר עצה ותושיה (לרבי שמואל הומינר זצ"ל-ל-פרק יא): כשילמוד האדם בידי איסור קבלת לשון הרע ורכילות, לבד מה שצריך שהלימוד יביאהו לידי מעשה, בכאן צריך להתבונן בעוד איזה דבר, כי קודם שלמד וידע דינים אלו, בוודאי שמע (או קרא) כמה וכמה מיני גנות ורכילות על כמה בני אדם ומסתמא נשארו הדברים בלבו. ולכן עכשיו, כשנכנס ללמוד דינים אלו, צריך גם שיתחזק מאוד להוציא מלבו כל מיני גנות ורכילות ששמע מעודו. וכשיעשה כך כל מה שביכולתו, יעזרהו ה' שישכחו מלבו לגמרי כל דברים שהם נגד רצונו יתברך וישאר לבבו נקי וטהור לעבודתו ית"ש.

ובספר רחמי אב כתב: שמעתי מהגה"ק רבי חיים מצאנז זצ"ל שאמר בלשון זו: אם אשמע מאחד מאנשי שיאמר שדוקא רבו הוא הצדיק ותו לא, העבירנו משורשו, כי יש הרבה עבדים למלך הכבוד. דאילו היה שלום בין הצדיקים והחסידיים, כבר היה בן דוד בא, ולמה יפסול אחד את עבודת חברו... כי כל צדיק הוא מסכת בפני עצמו. במסכת ברכות אני לומד הלכות ברכות ובמסכת שבת עניני שבת, ואין זה דומה לזה, ואין מסכת שבת מקפדת כשלומדים מסכת ברכות. ויש מי שלומד מסכת אחת בעיון גדול ויורד לעומקה, ומסכת אחרת לומד שיעור פשוט.

כך הדבר אצל צדיק אחד, נוסע ומקשר עצמו בו בקשר של קיימא, ואצל צדיק אחר נוסע ללמוד ממנו איזו מדה ולראות הנהגתו ולהסתכל בצורתו... ומי לנו גדול מאבי הנביאים שאמר "המקנא אתה לי, מי יתן כל עם ה' נביאים, כי יתן ה' את רוחו עליהם..." ואם יהיה אחד אשר עושה ענינים חמורים ואין לבבכם נמשך אחריו, אין אתם מחוייבים לילך אצלו, אך חלילה להוציא עתק מפה ולהרהר אחריו, זה דומה למטיל מום בקדשים.

דברי החפץ חיים כמו ה"מן" במדבר...

הגאון רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי זצ"ל היה אומר שדברי החפץ חיים הם כמו ה"מן" של דור המדבר, שכל אחד היה טועם בו כרצונו, כך דברי הח"ח הרי הם ערבים ומתקבלים הן לנערים והן לזקנים, ואפילו לתלמידי חכמים מופלגים, כולם טועמים בו כל אחד לפום דרגא דליה.

והגאון רבי יעקב קמנצקי זצ"ל היה אומר: מה שרואים בספרי המשנה ברורה שחיבר בעל הח"ח, שכל תיבה ותיבה הכתובה בו היא מדוייקת עד לתכלית, זה משום "מדה כנגד מדה" - בזכות שמירת הלשון של הח"ח שנהגה בדיבורו בכל תיבה ותיבה שיוצא מפיו, על כן זכה שכל "תיבה" שלו במשנה ברורה מדוייקת.

לשכנו תדרשו

נקיון הלשון מוביחה...

פעם אחת התעוררה בעיה בקשר לקבלת נער, עולה חדש מרוסיה, לישיבה, ושאלו לדעתו של כ"ק האדמו"ר מוויז'ניץ - רבי חיים מאיר הגר זצ"ל. הוא הורה לעקוב אחר דיבורו של הנער בזמן משחקיו עם החברים. וכך נימק הוראתו:

"מי שחש שלא בטוב - הולך אל הרופא, והלה מצוה עליו להוציא את הלשון. אם הלשון נקיה ונאה, אות הוא שבריאותו תקינה. אך אם הלשון אינה כתיקונה, הוכחה היא שיש תקלה בכל המערכת. כן הוא האדם ברוחניות, אם לשונו נאה אפשר לקוות כי יעלה במסילה העולה בית א-ל, מה שאינו כן אם לשונו - דיבורו אינו כראוי, הרי זו הוכחה שכל המערכת לקויה".

במחיצתם

מהו התיקון כנגד אסונות קשים?

סיפר הגר"י זילברשטיין שליט"א: נשים ירושלמיות פנו אל עמוד ההלכה הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל ושאלה בפיחה: מה מוטל עלינו לתקן לאחר אסונות קשים שהתבטאו בעיקר בפטירת נשים צעירות רח"ל?

תשובת הרב אלישיב היתה: "יש לתקן את ענין שמירת הלשון, ולארגן שיעורים ללימוד ההלכות. כי הצרות באות על ביזוי תלמידי חכמים. וע"י החיזוק בשמירת הלשון לא יגיעו לידי כך".

הרב אלישיב קבע בפסקנות: "הקב"ה לא סובל את זה!" והוסיף: "גם אצל נשים שייך חטא זה, כיוון שאינן מכבודות דיון את בעליהן".

ומעשה שהגיעו נציגים משוב פלוני אל הרב אלישיב וסיפרו לו על אסונות המתרחשים בישובים בתכיפות רבה, וחברי הישוב מרגישים בעליל שיש להקב"ה תביעה עליהם, ושואלים מה עליהם לעשות כדי לתקן את המצב?

כששמע הרב אלישיב את שם הישוב הגיב: "יודע אני שבמקום זה מבזים תלמידי חכמים, ויודע מה שאמרו חז"ל שלא חרבה ירושלים אלא על שביזו בה תלמידי חכמים.

הלמות עמלים

לשפוט בעלי דין בעדק, ולא להראות אותות אהבה וקירוב לאחד מהם על פני חברו !
נלמד מהפסוק: “לא תכירו פנים במשפט... לא תגורו מפני איש” (פרק א-יז)

ודרשו חז"ל בגמרא: “לא תכירו פנים במשפט” – רבי יהודה אומר לא תכירוהו [רש"י: אם הוא אוהבך] ר' אלעזר אומר לא תנכרהו [רש"י: אם הוא שונאך לא תעשה לו כנכרי לחיבב] (סנהדרין ז:).

על טיבם של הדיינים אומר משה רבינו לבני ישראל: “הבו לכם אנשים חכמים ונבונים...” (פרק א-יג) והביא רש"י מחז"ל, מה בין חכמים לנבונים? חכם דומה לשולחני עשיר כשמביאין לו דינרים לראות, רואה, וכשאינו מביאין לו יושב ותוהא. נבון דומה לשולחני תגר, כשמביאין לו מעות לראות רואה, וכשאינו מביאין לו, הוא מחזר ומביא משלו.

רבינו יוסף חיים מבגדד זצ"ל הביא בספרו (עוד יוסף חיי) להסביר מה בין חכם לנבון עפ"י מעשה שהיה:

בימי הרב מהרשד"ם זצ"ל, באו שני עדים לפני בית דינו, וביקשו לבטל את עדותם של עדי קידושין ולפוסלם, בהעידם שאותם עדים ממקום פלוני, שנה פלונית וחדש פלוני, ביום פלוני ובשעה פלונית אכלו שקצים ורמשים. ואכן עדותם התקבלה בבית הדין עפ"י כל דיני החקירות והדרישות, וכך ביקשו לפסול את עדי הקדושין ולהכריז, שאותה אשה דינה כפנויה והיא רשאית להנשא לכל מי שתחפוץ.

הזדמן לשם חכם אחד מחכמי ארץ ישראל וחדש בעדים שהם עידי שקר. ביקש מהמהרשד"ם רשות לשאול את העדים שאלה אחת, ונתן לו רשות. פנה החכם ושאל את אחד העדים: “אמור לי, האם אותם שקצים ורמשים שאכלו האנשים, היו מבשר שור או כבש?”

אותו עד היה עם הארץ גמור שאינו יודע מה הם שקצים ומה הם רמשים, אלא כך לימדו אותו לומר. התבלבל הלא ולא ידע מה להשיב. והוכרח להודות שאינו יודע מה הם שקצים ורמשים, אלא אותו אדם שחפץ לשאת את האשה, הוא שלימדו לומר כן להוציאה מתחת ידי בעלה...

עפ"י מעשה זה ביאר ה"בן איש חי" את ההבדל בין חכמים לנבונים: אותם חכמים, שביקשו תחילה לקבל את העדות, היו חכמים, שכן הם ידעו את כל ההלכות על בורין, וגם חקרו ודרשו כדיו. אבל החכם מארץ ישראל, שהמציא את התחבולה לשאול את השאלה המחוכמת שתבלבל את העד ותכריחו להודות כי עדות שקר בפיו, הוא זה שנקרא נבון.

ללא משוא פנים...

סיפר הגאון רבי חיים פלאגי זצ"ל: כאשר הייתי עומד ומשמש בימי חורפי את זקני בעל ה"חקרי לב", הופיע יום אחד איש עני בפני זקני ותינה צרתו: הוא היה סבל אצל יהודי עשיר והסיע מטלטלי ביתו ממקום שהיתה בו שריפה, אחרי שסיים עבודתו, אין העשיר מוכן לשלם לו כפי שסוכם.

הזמין בעל ה"חקרי לב" את העשיר לדין תורה. אך העשיר סירב לבוא בטוענו: היתכן כי איש גדול וחשוב כמוני ילך לדין תורה עם איש סבל פשוט. התרו בו הדיינים ג' פעמים כשכוונתם בפעם השלישית להתרות בו לבוא בכח ציווי התורה ואם עדיין יעמוד בסירובו נעשה סרבן בדין ומענישים אותו.

בפעם השלישית בא שליח בית הדין ליטול רשות מבעל ה"חקרי לב" להזמין את העשיר בכח התורה. אמר לו החקרי לב: אל תטיל עליו הוראה בכח המנהג אלא תאמר לו בשמי בלשון זו: “אם אתה מאמין שעמדו רגליך על הר סיני עם העני הסבל הזה, תבוא, ואם אין אתה מאמין, אל תבוא.”

כשאמר השליח לעשיר את הדברים האלה, נחרד מאוד ומיד הגיע לפני בעל החקרי לב להתדיין וקיבל האיש את דינו והסכים לשלם כל אשר הושת עליו בדין, לאחר מכן התוודה העשיר שדוקא נוסחה זו שנשלחה לו היא שהביאה עליו רעדה ופחד. **עפ"י עמודי חיים**

ניכרים דברי אמת...

פעם נכנסה אשה לחדרו של כ"ק האדמו"ר רבי צבי הירש מרימנוב זצ"ל כשהיא מייללת ובוכה בכי תמרורים. היא סיפרה תוך כדי בכי עז, כי היה לה דין תורה אצל דיין העיר והוא פסק לחובתה והיא יודעת שהאמת איתה, ולכן היא מבקשת מהרבי שיורה לדין לחזור בו מפסק הדין, כי כך האמת.

שלח האדמו"ר לקרוא לדין אל ביתו, וכשהגיע אמר לו: שמעתי כי דנת בדין תורה את אותה אשה אומללה וכי פסקת את הדין שלא לטובתה, האם אינך סבור כי אולי הצדק איתה והיא זו שדוברת האמת?

החל הדיין להתבונן ולחשב מחדש את הטענות ביסודיות, ואכן התברר שהצדק עם האשה. שאל הדיין בפליאה: אמת שטעיתי אבל מנין ידע זאת הרבי? השיב לו: אם אכן היית פוסק את הדין לאמתו לא היתה אשה זו בוכה מרות כל כך, לבה לא היה כואב עליה אפילו הייתה מפסידה בדין. בכיה זו הורתה שהאמת עמה והבנתי שנפלה טעות בדינה. **הלמות עמלים - ח"ב**

“לא תגורו מפני איש”

לשפוט בעלי דין בעדק וללא מורא!

נלמד מהפסוק: “לא תגורו מפני איש כי המשפט לא לוקים הוא...” (פרק א-יז)

ודרשו חז"ל בספרי: “לא תגורו מפני איש – שמא תאמר מתיירא אני מפני איש פלוני, שמא יהרוג את בני, או שמא ידליק את גדישי, או שמא יקצץ את נטיעותי – ת"ל “לא תגורו מפני איש”. ולכאורה היה נראה בפשטות מלשון הספרי שהלאו “לא תגורו” שייך גם במקום סכנה ופקו"נ שגם אז על הדיין לפסוק הדין ולא לפחד.

ידוע המעשה דקמצא ובר קמצא (גיטין נו). שהקיסר שלח ליהודים קרבן להקריב לא לפני שהטיל בו מום. סברו רבנן להקריבו משום שלום מלכות. אמר להם רבי זכריה: יאמרו בעלי מומין קרביין לגבי מזבח. אמר רבי יוחנן: ענוותנותו של רבי זכריה החריבה את ביתנו וכו'.

תמה הגאון רבי יהושע מקוטנא זצ"ל: הלא ענוה היא מדה טובה ואיך תלו חז"ל במדה טובה כזו את כל צרות החורבן? אלא התשובה: מנהיג הדור צריך שיהיה תקיף בדעתו בלי חששות “שמא יאמרו הבריות” או “מה יאמרו”, אבל רבי זכריה חשש שיאמרו כך או כך, ועי"ז גרם לחורבן הבית.

אומרים חז"ל (מו"ק יז): “אם הרב דומה למלאך ה', תורה יבקשו מפיהו” וכו' במה צריך להיות דומה למלאך, וכי לא יאכל ולא ישתה? וביאר הגר"י ניימן זצ"ל, עפ"י הנאמר בספר יחזקאל על המלאכים: “לא יסבו בלכתם”, “רגליהם רגל ישרה” – כשהולכים המלאכים לעשות רצון ה', הולכים ישר. לא מטים עצמם הצידה לראות או לחשוש ממה יאמרו עליהם. יש להם רק מטרה אחת: לעשות את רצון הקב"ה! כך צריך להיות רב ומנהיג בישראל, דומה למלאך ה'! לא יחשוש ממה יאמרו הבריות, שמא כך או כך, “לא יסבו בלכתם” – שום דבר שבעולם לא יטה אותם מלקיים דבר ה'!

“כי המשפט לא לוקים הוא”...

כאשר השלטון הטורקי הוציא צו המחייב להתגייס לצבא העותמני, ביקשו ראשי הקהילה היהודית להבליט נאמנותם ופרסמו קריאה לכל יהודי המדינה למלאות חובתם להתגייס. מלבד הגה"צ רבי שלמה אליעזר אלפננדי זצ"ל ועמו עוד שני רבנים שהתנגדו לגיוס המוצע.

הרב אלפננדי טען כי כשבאו היהודים להשתקע בטורקיה התנו זאת בהתחייבות הממשלה שלא תכפה עליהם שום ענין העלול לפגוע בדתם. ואילו השרות בצבא כרוך בחילול שבת ובמכשול מאכלות האסורות.

כשנודע לו כי ביוזמת הגיוס מעורב אחד מעשירי הקהילה. ניסה לדבר על לבו שיחזור בו, ובאם לא, מרה תהיה אחריתו. האיש החציף פנים ואיים על הרב אלפננדי. כעבור שעות אחדות הגיע האיש לארמון הממשלה לטפל בענין, התעלף לפתע ונפח נשמתו. ותהום כל העיר.

עפ"י אורות ממזרח

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

ס-ר-ט-ן / הרב נפתלי וינברג

שמותם לב למקפים המופיעים בתוך הכותרת:

זה לא בטעות. מדובר במילה שיש אנשים שנמנעים מלבטא אותה בפה. בעולם הרוחני יש משמעות למילים שאנו מוציאים מהפה. מפורסמים דברי המשנה ברורה (ס' ר"נ סעי' ב') בשם הקדמונים, שבמהלך הקניות לשבת ראוי להוציא בפה ולומר "לכבוד שבת קודש" על המאכלים שקונים. מדוע? "כי הדיבור הוא פועל הרבה בקדושה".

בעצם העובדה שיהודי מבטא מילה מסוימת מהפה שלו, הוא מעניק לה חשיבות וכוון. מכיוון שאיננו רוצים להעניק חשיבות למחלה, אנו מעדיפים אפילו לא לבטא אותה מן הפה כלפי חוץ. אנחנו הרי רוצים לעשות כל מה שאפשר, על-מנת שהמחלה הזו תיעלם כליל מן העולם - כאילו לא הייתה.

האם זה אפשרי??

גם כיום קיימים בעולם מקומות מבודדים, בהם לא התפרצה המחלה. אז גם אם לא מדובר במקומות רבים, וגדולים, עדיין זה מעניק תקווה. כי אם אנחנו יודעים אפילו על מקום אחד נקי, מותר לנו לקוות שכך יהיה המצב גם אצלנו!

המקומות הללו הם כמובן לא בריכוזי הערים המודרניות בעולם, אלא דווקא ב"חורים" נידחים ואקזוטיים. שם זוכים להם אנשים בחיים טבעיים, שקטים ובריאים.

אם-כן הבה נחזור לתשובה - בהתאם לתפיסה היהודית - כיצד ניתן למנוע או לכל הפחות למזער את התפרצות המחלה?

* * *

התעוררתי לנושא בעקבות שיחה מוקלטת ששמעתי השבוע. יוסלח לי הרב הנכבד שדיבר שם שאפילו את שמו אינני זוכר. אבל הרעיון אינו שלו, אלא רעיון מקובל שבעבר גם הזכרנו אותו ומצוה רבה לפרסם את הדבר ולהתחזק בו!

ההגדרה הפיזית של התפרצות המחלה הינה ריבוי תאים ללא בקרה והשתלטותם על תאים בריאים. כל אדם ואדם שחי בעולם אינו נתון אף פעם במצב "סטטי". האדם הוא הרי לא "דומם" אלא "חיל". חי פירושו שבכל יום נוצרים בגוף תאים חדשים, ותאים ישנים מתים והולכים לעולמם. פגשת חבר שלא ראית הרבה זמן? הוא בעצם אדם "חדש"... כי התאים הישנים שהכרת כבר מתו ובמקום באו תאים חדשים!

כל עוד בעזרת השם התהליך תקין, הכל מצוין. הופעת המחלה פירושה שתאים חדשים - לפעמים "רעים" ומזיקים - נוצרים

ללא בקרה, עד שהם יוצרים גידול אשר הולך ומשתלט על הסביבה שלו. בדרך כלל הגוף מתגבר בעצמו, בחסדי השי"ת, על תאים רעים. אבל כאשר המערכת החיסונית לא מצליחה להשתלט, השטח נותר פרוץ חלילה.

* * *

לאחר שהבנו את הרובד החיצוני - הפיזי, עלינו לנסות לחדור לרובד הפנימי - הרוחני. אנו יודעים שאפילו עשב בודד לא צומח ללא מלאך שמכה עליו ואומר לו 'גִּדְלֵ!' על אחת כמה וכמה כאשר מדובר באדם - נזר הבריאה.

כאשר קיים פגם ברובד הרוחני הוא מקרין על הרובד הפיזי, הגשמי. בוא נתייחס רגע לפגם הרוחני של 'אגו גדול'. מה משמעות הדבר? שאדם פרטי מבקש להתבלט, להרשים, להתפרץ גם אם זה על חשבון הזולת. האם זה לא מזכיר בדיוק את אופן התפרצות המחלה? האם זה לא נראה כביטוי פיזי של נגע רוחני?

מה עושים התאים הרעים שמתפרצים בגוף? מתרבים ומתרבים, משתלטים על הטובים. האם, במחילה, זה לא מה שעושה ה'אגואיסט'? השם ישמור ויציל את כולנו מכל נגע ומחלה!

* * *

מה עושים? מתחילים לתקן את המישור הרוחני! דוחפים החוצה את ה'אני ואפסי עוד' ומביאים פנימה את מידת הענוה, הוויתור, לב-טוב ויתר המידות הטובות שיעשו טוב לכולנו. ובמיוחד אימוץ הרעיון שלא גורמם שום צער לזולת - לא פיזי ולא רגשי.

איננו תמימים. זה לא יקרה ביום אחד, אבל אם לא נתחיל בצורה מרוכזת - כיצד זה יתחיל! כבר לפני כמה שבועות כתבנו על הרעיון שמתגבש לרתום את כוחות הפרסום הקיימים בימינו לטובת הענין. היינו שמחים אם גוף כמו ממשלת ישראל היה משקיע בדבר, מתוך אמונה שריפוי רוחני יביא לריפוי גשמי. אבל כל עוד שזה לא קורה נצטרך לפעול בכוחות עצמנו.

זה מצריך משאבים, ומאחורי המשאבים צריכים להתייבב כמה יחידים בעלי-יכולת אשר ליבם הטוב דוחף אותם להיטיב עם כולם. זה חלום שיכול להתממש. עולם של מידות טובות, של אור ושל חיוך ושמחה.

אנחנו רק ממתנינים שתתקשר למספר 02-5671812 (במקרה ואין מענה נא להשאיר הודעה)

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

ליקוטים וסיפורים נפלאים - דברים

"אלה הדברים" (א, א)

ספר דברים, יש בו תוכחות רבות, ואומרים חז"ל, שאם מקיים האדם את תרי"ג המצוות, הוא זוכה שהקללות והפכות לו לברכות.

מביא זאת הרב חיים מיכאל דב ויסמנדל זצ"ל בספרו "תורת חמד", ומצביע על רמז נפלא לכך בפסוקים: אם מונים שש מאות ושלוש עשרה אותיות (כמנין תרי"ג מצוות) החל מהאות 'ב' שב"אלה הדברים", מגיעים לאות 'ר'. לאחר מניית עוד שש מאות ושלוש עשרה אותיות מגיעים לאות 'כ', ובדילוג נוסף של שש מאות ושלוש עשרה אותיות מגיעים לאות 'ה'. הרי שמקבלים: ברכה!

(לאור הנר)

השיב לו הח"ח בקולו המלטף: "אמור נא, ידידי, בהניחך את התפילין הבוקר, האם גם אז הרמת קול רעש וזעקה? ובכן, מה ההבדל בין קיום מצות תפילין לקיום מצות תוכחה? הרי כשם שאין צורך להרעיש בשעת קיום מצוות "וקשרתם לאות על ידיך" כך גם מצוות "הוכח תוכיח את עמיתך" אינה צריכה להעשות בקול רעש גדול אלא בנועם ובניחותא...

(עפ"י הח"ח חייו ופעליו)

"לא אוכל לבדי שאת אתכם... ה' אלוקיכם הרבה אתכם" (א, ט-י)

פעמים בא היצר הרע אל האדם כאשר הוא מבקש לעשות מצוה, ומחליש את-ידייו בטענה שלא יוכל לבדו לשאת את-המצוה ולסיימה.

אך צריך האדם לזכור כי ה' אלוקיכם הרבה אתכם" - ה' בא בעזרו, ו"הפותח פתח כחדו של מחט, פותחין לו פתח שאפילו עגלות וקרונות נכנסין בו" (שה"ש רבה ה, ג).

עוד צריך לזכור, ש"לא עליך המלאכה לגמור", ו"לא אתה בן חורין ליבטל ממנה" (משניות אבות ב, טז).

"ה' אלוקי אבותיכם יוסף עליכם ככם... ויברך אתכם" (א, יא)

סיפר הגאון רבי יוסף אפרתי שליט"א: אחד, מבאי ביתו של הגרי"ש אלישיב זצ"ל היה חשוך בנים במשך שנים רבות.

הוא ביקש את ברכת הגרי"ש, אך שלחו אל חתנו הגאון רבי חיים קנייבסקי זצ"ל.

בא לפני רבי חיים, ותמה: "יש לך צדיק בירושלים ואתם באים אלי?! ועדיין לא נושע. פעם בערב סוכות, היה להגרי"ש קורת רות מיוחדת

אָדָם עוֹלָה עַל רֶכֶבו, מִתְנַיֵע, סוֹחֵט אֶת הַדְּוָשָׁה עַד הַסּוֹף וְיוֹצֵא לְנִסְיָעָה בְּכַבִּישׁ הַמְּהִיר מִחוּץ לְעִיר.
לָאָן הוּא נוֹסֵעַ? עֲדִין לֹא יָדוּע.
כִּיֵּן שְׂכוּוֹנוֹ הוּא לְצַפּוֹן, נִרְאָה שֶׁהוּא נוֹסֵעַ לְנִתְנָיָה, חוֹשֵׁב לוֹ אֶחָד הָעוֹקְבִים.
אַחַר חוֹשֵׁב, נִרְאָה לִי שֶׁהוּא נוֹסֵעַ לְקַלְקִילָיָה.
הָעוֹקְבִים יוֹצְאִים אַחֲרָיו עִם רֶכֶב סָמוּי, וְכִשְׁמִתְקַרְבִּים לְצִמְתַּת נִתְנָיָה, הֵם מִמְתִּינִים לְרֹאוֹת אוֹתוֹ עוֹצֵר, אֲךָ לֹא, הוּא מְמַשִּׁיךְ לְנִסְעָה.
לְאַחַר מְעַקֵּב צְמוּד שֶׁל שְׁעָה, רוֹאִים אוֹתוֹ עוֹצֵר בְּטַבְרִיָּה בְּרָחוֹב מְסִים, וְיוֹצֵא מִהֶרֶב.
מִתְבָּרֵר שֶׁכָּבֵר לְמַפְרַע כִּשְׁעָלָה עַל הֶרֶב, מִטְרָתוֹ הֵיטָה לְהִגִּיעַ לְטַבְרִיָּה לְרָחוֹב פְּלוֹנִי.
בְּמָקוֹם שֶׁהוּא עֹצֵר, לְשֵׁם הוּא רָצָה לְהִגִּיעַ, וְאִיפֹה שֶׁהוּא לֹא עֹצֵר אֶלָּא הִמְשִׁיךְ לְנִסְעָה, מִתְבָּרֵר שֶׁמִּלְכַתְחֻלָּה, מִטְרָת נִסְיָעָתוֹ לֹא הֵיטָה לְבוֹא לְשֵׁם.

"אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל" (א, א)

לפי שהן דברי תוכחות... הזכירן ברמז מפני כבודן של ישראל (רש"י)

אחד המגידיים נודמן לראדין ושמע את החפץ חיים מדבר על החובה לנצל כשרון הדיבור כדי להוכיח את העם על מעלליהם אשר לא טובים.

פנה אליו המגיד והתלונן: "רבי, בבואי אל אחת העיריות נודע לי שבעיר נמצאים פורצי גדרי צניעות ומחללי שבת.

עליתי בלב דואב על הבימה בבית הכנסת ונשאתי דרשה נלהבת בדברי תוכחה על כל הפרצות.

עוד בטרם סיימתי, התחוללה המולה בין הנוכחים וכמעט שהורידו אותי בכח מן הבימה...

נאצלתי להפסיק את הדרשה באמצע..."

שאל הח"ח את המגיד: "תאר לי היאך השמעת את דרשתך?"

השיב המגיד: "כמובן זעקתי מנהמת לבי בדברי תוכחה חריפים ונוקבים על ההפקרות הנוראה..."

לעי"נ הרה"צ
ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - דברים

"איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכם וריבכם"
(א, יב)

"טרחכם" - מלמד שהיו ישראל טרחנין, "ומשאכם" - מלמד שהיו אפיקורסין (רש"י)
שאל הרה"ק רבי נחמן מברסלב זי"ע - מילא מהמילה "טרחכם" מבינים אנו מפירושה המילולי, שהכוונה שהיו טרחנין, אבל מנין לרש"י ש"משאכם" הכוונה לאפיקורסים, הרי מהפירוש המילולי אינו מובן כן?
אלא הסביר ואמר: משאכם היא אפיקורסות - יודעים אתם למה? כי האפיקורסות היא משא כבד על האדם, וסבל קשה, ואילו

למאמין יש משענת חזקה ומוצקה - משא חייו קל יותר, שהכל אצלו מבוסס באמונת אומן, ואילו האפיקורס טעון ספיקות והרהורים המעיקים עליו כל הזמן וכך גורם שמשא החיים קשה עליו ביותר.

"הבו לכם אנשים חכמים ונבונים וידועים לשבטיכם"

(א, יד)

כתב רש"י: שהם ניכרים לכם, שאם בא לפני מעוטף בטליתו איני יודע מי הוא ומאיזה שבט הוא ואם

הגון הוא, אבל אתם מכירים בו, שאתם גידלתם אותו, לכך נאמר: "וידועים לשבטיכם".

פעם נקראתי אל ה"בית ישראל" מגור זצ"ל שהטיל עלי איזו שליחות, ובתוך הדברים ניצלתי את ההזדמנות לשאול אודות פלוני מחסידי. ברוו עליהם בענין שידוך. "מה רצונך לדעת" שאל הרבי.

"אודות יראת שמים" אמרתי. הפטיר: "מנין לי לדעת? - אודות יראת שמים יודעים שנים: הקדוש ברוך הוא, ואשתו!"

(להגיד)

מארבעת המינים המהודרים שלו. ניצלתי רוממות רוח זו ואמרתי: "פלוני מתייסר כל כך, יברכו נא בבן זכר!"
שאל הגרי"ש: "דוקא בן? ומה רע בבת"?! והפטיר: "נו, שיהיו לו השנה גם בן וגם בת!"
ואחרי שנים רבות, בערב ראש השנה, ממש ביום האחרון של השנה, נולדו לו תאומים. בן ובת!
(ישא ברכה)

"ה' אלוקי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלה פעמים ויברך אתכם כאשר דבר לכם" (א, יא)

"אתה נותן קצבה

לברכותינו?! כבר הבטיח הקב"ה את אברהם 'אשר אם יוכל איש למנות'! ענה להם משה 'זו משלי היא, אבל הוא 'יברך אתכם כאשר דיבר לכם'. (רש"י)

ואכן צריך להבין, מדוע משה בירכם 'משלו' - 'אלף פעמים' לא פחות ולא יותר?
ביאר בספר 'פנים יפות': דהנה, מצינו פעמיים שהקב"ה הבטיח למשה להגדיל ולהעצים אותו: בחטא העגל הבטיחו "ואעשה אותך לגוי גדול" (שמות לב, י) ולאחר חטא המרגלים והמתלוננים מובא "ואעשה אותך לגוי גדול ועצום ממנו" (במדבר יד, יב).

והרי "כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה לטובה אפילו על תנאי - אינו חוזר בו" (ברכות ז), ומאחר ו"מדה טובה מרובה על מידת פורענות פי חמש מאות" (רש"י שמות לד, ז), והיו שתי דיבורים של הקב"ה לטובה, לכן משה גדל והתעצם מישראל באלף פעמים.
לכן משה מברך כאן את ישראל "משלו" דוקא באלף פעמים, כי במספר זה בדיוק הוא גדול ועצום מעם ישראל!
(מתוקים מדבש)

הקב"ה בָּרָא אֶת הָעוֹלָם. מִדּוּעַ? אַף אָחַד לֹא יוֹדֵעַ. מִי יוֹדֵעַ חֲשׁוֹנוֹת שָׁמַיִם. אֲבָל נְשִׁיִּים לֵב אֵיפֶה הוּא עֹצֵר...
אִם הַקַּב"ה בָּרָא אֶת הָעוֹלָם רַק בְּשִׁבִיל שְׁנַלְמַד תּוֹרָה, הוּא הֵיזָה יָכוֹל לַעֲצֹר אֶת הָעוֹלָם לְאַחַר מַעֲמַד קַבְּלַת הַתּוֹרָה.

מִדּוּעַ הַמְּשִׁיךְ וּבָרָא טַנְפַת וְחֻטָּאִים, צָרוֹת וְנִסְיוֹנוֹת...
כִּי זֹאת הַמְּטָרָה שְׁלוֹ, שְׁנַעֲלָה אֶת הַנִּיצוּצוֹת שְׁנִמְצָאִים שָׁם, וְנִצְעַק 'גַּם שָׁם יִדְרֵךְ תַּנְחַנִּי' (תְּהִלִּים קל"ט, י).
"נִתְאַוָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִיּוֹת לוֹ דִּיָּרָה בְּתַחְתּוֹנִים" (מְדָרָשׁ תַּנְחוּמָא טז).

בְּדֶרֶךְ הַחֲסִידוֹת מְסַבֵּר שֶׁתַּאֲוַת ה' שֶׁתַּהִיָּה לוֹ דִּיָּרָה בְּתַחְתּוֹנִים אֵינְנָה רַק 'מְקוֹם גְּאוּגְרָפִי שֶׁל הַדִּיָּרָה, אֲלָא שְׁגָם הַבְּנִיָּה תַהִיָּה עַל יְדֵי הַתַּחְתּוֹנִים דְּוָקָא.

הַהַתְּגַלּוּת שֶׁל הַנְּשֻׁבָּה מִכָּל תְּגִיעַ דְּוָקָא עַל יְדֵי בְּנֵי אָדָם, שְׁקִשׁוּרִים בְּטַבּוֹרָם לְעוֹלָם הַזֶּה, שֵׁישׁ לָהֶם יֵצֵר הָרַע, וְהֵם מִתְמוֹדְדִים וְעוֹבְדִים וּבּוֹנִים לוֹ יִתְבָּרַךְ אֶת הַדִּיָּרָה כָּאן.

לעי"נ האשה החשובה מרת
מרים יוכבד ב"ר צבי
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשון תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - דברים

"בין איש ובין אחיו" (א, טז)

בט' באייר תשע"ג היתה הלוויה גדולה בירושלים של תלמיד חכם גדול שבדור. הרבה מגדולי ישראל כיבדו את המנוח בהשתתפותם וכמובן שגם ספדו לו. באמצע ההספדים ניגש בחור ישיבה כבן עשרים וארבע לאחד מהבנים של הנפטר שעשה עליו רושם שהוא הוא המכבד את הספדנים, ופנה אליו בבקשה שהוא גם רוצה להספיד... אותו הבן אמר לו בתוקף שאין על מה לדבר לתת לבחור צעיר להספיד אדם גדול בזמן

שיש כאן הרבה תלמידי חכמים!?! לא בא בחשבון.

אמר לו אותו בחור בקול תקיף: 'אם תתן לי בצורה יפה - מוטב, ואם לא, אני אקח בכח את המיקרופון ואספיד!'

לא היתה לאותו הבן ברירה, הוא ביקש את סליחת הציבור, והרשות ניתנה.

אותו בחור תפס את המקרופון ופרץ בבכי שנמשך כמה דקות.

כשנרגע מעט, אמר: בשנת תשס"ט הנפטר הדגול נכנס לשיעור

שמתקיים בירושלים בסדר טהרות, כאשר אחד מכללי ברזל הוא שצריך לבקש רשות להיכנס לשיעור.

השיעור מונה כשלוש מאות וחמישים משתתפים, וכשמתחיל השיעור אין נכנס ואין יוצא - הדלתות ננעלות!

מיותר לציין, שלשיעור כזה משתיקים את המכשיר הניידים, טרם הכניסה לבית המדרש.

אותו רב לא ידע את הכללים הללו, ונכנס בלי לקבל רשות.

מגיד השיעור החל את השיעור והנה הוא מגלה שיש כאן אחד שאינו מן הקרואים.

באותו רגע הוא הפסיק את השיעור והמתין.

כמה מהתלמידים ניגשו אליו ואמרו לו שצריך אישור להיכנס לשיעור.

נעמד הצדיק הזה על רגליו ואמר שהוא מתנצל שלא ידע מאלו הכללים, אבל תורה היא וללמוד אני צריך! המגיד שיעור נעתר לבקשתו והמשיך את השיעור. כעבור מספר דקות המכשיר הנייד של אותו צדיק החל לנגן... כמובן שמיד שלף את המכשיר וכיבה אותו. מגיד השיעור הראה את אי שביעות רצונו והמשיך את השיעור.

לא עוברות חמש דקות נוספות ושוב המכשיר פתח את פיו בחכמה, והתחיל לסלסל....

סבלנותו של המגיד שיעור פקעה והוא הפסיק את השיעור.

נעמד הצדיק הזה שוב על רגליו והתחנן על נפשו שהוא לא אשם: 'כיביתי אותו זעק, זה ממש מעשה שטן! אני לא יודע היכן לשים את עצמי. תסלח לי!' המגיד שיעור נעתר שוב לבקשתו והמשיך בשיעור.

לאחר דקות ספורות נוספות, מעשה השטן המשיך, וזמזום נוסף נשמע בחלל בית המדרש.

מגיד השיעור סגר את כל הספרים שהיו מונחים על שולחנו, וזעק: 'כך לא לומדים

תורה!!! סיים את השיעור, כשהוא עומד לצאת.

הצדיק הזה נעמד מיד על רגליו ואמר: 'אני לא מוכן שיהיה ביטול תורה על חשבוני. גבי צר מלהכיל עוון כזה גדול!' ולעיניהם המשתהות של כל מאות המשתתפים הוא קם ויצא בבושת.

זעק אותו בחור באותה לוויה ואמר, "כולכם כאן שמעתם על הסיפור הזה, אבל פרט אחד אף אחד מכם לא יודע - המכשיר הסורר היה שלי!!! אני ישבתי לידו, והצדיק הזה ראה שאני מסמיק ולקח את כל הבזיונות עליו כדי שאני לא אתבייש!" וגעו כולם בבכיה.

(להתעדן באהבתך)

"לא תכירו פנים
במשפט.. לא
תגורו מפני איש"
(א, יז)

כל הצלחה שלנו מממשת את רצונו יותר מכל ארמון
שמלאכים היו בונים לו פה.
אם נקח פצע, ונשים על זה אלוהול, אחחח.. זה פואב...
שורף... יסורי תפת, אבל אם זה פואב פנראה שנשרפים
חיידקים, ולמרות הפואב זה הכי טוב שרק יכול להיות
במצב הזה.
הקב"ה שם לנו פאבים. אי... זה פואב... כלם מתקדמים..
רק אני נשאר מאחור... יסורי תפת... בושות...!
יהודי טוב, אל תברח, אם זה שורף, זה טוב, וזה הכי טוב
בשבילה.
אין לך טוב גדול יותר מזה במצב הזה.
(א נקודה'לה - ספינקא)

לעי"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר
שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - דברים

פנה המלך לאור החיים ואמר: מגיע לכם להיענש בכל חומר הדין, שהרי אם ידעתם שאני המלך למה לא חלקתם לי את הכבוד הראוי מיד בבואי, ואם לא ידעתם שאני המלך, כיצד הכרתם אותי עכשיו?
נענה ה"אור החיים" ואמר: אמנם הכרנו מיד בהכנסתך שאתה המלך, אולם כך אנו מצוים בגזירת מלך מלכי המלכים הקב"ה שהורה לנו "לא תכירו פנים במשפט", ועתה שסיימנו לדון, "הכרנו" את המלך וחלקנו כבוד כראוי.

"והדבר אשר יקשה מכם תקריבון אלי ושמעתיו" (א, יז)

הגה"צ רבי מרדכי לייב ווינקלר בעל הלבושי מרדכי אב"ד מאדע, היה מפורסם בשל ענוותנותו, צניעותו וטוב לבו. הוא היה אומר, על כל מנהיג רוחני מוטלת החובה להקשיב בתשומת לב

לכל בעיותיו של בן עדתו שפונה אליו ומבקש את עזרתו, כלומר יש להקשיב אפילו לבעיות שאין ביכולתו של הרב לעזור בהן. בעצם העובדה, שנתן לאדם לשפוך את מרירות לבו לפני הרב, הקלה היא בשבילו.

וזאת בהתאם לדברי משה רבינו שאמר

"והדבר אשר יקשה מכם תקריבון אלי ושמעתיו", ולא כתוב שמושה רבנו יענה להם ויפתור את הדבר הקשה. מכאן ראייה שישנם דברים שדי שמספרים אותם למשה, ואפילו אם לא מקבלים תשובה עליהם, זה מרגיע את הדעת.

"ה' אלקיך עמך לא חסרת דבר" (ב, ז)

רגיל היה רבי יהודה ליב אשלג בעל ה"סולם" לומר: בסליחות אומרים 'מרובים צרכי עמך ודעתם קצרה'. כלומר, מדוע מרובים צרכי עמך? מפני שדעתם קצרה ואין הם סומכים עצמם על הקב"ה. אילו לא היתה דעתם קצרה לא היו צרכיהם מרובים, שנאמר ה' אלקיך עמך - לא חסרת דבר'.

פעם פרץ סכסוך בינינו ממונות בין ראש הקהל בעיר סטאוויסק ובין הרוקח של העיר, שהיה מפורסם כמחלל שבת בפרהסיה רח"ל, וכל בני העיר כעסו עליו וניסו ככל האפשר להניאו ממעשיו, אך לשוא.

הגיעו איפוא, ראש הקהל והרוקח לדרך לפני הגאון רבי חיים לייב סטאוויסקער זצ"ל ולפליאת הכל זיכה הרב דוקא את הרוקח.

נתמלא ראש הקהל חימה: היתכן לחייב אותו ולזכות את הפושע, מחלל השבת, על כן סרב לציית לדין.

התיר רבי חיים לייב לרוקח לפנות לערכאות והנה דוקא שם זיכה השופט את ראש הקהל וחייב את הרוקח.

יעץ רבי חיים לייב לרוקח שיפנה לערכאה גבוהה יותר בפטרבורג והבטיח שיבוא להעיד שם לטובתו.

ואכן קיבל הרב הודעה על זמן המשפט של הרוקח שנקבע במקרה בדיוק לחג השבועות...

עזב הרב את קהילתו לחג השבועות, ונסע לפטרבורג כדי להעיד במשפט.

כשחזר, הביעו לפני אנשי העיר את גודל פליאתם: עד כדי כדי להשאיר בחג השבועות את העיר ללא רועה רק כדי להעיד לטובת הרשע ההוא!!

השיב להם רבי חיים לייב: "ומה אעשה ויש לאו מפורש בתורה שלא להטות משפט אביון במצוות וכי מה רציתם שאעבור ח"ו על הלאו..

(הגר"י זילברשטיין שליט"א)

"לא תכירו פנים במשפט" (א, יז)

פעם אחת התייצבו בבית דינו של ה"אור החיים" הקדוש זיע"א במרוקו שניים מגדולי המדינה.

אחרי שהציגו שני הצדדים את טענותיהם בפני בית הדין, ישבו הדיינים לעיין בדינם, ובתוך כך יצא אחד מבעלי הדין הנכבדים, וכעבור זמן קצר חזר ועמו מלך מרוקו בכבודו ובעצמו.

הורה ה"אור החיים" הק' לדיינים שיתעלמו כליל מנוכחותו של המלך, וינהגו כאילו אין מכירים אותו כלל.

לאחר זמן קצר, הודיעו הדיינים את פסק דינם, ומיד נעמדו וחלקו כראוי כבוד למלך.

{ אז נדברו }

פרשת דברים תשפ"ב | לסדר: "יוסף ד' עליכם ככה אלף פעמים" | גליון מס': 568

להצטרפות לרשימת התפוצה

בחייל:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל את הגיליון בפקס
באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

נודה להשתתפותכם
בהוצאות הגדולות!!

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא

(ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת

להחזר מס (סעיף 46)

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי: 052-7683095

תודה מראש!!!

אבאלע: מפני ידך בדרך ישתתף!!! אתה בודדת אותי מכל העולם...

אחד הדברים המביכים ביותר בימים אלו זה להסביר מה חסרנו!!! מה חסרנו שאין לנו את בית המקדש... אבל אני רוצה להיות כנה... אני לא יודע מה חסר לכם... אבל אני יודע מה חסר לי...

אבא שבשמים: משעמם ליו!!! משעמם לי בעבודת ה'!!! אני לא מספיק מחובר לעבודתך...

ויש לי נס שלכל הפחות אני מבין ש... שזה לא אמור להיות משעמם... אני מבין שעבודת ה' זה משהו מאוד מאוד חי ותוסס ומלא רגשות עמוקים ביותר... אני מבין שיש פה משהו... אבל אני לא מרגיש אותו!!! וזה מה שחסר לי... אני מגיע כל בוקר לתפילת שחרית ומנסה להתניע... מנסה להתרכז... מנסה לתפוס חיזוק... פעם אני מצליח פעם לא... אבל איפה? איפה ה"חכו ממתקים וכולו מחמדים זה דודי וזה רעי" הרי אבא שבשמים... לענייני החומר אני יודע להתחבר... יודע להשקיע... לכסוף ולהשתוקק להנאות העולם הזה... ואילו כשאני קורא מגילת איכה או לחילופין שיר השירים... אני מרגיש שיש פה משהו לזה. משהו רותח. ותכל'ס, אני לא... לא מרגיש את זה... וזה!!! זה מה שחסר לי... על אלה אני בוכיה!!! זה מה שחסרנו!!!

כבר כתבתי כאן בעבר... שבאיכה רבה חז"ל מגלים לדור שלנו... שיש לנו קלף מיקוח מאוד חזק...

המדרש מספר: משל למלך שנשא אשה ואמר לה: אל תדברי עם השכנות שלך... היות ואת אשה חשובה והן נשים כפריות פשוטות... שלא יהיה לך שום קשר איתן!!! אל תבקשי מהן ואל תשתפי אותן בכלום... אל תיצרי איתן שום קשר... טוב!!! יום אחד אותה אשה חטאה כלפי המלך... והמלך החליט לגרש אותה... היא לא התווכחה... היא הבינה שהעונש הזה מגיע לה ביושר... הצדיקה את הדין ויצאה מבית... **כעת... לאן פניה מועדות?** היא התחילה לחפש משהו שמוכן לקבל אותה... היא דפקה אצל השכנה... השכנה רק ראתה אותה בקוקר ומיד טרקה לה את הדלת בפרצוף... מה... שאני אתייחס אלייך? כל השנים היית סנובית... לא דברת איתנו בגינה... לא שיתפת אותנו בכלום... ועכשיו את רוצה שאני אתייחס אלייך?? הלכה האשה וניסתה לדפוק בדלת השניה... וגם שם אותו דבר... השכנה פתחה את הדלת ורק ראתה אותה והתחילה להרים עליה צעקות... בוקר טוב... נזכרת בנו?? איפה היית עד היום?? לא רוצים איתך קשר...

אותה אשה גרושה לא ידעה מה לעשות עם עצמה... היא חזרה למלך עם דמעות ואמרה לו: יש לי טענה כלפיך!!! נכון... גרשת אותי בצדק... עם זה אני לא מתווכחת... אבל!!! **בגללך אין לי לאן ללכת!!! אתה הוא זה שבודדת אותי מכל העולם!!!** אתה זה שהזהרת אותי שלא אצור קשר עם אף אחת מהשכנות... ועכשיו שגרשת אותי אף אחת לא רוצה להתייחס אלי **בגללך** בגלל הנאמנות שלי אליך... ואם כך דין הוא שתחזיר אותי בחזרה ולו בגלל שאין מי שיקבל אותי זולתך

אומרים חז"ל זה הפשט בפסוק: "שמעו כי נאנחה אני, כל אויבי שומעי רעתי ששו **כי אתה עשית!!**"

אומרת כנסת ישראל לפני הקב"ה: מילא חטאתי וגרשת אותי... **אבל אף אחד לא מוכן לקבל אותי**... כי אויבי שומעי רעתי ששו... שמחים לאדי... צוחקים עלי... ולא מוכנים לקבל אותי... ולמה? **כי אתה עשית!!!** אתה הזהרת אותי להתרחק מהם... אתה הופעת בהר סיני- הר שירדה שנאה לעכו"ם עליו... אתה ציפית ממני שאהיה יהודי גאה ושמוך שמתרחק מהגוים והיות ואתה בודדת אותי מכל העולם... אז אנא... השיבוני ה' אליך... גם אם קצפת עלינו עד מאוד... אבל אין לי לאן...

כלפי מה הדברים אמורים???

אבא שבשמים... אני משועמם בעבודת ה'!!! לא מרגיש מספיק מחובר לעבודת ה'... חסר לי טעם בלימוד... חסר לי גישמאק בפנימיות וצניעות יהודית... למה?? למה זה חסר ליי? כנראה שאני לא מספיק משקיע נכונות בעבודת ה'... אבל לא!!! לא זו הסיבה היחידה!!! יש עוד סיבה!!!

זה שאין לי מספיק גישמאק בעבודת ה'... זה עדיין לא סיבה שאהיה משועמם... אתה יודע למה אני משועמם? **כי אתה עשית!!!** אתה בודדת אותי מדור 2022... אתה הוא זה שאמרת לי להתרחק מהרשת... להתרחק מוואצפ... להתרחק מכל מיני מושגים שהכל רץ שם ואני לא... ותכל'ס... נהייתי משועמם... כי פעם... מקסימום לא היה לי חשק ללמוד... הייתי הולך לפטפט בין מנחה למעריב... פעם אם לא התאים לי להישאר בכולל הייתי הולך לעבוד כנפח או סנדלר... אבל היום?? מאוד קשה למצא משהו באמצע... אם אני לא מחובר לעבודת ה'... אני מוצא את עצמי מבדוד... כי החברה והממצב והעקשען והנייעס זה שם!!! שם אצל השכנות האלו שהזהרת אותי להתרחק מהם... משפחת וואצפ... אין משהו באמצע... כי פעם היינו מפטפטים ביחד בין מנחה למעריב... אבל היום הכל עבר לרשת... כל החברים מצייצים בוואצפ... כל המידע שם... כל הנייעס שם... כל הקניות דרך הרשת... כל החיים שם... (אם כי זה לא באמת ככה... אבל ככה הם מנסים לשדר ומצליחים לשכנע אותי ברגעי

חולשה) ואני מוצא את עצמי קרח מכאן ומכאן... מצד אחד אני יושב מול הדף גמי ולא מספיק מתחבר... ומצד שני אין לי לאן!!! כי אתה עשית... אתה אמרת לי להתנתק מהם... מילא היית מרשה לי לקנות מכשיר... לא הייתי מתבכין שאני משועמם... הייתי דווקא מאוד עסוק... עסוק בכל השטויות וההיסח דעת האפשריים... אבל את זה אין לי... למה? כי הזהרת אותי להתרחק מה"שכנות" המקולקלות האלו של הרשת והוואצפ... ומצד שני אני יושב פה בבית המדרש ולא מספיק מתחבר!!! אז אנא ה'... פתח לי נועם ורצון לפתוח שערי רצונך... לבלתי תהיה סגור ממני... תן לי מתיקות וערבות נועם התורה... אני יודע שבימים כתקנם לא מגיע ליו!!! אבל מה אפשר לעשות שאין לי לאן... כי כיום כשמעמם לי בבית המדרש ואני יוצא החוצה... זה לא כמו פעם... פעם מקסימום הייתי משועמם הייתי יוצא לשכנים ומפטפט איתם... אבל היום מי משועמם בבית המדרש... מה שמחכה לו בחוץ זה רק השכנים המקולקלים שאתה לא מרשה לי לגלוש איתם... אז אנא... כעת קדשנו במצוותיך ותן חלקנו בתורתך שבענו מטובך ושמח נפשנו בישועתך...

כשנמחק חומר יקר במחשב... מה זה אומר לי ? ! ?

שבוע שעבר התבכיינתי שנפל לי המחשב ונמחק לי כל החומר הספציפי שנכתב בשבוע שעבר!!! היות וזה קרה ממש דקות ספורות לפני הוצאת הגיליון הייתי בסערה וכתבתי את זה בעלון... ויהי אחר הדברים האלה כשוק הסערה ונרגעתי קמעא... פתאום תפסתי את עצמי מה אני משגע את הציבור... מה כולם צריכים לדעת מה קרה למחשב שלי... יכולתי לכתוב עקב תקלה וכו' וזהו... אבל טוב... אחרי שזה כבר נכתב לפחות אעשה מזה קצת "פרנסה". קעת אשתך אותך בהתמודדות נורמלית של יהודי... איך לומדים כזו סוגיה!! ובכן: חמש דקות לפני שאני גומר את העלון... בארבע שורות האחרונות... בום... הכל נמחק... **קעת השאלה מה ה' רוצה???** המחשבות התחילו לרוץ בראש...

מי שמכיר את המחשב שלי... טוען בתוקף שצריך פשוט להחליף מחשב... והוא צודק!! אבל זה חיזור... כי בשביל זה... זה היה יכול לקרא חמש דקות לאחמ"כ... למה זה קרה חמש דקות לפני כן? אז ככה: ברגע שכל החומר הנכתב נמחק... הדבר הראשון שצריך לעשות זה שוב לעבור על התוכן של החומר... ולנסות להכריע בין שני צדדים קוטביים: או שזה חומר כ"כ מהותי וחשוב שיש לי **ניסיון** משמים שלא לכתוב את זה... ולכן צריך להתאמץ ולכתוב שוב ושוב **אוו!!! או שאדרבה**... זה שזה נמחק... זה אות משמים שזה לא רצונו יתברך... ולכן צריך למחוק אותו... (בוודאי לא לנסות לכתוב אותו שוב)... זה הברור הבסיסי שכל יהודי אמור לעשות ברגע שהוא מאחר אוטובוס או מחמיץ איזה הזדמנות וכדו'... והיות ואנחנו מאמינים שהכל משמים ואין מקרה... השאלה הראשונה היא: האם זה **אות** או **ניסיון!!!**

האם זה **ניסיון** משמים שלא נותנים לנו להגיע למירון וצריך להתאמץ... או שזה **אות** משמים שה' לא רוצה אותנו משם... הקושי... המחסום... הוא זה שדבר ראשון קורא לנו לעצור ושוב לחשב מסלול מחדש ולנסות להבין לאיזה כיוון זה נוטה... האם לכיוון של אות או ניסיון...

ובמקרה זה באופן ספציפי המסקנה שלי דווקא התפצלה... המאמר המרכזי שנכתב היה אפפסס... אני עצמי די התחבטתי בו... לא היה לי לגמרי ברור שזה טוב... וברגע שהחומר נמחק זה הצטרף אצלי לאינדיקציה שה' לא רוצה את המאמר הזה!!! וזה לא סתירה לרגע שהמאמר בדף 2 היה דווקא מאמר חשוב בעמידה בניסיונות שהסיבה ההגיונית היחידה למה זה נמחק זה רק בתור ניסיון... ולכן אדרבה... בעזה"ש אשוב ואתכונן אותו... כלומר: הנה לך דוגמא שזה לא שחור לבן!!! יכול להיות לך סיטואציה **אחת** שיש בה גם אות וגם ניסיון... **עכשיו!!! במקביל זה לא סתירה** שסו"ס הנזק הזה נעשה ע"י מחשב ישן ולא תקני... ממילא במקביל המסקנה הנוספת שמתבקשת זה פשוט להתייעל... לא לזלזל בשליחות שלי ולא להפיק את התרומה בחבית רעועה שיתכן שלא תעלה שלום מן הבור...

וכעת אנחנו עוברים לשיקול הרביעי שמבחינתי הוא היה העיקרי: ה' רוצה שאני אקבל באהבה!!! לא אות ולא ניסיון... ה' רוצה שאני אהיה איתו גם אחרי שנמחק חומר של עמל רב ולא אתלונן ולא אתמרמר עליו... אז דבר ראשון אני מקבל באהבה... אבל רגע... אם זה אות משמים שמשוה לא בסדר... אז תעשה שינוי ואל תקבל באהבה... ואם זה ניסיון אז צריך להתגבר על הניסיון ברוב עוז ותעצומות וגם אז זה לא קשור לקבל באהבה... אבל שוב!!! זה לא סתירה... **סו"ס אני עצבני עכשיו!!!** הההלך לי החומר... זה לא כיף... מתחשק לי להתפרץ על מישהו... (ויש לך נס שלא היית לידי באותם דקות) בקיצור: זה לא כ"כ משנה אם זה אות או ניסיון... בין כך ובין כך באופן טבעי אני קעת עצבני... אז דבר ראשון לא להתעצבן... למה? כי אני מקבל באהבה!!! מה אפשר לעשות... לפעמים ה' רוצה את העלון שלי... לפעמים ה' רוצה **אותי!!!** אדרבה... זו מחמאה... לפעמים ה' אומר: תקשיב... אני רוצה אותך יותר מהעלון שלך... הנה... מחקתי לך עלון שלם... ויתרתי עליו... אבל בא נראה אותך!!! האם אתה איתי... מקבל באהבה ושמה איתי- עם ה'... (כלומר: שמח לעבוד את ה' אך שהוא רוצה ולא איך שאני הייתי רוצה ש-הוא ירצה... הרי אני חושב שה' רוצה את מה שנכתב בעלון אז נדברו... מה נעשה שה' משום מה הפעם רצה משהו אחר... האם אני מוכן לעבוד אותו יתברך כמו שהוא רוצה או רק איך שאני רוצה שהוא ירצה??) עכשיו: זה לא סתירה לרגע שאחרי שאני שלו ורוגע... לא עצבני ולא ממורמר... קעת צריך לעשות את השיקול הענייני ביחס לחומר הנוכחי... סו"ס הוא נמחק!! ומי מחק?? ה'!!! ולמה דווקא זה נמחק?? אה... אז קעת צריך לעשות את השיקול הנקודתי של אות או ניסיון כאמור...

והלאה... קעת נעבור לשיקול חמישי והוא **נזיפה!!!** לא אכחד שהרגשתי נזיפה... סו"ס זה קרה לי שניה לפני שהוצאתי את העלון... ובום... כאן המקום כבר לעשות חשבון נפש כללי... זה כבר לא אות ולא ניסיון בייחס לחומר שנמחק או לאוטובוס שחלף על פני... פה יש איזה תמרום מה ה' רוצה לעורר אותי באופן אישי כללי... **וזה כבר באמת לא קלו!** השילוב של נזיפה (קרי-עונש) עם קבלה באהבה... הוא נראה כמו סתירה מינייה ובינה... כי לקבל באהבה זה שיא הקירבה... ואילו נזיפה זה סוג של ריחוק... ולשלב את זה די קשה!! אבל תתפלא לשמוע שגם את זה אפשר לעשות... עכשיו בינינו... להגיד לך שעשיתי את כל השיקולים האלו ופעלתי על פיהם?? לא יודע... עובדים על זה... אבל אם כבר כתבתי שנפל לי המחשב ונמחק לי חומר... וכולם צריכים לדעת מה היתה התקלה שבגללה יצא עלון משוחרר... אז על הדרך מותר לי לעשות מזה געשעפט...

כמובן שכל מה שכתבתי על המקרה של המחשב זה בסה"כ מדגם קטנטן לאינספור סיטואציות שקורות לנו בחיים... וברור לנו שהכל משמים ושום דבר לא קורה סתם!!! ולפעמים השיניים כואבות כי מדברים לשה"ר והרבה פעמים הן כואבות כי יש שם כמה טיפולי שורש שבחרתי להזניח אותם... לפעמים רוצים לעשות משהו טוב ויש מקלות בגלגלים בגלל שהיצר הרע לא רוצה שזה יקרה וצריך להתגבר על המניעות ולפעמים זה איתות משמים שה' לא חפץ בזה... מתי כך ומתי כך?? וכמה לצדד לכאן או לכאן?? זה כבר דינמיקה ושיקול דעת שתלוי בכל מקרה לגופו... ולא תמיד אנחנו יכולים להקיף את הכל... לפעמים צריך להפעיל שיקול דעת של גדול בתורה שיעזור לנו להבין מה ה' רוצה...

דבר אחד בטוח: לאבא שבשמים יש עסקים איתנו!!! הוא רוצה מאיתנו משהו!! לפעמים זה חיך... לפעמים זה נזיפה... לפעמים הוא רוצה לאותת משהו... ולפעמים הוא מזמין עוד מפגן של נאמנות... ולפעמים סתם ככה... הוא מצפה מאיתנו לאחריות פרקטית לנהוג בצורה יעילה ולא בצורה חפזית... המכנה המשותף בין כולם שלאבא שמים יש עסק איתנו... הוא רוצה מאיתנו משהו!!! ולך תדע... אולי אחרי כזה מאמר... אפשר לצרף אותו בתור סניף ולומר שהכל היה כדאי בשביל שיכתב המסר הזה...

עקב ימי בין הזמנים, לא יצאו גיליונות **מודפסים** בשייבות, הגיליון [המודפס] הבא יצא אי"ה בשבוע פרשת שופטים.

בבני ברק בלבד, ניתן להשיג גיליונות בודדים (בלבד), בכתובת, חזו"א 34 משפחת דרייפוס

מתוך רגשות הכרת הטוב, **מברכים את המפציצים היקרים, תלמידי שיעור ג' בשייבה קטנה** שעולים קעת לשייבה גדולה בעלעט"מ,

יתן ה' ובזכות זיכוי הרבים יעשו חיל ויתקשרו בעסק התורה בעבודת אהבה, ויגדלו ויתרוממו על כל המעשים בעבודת ה' ובקרבנתו,

בתחומים שמעמידים למלא את מקומם וא ליצור קשר

ניתן לקנות את הספר "וימאן"

העוסק בעקרונות הקדושה בדורנו וידע מה שתשיב' בכל הנוגע לתעצומות השליטה והחוסן של 'בן ישיבה' בדורנו הרדוד והנסחף מומלץ בחום לבן ישיבה גאה, לימי בין הזמנים, שמפגשים הרבה מאיתנו בהתחככות מול הבן דוד... הגיס... או השכן שלא מבין... או לא מפרגן... ולעיתים גם שלא באשמתי...

דע מה שתשיבו!!! בעוז ובאסרטיביות!!

(נ.ב. ספר זה מומלץ בחום גם לצעיר העדכוני המסלסל בשעריו והמעורה היטב בענייני העולם, אבל גם הוא שולט ברוחו ומתערט בתואר 'צדיק יסוד עולם', בזקפת קומה מסוג 'איננו גדול בבית הזה ממני' ודו"ק)

בכל הנוגע לרכישת ספר וימאן **בלבד!!!** ניתן להתקשר במס' 0556728458 (מס' פלא' זה יעודי רק להפצת ספר וימאן בלבד)

עקב הביקוש, גם בשבוע הבא, יהיה ניתן לקנות את הספר וימאן, בכמה בתי כנסיות בעיר בני ברק,

כאמור כל הרוצה ליטול חלק בזיכוי הרבים, ולמכור בבתי כנסת בשאר אזורי הארץ, יצור קשר במס' הנ"ל 0556728458 כמו"כ כל המעוניין ליטול חלק במכירת את הספר "וימאן" בימי בין הזמנים באזורי הפריפריה הגודשים בקייטינים, יצור קשר במס' הנ"ל,

---

כמה טיפים נקודתיים לבין הזמנים...

בחור יקר: כפי שסיכמנו: בבין הזמנים אתה מפסיק להיקרא בחור ישיבה... אין צורך!!! לא חייבים ללכת עם חולצת טריקו ולא מוכרחים בכח ללכת לכל המסלולים... והכי הכי: מותר להתפלל שחרית גם מוקדם... זה בסדר... אתה כעת לא ישיבוחר... אתה כעת רווק חרדי שמחויב לרצונו יתברך... בלי ססמאות ובלי ראשי תיבות...

לפניך כמה טיפים מעשיים נקודתיים לקראת בין הזמנים הקרוב...

בא נתחיל עם הבוקר... ובכן: מה עושים עם קריאת שמע של שחרית???

אז ככה: תקשיב טוב טוב... תשמע לי... תעשה בדיוק מה שאני אומר לך ואני מבטיח לך שיש לך שכר גדול בשמים על זה... דבר ראשון: מיד ביום הראשון של בין הזמנים אתה ניגש לאבא שלך ומבשר לו אבא... מהיום ההשכמה בבוקר בבית שלנו **זה עלינו!** אני לוקח את הפיקוד על ה"מקיץ נרדמים" בבית שלנו... (אין לך מושג אין אבא שלך ישמח לקבל חל"ת מהתפקיד ה"נחשק" הזה) זהו... אני לוקח אחריות על הפרוייקט!!

ובכן: בא תקשיב את התכנית... אנחנו הולכים לעשות פה כל בוקר **מואזין!** כן... מכל מלמדי השכלתי... כשהערבים רוצים לקום... הם מפעילים רמקול ומישהו מקרקר שם... ותוך שעה וחצי אתה רואה אותם פה באתר בניה... **אז הנה!!! זו התכנית:** בתחילת בין הזמנים אתה הולך וקונה בוקסות (באזור הששים שקל... אבא שלך יסכים... או שמסתמא כבר יש לכם בבית) ובכן: בלילה... לפני שהולכים לישון אתה כבר מכין את הנגן על שיר כזה סוער (ובעיקר מעצבן שלא יהיה חשש של "אל תשמח ישראל אל גיל בעמים") ואתה מפעיל את זה על שעון שבת לאזור השעה 8.50 בבוקר... עשרים דקות לפני סוף זמן ק"ש... ואתה מפעיל את זה על שששיא הווליום... בוקסה אחת לתוך החדר... ובוקסה השניה בחלון לכיוון של הרחוב!! ככה "להגדיל השמחה"... שגם השכנים יזכו לקום יחד איתנו לק"ש...

ואז ויהי בחצי ה"לילה" בשמונה וחצי לפנות בוקר... בבבום!!! תזמורת מחרשת אזניים קורעת את התרדמה בבת אחת... והעסק מתחיל לרוחש... אה... שכחתי להוסיף... אם זה לא יעזור... אז ליתר בטחון אתה מכין מראש שמונה כריות בצד... ונותן הוראה מראש לכל האחים והאחיות הקטנים... (אלה שקמים לפניך) חברה תקשיבו טוב... בשעה שמונה וחצי... ממתי שמתחיל המוזיקה... אתם מגיעים פה ומתחילים לעשות מלחמת כריות... בקיצור: בום... בום... כריות מתעופפות... מוזיקה רועשת... ואחרי עשר דקות משתרר שקט ואתה מקבל על עצמך עול מלכות שמים אמנם עם פיג'מה אבל גם באימה ובריאה ברמת ובזיע...
ואתה אחראי שכולם על הרגלים!!! צועדים בשורה עורפית לשיטילאך!!

אתה מרגיש נכון... אם היתה לך אמש מעידה רוחנית יתכן שאתה באמת משוקץ מרוחק ותועבה...

אבל זה לא סתירה לרגע!!! שבסוויץ אחד **כאן ועכשיו** בעיצומו של טיול או נופש... אתה מקבל החלטה על שינוי מעשי זהו- **והיום!!!! הוא אהוב נחמד קרוב וידיד...** זה בידך!!!! אתה יכול לשנות את זה ברגע אחד של החלטה... וקח בחשבון שהנדנד הזה יכול לקרות כמה וכמה (וכמה) פעמים בבין הזמנים אחד... רק דבר אחד: **אל תשאיר את הסכסוך!!!** **תדע לסיים אותנו!!!** פשוט תחזור בתשובה ותחליט שמחר זה לא יקרה ותעשה מצידך כל מאמץ לעמוד בזה ולא עליו המלאכה לגמור...

(כאן המקום להעיר במאמר המוסגר: שלמרב האבסורד יש כאלו שמתמודדים עם ניסיונות קשים ודווקא משתדלים לעמוד בהם בגבורה ומצליחים **אם כי לא** במאה אחוז... כי כמעט ולא קיים מציאות להתגבר במאה אחוז... והאבסורד הוא שגם הם מרגישים תחושה של "מרוחק משוקץ ותועבה..." **וכאן זה פשוט טעות בהבחנה!!!** זה שהיה לך מפגש לא סימפטי מול היצה"ר שנקרארע שונא ערל אבן וכו' זה לא אומר שזה אתה!! אדרבה... אתה זה שהתמודדת מולו בהצלחה חלקית... נא לא להתבלבל... הרבה פעמים דווקא אלו שמתמודדים בגבורה מרגישים יותר רע מאלו שנופלים בניסיון... כי הם יותר מתנגשים ברע... נא להבחין... זה שהיה לך היום מאבק מולבל תשקצו זה לא אומר שאתה משוקץ... מה שדברתי זה על מי שבאמת נפל ואמש היה זה משוקץ ומתועב שיש יום שאחרי שאם רק תרצה אפשר תמיד לעשות פרסה ולא לחכות לאלול...)

כידוע: **יהודי חייב לקבוע עיתים לתורה!!!** אפילו עני ובעל יסורים וגם... גם בחור רווק שכעת בבין הזמנים... עכשיו: תכל'ס... מה ללמוד בבין הזמנים???

תקשיב טוב טוב למה שאני אומר לך... זה ישמע לך מוזר...

אתה פותח את הארבע דפים שלמדתם בעיון בזמן קיץ האחרון! כן כן... את הדפים האלו המוכרים... לא אחרים... וכעת תעצום עיניים ותנסה להגיד את המשנה והגמ' בעל פה **מילה במילה** בהטעמה... מאי טעמא במנגינה של שאלה... אמר רבי יוחנן בהטעמה של תשובה... וכו' וכו'... (רק גמ', בלי תוס' וגם בלי רש"י) אתה תהיה המום שתוך שעה וחצי של חזרה מלמעלה אתה תגלה שאתה יודע לשנן ארבע דפי גמ' מילה במילה!!! (אתה לא מאמין?? תנסה...) יופי... אתה יודע מה קרה פה???

מהיום יש לך דיסק אונקי עם ארבע דפי גמ' שמצטרף איתך לכל נסיעה... ושום לב: זה דיסק דווקא לא נשלף... זה בתוך הראש!!! מכאן ואילך איפה שאתה נוסע ואיפה שנתקעת ובאיזה אוהל שתקעת... ברגע שנזכרת שאתה יהודי ואתה צריך ללמוד תורה... אתה פשוט עוצם את העיניים... משעין את הראש על איזה עמוד ומתחיל לגרוס!!! לגרוס את הארבע דפי גמ' שלמדתם בזמן קיץ האחרון... פשוט אומר אותם מילה במילה... (בלי שום הערות ותוספות...) אתה תמצא את עצמך מרוכז לגמרי לגמרי במשך חצי שעה תמימה!!! (לגרוס בעל פה זה משהו שמצריך ריכוז... וזה בדיוק מתאים למצבי ביניים כאלו) תחשוב שזה קרה פה... למדת היום ארבע דפי גמ' בתנאי שטח מינימליים... (עכשיו אם ראתי כי טוב הוא... אתה יכול לשחזר את החצלה המסחררת הזו גם בייחס לשמונה דפים שלמדתם בעיון בחורף האחרון...) מה שבטוח: לקבוע

אחרי שחרית כמובן תחזור לישון... אחרי כזו חגיגה אתה באמת צריך לנוח... **עכשיו צחוק צחוק...** זה נראה כאילו אני מארגן לכם פה הפעלה לבין הזמנים... **אז זהו שלא!!!** תדע לך שהרעיון שלי הזה זה בכלל לא בדיחה!!! זה הרבה יותר רציני ממה שאתה מדמיין... **אתה יודע למה??** כי לראות בחור ישיבה ישן בזמן ק"ש זה **תשעה באב בשביל ההורים...** וגם בשביל הרבש"ע... ואבא שלך נאלץ לשחוק שפתיים ולא להעיר אותך בכח אפילו שמעיקר הדין "מצערים אותו ומעירים אותו"... ואני מנסה להציע רפורמה בעניין: מי אמר שזה תפקיד של אבא שלך???

אתה!!! מהיום אתה לוקח את הפיקוד... אתה יכול לעשות את זה עם הרבה מצב רוח עם שירים וריקודים בתוספת מלחמת כריות... (עליו!!!) עלי העבירה!!! אם מישהו יבא אליך בטענות אין אתה מעיז להתעורר עם שירים ואין אתה מעיז לעשות צחוקים לפני התפילה... תשלח אותו אלי... אני אסביר לו את הרקע הכללי... אני אסביר לו מה האופציה השניה ובאיזה שעה) את מה שאתה יכול לעשות עם צחוקים... אם אבא שלך יאלץ לעשות את זה... אתה יודע טוב מאוד לאיזה טעם מר זה יכול להיגרר... ממילא זו מצוה גדולה!!! (כמעט חוששני לך שאתה פטור מפסוד"ז לחד שיטתא בשו"ע דס"ל שכל שעומד לתפילה מתוך שמחה של מצוה פטור מפסוד"ז... לא למעשה אבל כן להלכה!!! שתפנים מה אתה יכול לעזור בבית אם רק תכניס את עצמך לתמונה ולא תשאיר את אבא שלך בזירה)

נעבור לטיפ השני... ובכן: כל טיול וכל יציאה... כשאתה מארגן את התרמיל אל תשכח להצטייד עם ערכת חירום שנקראת **תשובה!!!** כן... תשובה!!! אבל רגע... שלא תבין לא נכון: יש שני סוגים של תשובה... יש תשובה שהבי"ת בניקוד סגול ויש תשובה שהבי"ת בקמ"ץ... התשובה בסגול זה עשי"ת של חודש אלול... על זה אני לא מדבר... כי אל תשכח... אנחנו כעת בחודש אב... אני מדבר על תשובה בקמ"ץ... פשוט לחזור בתשובה... **הרי כן: מסתמא יקרה זה קורה במשפחות הכי טובות...** תהיה איזה מעידונת קטנה בבין הזמנים... זה יכול להיות קימה מאוחרת... או נפילה נקודתית בשמירת עיניים... או בזבוז זמן מחריד כל אחד ברמה הרוחנית שלו... **אבל לא להיבהל!!!** בשביל זה יש לך ערכת חובש שנקראת תשובה... ואתה פשוט הולך לפינה ומסתודד שתי דקות עם הרבש"ע... מבקש ממנו סליחה על מה שקרה... מחליט לעשות שינוי נקודתי לשעות הקרובות וזהו!!! "עשיתי תשובה ונתפייסתי עם קוני..." **ואל תזלזל בעצה הזו כי היא בנפשנו!!!** שתבין: כמעט כל המדרונות התלולים ברוחניות מתחילות מהרגשה דפוקה של מעידה נקודתית שמכאן ואילך כבר אין לי מה להפסיד ואז מתחילה ההחלפה...

אז זהו!!! שלא צריך להיבהל מהרגשה כזו... בדיוק על זה הרמב"ם מתבטא: **אמש היה זה שנאו לפני המקום, משוקץ מרוחק ותועבה, והיום הוא אהוב ונחמד קרוב וידיד ועושה מצוות ומקבלין אותם בנחת ושמחה.** בקיצור: תזכור טוב את לשון הרמב"ם... אמש היה זה שנאו לפני המקום **משוקץ מרוחק ותועבה...** אוי אוי אוי... אתה לא צריך שאני אסביר לך... מי כמוך מכיר את התחושה הרעה הזו אחרי מעידה רוחנית... והרמב"ם לא מכחיש!!! כן...

רק פעם אחת בבית. זהו... נכון לחודש הקרוב העכבר כל היום רץ לה בחלומות... נכנס לה במחשבות... כעת היא צריכה "תהליך שיקומי" לכל דבר עד שהעכבר הזה יפסיק לרצד לה מול העיניים... היה או לא היה? מובן או לא מובן?? אז זהו!!! שצריך לדעת שעל אותו משקל בדיוק:

כמו שיש עכבר לנשים... ככה יש עכבר לגברים... וזכיתם ויש לכם בבית בחור ישיבה טהור ושמור... ואתם בספונטניות ובתום לב רוצים ללכת לטיול במקום לא לגמרי נקי... ואתם מצידכם לא מבינים מה כבר יכול להיות... אז זהו!!! שאם הבחור הטהור שלכם פגש שם עכבר אחד... זהו!!! זה הכל... אתם מצידכם המשתכם הלאה... אבל אצל... העכבר הזה ממשיך לרצד מול העיניים במשך כל חודש אלול... וחבל!!!

אם הייתם מעלים על דעתכם איזה נזק אישי יכול להיגרם לבחור בן עליה מטיול אחד תמים בחופש... הייתם נזהרים שבעתיים!!! אז בשביל זה אני כאן... לשמש לו כ-פה!!! (הוא לא יגייד את זה... הוא רק יחייך חיוך גדול מתחת השפם כשהוא יקרא שורות אל... ויש סיכוי קלוש שהוא יסיים להודות שאני צודק) אנא... נא לא להקל ראש במידע שהעברתי... אין ברירה... חייבים לפתח רגישות לכל מיני דברים שנמצאים בבית שאתם מצידכם כמעט ולא רואות את זה מול העיניים... הרי אצל הישיבוחר... דווקא בגלל שהוא כזה שמור זה עלול לרצד לו מול העיניים כמו עכבר לכל דבר... וחבל!!! קצת רגישות ותשומת לב... מה שכן... אני מצדי מבטיח שאני יותר לא אזלזל בעכבר שנכנס לתוך הבית ואתן במקביל תבטיחו לעשות הכל להוציא מהבית כל סממן לא נקי או כל מפגש משפחתי שעלול להכניס צפרדעים לא רצויים לראש הנקי של בנכם... ודי בה...

ואסיים במשפט שר' עזריאל טאובר זצ"ל היה אומר: בשביל להגיע ל"אני לדודי ודודי לי" של אלול... בשביל זה צריך קודם לפגוש את ה-אני!!! את ה"אני" הזה אנחנו פוגשים ומתחככים מולו בגודל טבעי בבין הזמנים... ואז יש לנו את האפשרות לקחת אותו לדודי... אנא ה'... שישאר משהו מה"אני" הזה... שאני אהיה מוביל ולא מובל... שהאווירה הרחובית לא תקשור אותי לאיזה חבל ותגרור אותי... שאשאר אני!!! הרי אני מצדי מאוד רוצה להיות טוב... רוצה להיות נאמן אליך... כל מה שנדרש ממני זה להיות אני!!! אנא ה'... תן לי את התעצמות להישאר המנהיג... ואז שוב אשוב בחודש אלול ואגיש לך באהבה את ה"אני" -- לדודי!!!

האלו?? מה זה הסלנגים האלו? הביגוד הזה?? ובינינו... אני ואתה במקרה יודעים שזה בסיידר גמור... זה בסה"כ מה שהולך היום זה לא משליך על האישיות שלך... אבל רחמנות!!! יש פה משהו שלא מספיק מכיר את הניואנסים האלו... יש פה הורים שמחפשים מסר מרגיע שהילד שלהם בקו... ומי ירגיע אותם??? פה צריך את יוסף שישלח לאבא שלו עגלות או יוציא לו שטר כתובה ויגיד לו: זה בסדר אבא!! נשארתי יוסף הצדיק... בשביל זה אל תהיה קמצן... מידי פעם תשחרר להורים מסרים מרגיעים... זה בסדר... זאת עשו וחיו את האלוקים אני ירא... לכן הייתי ממליץ: תשב ותלמד **גם** בבית!!! אל תתנגד גם להפגין פה ושם יראת שמים... לא ביקשתי שתשחק אותה... את היראת שמים שיש לך תראה אותה... תופיע איתה... קצת התחשבות בהורים שצריכים קצת קונטרה לכל ההופעה המטעה והלא מרשימה של דור 2022.

ורק מילה אחת אחרונה: תדע לך שההורים שלך הם גדולי ישראל!!! כל ההבדל בין גדולי ישראל לבין ההורים שלך... שגדולי ישראל הם גדולים לכל עם ישראל ואילו ההורים שלך הם גדולי ישראל בלעדיים שלך!!!

כלומר: אני לא אבוא לאבא שלך להתייעץ איתו... כי הוא לא גדול הדור ואין סיבה שה' ישלח דרכו את הדעת תורה בשבילי... אבל בשבילך הוא אבא!!! ובתור אבא הוא שותף של ה' ועצה טובה של אבא או תחושת בטן של אמא זה בשבילך זה גדולי ישראל!!! כל מה שהם אומרים לך בייחס אליך... זה לא צחוק!!! אם תגיד לי לא לנסוע לנחל הדרג'ה כי הלב של אמא שלך מנבא לה שחורות... עזוב אותי... התחושות של אמא שלך לא מחייבות אותי ולא רלוונטיות בשבילי... אבל בשבילך באופן ספציפי זו דבורה **הנביאה**!! כי היא שותפה של ה' ביצירתך!!! לכן נא לא לזלזל בברכה של אבא ואמא שלך... לא לזלזל בתפילה שלהם ובדאי לא בעצה טובה שלהם... גם אם אף אחד לא מחכה אצלם בתור לעצה ותושיה וברכה ותפילה... עדיין הם גדולי ישראל **שלך**!!! הם הפועלי ישועות שלך... ותנצל אותם בעודם בחיים... ולכבד אותם זה קיום מצוה חמורה שבחמורות... הם הגדולי ישראל- שלך...

ונסיים בהערה נחוצה והפעם להורים!!! ובפרט לעזרת נשים שבבית... לתשומת לבכם: לשיבוחר השמור והטהור... דווקא מהמקום הנקי והשמור שלו... כתוצאה מזה יש לו רגישויות מסוימות... שבאופן טבעי לבני בית אין מודעות טבעית לזה ונדרשת מכם לפתח תשומת לב אישית... כי הוא לא מעצמו לא יגיד את זה... ולכן אני משמש לו כ-פה...

בתור דוגמא: רק לשבר את האוזן: סיפרתי פה בגיליון שלפני שבועיים ביקר אצלי עכבר בבית... טוב... כל זה הסטוריה!!! מאז עברו כבר שבועיים... ניקיתי את השטח... לא נשאר זכר לאותו עכבר... אבל אל תשאל!!! אשתי לא סיימה עם העכבר... היא עדיין לא רגועה... היא עדיין כל הזמן "רואה" בעיני רוחה עכברים מסתובבים לה במטבח ובחדרים... ואני כמו גבר מנסה להסביר לה בשפה של גבר: תקשיבי... יהיה!!! היה עכבר... היה פעם... אבל זהו... נגמר... היה... בא נעבור למאזין הבא... למה את נשארת תקועה שמה בעכברים??? **נ... הוי גבר שכמותך... לך תסביר כזה דבר לאשה**... מתי תבין שלאשה מספיק לדעת שהיה עכבר

עיתים לתורה זו חובה!!! וכבר הזכרתי: לימוד "חוק לישראל" לא מתאים לבחור ישיבה... אבל אני כעת לא בחור ישיבה... אני כעת רווק יהודי עם כיפה על הראש שחייב לקבוע עיתים לתורה... אם אצליח ללמוד גמ' מה טוב ואם לא מקסימום נלמד "חוק לישראל"...

וכעת נעבור לנושא הטעון שנקרא כיבוד הורים... ובכן: במקום להתחיל להתפלסף וללכת בין הטיפות... בא נסכם את זה במשפט אחד קצר וקולע: מקובלנו מרבותינו הראשונים: **שבכיבוד הורים יש כביכול דין "עדים זוממין"!!!** ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאביו... כל הצרות והדאגות שאתה כעת עושה לאבא שלך הבן שלך הולך לעשות לך... (אא"כ תזרזר לעשות שינוי ואז תפטר מדין מודה דקי"ל "פרט למרשיע את עצמו...") ואידך זיל גמור... אני לא בטוח שאתה מבין מה המשמעות של המשפט הזה כי אני לא יודע אם פגשת אי פעם מה זה דאגה אמיתית... **אבל שלא תדע!!!** אבל בכל זאת תנסה לדמיין בעיני רוחך 20 שנה קדימה... תחשוב שיש לך ילד קצת פיזי וחסר אחריות והוא מתעקש לנסוע לטיולים בלעדיך... וכבר שלוש שעות שהוא לא עונה בפלא'... (לדאבונו הרב יש כעת משפחת קליינרמן שליבם נפתק כבר למעלה מ-120 ימים בחרדה לשלום בנם... זה אמנם סיפור טרגדי במיוחד שה' יעזור ויהיו בשורות טובות... אבל לא צריך להגיע רחוק...) מידי בין הזמנים יש אלפי הורים דואגים שהילדים שלהם יוצאים לטיולים ולהורים יוצאת הנשששמה בדאגה... **נ... ואני לא מאחל לך דאגה שכזו!!!** ויתירה מזו: אני גם לא מאחל לך אי כיבוד הורים גרוע שכזה! לכן מה? לא יודע מה... תשבור את הראש... מצדי תתקשר כל חצי שעה לאמא שלך ותרגיע אותה ותעדכן אותה בדיוק מה קורה... ותקפיד בקנאות על כל כללי הבטיחות לא בשבילך!!! **בשבילם!!!** אתה לא צריך... אתה מלאך... בפרט שאתה מבין תמיד יותר מכולם... אבל מה נעשה שההורים שלך "לא זכנו" והם דואגים... ולו בשביל הדאגה שלהם תקפיד על כללי הבטיחות ובקנאות!!! **אגב: סתם לשבר את האוזן:** למי שלא יודע... במקווה האר"י יש שני בורות... יש בור אחד שבו כולם טובלים שזה נקרא מקווה האר"י... אבל למעשה... האר"י עצמו טבל בבור אחר... מה יש???

אמא של האר"י חששה לבריאות שלו... ולכן בשבילה הוא לא טבל!!! אז הוא טבל במקווה של כיבוד הורים... (אני בטוח שהאר"י מצדו היה טובל אבל אם אמא חוששת אז הוא לא טבל ורימה אותה שלא טבלת... אלא הוא באמת טבל אבל במקווה של כיבוד אב... וממילא כל פעם שאתה הולך באיזה מסלול ואמא שלך מתחננת לפניך שתקפיד על כללי בטיחות מסוימים... תגיד לחברה: חכו רגע... אני קופץ לטבול במקווה האר"י... כן!!! אתה כעת טובל במקווה האר"י... ולא סתם אלא עם כוונות האר"י... לשם כיבוד הורים!!!

ואם הגענו לכאן... אז עוד מילה אחת נוספת על דאגה מסוג אחר:

כבר הוזכר כאן פעם... שההורים לא תמיד מעודכנים ב"מה שהולך היום" וישנם דפוסי התנהגויות של צעירים שמדליקים להורים נורת אזהרה... רגע רגע... מה קורה פה?? מה זה השירים

פרק ד': הכניסה למקדש בשאון ליל... וההפתעה לקראת חצות...

אם אתה זוכר שבשבעות האחרונים ליוונו את הטיול השנתי של כיתה ב' וג' עם הרבה יצחק... היעד הסופי היה בית המקדש... אמנם באמצע נפל המחשב ונמחק חלק מהסיקור העדכני... והתלבטתי רבות האם לשחזר שוב את הסיקור שכתבתי בשבוע שעבר... כי... תכל'ס הם כבר המשיכו הלאה... הם לא חיכו לי... אז נעשה משהו באמצע... עכ"פ נעצרו בשעת דמדומים... במרחק של קילומטרים ספורים בלבד מירושלים... הספקנו לשמוע את ציר דלתות ההיכל שנסגרו... והספקנו לכונן ולהתפלל תפילת נעילה עם אנשי מעמד...

תכל'ס השקיעה מתחילה להתקרב... הרבה יצחק התחיל לזרוז את הילדים... אני מעדיף לכתחילה שנספיק לטבול לפני השקיעה לשם כניסה לעזרה... (אין אדם טהור נכנס לעזרה אפילו טהור עד שיטבול... והערב שמש זה לרוחא דמילתא לכל מי שאולי ראשון) האצנו את ההליכה והנה... הגענו לאחת המקוואות הענקיות בסוף הדרך!! המקווה שמכניסים לת על אם הדרך... (ששם מטבילים את הסוסים והחמורים מדובר במקוואה היו שם עוד המון המון אנשים חוץ מאיתנו שגם הם רצו להספיק שקיעה... ק)... אם כיום עיקר הלחץ במקווה זה באזור שבע שמונה בבוקר... אז פעם עיקר העומס היה חצי שעה לפני הערב שמש... אוהו... ברוך ה' הספקנו כמעט ברגע האחרון... לאט לאט שקעה החמה... ניתן לראות בבירור את ההיכל מזדקר מול עינינו בגובה מאה אמה ואת עשן המערכה שמיתמר כמקל ועולה עד לשמים... אט אט החשיך היום...

עקרונית עד כה... כשהגיע חשיכה התמקמנו והתפללנו מעריב והלכנו לישון... כי לכתחילה אסור לצאת בדרך בלילה... אבל הפעם לא!! הפעם אנחנו ממשייכים... נחשב למה?? הדרכים לציון מוארים באור יקרות!!! אל תשכח שכל האזור הזה מוצף בערי הכהנים וממילא כל מי שיש לו שמן של תרומה שנמסאה מביא לכאן ומדליק ברשות כהן... כך שיש אבוקות של אורה לאורך כל הדרך... וסתם ככה ע"פ רוב הדרך לירושלים אף פעם לא דוממת... בפרט!!! שבדיק בהשגחה פרטית יצא לנו לעלות בליל (ערב) ראש חודש אב... והעסק רוחש!!! ניכרת תכונה רבתית לקראת עדות החודש... מידי חודש יש כאן אלפי עדים שראו את הלבנה בחידושה שעושים את דרכם להעיד עדות החודש... כך שהעסק עירני ותוסס ורענן כמו אמצע היום... אמנם אנחנו נמצאים בתחילת הסערה... כי רק הרגע היתה שקיעה ומי שראה את הלבנה בחידושה ראה אותה רק עכשיו (אנחנו לא יצאנו לראות את הלבנה כי הדרך לירושלים מוקפת בהרים שמסתירים... ירושלים הרים סביב לה וקשה לראות את הלבנה) וכעת העדים רק מתחילים לצאת כל אחד מהעיר שלו... ככל שניקפו השעות יהיה פה יותר ויותר עומס... אבל כבר... כבר ניתן לראות עדים שיוצאים בזריזות מהבית... והם כבר בדרך לבית יעזק...

והנה... ס"ט הגענו!!! הלב מחסיר פעימה... איזה שמחה... עומדות היו רגלנו בשערי ירושלים... עמדנו כמה דקות בעומס תנועה... לבנתיים רבה יצחק הראה לנו... אתם רואים פה את הבנין הזה ממשאל מחוץ לחומה?? נחששו זה זה?? **זה בבקשה!!!** כל הבנקים של ירושלים ממוקמים מחוץ לחומה... למה?? שלא תדעו ילדים... בבקשה יש לפעמים כל מיני אנחות... משכנתא וכי... והעיר ירושלים היא **משוש** כל הארץ... לכן מי שרוצה לבדוק מה מצב המינוס... שיעשה את זה מחוץ לירושלים יזכו יותר

והנה נכנסנו... לכל ילד יש את האכסניה המיוחדת ששם המשפחה שלו מתארחת ברגלים... אבל עכשיו זה לא הזמן לביקורים... הולכים היישר לבית המקדש!!!! לפתע רבה יצחק נהיה דרוך... שקט... מה קרה??

ילדים... אנחנו הולכים להיכנס להר הבית!!! זה לא צחוק... זה בית של ה'... בהר הבית אין צחוקים ולא פטפוטים... ובאמת ככל שהתקרבו לבית המקדש ככה לאט לאט נהיה שקט כזה... גם הרבה יצחק לאט לאט התחיל להתכנס בתוך עצמו... ואז הגענו לכניסה!! לכניסה להר הבית... שקט!!! דממה!!! רגע... מה קורה פה?? מישהו בכלל נמצא בבית המקדש?? הורדנו את הנעליים ואת התרמילים... הנחנו אותם במקום מיוחד שמיועד לכך... (לא יכנס אדם להר הבית במקלו במנעלו וכי'... ו... ו... ונכנסנו!!! ואז מחזה מפעים נגלה מול עינינו הנדהמות!! אלפי אלפי כהנים לבושי בגדי לבן צחורים מהלכים בזריזות עצומה עקב בצד גודל... הלך חזור... והכל בדממה!!! דממה מלכותית... אימה ויראה... ה' בהיכל קדשו הסי!!! הס מפניו כל הארץ... בבת אחת כלנו קבלנו פיק ברכיים... והרבה יצחק לקח אותנו לפניה ובשקט בשקט הוא התחיל להסביר לנו מה קורה... אתם רואים שם מלא מלא כהנים נכנסים ויוצאים שם משמאל?? זה הכהנים של הבית אב שאוכלים כעת את בשר החטאת והאשם ושיירי המנחות שנאכלים ליום ולילה עד חצות... והנה אתם רואים ילדים פה ממול על שער הניצוץ... עומדים שם צעירים לויים בחורים מישיבה קטנה... הם ה"רובים" שניצבים בעשרים ואחד מקום שבהר הבית לקיים מצות שמירה על המקדש... (עליהם אנוחא אומרים מידי מעריב נוסח ספרד: מה ברכו את ה' כל עבדי ה' העומדים בבית ה' **בלילה**)

חלפה חצי שעה... ולפתע מורגשת תכונה... ילדים אתם שמים לכו?? מתחיל להיות פה... ככל הנראה מתחיל להתקרב חצות לילה ועד אז חייבים לגמור את כל הקדשי קדשים שנאכלים ליום ולילה... ו... וכנראה שהכנה בית אב לא מצליחים להשתלט על הכמויות של הקדשי קדשים (בעיקר בגלל שההליכה כ"פ קצר ואין מספיק זמן עד חצות) ולכן כעת מגיעה תגבורת של שאר כהנים מהמשמר כדי שלא ישאר אפילו פירור נותר... (סחר בבוקר נדע האם הם הצליחו... בבוקר עושים מדורה של נותר... לפי גודל המדורה ניתן לציין עד כמה הצליחו לגמור) מרגע לרגע הלחץ הולך וגדל... כנראה שחצות ממש ממש מתקרבת... ואז לפתע... אנחנו רואים מרחוק יהודי בעל הדרת פנים והוא רץ אלינו עם שקית גדולה... הוא ניגש לרבה... אתה הרבי של הילדים האלו?? תגיד לי: הם יודעים לשמור את ידיהם?? הרבה יצחק חייך חיוך גדול וקרץ לנו... בבקשה... אתה יכול לבחון אותם על כל משניות סדר טהרות בעל פה... (בדיק לכבוד זה באנו לכאן... לכבוד הסיום של סדר טהרות...) אבל אותו יהודי היה קצר רוח... תעשו לי טובה... הקרבתי היום ששה כבשים תודה וכנראה קצת הפרזתי ולא לא הייתי לגמרי מחושבן... ותכל'ס... מתוך 240 חלות תודה נשארו לי כעת 22 חלות שאני חייב לגמור אותם בעשרים וחמש דקות הקרובות... אנא... התחנן אישי: אתם מוכנים לעזור לי לסיים את זה עד חצות?? רבה יצחק מיד הורה לילדי כיתה ג' לרוץ לטבול ידיים באמה שעוברת על ספתן הבית... היינו המומים... לא היה לנו אפילו זמן להתרגש... וכבר כל אחד מאיתנו קיבל... ילדי כיתה ג' קיבלו חלה חמץ אחת גדולה... ואנחנו ילדי כיתה ב'... כל אחד קיבל חלה אחת מצה... אני קבלתי רבוכה... יענקי קיבל ריקין... (חלת חמץ אחת גדולה כמו עשר חלות מצות)... ברכנו המוציא ואשר קדשו במצותיו וצונו על אכילת לחמי תודה (?) אכלנו בהתרגשות עצומה... איזה הפתעה!!! מי האמין שנזכה עוד בערב הזה לכוז זכות!! לאכול תודה לפני ה'...

ואז לפתע!!! הורגשה תחושת שלווה... פתאום כל הכהנים שרצו עד עכשיו במהירות עצומה (עקב בצד גודל) בבת אחת הם נראים נינוחים... רבה יצחק סימן לנו: כן... כנראה שהגיע חצות!!!! הנה... אתם רואים... עכשיו מתחילה החלוקה של החזה ושוק של שלמים לכהנים... שאת זה אפשר לאכול לפני ימים ולילה אחד... אנחנו לבנתיים נתחיל לשנן את המשניות טהרות שלמדנו... ובעז"ש בעוד כמה שעות יגיע בוקר וכל ילד יקבל אישור ללכת ללשכת החותמות ולרכוש פרידה אחת עוף להקריב בבית ה'... ואז נפרוש לאחת האכסניות ונעשה מסיבה לפני ה' ב"אתר די ביה יחדון רוחין ונפשין וזמרון לך שיריין ורחשיין..." אשרי עין ראתה כל אלו הלא למשמע און דאבה נפשנו... שיבנה בית המקדש במהרה בימינו...

אל תתפעל משיווק מוצלח שבנוי על...

שקר...

שנה שעברה בתשעה באב עיינתי בספר יוספון... וכידוע: אחד הדברים היותר צורמים שם בספר זה התיאור אודות ה"צדקות המופלגות" של מטיטוס... הוא מסביר לך כמה מטיטוס היה איכפת הרעב והסבל של העם היהודי ואיך שהוא רצה לעזור ולהציל אותם מאותם ביריונים... (כידוע: אותו יוספון היה יהודי שנלקח בשבי של חיל מטיטוס ומשם הוא כתב את הספר הזה... האם הוא התכוון ברצינות למה שהוא כתב או שזה בשביל לרצות שם מישהו?? לא ברור...) ואני קורא את זה ומתפוצץ!!! כי אנחנו קבלנו מהז"ל שטיטוס זה אחד הרשעים הכי גדולים שקמו על עם ישראל ועונשו מפורש במסכת גיטין... **ופתאום נפל לי האסימון!!!**

אם מטיטוס שהיה כ"כ רשע... בכל זאת יוספון הצליח לשווק אותו ולהסביר אותו ולנמק עד כמה הוא ישר וטוב לב... אז תנסה לחשוב על אותם ביריונים שהיו שם בירושלים שהם היו אחראים על כל השנאת חיים והרעב והסבל הנוראי שהיה שם... תסמוך עליהם שגם להם היה יוספון משלהם!!! ס"ט כמה שהם היו רשעים... עדיין מטיטוס היה יותר רשע מהם... ואם יוספון הצליח לעשות ממנו צדיק... אז אני ממש לא אתפלא אם רוב האזרחים התמימים בירושלים הסתובבו בתחושה שהביריונים זה האנשים הכי צדיקים וטובים וישרים בירושלים וכל מי שניסה להתנגד אליהם הוא הרשע והוא עוכר ישראל...

כלומר: אם כעת אנחנו קוראים את אגדות החורבן ואנחנו יודעים שהיה מצד אחד הליגנר רבי יוחנן בן זכאי ומהצד השני היו הני ביריונים... שיהיה לך ברור שבירושלים דאז המפה היתה נראית הפוך לגמרי!!! יש פה הליגנר ביריוני... שהם עובדי ה' הגדולים והם הנאמרים לה' ולתורתו... ויש פה עוד איזה ריב"ז שכנראה לא לגמרי הולך בדרך הישרה... ברור שכך זה הצטייר... (אחרת ביהמ"ק לא היה נחרב...) בקיצור: מטיטוס צדיק... גם הנהו ביריוני צדיקים מופלגים... כל אחד ואנשי השיווק שלו... ימים יגידו ושנים יחלפו... ויום אחד עם הנצח יפתח את הגמ' ומשום מה הוא לא מכיר את הצדיקים המדוברים... לצדיקים האלו קוראים ביריונים רשעים... ומטיטוס הרשע הגדול ביותר...

ואני צריך לנחש שהיה פעם מישהו שחשב שהם צדיקים!!!

ללמדך: שאנחנו חיים אמנם בעולם השקר והשקר שולט כאן בעולם הזה... אבל גם לו יש גבול!!! במבחן ההיסטוריה יום אחד האמת מתגלה ואף אחד לא מתבלבל לחשוב מי צדיק ומי הרשע... גם אם יוספון לא גומר להלל ולהספיד את מטיטוס אף אחד מאיתנו לא מועה שהוא היה הרשע הגדול ביותר בעולם...

נהנו ביריוני... בטח בשעתו הם היו מוקפים בהילת קדושה וטהרה וקנאות ודבקות במקדש ה'... והיום אף אחד לא מתבלבל לרגע שלא להפגיש אליהם אצבע מאשימה שהם היו רשעים גמורים וסיקריקים... אז אנא... גם אם אתה רואה מישהו שמצליח לעת עתה לשחק את המשחק... יש לו את האמצעים איך לשווק את עצמו ולתת תחושה שהוא הטוב והמוצלח... זה טוב לשעתו!!! אבל ברגע אחד משיח יגיע והוא יסיר את הלוט הלוט על פני כל הצבועים והרמאים... ועל זה נאמר: "יאותי רשע ערין ומתערה כאזרה רענן ויעבור והנה אינו ואבקשהו ולא נמצא..." ואשר ע"כ: "שמור תם וראה ישר כי אחרית לאיש שלום..." אל תמהר לסגוד לכל האנשים שבשם עולם השקר מצליחים להרים ראש... כי בסוף "יועבור והנה אינו ואבקשהו ולא נמצא..." מי שבסוף בסוף נרשם בדפי ההיסטוריה זה מי ש"שמור תם וראה ישר כי אחרית לאיש שלום..." עדיף לא להיכנס לפרטים... כל אחד ישקע ברעיונו ויעביר לנגד עיניו את הדוגמאות שצפות לו מול העיניים על אנשים שלוקחים לעצמם "אדרת שעה" בדרכים של שקר... שלא נושפע מהם... שלא נתפעל מהצלחותיהם כי בסוף בסוף שמור תם וראה ישר!!!

שעת לימוד בבין הזמנים שווה ל.....

באחד מימי בין הזמנים נגיש אלי בחור בן עליה ושאל אותי בכאב לב שאלה פשוט מתוקה... אסור לי יותר מידי להתלהב על חשבון הכאב לב שלו... אבל מה אעשה... אשריך ישראל... זו שאלה שמסתמא הרבה בני עליה יזדהו איתה. ובכן: השאלה כדלהלן: אני ב"ה משתדל לשרוד את בין הזמנים ואני איכשהו שורד אותם... אני משתדל להתנהג כמו יהודי... וללמוד תורה ולשמור תורה ומצוות אבל!!! אבל אין לי טיפת מוטיבציה...

כי תחשוב שבאמצע הזמן אני מסוגל להגיע לפסגות גבוהות בעבודת ה'... אני מסוגל להגיע להתמדה של 12 שעות ביום אחד... אני מסוגל להגיע להספק של עשרות דפי גמ' מידי חודש... תפילות במתינות ומעומק לב... דקות בה'... הכל... **ואילו בבין הזמנים???** איהה... אני מחזיק בשיניים ובקושי מצליח לגרד איזה כמה שעות בודדות בלימוד...

בקיצור: לא אגזים אם אומר שאם ניקח את כל ההישגים הרוחניים שלי לאורך שלושת השבועות של בין הזמנים... יתכן שאני יכול לעשות את כל זה **ביום אחד** באמצע זמן אלול... לדוגמא: אם נתרגם את זה לשעות... אם ניקח את כל השעות שאני לומד בכל הבין הזמנים ביחד זה יגיע לבקושי יום או יומיים שאני לומד באמצע הזמן בישיבה... ממילא אין לי טיפת מוטיבציה... **כי תחשוב:** זה כמו אזרח ישראלי שהיה רגיל להרויח 30 שקל לשעה בשכר מינימום... והנה יום אחד הוא "נפל" באיזה מדינה נחשלת כמו נאפל... וכאן מקבלים 30 שקל לתשע שעות עבודה מפרכת באפס תנאים בלי מים וחשמל... זה מוציא אותך מדעתך!!! אני עובד פי עשר יותר קשה ומרויח עשר אחוז ממה שהרווחתי...

אז דבר אני... באמצע הזמן אני יכול ביום אחד ללמוד 12 שעות... וזה יוצא לי ספונטני... מהשורול... בלי להתאמץ... וברגע שמגיע בין הזמנים אני נלחם בעור שיני להצליח לגרד איזה שלוש שעות ביום וכולי האי ואולי

נו באמת... מה זה שלוש שעות בשבילי?? אני לא מצליח להרגיש סיפוק בזה... זה אצלי הרבה מתחת השכר מינימום של אמצע הזמן...

מישהו מזדהה עם השאלה הזו? מי שמבין מבין...

ובכן מה התשובה?? אז קודם כל תן לי לתת רקע קצר:

בשבוע שעבר בהשגחה פרטית שיחזרתי מאמר על מלחמת מדין... על העסק הגדול שהתורה עושה מהביזה... ובאמת השבוע מישהו העיר את תשומת לבי **לקושיה עצומה:** בפרשתנו התורה מספרת לנו על מלחמת סיוחן ועוג... ושם רש"י מבאר במקום שביבות סיוחן נאמר בווננו לנו, לשון ביהו, שהיתה היבבה עליהם ובוזיים איש לו, וכשבאו לבית עוג כבר היו שבעים ומלאים, והיתה בויה בעיניהם, ומקצוען ומשליכין בהמה ובגדים ולא נטלו כי אם כסף וזהב, לכך נאמר בווננו לנו לשון ביוין... כתוב כאן שבמלחמת עוג כבר זהו... עם ישראל היו כבר שבעים ומלאים מהביזה... כבר לא היה להם מה לעשות עם זה... ולכן הם היו משליכים את הבהמה והבגדים ונטלו רק כסף וזהב...

השאלה זועקת עד לב השמים: הרי מלחמת מדין היתה אחרי מלחמת עוג... (משהו כמו

שלושה חודשים לאחמ"כ פחות או יותר) ודווקא בבית מדין עם ישראל עשו עסק מהביזה... אוהו אוהו אוהו עסק... עשרות פסוקים מוקדשים לבית מדין... על הלוכת טבילת כלים נלמד מהסירה והמחבתות של ג'אלמה המדינית שלאנשי הצבא היה ממש בווער להביא הבייתה ולהכין הפקודים דווקא מהמחבת שהיא הכינה בו... וכל הרשימות הממוספרות של הבקר והחמורים ונפש אדם וכו' (כפי שהוזכר בשבוע שעבר, חוץ מגמלים שזו טעות... לא היו שם גמלים...) **אז מה הפשט בזה??** אם כבר במלחמת עוג ישראל היו שבעים ומלאים ולקחו רק כסף וזהב ואת הבהמה והכלים הם השליכו... אז מה קרה במלחמת מדין שפתאום עם ישראל רצו לשוק הפשפשים ומחפשים לקנות ולהגעיל סירים וסכו"ם יד שניה שהגיעו מעזבון מדין... מה קרה פתאום? אתמול היה מלחמת עוג... השאררתם שם את הכל לאספני מתכות ועכשיו פתאום כולם עטים על השלל?? עד כדי כך!!! שמה רבינו צריך לצאת במיוחד מהמחנה כי הנערים התחילו לחטוף מהשלל ומשה רבינו צריך לעשות סדר... (כך מובאר ברש"י שם...) רבש"ע: אתמול היה מלחמת עוג ולא הסתכלתם על הביזה... השאררתם רפתות מלאים בבקר וצאן וחמורים ולא רציתם את זה... ואילו במלחמת מדין דווקא הבהמות והחמורים מקבלים חשיבות עליונה וסופרים אותם כמו אתרוגים... (ואילו דווקא הכסף הזהב משמע שהם היו פחות חשובים... וגם אותם אנשי הצבא הקריבו לה'... איש אשר מצא אצעה וצמיד טבעת וכו' ונקרב את קרבן ה')

זו שאלה עצומה!!! (לא שמעתי שמישהו מדבר על זה) **ומה התשובה???**

יש הבדל תהומי בין הביזה של מלחמת סיוחן ועוג לביתה של מלחמת מדין... בכל מלחמה רגילה... הביזה זה סוג של הפקר... סוג של בוזבוז... היות וכבשנו את סיוחן ועוג... ממילא הרכוש שלהם נהיה ללא בעלות וכל אחד יכול לזכות בזה... ממילא יש פה נטו שיקול ענייני... אם יש לי מה לעשות עם זה מה טוב... ואם לא אז לא... (זה כמו שאתה מוציא איזה כרסה ליד הפח... יש לך מה לעשות עם זה?? תינהג... אין לך מה לעשות עם זה??... תשאיר את זה שם לעוד לקוח מרוצה...) זה מה שהיה בביתה סיוחן ועוג!!! נטו עניין של רכושנות... במלחמת סיוחן היה להם מה לעשות עם הביזה... ובמלחמת עוג כבר לא... יש לי כל!!! לעומת זאת!!! מלחמת מדין זו מלחמה מסוג אחר לגמרי לגמרי... פה הנושא הוא **נלקום**

נקמת ה' במדין!!! המדיינים הכריזו מלחמה נגד ה'... הם רצו לעשוק ולקחת לאבא שבשמים את

הילדים שלו... שהבנים של ה' יצאו מחיקו ויעברו לרשות המדיינים החוטאים... כעת יש פה כביכול פצע... שהדבר היחיד שיכול לאחות אותו זה לנקום נקמת ה'!!! איך נוקמים נקמת ה'??

כאן יש עניין עקרוני להפוך את הקערה על פיה!!! והמדיינים שחשבו לקחת מה' את בניו... הרי בניו של ה' יקחו את מדין אליהם!!! ובמה זה מתבטא?? בזה שכל הרכוש של מדין עובר לרשות ישראל... (בספר איוב זה נקרא **"חמל בלע אוננו"** מי שבלע את חילו של מישהו... דין הוא להקיא אותו ממנו ולהחזיר את זה לבעלי המקור) ממילא החמורים והסירים המחבתות של מדין **זה לא עניין רכושני!!!** אלא עניין עקרוני שהחמור הזה שעד כה היה ברשות מדין... יעבור **לרשות ישראל!!!** יש עניין בעצם נוכחותו של חמור **שעקר** מרשות מדין **ועבר** לרשות ישראל... בזה מתקיימת נקמת ה'... הטראסק הגדול והעסק סביב החמורים והבקר והצאן ונפש אדם זה בכלל לא היה עניין של רכוש ונכסים... זה היה עניין ב"הנוקם את נקמתנו" בעצם ה"ונהפוך הוא, אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם..."

לכפי מה הדברים אמורים??

בחור בן עליה שעמל בתורה באמצע הזמן בישיבה זה נכס!!! כמובן שיש אחד שלומד יותר ואחד שלומד פחות... ממילא זה רוכש לעצמו יותר נכסים וזה פחות משקיע... כל זה באמצע הזמן... הלימוד באמצע זמן זה בבחינת ביזת סיוחן ועוג... חטוף ואכול... מה שתרכוש זה שלך...

ואז מגיע בין הזמנים!!!! בבין הזמנים הביזה היא מסוג אחר לגמרי...

זה לא ביזת סיוחן ועוג... אלא ביזת מדין... וברגע שיש לך עסק עם מלחמת מדין!!! אוהו... על כל חמור בודד יש מאבק איתנים... על כל בקר יש שבע עשרה קופצים... (תעשה אתה את חשבון... 36.000 בקר צריכים איכשהו להתחלק בין שש מאות אלף איש) מה קרה?? פשוט מאוד: **כאן זה לא ביזה!!!** כאן זה לא עניין של רכוש ונכסים... כאן זה עניין של נקמת ה' במדין!!! **על אותו משקל:** באמצע הזמן... כשאתה מצליח ללמוד ביום אחד 12 שעות זה גיוואלדיג...

זה נכס לכל החיים!!! זה ביזת סיוחן ועוג... אבל בבין הזמנים התמונה משתנית... בבין הזמנים לשבת וללמוד ולהישאר נאמן לה' זה כבר לא עניין של נכס... פה יש על הנשמה שלך קרב צמוד!!! קליפת מדין רוצים לגנוב אותך לצידי... ואבא שבשמים רוצה אותך אצלו... וכשאתה מצליח לקושש חמור אחד - שעה או שעתיים של לימוד בתוך ההרריות הנהנתנית של נוסף וקיש נוסח 2022... זה לא עוד איזה שעת לימוד! זה לא איזה סקר שהצלחת לבזוז מלחמת עוג... לא!!! זה להצליח להוציא חמור מרשות מדין לרשות גבוה... הצלחת להוציא שעה מרשות "יוני יולי אוגוסט" והכנסת אותה לזמני תשובה ממשמשים ובאים... זו לא עוד שעת לימוד!!! זו שעה של נקמת ה' במדין!!! זו שעה מכוונת שטמון בה תעודת נצחון!!! הצלחתי להחזיר לה' יום נוסף שכמעט... כמעט נלקח ממנו... זה שאתה בחור שמוך ושומר על העיניים לאורך הזמן בישיבה זה בהחלט נכס!!! זה ריווח כולו שלך... אבל אם אתה מצליח לשרוד עוד יום בשמירת עיניים **בבין הזמנים**... תבין שזה לא עוד יום של שמירת עיניים... זה עיניים של רווח הדר בעיר שכמעט מה יעשה הבן ולא יחטא... זה עיניים שכמעט נלקחו לה' ואתה מאנשי הצבא איש חרבו על ירכו בקדושת הברית שהצלחת לקיים "ונקרב את קרבן ה'" והצלחת להשיב את העיניים הטהורות שלך חזרה לרשותו של ה'... ממילא אין שום פרופורציות בין חמור אחד בודד במלחמת מדין לבין מאה חמורים בבית סיוחן ועוג...

אין שום פרופורציות בין שעת לימוד שהצלחת לחטוף מיום סמרטוטי בבין הזמנים לבין שמונה שעות לימוד במשך הזמן בישיבה... אמנם אנחנו לא מחפשים אתגרים מסוג שכזה... אנשי הצבא לא שישו לצאת למלחמת מדין... משה רבינו היה צריך למשוך אותם לשם בכח... את מלחמת בין הזמנים אנחנו לא בוחרים... אבל זו עובדה!!! ומשנה לשנה זה נהיה יותר מתיש... זה ממש בבחינת "ואת העם העביר אותם מערים מקצה גבול מצרים ועד קצהו..."

כולם מוכרחים לתפוס את מקל הנידונים ולצאת אל הבלתי נודע... (האם הכרח הניס מהתענוג הזה או לא? זה לא נושא... העיקר **כולם** נוסעים כי **כולם** מתגבשים ו**כולם** חייבים לשכור מתחמים כי כולם עושים...) והניסיונות אורבות!!! והמלחמה בעיצומה... ובלעם מנצח על המערכה... הוא אלוף בלדעת איך להכעיס את ה'... הוא יודע שאלוקיהם של אלו שונא הפקודות... והוא יודע לדגור על הייבלת הזו!!! ובינינו... עם יד על הלב... זו אחת הנקודות הרגישות אצלנו... יש לנו יצר

ההפקרות... והדאצ'ה המודרני של דורנו מספק את ההפקרות הזו באלגנטיות... אני רוצה להגיד לך משפט קצת מוזעזע שמישהו אמר לי... תחשוב על זה... יש כאלו שבמשך השנה יש עליהם עומס של לימוד... כל השנה הוא לומד בעמל ויגיעה ובתמדה עצומה... עכשיו הגיע דאצ'ה... במה מתבטא הדאצ'ה?? שהוא לומד פחות בעיין... ופחות שעות... מרשה לעצמו לדבר שיחת חולין... וכך היה נראה הדאצ'ה של גדולי ישראל...

דא עקאוו! שבדורנו... היות ונדרש מאיתנו להשיקע הרבה אנרגיות בקדושת ישראל... בזהירות מול כל מיני רחות זרות שלא יחדרו אלינו... אז עמוק עמוק בתת הכרה ישנה מין תחושה שאם כעת הגיע הדאצ'ה אז תן לי הפוגה... תרשה לי להיות קצת פחות קדוש... כן... כמו שמי שלמד כל השנה... בדאצ'ה הוא יכול ללמוד פחות...

אז מי ששומר על קדושתו כל השנה... בדאצ'ה הוא יכול להרשות לעצמו להיות קדוש קצת פחות... עפרא לפומיה!!! כמובן שאף אחד לא באמת אומר את זה בפירוש... אבל אם תעשה ניתוח לב פתוח... תגלה שבאיזשהו מקום התחושה הזו קיימת לנו... מה שנקרא "תוריד עומס"!!! והיות ואחוז נכבד מהעומס שלנו בדור זה מתבטא בשמרנות וזהירות עומק בלב

יש כזה פזילה לבין הזמנים... שיאלה... שוברים חומות... אז זהו שלא!!!! זה בדיוק המלחמת מדין שאנחנו מתמודדים איתה מידי שנה בבין הזמנים... וגם הבן עליה נמצא בניסיון הזה...

יש פה קרב על נפשו של בנו של ה'! מישהו פה רוצה לבצע מחטף על חשבון אבא שבשמים... ממילא כל חמור שאתה מצליח לגאול ממנו... כל שעה נוספת של שמירת עיניים בקנאות ואי כניעה לקרוב משפחה שלא מבין מה הבעיה ללכת ל... זה לא סתם נכס... זה תרומת מדין!!! הביזה היחידה שהיה לה דין של תרומה זה ביזת מדין... אל תזלזל במחבת של מדין... נכון שזה כככולא מחבת... אבל זה מחבת שיוצאת מרשות מדין ונכנסת לרשות ישראל!!! על אותו משקל: אל תזלזל בעוד דקה נוספת של תשובה ועזיבת החטא בבין הזמנים... זה לא תשובה נוסח עש"ת... זה תשובה של "ואכלת את שלל אויביך..."

אתה מחזיר פה לאבא שבשמים אצעה וצמיד שבהם רצו להוציא אותך מרשות מקום ואתה מחזיר את זה ל"ונקרב את קרבן ה'..."

כמובן שהמסר הזה הוא קריטי לא רק לבן עליה שהבאתי מקודם שלא מספיק מעריך שעה אחת של לימוד בבין הזמנים... המסר הזה גם נכון לאותו בחור מתמודד שרואה את האחרים איך שהם קוצרים הישגים רוחניים... ואני כל הזמן ממשיך לדשדש פה בביצה של מלחמת היצר... אבל לא!!! גם אם אתה רואה שאחרים מרויחים מיליונים של צאן ובקר בבית סיוחן ועוג... אבל במלחמת היצר כל חמור ממוספר... לכל סיר ומחבת ואצעה וצמיד יש "ונקרב" שלה... זה מטען של נקמת ה'!!!

בחור בן עליה: קח את המסר הזה איתך לבין הזמנים... ואל תזלזל בשעת לימוד בודדת וגם לא בעמידה חלקית בניסיון... כעת כל דבר כזה מצולם בגדול! נכון... כשיגיע זמן אלול זה יהיה מינימום... אבל עכשיו הקב"ה מחשיב את זה מאוד מאוד... מי כמון יודע עד כמה...

גיליון מס' 484 פרשת דברים
תשפ"ב שנה עשירית

הופיע ויצא לאור "קובץ גליונות"
מורחב ומיוחד לימי בין הזמנים
ניתן להשיגו ברחבי הארץ
במוקדי ההפצה וכן במייל:
k.gilyonot@gmail.com

לברור על מוקדי ההפצה: 053-3145900

דברי שי"ה

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

מקור שי"ח

ביאור רבינו בדברי הגמ' - שלא בירכו בתורה תחילה
"ואלמלי לא הדפסתי כל הספר רק בשביל זה די"

בטעמא דקרא לפ' בלק (ספכ"ד) כתב רבינו: במדבר"ר פכ"ב שנו רבותינו שי חכמים עמדו בעולם, א' מישראל וא' מאר"ה אחיתופל מישראל ובלעם מאר"ה, ושניהם נאבדו מן העולם כו' למה שלא היתה מתנתן מן הקב"ה אלא חוטפין אותה להם. וקשה איך אפשר לחטוף בעצמו חכמה הא כתיב כי ה' יתן חכמה וגו', יהב חכמתא וגו', [והרי אחיתופל גדול בתורה הי']. אבל י"ל שכבר הבטיחו חז"ל (מגילה ו') יגעתי ולא מצאתי אל תאמין, ולכך כל המתגעע בתורה זכותו שידע ויחכם, אבל אם אין לומד בדרך שהקב"ה רוצה, כגון הלומד בט"ב ובימי אבלות, או בליל שבת לאור הנר, או לאור שנועשה באיסור ע"י ישראל, או שלומדים ומהרהרין ד"ת במקומות האסורין בהרהור, או באמצע התפלה, וחזרת הש"ץ, וקדיש, שכ"ז אסור ע"פ דין וכח"ג, כ"ז נקרא שחטפו החכמה לעצמן ולא מהקב"ה, ולכך חכמה כזו לא תצלח (וכעין שאמרו בגמ' שלא בירכו בתורה תחלה), (וכמדומה שקצת מזה שמעתי). עכ"ל רבינו זללה"ה. [וראה בראשית חכמה שער הקדושה ספ"ד שכתב: ונראה לי שעל זה כוון רבי יהודה ואמר אשרי מי שעמלו בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו שיהיה עמלו בתורה נחת רוח ליוצרו לאפוקי אם עוסק בתורה בשעה שאין חפץ להקדוש ברוך הוא בתורתו בבחינות האמורות אז ודאי אין נחת רוח להקדוש ברוך הוא בתורתו מוטב לו שלא יעסוק בתורה].

ובדעת נוטה החדש (פ' מטות עמ' תקע"ט) הגדיר רבינו את הדברים יותר וז"ל: **בוודאי בלעם חכם גדול הי' שלכן זכה לנבואה, שאין השכינה שרוי' אלא על חכם שבאומות, ומ"מ כיון שהחכמה לא בא לו על ידי תפילתו ומעשיו הטובים, אלא על ידי יגיעתו בדרכי החכמה, אם היגיעה אינו על פי דרכו ורצונו של הקב"ה נקרא שחטף מעצמו והיא לא תצלח, וזה שייך גם גבי גוי כי יש הרבה דברים שגם הגוי מוזהר.**

והנה אף שרבינו היה רך כקנה לכל אדם, מ"מ בד"ת לא נשא פנים לאיש, ואין ספור דוגמאות לכך, ובסוגיא זו יש דוגמא מעניינת לזה מרבינו זצ"ל, בפרט שהוא כרכא דכולא ביה בדרכי התורה והליכות קנייניה, ואמרתי לזכות בה את הרבים ולהציגה לפניכם, שחכ"א זצ"ל השיג הרבה על דברי רבינו שמבואר בחז"ל שאחיתופל לא היה לו יראת שמים, והיתה טינא בליבו, ונתקלקלו אצלו יסודות האמונה, ואיך אפשר לומר שבגלל עניינים אלו שמנה רבינו נכשל ונידרדר כ"כ, והאריך בקושיותיו עד שביקש מרבינו להשמיט הדברים..., ורבינו זיע"א השיב כנגדו בעוז בדעת נוטה הנ"ל הערה 59, וז"ל: **במחילת כבוד תורתו לא ירד כלל למש"כ, לא כתבתי שאחיתופל למד לאור החשמל, וגם לא כתבתי שהלומד לאור הנר אין לו חלק לעולם הבא, לא באתי אלא להסביר מה זה חטף חכמה שהכונה שאין למד כרצון הקב"ה והבאתי דוגמאות, גם אין צריך שיהא כל לימודו כן, אלא כיון שאם אירע דבר האסור לא היה מקפיד על זה, א"כ כל לימודו נחשב שחטפה לעצמו ולא למדה כרצון הקב"ה, ובאחיתופל היה דברים אחרים כיר"ב, וזה גרם לאחיתופל בסופו שבא למינות וכל דבר, ואילו היה לומד כרצון הקב"ה בלי שום איסור לא היה מגיע לידי כך ופשוט, וחלילה לי להשמיט זאת, ואלמלי לא הדפסתי כל הספר רק בשביל זה די.**

בימים אלו בהם כלל ישראל שרויים באבל על הריסת המקדש ומיעוט התורה ואבדן חכמיה, מתעורר שבעתיים הצורך להתחזק בסיבות שגרמו לחורבן, ורבינו זצ"ל אחים לן בהספידא בדבריו המשובבים לב ונפש, שזהו **כעין שאמרו בגמ' (נדרים פ"א א') שלא בירכו בתורה תחלה, לטהר ליבנו ונפשותינו בדרכי הלימוד, אולי יחוס וירא ד' משמים, וישיב שופטינו כבראשונה, ויעמוד כהן לאורים וב"א.**

*

בנוגע להבדלה בט"ב לחולה כתבנו בגליון שעבר, שרבינו ז"ל אמר שיש דעות שאשה פטורה מהבדלה כל השנה, והנה במ"ב סי' רצ"ו סקל"ה הביא דלפי מה שנהגו הנשים שלא לשתות מכוס הבדלה בלאו הכי אינה יכולה להבדיל שהרי אינה יכולה לשתות הכוס, וכתב שיש להקל בשאין לה ממי לצאת דאז בע"כ תבדיל לעצמה ותשתה כדי שלא לבטל מצות הבדלה.

אמנם לא נתפרש במ"ב הטעם למה אינם שותות מכוס הבדלה [ובמקור הדברים בשל"ה הביא מס' תולעת יעקב הטעם ע"פ קבלה], ומרגלא בפי רבינו לומר שאומרות שאם שותות יצמח להם זקן [ובארוחות רבינו ח"א עמ' רמ"ג כתב כן בשם הקה"ל], ובס' הבדלת מרא"ש (עמ' תצ"ב) נדפס מכתב מרבינו: **יבדיל לעצמו וישתה היין ולא יתן לה שלא יצמח לה זקן, ושאל לרבינו מה המקור לכך, והשיב רבינו: הרשב"א כתב שאפילו מפני אלף ראיות אין לבטל מה שאומרות הזקניות. ודברי רבינו מלמדים לאנוש בינה, שאף שבספרי המנהגים הציעו כמה טעמים לאיסור הן ע"פ קבלה והן ע"פ דרוש, ואילו רבינו דרך קשתו בעוז בטהרת נפשו ולא הסכים לבטל טעם ש'פחות נראה' - מכח דברי הרשב"א הידועים, [אגב יש שצינו לעובדא מהחזו"א, והעובדא היתה שראה אב אחד שנלחץ מאד מזה שביטו הקטנה נדחקה ושתתה מהיין, ומרן הרגיעו ואמר לו שמי שיש לו זקן שותה ולא איפכא, ובנו ע"ז תילי תילים של סברות, ואכמ"ל].**

מדור זה מוקדש לע"נ א"מ הרבנית מ' ברכה רבקה רוזנברג ב"ר שלמה אריה ע"ה

היומן

יום רביעי יג אב תשע"ח
מרן עשה סיום על ספר התהילים, והתחיל עוד פעם את הספר תהילים, עד היום היה מרן אומר פרק ליום ועכשיו עד עשרת ימי תשובה אומר מרן עשרה פרקים ליום ובעשרת ימי תשובה יגיד כל יום את כל ספר התהילים.

להתפלל

מתוך ספרו של רבינו "ארוחות יושר"
יד. מצוה לעמוד בשעת קדיש (סי' נ"ו ס"א) וגם בכל דבר שהקהל נוהגין לעמוד אפילו אם הוא חומרא בעלמא מי שיושב הרי הוא פורש מן הצבור ומבזה כבוד שמים וגם עובר על מה שאמרו (דא"ז פ"ה) אל תהי יושב בין העומדים.

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com
ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, וש"ת מרבינו.

שְׁנַיִם קְדֻמוֹנִיּוֹת

יריעה היסטורית ונדירה על התעסקותו של רבינו ולימודו בתורת הנסתר

מקוצר המקום אנו מביאים רק חלק קטן מתוך המאמר

(העוסק בלימוד הנסתר, בקיאותו של רבינו בזוהר הקדוש, ספרי הקבלה שברשות רבינו, כתיבת ספרי הבהיר וריאאל המלאך)

ספרי בעל הלשם' הקדוש זי"ע

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

כעת בדיבור, הוא לא הסכים לדבר מאומה, גם לא ברמז, עד שגמר את הלימוד בספר, ואחרי שסגר אותו השיב לשאלה".

"כאמור, במשך עשרות שנים נהג רבינו זצ"ל בהסתרה זו, אלא שהיו פעמים בודדות שחשב שאין איש בבית והשאיר את הדלת פתוחה, מאותם פעמים הבחנתי במעשהו כן".

"זאת ועוד, כבר כילדים צעירים היינו רואים כי מפעם לפעם משתנה הספר בפניה ההיא, ומתחלף בספר אחר, או אז הבננו כי יש דברים בגו". מוסיף רי"ש לספר, כי אחרי הסתלקות הרבנית ע"ה, עבר להתגורר בדירה צמודה, ובבקרים הראשונים לבואו הבחין בהנהגה זו של רבינו - אותה כבר הכיר - והמתין חוץ לדלת עד שיגמור את הלימוד, אך בהמשך הזמן רבינו נטה אליו חסד והכיר לו טובה ולא סגר בפניו את הדלת, ורשה לו להשהות ברגעים האלו.

בערב ימיו, הזדמן לדבר אודות הסבא הקדוש בעל הלשם, ורבינו פנה אל בנו רי"ש ואמר לו - הלמדת פעם בספריו? משהשיב בשלילה, אמר לו בוא ואלמד אותך כיצד לומדים בו. אך לא אסתייע מילתא.

תמונה נדירה: מגיף את תריסי הבית

כדי שלא יביטו מחוץ המקובלים המתחזים

יריעה מיוחדת ניתן להקדיש אודות התייחסותו של רבינו למקובלים שונים שהתרבו בדור האחרון, ותחת כסות של מביני מדע ויודעי עתידות גורמים הרס ומכריעים בדברים שאין להם יד ושם בהם. ונביא בקצרה. בשלושים שנותיו האחרונות, כשהחלו לבוא אל רבינו רבבות איש לעיצה ולברכה, רבים מהם היו מספרים בפניו על "מקובל" פלוני שהורה להם לתת סכומי כסף כפדיון נפש, או על "נסתר" פלוני שהודיע על חרם באם לא יישמעו לצדקות שדורש, ועל אחרים שהכריעו לבטל שידוכים מחמת חוסר התאמת שמות, בעיות בכתובה, רוחות ושדים רעים, טיפות שונות המועילות כשיקוי ומרפא, קמיעות ועין רעה, כאלה ואחרים, בדרך כלל היה מבטל מכל וכל את כל הדברים, והיה מרגיע את הפונה ואומר לו שהכל הבל וריק.

משנתו של רבינו היתה ברורה: על הרב לפסוק רק מתוך שולחן ערוך, בין בעניני שמות, ובין בשלום בית או בכל תחום אחר. ולא מתוך דמיונות של ידיעות או כוונות כאלה ואחרים. קל וחומר כשהוא מורה בכך לאסור את המותר ולהתיר את האסור, חלילה לשמוע לו.

כששמע על פלוני שנטול כסף על עצותיו וסגולותיו ביטל את כל דבריו. וכששמע על אחר המודיע כי אם לא יישמעו לו, רוחות ולילין ירדפו אותו, ביטל את הכל בצטטו את הפסוק (משלי כ"ו ב') 'פֶּצְפוֹר לָנוּד פְּדוֹר לְעוֹף יָן קָלֶלֶת חַמֶּם לוֹ תְבֹא'.

מקובל או מטורף

בענין זה סיפר רבי שיעה אפשטיין: פעם הזדמנתי עם רבינו לברית בה שימש כמוהל מקובל ידוע, והארץ מאוד בברכות המילה, רבינו לא הסתיר את מורת רוח וכשיצאנו התבטא עליו שלא כדרכו. שאלתי: והרי הוא צדיק מקובל, ומאריך בכוונות על פי תורת הסוד? חיך רבינו: אין לנו אלא דברי הגמרא. האומרת במסכת ברכות (דף ל"ג) אם שגורה תפילתו בפי ידע אני שהוא מקובל... שאר הדברים זה לא מקובל...

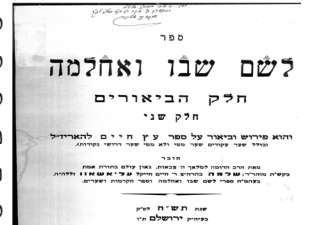
קביעות יומית היתה לרבינו ללמוד בספר הקדוש 'לשם שבו ואחלמה' אותו חיבר הגאון המקובל רבי שלמה אלישיב זי"ע זקינו של מרן הגרי"ש אלישיב - חמיו של רבינו. ברשות רבינו היו מספר מהדורות, הן את הספרים בהם למד אביו מרן הסטייפלר והן את ספריו שלו, ואחרי כן מהדורות חדשות יותר.

הנזיפה של הרב אלישיב

סיפר חתן רבינו הגר"ש שטיינמן שליט"א: שאחרי נישואיו סיפר לו חמיו - רבינו כמסיח לפי תומו, שאחרי נישואיו שלו ביקש מחמיו - מרן הרב אלישיב שישלח לו את כל ספרי הלשם' והסביר רבינו לחתנו כי ביקש את זה 'אע"פ שאני לא מבין בזה, אולי יבוא יום ואני אבין". לימים הזדמן רבי שרגא לבית הסבא מרן הרב אלישיב, ומרן העניק לנכד הגדול את כל ספרי הלשם שהיו אז תחת ידו, כי חלק מהספרים כבר אזלו ורק בהמשך השנים נדפסו שוב.

ואז אמר לו רבי שרגא 'טוב שיהיה בבית וכמו שאמר השווער שלי רבי חיים, שטוב שיהיה בבית אע"פ שלא מבין".

כשסיים את דבריו הרים מרן הגרי"ש אלישיב את עינו והביט בו במבט של תרעומת, ואמר לו "ומה היה אחרי זה, הוא לא אמר לך!!!". כלומר, הרב אלישיב לא הסכים לאמירה כאילו ורבינו עדיין אינו מבין, אלא הבהיר כי זה לא נכון! בהמשך הזמן הבין טוב מאוד!!

על כריכת ספר לשם שבו ואחלמה משנת תש"ח: לה"ו, קיבלתי ממוח"ז (-מרן הרב אלישיב) שליט"א, במוצשב"ק פ' עקב כ"ג מנ"א תשל"ז לפ"ק, שרגא נח שטיינמן"

הסתרה שבתוך הסתרה

את רגעי הלימוד בספר הקדוש 'לשם שבו ואחלמה' מתאר לנו בחרדת קודש בנו רבי יצחק שאול קניבסקי, ממה שראו עיניו ולא זר: "אקדים כי מעולם אבי לא דיבר על סדרי לימוד אלו, וכשניסו לשאול היה נראה שאינו מרוצה שמדברים אודות הענין, אבל הרגישו עליו בהליכותיו וגם בתשובות שונות שהשיב שיש לו יד ושם בתורת הנסתר, והדברים אינם זרים לו".

וכאן עובר בנו הגרי"ש לתאר כיצד היה ההכנה לסדר לימוד הנסתר: "בכל בוקר היה אבי מורי משכים קום בעוד לילה, נוטל ידיו ומברך את ברכות התורה, לאחר מכן היה אומר בתחנונים את סדר 'תיקון חצות'. "אחרי כן היה קם ממקומו וניגש לעברה של רעייתו הרבנית ע"ה, בחדר השני, ושואל אותה: איזה יום היום בשבוע".

[את פשרה של שאלה זו, לא הבנתי וכנראה גם לא אבין, אך בודאי יש לזה קשר עם צורת הלימוד על פי היום בשבוע, וכך זה היה בקביעות טרם התחיל ללמוד בתורת הנסתר".]

"כשהיא השיבה, הוא ניגש לחדר והגיף את הדלתות, ולעיתים גם נעל אותם, ואז ניגש לקצה הארון והוציא משם ספר ועיין בו כרבע שעה, ונדמה לי שלמד בו דף ליום".

"באותם דקות לא היה מפסיק בדיבור. לעיתים קרה ואמא ע"ה ביקשה לשאול משהו דחוף באותם דקות, אבל הוא סימן עם היד שאינו מפסיק